

Q143.88
B231
2514

อเนกนิพนธ์

ในโอกาสพระราชทานเพลิงศพ

ศาสตราจารย์ ดร. สว่างศรี มงคลสุข

ป.ช. ป.ม. ๗, ๘.

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันจันทร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๔

อุษณิ

ในตามพระราชทานเพลิงศพ

ศาสตราจารย์ ดร. สঞ্জาย์ มงคลสุข

ป.ช. ป.ม. ๓.จ.

LIBRARY
FACULTY OF SCIENCE
MAHIDOL UNIVERSITY

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันจันทร์ ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๔

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๑๐๑๐๑

สำนักพระราชวัง

๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.สวางค์ มงคลสุข ป.ช., ป.ม.,ท.จ. ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส จังหวัดพระนคร

วันจันทร์ ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานยาไตรของหลวง ๕ โกร และของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ โกร ให้ทายาทนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุลเสร็จแล้ว ทรงจุดไม้แค้นพระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

Or
บิษ/จับภ/ ๑๑ /ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ศาสตราจารย์ ดร.สวางค์ มงคลสุข
		เพื่อทราบ.

ทรงให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าพระราชการ

ผู้รับรับสั่ง

1000
K...

...

...

...

...

...

...

...
...
...
...
...
...

...

...

...

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๑๐๑๐๐

สำนักพระราชวัง

๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๔

พระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.สวรงค์ มงคลสุข ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.
ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส จังหวัดพระนคร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพนักงานจัดการเปลี่ยน
เครื่องสูก่าศพ ที่ศาลาหลวง วิเศษศุกวักร์ วัดราชาทอง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
โกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ที่ศาลาหลวง วิเศษศุกวักร์ แล้วเชิญศพไปทำการเผาที่เมรุวัดราชาทอง

วันจันทร์ ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญโกศศพขึ้นรถอวดประเทียบ
จากวัดราชาทอง ไปยังเมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ตั้งกระบวนแห่ศพเวียนเมรุ
แล้วเชิญขึ้นคังบนจิตคาราน

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินทรงจุดอึกแก่พระราชทานเพลิง

วันอังคาร ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๔ เวลา ๗.๐๐ น. เก็บอัฐิ.

Or

ปิยะ/พิมพ์/ ๒๖ /ทาน.

วัน	หน้าที่ _____ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ศาสตราจารย์ ดร.สวรงค์ มงคลสุข เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงาน ที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันครบตั้งอัฐิให้ชากเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าพระราชการ

Soi Danogun
ผู้รับรับสั่ง

The following is a list of the names of the persons who have been
 admitted to the office of the Secretary of the Board of Education
 since the last meeting of the Board. The names are given in the
 order in which they were admitted. The names of the persons who
 have been admitted to the office of the Secretary of the Board of
 Education since the last meeting of the Board are given in the
 order in which they were admitted.

Name	Date	Office
John A. Smith	Jan 1, 1880	Secretary
James B. Jones	Jan 1, 1880	Secretary
William C. Brown	Jan 1, 1880	Secretary

The names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education since the last meeting of the Board are given in the order in which they were admitted.

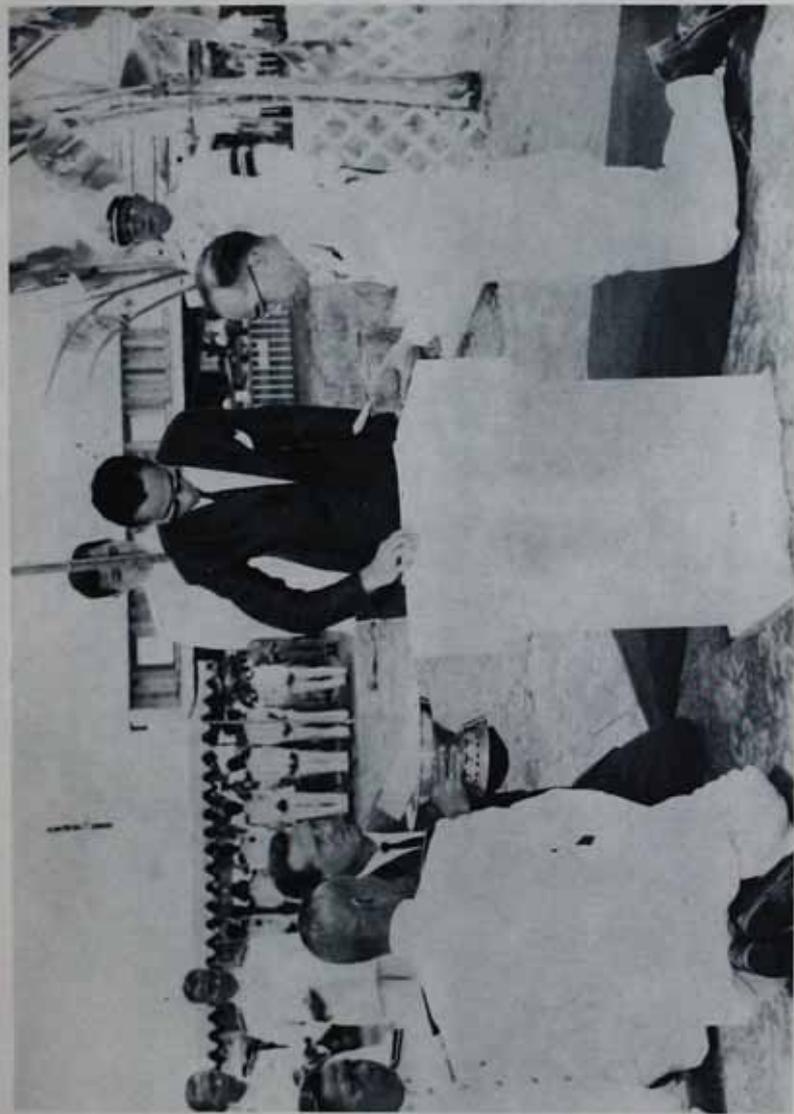

รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า
ณ พระที่นั่งอัมรินทร์ปราสาท วันที่ 5 พฤษภาคม 2514

รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประดุมารดณัฎังเฑือก

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2514

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางศิลาฤกษ์ตึกคณะวิทยาศาสตร์ (การแพทย์)

วันที่ 19 สิงหาคม 2508

วันเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดตึกคณะวิทยาศาสตร์ (การแพทย์)

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2511

ศาสตราจารย์ ดร. สอน อึ้ง

ท.อ., ป.อ., อ.อ.

ศาสตราจารย์ ดร. สอน อึ้ง

ศาสตราจารย์ ดร. สอน อึ้ง

พิธีมอบรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศการแข่งขันกรีฑา (สนามกีฬา)

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๒

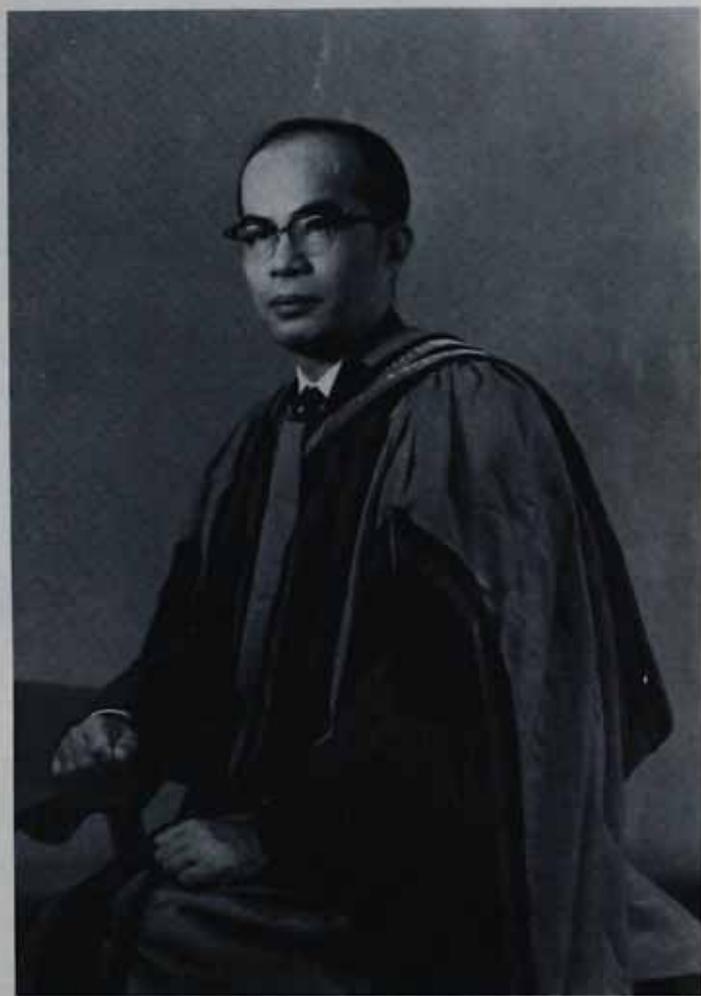
ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข

ท.จ., ป.ช., ป.ม.

ชวตศ 15 กรกฎาคม 2462

มรณะ 6 กรกฎาคม 2514

ภาพถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2493

ภายหลังรับปริญญาคุณวุฒิปรัชญาของมหาวิทยาลัย Liverpool

ดร. สดางค์ มงคลสุข (ขวามือ)

ภาพถ่ายกับเพื่อนๆ เมื่อ พ.ศ. 2481

ขณะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 8 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ภาพถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2483

ขณะเป็นนิสิตปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพถ่ายกับภรรยา

และครอบครัว

เมื่อได้รับพระราชทาน

ตติยจุลจอมเกล้าพิเศษ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาตั้งหน้าศพ

ภรรยา บุตร ธิดา และญาติ

ประวัติ

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นบุตรคนที่สองของนายแจ้และนางไฉ่ มงคลสุข เกิดวันอังคารที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2462 ณ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีพี่น้องร่วมบิดามารดา คือ นายแสตมป์ มงคลสุข

การสมรส

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข สมรสกับนางสาวยุพิน เบญจกาญจน์ ธิดานายเกี้ย และนางพวง เมื่อ พ.ศ. 2490 มีธิดาและบุตรด้วยกันคือ

1. นางมธุรส รุจิรวัดน์ สมรสกับ ดร. สมศักดิ์ รุจิรวัดน์ อาจารย์เอกแผนกเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. นางสาวศศพันธ์ มงคลสุข
3. นางสาววันตา มงคลสุข
4. นายศกรณ มงคลสุข

การศึกษา และผลงาน

- พ.ศ. 2481 — โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สอบไล่จบชั้นมัธยม 8
- พ.ศ. 2485 — จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี
- พ.ศ. 2487 — จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมี
- พ.ศ. 2493 — มหาวิทยาลัย ลีเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ ได้รับปริญญาคุณวุฒบัณฑิต สาขาวิชาอินทรีย์เคมี

พ.ศ. 2494 — ทำการวิจัยยาปฏิชีวนะต่อในประเทศอังกฤษ พร้อมทั้งฝึกงานการสกัดน้ำมันพืช และดูงานอุตสาหกรรมทำยาจากโรงงานต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษ แล้วได้ไปดูและฝึกงานประเภทเดียวกันต่อไปอีกในเยอรมันนี และสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. 2507 — สำเร็จ ว.ป.อ. วันที่ 7

ตลอดเวลาที่เข้านักเรียนและนักศึกษา ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เป็นผู้ที่เรียนดีที่สุดคนหนึ่ง เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม สนใจวิชาการหลาย ๆ ด้าน เคารพครูบาอาจารย์ ชอบช่วยเหลือเพื่อนฝูง และพยายามสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตัวเอง หมู่คณะและสถาบันอยู่เสมอ นิสัยอันดีงามประจำตัวนี้เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับประวัติการทำงานอันต่อเนื่องของท่านทั้งในด้านวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การรับราชการ การวางแผนงานและบริหารการศึกษา

งานวิจัย

1. ทำการวิจัยเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะจาก Lichens ชนิดหนึ่งจนสามารถแก้ไขสูตรโครงสร้างทางเคมีที่เข้าใจผิดกันให้ถูกต้องตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารของประเทศอังกฤษ

Journal of The Chemical Society, 1953, p. 1250—1261, Usnic acid; A revised Structure for Usnic Acid and the resolution of (+) Usnic Acid.

2. ทำการวิจัยยาสมุนไพรในประเทศ เวียดนาม ขยายขอบเขตการค้นคว้าโครงสร้างทางเคมีของสารที่หายากได้ใหม่พบอีก และตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารของประเทศอังกฤษ

Journal of The Chemical Society, 1957, P. 2231—2233 ;

2: 4: 3 : 5 — Tetrahydroxystilbene from *Artrocarpus lakoocha*.

3. ทำการวิจัยเกี่ยวกับยาขับพยาธิมะเกลือ จนทราบโครงสร้างทางเคมีของสารตัวหนึ่งที่อยู่ในมะเกลือ และได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารของประเทศอังกฤษ

Journal of The Chemical Society, 1957, p. 2233—2237 :

Diospyrol : A constituent of Diospyros mollis.

4. วิจัยยาปฏิชีวนะจาก Lichens ที่อยู่บนภูกระดึง จนทราบว่าองค์ประกอบตัวสำคัญคือ สารเคมีตัวหนึ่งชื่อ Atranorin และได้รายงานให้สภาวิจัยการแพทย์ทราบในปี พ.ศ. 2499

5. วิจัยสมุนไพรชื่อ กระชาย จนสามารถแยกสารบริสุทธิ์ แล้วทราบโครงสร้างว่าเป็นอย่างไร ลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิทยาศาสตร์ต่างประเทศ

Journal of The Chemical Society, 1964, p. 4654—2655 :

Pinostrobin and Alpinetin from Kaempferia pandurata.

6. วิจัยเรื่องมะเกลือต่อจนทราบว่าสารที่พบในข้อ 3 นั้น เกิดจากสารอีกตัวหนึ่งที่มีในมะเกลือ เช่นกัน และได้ตีพิมพ์เผยแพร่

Journal of the Chemical Society, 1965, p. 1533 :

3—Methylnaphthalene—1,8—diol from Diospyros mollis.

7. วิจัยสมุนไพรรงทอง สามารถแยกสารออกมาหลายอย่างด้วยกัน แล้วหาโครงสร้างทางเคมีได้หลายตัว ลงตีพิมพ์ในวารสารเคมี

Tetrahedron volume 21, p. 1453—1470, 1965 : Constituents of gambogic acid.

8. วิจัยสมุนไพรชื่อ สะแก สามารถแยกสารและหาสูตรโครงสร้างได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเคมีของประเทศอังกฤษ

Journal of the Chemical Society, 1966 p. 125 :

Combretol from Combretum quadrangulare.

9. ทำการพิสูจน์หาโครงสร้าง ของสารเคมีตัวหนึ่ง ซึ่งมีในต้นไม้หลายชนิด เช่น โหระพาต้นขี้ จนสามารถตรวจสอบในต้นไม้ได้ด้วยวิธีการทางฟิสิกส์ ลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่างประเทศ

Phytochemistry, 1969, volume 8, p. 913—915: Spectroscopic identification of coniferin.

10. วิจัยสมุนไพร เจตมูลเพลิงแดง และพิสูจน์ว่าสารที่เป็นตัวยากคือสารเคมีที่มีชื่อว่า plumbagin แต่ยังไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

นอกจากที่ได้รวบรวมมาแล้ว ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ยังมีผลงานวิจัยอีกมากเหลือที่จะนำมากล่าวไว้ให้หมดในที่นี้ ผลงานเหล่านั้นบางส่วนปรากฏเป็นรายงานที่เสนอต่อสภาวิจัยแห่งชาติ บางส่วนจะตีพิมพ์เผยแพร่ในต่างประเทศ ถึงแม้ท่านจะมีหน้าที่ราชการรัดตัวมากก็ตาม ท่านก็ไม่เคยลืมเรื่องวิจัยเลย ทุกครั้งที่ได้ไปต่างประเทศในราชการพิเศษ ก็มักจะถือโอกาสปรึกษาการวิจัยกับนักวิทยาศาสตร์ต่างประเทศและนำข้อมูลและหนังสือทันสมัยกลับมาด้วยทุกครั้ง ห้องทดลองวิทยาศาสตร์อยู่ติดกับห้องทำงานของท่านและกล่าวได้ว่าไม่มีวันไหนเลยที่ท่านไม่ได้เข้าไปทำการทดลองในห้องนั้น

การรับราชการและตำแหน่งหน้าที่

- พ.ศ. 2486 — อาจารย์ผู้ช่วยสอนแผนกเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2488 — อาจารย์โทแผนกเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2490 — เลขาธิการเพื่อศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ
- พ.ศ. 2493 — อาจารย์โทแผนกเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2494 — อาจารย์โทแผนกเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
- พ.ศ. 2496 — อาจารย์เอก แผนกเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
- พ.ศ. 2501 — ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
- พ.ศ. 2502 — ศาสตราจารย์แผนกเคมี มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

พ.ศ. 2503 — วิทยาลัย คณบดี คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทย-
ศาสตร์

พ.ศ. 2503 — คณบดี คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์

พ.ศ. 2511 — ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์^{๒๔} ตำแหน่ง^{๒๕}

พ.ศ. 2512 — ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นอธิการบดี มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์

ราชการพิเศษ และหน้าที่ราชการอื่น ๆ

1. กรรมการมูลนิธิอานันทมหิดล
2. กรรมการสภามหาวิทยาลัยมหิดล
3. กรรมการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. กรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. กรรมการสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
6. กรรมการพัฒนามหาวิทยาลัย
7. กรรมการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์
8. กรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ในระดับอุดมศึกษา ในด้าน
แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์และสังคมศาสตร์
9. กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
10. กรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ
11. กรรมการสอบคัดเลือกผู้ที่จะไปศึกษา ณ ต่างประเทศตามโครงการหลาย
โครงการทั้งของไทยและต่างประเทศ
12. กรรมการร่วมกับมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ สถาบันประเทศอังกฤษและ
ออสเตรเลีย เพื่อจัดหาอาจารย์จากต่างประเทศ จัดหาทุนให้อาจารย์
และนักศึกษาไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ

13. เป็นผู้แทนไปประชุม สากลเคมี ตามคำเชิญของสมาคมเคมีประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ
14. เป็นผู้ดำเนินการก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์และได้ขยายงานจนเป็นคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน
15. เป็นผู้ช่วยราชการดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และช่วยเหลือด้านต่าง ๆ หลายด้านเรื่อยมา
16. ช่วยดำเนินงานจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่เริ่มแรก และช่วยเหลือออกแบบห้องทดลอง ช่วยหาอาจารย์ ช่วยให้นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีสถานที่เรียนก่อนที่มหาวิทยาลัยจะสร้างเรียบร้อย ได้ทำการศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นเวลา 2 ปีครึ่ง และได้ช่วยสอนด้วยตนเองตลอดเวลา
17. เป็นผู้ช่วยในการดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาผู้บริจาคที่ดินให้แก่ราชการ จัดหาคณาจารย์เพื่อทำการสอนตลอดจนจัดหาทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ
18. ดำเนินการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลดังต่อไปนี้

1. ประเทศออสเตรเลียให้เครื่องมือทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นมูลค่าประมาณ 5 แสนบาท และให้ทุนแก่นักศึกษาเพื่อไปศึกษาสำหรับเป็นอาจารย์ของคณะกว่า 30 ทุน
2. ประเทศอังกฤษให้เครื่องมือวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมาก ให้ทุนแก่นักศึกษาหลายสิบคน และส่งอาจารย์ชาวอังกฤษมาช่วยสอนในคณะติดต่อกันเป็นเวลา 6 ปีกว่า
3. ประเทศสหรัฐอเมริกา
 - 3.1 มูลนิธิอ็อกซิเฟลเตอร์ ให้ความช่วยเหลือขยายงานของคณะระยะยาวโดยให้ทุนการจัดซื้อเครื่องมือวิทยาศาสตร์ สำหรับ

การวิจัยและการสอน ให้ทุนการศึกษาสำหรับอาจารย์ เพื่อศึกษาต่อในต่างประเทศจนถึงปริญญาเอก เพื่อกลับมาทำการสอนในคณะ ให้ตำราเรียน และวารสารวิทยาศาสตร์มากมาย ส่งผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ จากสหรัฐ ฯ มาทำการสอน และจัดตั้งแผนกต่างๆ จนกว่าอาจารย์ไทยจะมีเพียงพอและให้ทุนอื่นๆ อีกมาก เป็นมูลค่าทั้งสิ้น กว่า 100 ล้านบาท

- 3.2 Massachusetts Institute of Technology ได้เปิดศูนย์การวิจัยสารที่เป็นพิษแก่เชื้อราร่วมกับทางคณะ ซึ่งเป็นโครงการระยะยาว ได้รับเครื่องมือและเงินทุนวิจัยหลายล้านบาท และได้ให้ทุนแก่อาจารย์ของคณะเพื่อไปศึกษาต่อด้วย
19. เป็นผู้แทนหรือผู้รับเชิญให้ไปประชุมยังต่างประเทศในเรื่องอื่นๆ นอกจากการขอความช่วยเหลือ และการประชุมทางวิชาเคมีอีกหลายครั้ง อาทิ รับเชิญจากรัฐบาลออสเตรเลียไปประชุม Australian—New Zealand Association for the Advancement of Sciences, 37th. Congress ณ กรุงแคนเบอร์าในปี 2507
20. ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เตรียมจะเดินทางไปเจรจารายละเอียด ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลประเทศญี่ปุ่น แคนาดา อังกฤษ และมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล การเจรจาครั้งนี้คาดว่าจะทราบกันทั่วประเทศและมูลนิธิดังกล่าว กำลังตกลงช่วยเหลือในด้านการเงิน ทุนการศึกษาและอาจารย์ชาวต่างประเทศ เป็นมูลค่าทั้งสิ้นหลายสิบล้านบาท แต่ท่านได้ถึงแก่กรรมเสียก่อน

* ขณะนี้ปรากฏว่าการเจรจากับประเทศญี่ปุ่นนั้นใกล้ความสำเร็จมาก ดังจะเห็นจากบทความเรื่องการติดต่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นและจดหมายยืนยันจาก SAEEDA

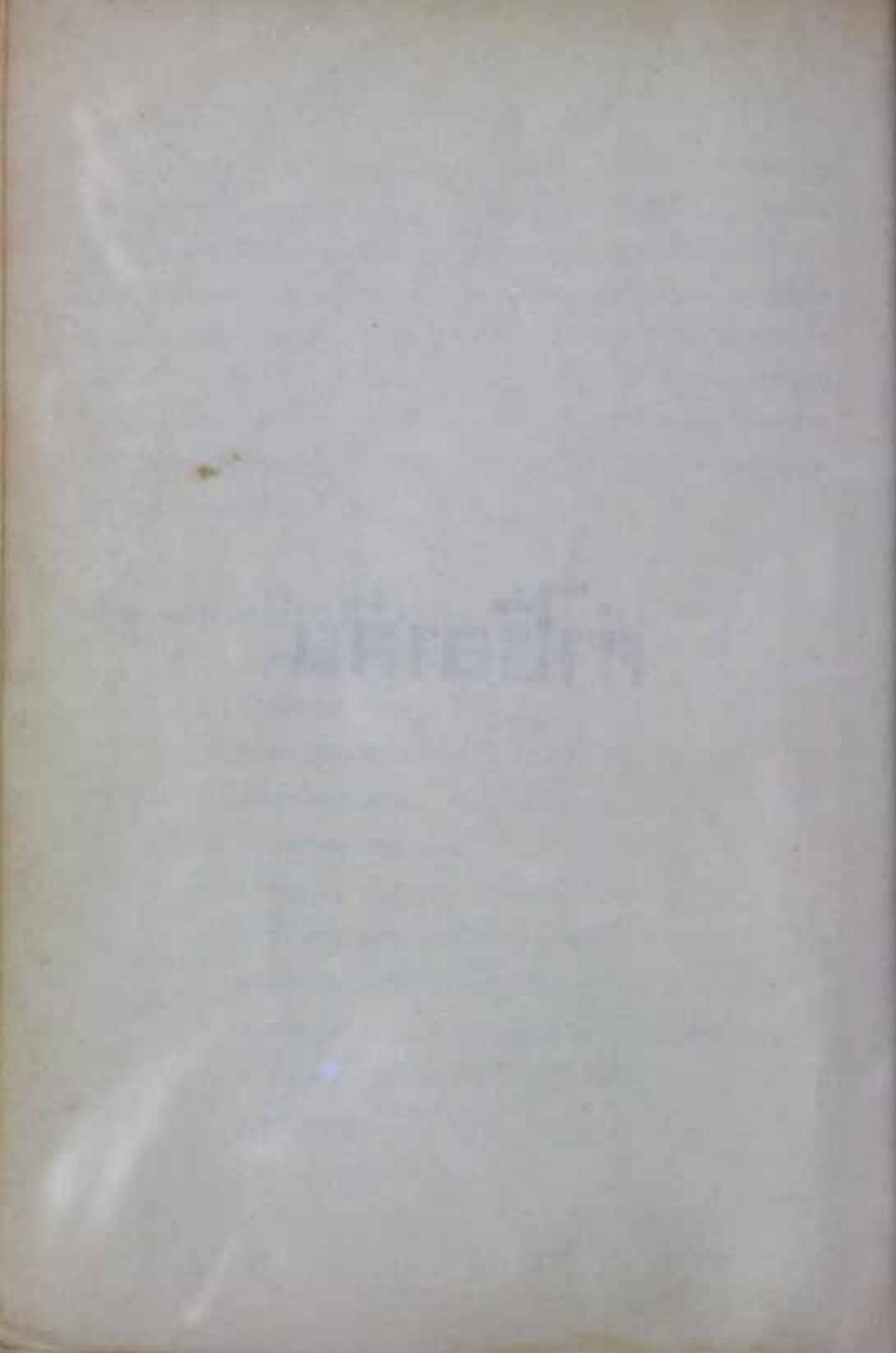
นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังเป็นกรรมการที่ปรึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ของส่วนราชการและบริษัทอุตสาหกรรมหลายแห่งและมีหน้าที่การงานพิเศษอีกมาก ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการการศึกษา และวงการศึกษาของชาติทั้งสิ้น

ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ได้ทำตนเป็นตัวอย่างอันดีงามต่อผู้อื่นอยู่เสมอ ท่านมีความจงรักภักดีอย่างซึ้งต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ชอบช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ รับผิดชอบและอุทิศตนในการทำงาน ท่านไม่เพียงได้ช่วยสร้างความเจริญทางวัตถุให้แก่ชาติเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความเจริญทางจิตใจให้คนจำนวนมาก พร้อมทั้งเป็นทางของบรรดาศิษย์และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาตลอดมา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

- 5 ธันวาคม 2495 — เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
- 5 ธันวาคม 2496 — จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก
- 5 ธันวาคม 2498 — ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
- 5 ธันวาคม 2505 — ตริตาภรณ์ช้างเผือก
- 5 ธันวาคม 2507 — ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
- 5 ธันวาคม 2508 — ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- 5 ธันวาคม 2510 — ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- 5 ธันวาคม 2512 — ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
- 30 มกราคม 2513 — เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา
- 5 ธันวาคม 2513 — ประถมาภรณ์ช้างเผือก
- 5 พฤษภาคม 2514 — ตติยจุลจอมเกล้า

คำไว้อาลัย

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ศาสตราจารย์ สัญญา ชวรมสศักดิ์

พลเรือเอก จรูญ เฉลิมเตียรณ

พลเรือเอก หม่อมเจ้ากาพวรงค์ดิศ ดิศกุล

ศาสตราจารย์ ดร. กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา

นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส

ศาสตราจารย์ ดร. กำแหง พลังกูร

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชัชวาล โอสถานนท์

ศาสตราจารย์ ดร. แถบ นิละนิธิ

ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าจักรพันธ์ุเพ็ญศรี จักรพันธ์ุ

ศาสตราจารย์ ดร. บั๊วเรศ คำทอง

ศาสตราจารย์ อรุณ สรเทศน์

ศาสตราจารย์ พิมล กลกิจ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์โอกาส พลังกูร

President. The Rockefeller Foundation

Dr. Willoughby Lathem

Dr. James S. Dinning

Dr. Robert C. Holland

Dr. James A. Olson

Dr. William D. Sawyer

Dr. Albert S. Kuperman

Dr. Ward W. Moore

Dr. and Mrs. Ronald C. Shank

ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

The Bangkok Post

ศูนย์ภาษาอังกฤษของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย

คุณแสนสุข เจลิมสุนทรการ

พ.อ. จินดา ณ สงขลา

คุณบุญธรรม ทองไข่มุกด์ และเพื่อน

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วีรมี ไทร สุวรรณิก

คณะอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะอาจารย์และข้าราชการคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.พรชัย มาตังคสมบัติ

สโมสรศึกษนามหาวิทยาลัยมหิดล

ศึกษนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สโมสรศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร. กำจร มนูญบุรี

คุณบุษิณี มงคลสุข

ถูก ๆ

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข
อดีต คณบดี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นผู้หนึ่งที่ได้ฝากผลงานอันดีเด่นไว้ในวงการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการช่วยเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย นอกจากการก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ท่านผู้นี้ยังได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำหรับมหาวิทยาลัยแห่งหลังท่านผู้นี้ยังได้ดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดี ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2512 มาจนกระทั่งถึงวันมรณกรรมเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2514 ด้วย การสูญเสียศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ไปครั้งนี้ จึงนับว่าประเทศไทยได้สูญเสียผู้ทรงคุณวุฒิสูงในด้านงานศึกษานานาชาติไปอย่างน่าเสียดายยิ่ง ข้าพเจ้าขอร่วมแสดงความไว้อาลัย และขอแสดงความเสียใจเป็นอย่างมากต่อครอบครัวของศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ไว้ ณ ที่นด้วย

ขออำนาจแห่งกุศลบุญราศี ทักษิณานุปทานซึ่งทางราชการ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนหน่วยราชการอื่นๆ ครอบครัว ญาติมิตร และบรรดาลูกศิษย์ร่วมกันบำเพ็ญให้ จงเป็นพลวับังจขัยอำนวยการให้ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ประสพแต่อริวิบุลมนุญผล ถึงซึ่งสุคติและทิพขสมบัติในสัมปรายภพตามควรแก่ฐานะทุกประการ เทอญ.

ร. ดอนัลด์

(ดอนอม กิตติขจร)

นายกรัฐมนตรี

และ นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล

The [illegible] of [illegible]

[The following text is extremely faint and illegible due to the quality of the scan. It appears to be a multi-paragraph document.]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้าตกใจมากเมื่อทราบข่าวการเสียชีวิตของ ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพราะศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เพิ่งมาเยี่ยมเยียนข้าพเจ้าก่อนหน้าที่จะได้รับข่าวเพียง 2 วันเท่านั้น ข้าพเจ้ากับศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข มีความชอบพอกันเคยกันมาก ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เรียกข้าพเจ้าว่า “คุณพิ” ความสัมพันธ์ระหว่างข้าพเจ้ากับศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข มีมาช้านาน เพราะเราเป็นชาวฉันทบุรีด้วยกัน ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ได้ให้ความเคารพนับถือข้าพเจ้าเหมือนญาติตลอดมา โดยที่ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เป็นผู้สนใจในการศึกษา มีความริเริ่มและความพยายามในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นในตัวของศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ว่าจะต้องประสบความสำเร็จในหน้าที่ และได้คอยติดตามผลงานของ ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เรื่อยมา ซึ่งก็เป็นจริงตามที่คาดคิด ผลงานวิจัยของ ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ทางวิทยาศาสตร์หลายเรื่อง เช่น วิจัยเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ วิจัยสมุนไพรในประเทศ ได้เป็นผลนำความก้าวหน้ามาสู่วงการแพทย์อย่างน่ายินดี ทางด้านบริหารการศึกษาชั้นสูงก็ปรากฏว่า ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ได้เป็นกำลังสำคัญในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็ยังได้เป็นผู้ดำเนินการก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลด้วยเป็นต้น การแสดงออกซึ่งความสามารถอย่างสูงส่งของศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เป็นผลให้คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับความช่วยเหลือเครื่องมือวิทยาศาสตร์ และการศึกษาจากต่างประเทศอย่างดียิ่ง

และก่อนจะสิ้นชีวิต ก็อยู่ระหว่างเตรียมเดินทางไปเจรจาขอความช่วยเหลือจาก
รัฐบาลญี่ปุ่น คานาดา อังกฤษ และมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ ให้แก่มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ และคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล แต่ก็ต้องมาจากไปเสีย
ก่อน เมื่อศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ต้องมาด่วนจากไปเช่นนี้ ทำให้ความ
หวังของข้าพเจ้าที่จะได้เห็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ ในผลงานการวิจัย และผลงานด้าน
บริหารการศึกษา ที่กำลังดำเนินไปอย่างได้ผลยิ่งขึ้นของ ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์
มงคลสุข ต้องชะงักไปอย่างน่าเสียดาย การจากไปอย่างไม่ม้วยนกลับของ ศาสตราจารย์
ดร. สดงค์ มงคลสุข นี้ นอกจากครอบครัวญาติมิตรสหายตลอดจนบรรดานิสิตนัก
ศึกษา จะต้องพลัดพรากสูญเสียบุคคลซึ่งเป็นที่รักและเคารพนับถือไปอย่างน่าเสียดาย
และอาลัยอย่างสุดซึ้งแล้ว ยังทำให้ทางราชการต้องสูญเสียบุคคลผู้มีความหมายต่อ
อนาคตอันรุ่งโรจน์ของวงการศึกษา และวงการแพทย์อย่างจะหาอีกได้ยาก เท่ากับ
เสียเพชรน้ำหนึ่งไปอย่างไม่มีวันจะได้กลับมา

ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ได้เกิดมาตั้งหน้าทำแต่ความดีเป็นคุณ
ประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ แม้ชีวิตจะต้องแตกดับไปตามธรรมชาติของ
สังขาร แต่คุณงามความดีและเกียรติยศชื่อเสียงหาได้ดับสูญไปไม่ ยังคงปรากฏ
เป็นอนุสรณ์ผู้อยู่ข้างหลัง ด้วยอำนาจแห่งความดีที่ได้ประกอบไว้แล้ว ขอให้ดวง
วิญญาณของ ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข จงบริสุทธิ์ผ่องใส เข้าถึงสุคติภพ
ได้ประสบแต่ความเกษมสำราญชั่วกาลนิรันดร.

พลตำรวจเอก

J. ๗๓๓๘

(ประเสริฐ ฐิจิวงค์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ

อธิบดีกรมตำรวจ

10 สิงหาคม 2514

ศาสตราจารย์ สดางค์ มงคลสุข เป็นเพื่อนที่ซอภพอกับข้าพเจ้าคนหนึ่ง
งานของเขาในตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และตำแหน่งคณบดี
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทำให้เราต้องติดต่อกันอยู่เสมอ ศาสตราจารย์
สดางค์เป็นฝ่ายปฏิบัติ ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายสนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาให้ ด้วยความ
ขยันเอาจริงเอาจังและด้วยความสามารถของศาสตราจารย์สดางค์ จึงทำให้งานของ
เขาก้าวหน้าไปด้วยดีเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของบุคคลทั่วไป ทั้งในและนอกวงการ
ศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ศาสตราจารย์สดางค์เป็นคนที่มีสมรรถภาพในการทำงานสูง เป็นคนที่ชอบ
ช่วยเหลือร่วมมือทำงานกับบุคคลอื่นมากเท่า ๆ กับการขอความช่วยเหลือร่วมมือจาก
ผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากความช่วยเหลือที่มอบหมายราชการเป็นจำนวนมากให้แก่ส่วน
ราชการอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่บางครั้งไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากส่วนราชการ
นั้น ๆ เลย นอกจากนั้นยังช่วยเหลือให้เด็ก ๆ อีกรับเป็นร้อย ๆ คน ได้มีโอกาส
เข้าเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย การที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สามารถดำเนิน
กิจการสอนไปได้ด้วยดี และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลมีชื่อเสียงในการ
ที่มีอาจารย์ผู้วิเศษชั้นปริญญาเอกมากกว่าคณะใด ๆ ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ก็
เป็นความสามารถของศาสตราจารย์สดางค์ ในการขอความช่วยเหลือร่วมมือจากผู้อื่น
โดยเฉพาะจากต่างประเทศ ศาสตราจารย์สดางค์ยังมีโครงการของเขาอีกมากที่จะช่วย
ทำความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัยและการศึกษาทั่วไป จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่
ต้องมาประสบมรณกรรมอันน่าเศร้าสลดเสียก่อน ข้าพเจ้ารู้ดีว่าศาสตราจารย์สดางค์

เป็นหน่วยงานในหน้าที่และคิดถึงเพื่อนร่วมงานของเขายู่เสมอ การสูญเสียบุคคลซึ่ง
มีความสามารถในการทำงานและมีความสำคัญในหน้าที่รับผิดชอบสูงอย่างนี้ จึงยัง
ความอาลัยให้แก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และผลแห่งกุศลกรรมที่ศาสตราจารย์สแตงค์ได้
กระทำไว้เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ และที่บรรดาญาติมิตรได้ร่วมบำเพ็ญอุทิศให้ จงลด
บันดาลให้ดวงวิญญาณของศาสตราจารย์สแตงค์ มงคลสุข ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ
ด้วยเทอญ.

พลโท บุญเรือน บัวจรรยา
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

* ท่านศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เป็นผู้ทควรแก่การยกย่องในฐานะ
แห่งผู้ทรงวิชายคุณ และเป็นผู้ชวนชวนในหน้าที่ราชการอย่างหาได้ยาก ผลงานของ
ท่านปรากฏออกมาชัดแจ้งในการสร้างสวรรค์ และลงหลักปักรากฐานคณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล และต่อมาอีกในงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ท่านกำลัง
ทำงานให้แก่ชาติ ให้แก่นุชนอย่างเข้มแข็งสุดกำลัง และได้ผลโดยแท้ ไม่น่าจะ
ด่วนล่องลับไปเลย *

ในส่วนอรรถาษัยและจิตใจ ท่านเป็นผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และทำแต่คุณให้แก่คน
ในเมื่อชอบด้วยหลักการและเหตุผล ไม่ปรากฏความเห็นแก่ตัวในโอกาสใดๆ เลย
เป็นคุณธรรมอันทำให้คนทั้งหลายรักใคร่นับถือโดยสุจริตใจแท้จริง ขอนปรากฏ
สักขียานที่ในงานบำเพ็ญกุศลศพท่าน มีศิษย์และผู้รู้จักนับถือคุณเคยไปเคารพศพ
ท่านนับจำนวนพัน และล้วนแต่มีกริยาอาการเศร้าโศกเสียใจไปหมดทั้งสิ้น

เมื่อข่าวมรณกรรมของท่านแพร่ออกไป ก็ปรากฏแต่คนดลิ่งงันและล่นวาทา
แสดงความเสียดายอย่างสุดซึ้งในตัวท่าน ในคุณสมบัติของท่าน และเสียดายใน
วิชาการอันสูงส่งที่ท่านพยายามสร้างสรรค์และสะสมมาตลอดชีวิต แล้วท่านก็เอา
คิดตัวลับหายไป กว่าที่ประเทศชาติของเราจะสร้างอาจารย์ผู้สูงส่งอย่างท่านขึ้นมาได้
แต่ละคนก็ใช้เวลานานนักหนานัก แต่เวลาจะสั้นไปไหนจึงชั่วบัดคลและพริบตา
เดียว

แต่นั้นแหละ โลกธรรมเป็นอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัส
ไว้ว่า

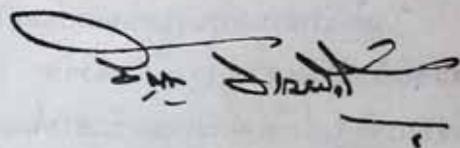
โศกะ ประเทาะ ทุกชะ โทมนัส สุป่าษาสาปี่ ทุกขา
ความโศก ความร่ำไรร่ำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความ
คับแค้นใจ ก็เป็นทุกข์

อัปปีเขหิ สัพพะโยโค ทุกโข
ความประสบกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์

ปี่เขหิ วิปพะโยโค ทุกโข
ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์

ขัมปิจฉัง นะจะภะติ ตัมปี่ ทุกขัง
มีความปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์

เดชะอำนาจแห่งสัจจวาจาฉันนี้ ขอให้ท่านศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข
จงประสบความสำเร็จสว่าง จงพ้นจากกองทุกข์ทั้งมวลในสัมปรายภพเทอญ.

(ศาสตราจารย์ สัจญญา ธรรมศักดิ์)
อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

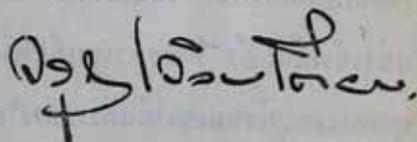
ข้าพเจ้าได้ยื่นขอเสียงของศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข มาช้านาน
แล้ว ในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ดี และเอื้อเฟื้อให้ความรู้แก่ผู้เข้่า เป็นวิทยาทาน

ต่อมาข้าพเจ้าได้มีโอกาสพบ และสนทนากับท่านศาสตราจารย์ผู้ดี ตลอดจน
ได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับท่านในวงการสถาบันการศึกษาและวงการสังคม ข้าพเจ้านิยม
ที่ท่านแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ถือการทำงานอย่างด้อยที่ด้อยอาศัยกัน และ
ให้การพิจารณาด้วยความเห็นอกเห็นใจ

การทชวตของท่านมาค่นจบเช่นนี้ เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง เพราะสันผู้
ทรงความรู้ และมีใจกรุณาแก่บุคคลหลายวัยตลอดมาไปผู้หนึ่ง

ขอให้วิญญานของศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ที่เคารพรักของ
ข้าพเจ้า ภรรยา และบุตร จงไปสู่สุคติ ณ สัมปรายภพ

พลเรือเอก

(จรุญ เดลิ้มเต้ขรณ)
ผู้บัญชาการทหารเรือ

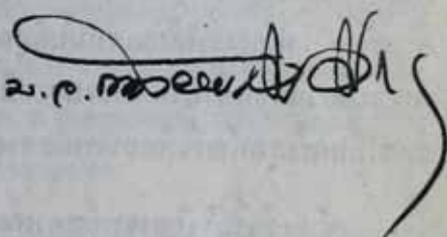
ข้าพเจ้าได้รู้จักกับศาสตราจารย์ สดางค์ มงคลสุข เป็นส่วนตัวเมื่อไม่นาน
มานเอง เนื่องจากข้าพเจ้าได้กลายเป็นผู้ปกครองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ ซึ่งขณะนั้นศาสตราจารย์สดางค์เป็นอธิการบดีอยู่ แต่กิตติศัพท์เกี่ยวกับ
ศาสตราจารย์สดางค์นั้น ข้าพเจ้าได้ยินมาและมานานแล้ว ข้าพเจ้าทราบว่าท่าน
เป็นผู้ที่โอบอ้อมอารีและเต็มใจช่วยเหลือแม่แต่ผู้ที่ไม่เคยรู้จักมักคุ้นมาก่อน สำหรับ
งานในหน้าที่นั้น ศาสตราจารย์สดางค์มิใช่แต่จะปฏิบัติได้โดยปราศจากข้อบกพร่อง
เท่านั้น แต่ยังปฏิบัติได้สำเร็จเป็นผลอย่างยิ่งแก่การศึกษาและแก่ประเทศชาติ
เป็นส่วนรวม คุณวุฒิและคุณสมบัติของท่านทำให้วงการศึกษาดังประเทศเชื่อถือ
และทำให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจาก
ต่างประเทศเป็นอเนกประการ

ครั้นได้พบและรู้จักศาสตราจารย์สดางค์เป็นส่วนตัวแล้ว ข้าพเจ้าก็เชอทนทว่า
กิตติศัพท์เกี่ยวกับท่านนั้นเป็นความจริงโดยมิต้องสงสัย และนอกจากคุณสมบัติดัง
กล่าวข้างต้นแล้ว ศาสตราจารย์สดางค์ยังมีความนุ่มนวลอ่อนโยน เป็นกันเองกับ
ทุกคนและอุทิศตนเองให้แก่ราชการในหน้าที่อย่างเต็มที่

ฉะนั้น มรดกกรรมของศาสตราจารย์สดางค์ จึงเป็นการจากไปก่อนเวลาอัน
สมควร เป็นที่น่าเสียดาย และเป็นการสูญเสียครั้งสำคัญของญาติมิตรและของ
วงการศึกษาของเมืองไทย

ข้าพเจ้าขอร่วมแสดงความเสียใจในมรณกรรมของศาสตราจารย์สตางค์ และ
ขอเชิญฐานให้ดวงวิญญาณของท่านจงไปสู่สุคติ สมกับคุณงามความดีที่ท่านได้
บำเพ็ญมาเทอญ.

พลเรือเอก

ม.ร.ช. กอธนะ

(หม่อมเจ้ากาพวรรณดิศ ดิศกุล)
สมุหราชองครักษ์

เมื่อค่ำวันที่ 6 กรกฎาคม ข้าพเจ้าได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากเลขานุการของ
อาจารย์สตางค์ ว่า "อาจารย์สตางค์โดนยิงตาย" ที่แรกก็ไม่แน่ใจว่าได้ยินถูกหรือ
เปล่า ก็ขอให้พูดซ้ำๆ ซักๆ เพราะผู้แจ้งอยู่ในฐานะคนตื่นตระหนก เมื่อได้ทบทวน
อีกครั้ง ก็เกรงว่าได้ยินเช่นนั้นถูกต้องแล้ว ความรู้สึกในขณะนั้นบอกไม่ถูก
เพราะเมื่อวันก่อนก็ได้ไปพบสนทนากับอาจารย์สตางค์ที่มหาวิทยาลัยมหิดล ไม่นึก
ว่าจะเป็นครั้งสุดท้ายที่เห็นอาจารย์สตางค์มีชีวิตอยู่

ข้าพเจ้าเริ่มรู้จักอาจารย์สตางค์เมื่อเป็นนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสสอนอาจารย์สตางค์ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 4 ได้รับ
พระราชทานปริญญา วท.บ. ที่ได้สอนอยู่ตลอด 4 ปี ก็เพราะอาจารย์สตางค์เรียน
วิทยาศาสตร์ และสนใจทางวิชาเคมี ซึ่งเป็นวิชาที่ข้าพเจ้าได้ศึกษามา จึงได้ติดตาม
ตามการศึกษาของเขามาตั้งแต่ต้น และสมัยนั้นนิสิตวิทยาศาสตร์ทางเคมีล้วน ๆ ก็มี
จำนวนไม่มากนัก อาจารย์สตางค์ชั้นมัธยมเรียน ตีฉัตรอะไรสงสัยอะไรจะเข้ามา
ถามขอความกระจ่างเสมอ คณะกรรมการสอบเป็นเยี่ยมอยู่ตลอดเวลา ในด้านปฏิบัติ
ในห้องทดลองในขณะนั้นผมแล้ววว่าเหมาะสมเป็นนักเคมี เมื่อสำเร็จการศึกษา
และได้ วท.บ. เกียรตินิยม ใน พ.ศ. 2485 แล้ว อาจารย์สตางค์ยังศึกษาต่อสำหรับ
ปริญญาโท เพราะรักวิชามากและสนใจทำการค้นคว้าต่อไป ในระยะนั้นเครื่องมือ
ที่จะใช้ทำการวิจัยก็ไม่มีมากนัก แต่ก็ได้คิดค้นแปลงประดิษฐ์จนได้ผล และ
ภายในสองปีต่อมาก็ได้ปริญญา วท.ม. ประจวบกับ British Council มีทุนจะส่งนัก
เรียนไปศึกษาที่อังกฤษ อาจารย์สตางค์เป็นผู้สมัครด้วยคนหนึ่ง และก็ไม่ใช่ที่ประ
หลาดเลยเมื่อได้รับทุนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ ทาง British Council ก็ได้
จัดหาสถานศึกษาให้เสร็จ จะส่งไปที่ Leicester University College ในระยะนั้นยัง
มิได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ บั๊วเรศ คำทอง กับข้าพเจ้าซึ่งได้ติด

ตามความเจริญก้าวหน้าของอาจารย์สแตงค์มาตลอด เห็นว่าน่าจะไปได้เข้าไปทำการวิจัย
ที่มหาวิทยาลัย จึงได้แนะนำฝากกับศาสตราจารย์ Robertson F.R.S. ซึ่งเราทั้งสองได้
เคยเป็นศิษย์มาก่อน ศาสตราจารย์รับทันทีซึ่งทำให้อาจารย์สแตงค์ดีใจมาก แต่เว
รู้สึกไม่สบายใจอยู่อย่างหนึ่ง คือ ทาง British Council เขาจัดไว้ให้เรียบร้อยแล้ว
แต่อาจารย์สแตงค์ก็ได้อำนาจและตกลงกันได้

อาจารย์สแตงค์ได้เดินทางไปประเทศอังกฤษโดยเครื่องบินทะเล ขึ้นลงใน
สมัยนั้นทำอากาศยานคลองเตย รายงานที่ได้รับจากประเทศอังกฤษมีแต่ชมเชย
ความสามารถของเขาตลอดเวลา การวิจัยที่ได้ทำก็ได้ตีพิมพ์ลงในวารสารเคมีอยู่เป็น
ระยะ ๆ และภายในเวลา 3 ปีกว่า ๆ ก็ได้รับปริญญาเอก

อาจารย์สแตงค์ได้มาทำการสอนที่คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อยู่ระยะหนึ่งจึงได้ย้ายโอนไปคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อาจารย์
สแตงค์สนใจทางสมุนไพรไทยมาก และได้ค้นคว้าหาสารต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งบางครั้ง
ทำให้เกิดการเข้าใจผิดขึ้น บางคนก็ว่าค้นคว้าไม่เห็นทำยาฆ่าแมลงในรักร้านบ้างเลย
จนบางครั้งมาปรารภ "ดูซิอาจารย์ มหา structure มันได้ออกมาอย่างนั้นจะให้ไปทำ
ยาอีก" การวิจัยของอาจารย์สแตงค์นั้นไปในแนวของ academical research ซึ่งจะต้อง
เป็นเช่นนี้ก่อนจะไปทางประยุกต์ สิ่งของต่าง ๆ เช่น พลาสติก เป็นต้น ก็เกิดใน
ห้องทดลอง และทำการวิจัยขั้นวิชาการกันมาก่อน หรืออย่างพวก Silicone ศาสตรา
จารย์ Kipping ทำทางวิชาการจนเกลี้ยงแล้วจึงมอบให้ทางอุตสาหกรรมทำต่อไปใน
ทางด้านประยุกต์ อาจารย์สแตงค์ก็มุ่งไปทางแนวนี้ แต่ต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยแพทย
ศาสตร์ตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ขึ้น ก็เหมาะสมแล้วที่อาจารย์สแตงค์ได้เป็นคณบดี
ดำเนินการตั้งขึ้น คงจะได้ค้นคว้าเมื่อสมัยตนเองทำการวิจัยเมื่อสำเร็จปริญญาตรี
ใหม่ ๆ ว่าการทำวิจัยนั้นต้องมีเครื่องมือประกอบด้วย จึงจะก้าวหน้าได้เร็ว
อาจารย์สแตงค์จึงหาไว้ให้คณะมากที่สุดเท่าที่จะหาได้ ด้วยการสนับสนุนและเจรจากับ
มูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์

การสนับสนุนอาจารย์ที่อยู่ใต้การปกครองของตนนั้นไม่อื่น ผู้ใดสามารถ
เว้นได้ อาจารย์สตาจค์สนับสนุนให้เต็มที่ ไม่เคยมีการเกรงกลัวว่าจะมาแข่งชิงดี
เลย หรือว่าในขณะมีปริญญาเอกแล้วไม่จำเป็นที่จะต้องมอก กลับตรงข้ามให้มี
ปริญญาเอกในขณะมาก ๆ ยิ่งจะเป็นศักดิ์ศรีแก่คณะ ใครคิดขัดอะไรมีปัญหาอะไร
ถ้าช่วยได้ก็บอกว่าจะช่วยแล้วช่วยจริง ๆ ถ้าไม่มีทางกับบอกตรง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความ
ความหวังลอบ ๆ อาจารย์สตาจค์ไม่ใช่เป็นคนพูดมาก มีอะไรก็ทำ เมื่อคิดสั้นใจ
แล้วจะผิดถูกก็ให้รู้ไป ถ้าผิดก็รับผิดชอบตัวเอง ถ้าถูกแล้วก็บอกว่าจะช่วยกันคิดช่วย
กันทำจึงได้ผลสำเร็จเช่นนี้

การที่สูญเสียไปในขณะที่จะนำความเจริญก้าวหน้าให้แก่มหาวิทยาลัยสงขล
านครินทร์ ก็เป็นที่น่าเสียดาย แต่ใครจะมารับตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยนี้
ก็คงจะดำเนินการตามนโยบายหรือตามโครงการที่อาจารย์สตาจค์ได้วางไว้ การที่ได้
ที่ดินสำหรับสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็เนื่องมาจากความเพียรและความ
สามารถของอาจารย์สตาจค์ที่จะอธิบายและทำให้เกิดความศรัทธาขึ้น จึงได้ที่ดินร่วม
พันไร่มาสร้างมหาวิทยาลัย จึงขอกุศลวิद्याทานและกุศลอื่น ๆ ที่อาจารย์สตาจค์ได้
ปฏิบัติมาต่อกุศลวิद्याทานในการสร้างมหาวิทยาลัยนี้ จึงคลบนตาลให้ดวงวิญญาณ
ของอาจารย์สตาจค์ที่มีลูกศิษย์เคารพไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วย.

โศภี อิศรเสนา ณ อยุธยา.

(ดร. กลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา)

การมรณกรรมของศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข นี้ นับว่าเป็นการ
สูญเสียอันใหญ่ยิ่งของ วงการศึกษาใน มหาวิทยาลัยมหิดล และ มหาวิทยาลัยสงขล
นครินทร์ ระหว่างที่บรรชการร่วมกันกับข้าพเจ้าในกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญยิ่ง ในการจัดการสอนเตรียม
แพทย์สำหรับโรงเรียนแพทย์เชียงใหม่ โดยได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกเก
เฟลเลอร์ นอกจากนี้ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ ยังเป็นผู้เริ่มก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์
การแพทย์ในมหาวิทยาลัยมหิดลอีกด้วย การก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ของง่าย
เลย แต่ที่สำเร็จลุล่วงเจริญมาจนถึงปัจจุบันนี้ จะเห็นว่าเป็นเพราะความสามารถ
วิริยะอุตสาหะ และการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวมของศาสตราจารย์
ดร. สดางค์ เพราะจะต้องมีการเดินทางไปเจรจาติดต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ
อยู่ตลอดเวลา

ในด้านอุปนิสัยส่วนตัวของศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ เป็นผู้ที่มีความเมตตา
โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจเสมอ มีความกตัญญูกตเวที และ
เป็นผู้ที่มีความเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งเป็นคุณธรรมที่หาได้ยากในสังคมปัจจุบันนี้

คุณความดีของศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ ยังมีอีกมาก เท่าที่ข้าพเจ้านำมา
กล่าวไว้ ณ ที่นี้ เป็นเพียงส่วนเล็กน้อย ท่านผู้เคยใกล้ชิดย่อมทราบได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานให้คุณความดีที่ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ ได้ประ
กอบเพื่อประเทศชาติ และกุศลบุญราศทัณฑ์มิตรได้บำเพ็ญอุทิศให้กดี โปรดจงมา
รวมเป็นพลว่บัจจยส่งผลให้ดวงวิญญาณของ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข
จงได้เสวยสุขเกษมสันติในสัมปรายภพทุกประการตามควรแก่วิสัย เทอญ.

จ. พรหมมาศ

(นายแพทย์เฉลิม พรหมมาศ)

เมื่อประมาณ 25 ปีมาแล้ว เราได้มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างนักเขียนไทย
ที่พำนักอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ เป็นครั้งแรก นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 การพบ
ปะสังสรรค์ (meeting) ในคราวนั้น เราได้มีที่ Lythm School ที่ Leatherhead, Surrey
คนไทยไปทั้งสิ้นประมาณ 60 คน รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร. แถบ นิลละนิช และ
ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ด้วย จากการสนทนาปราศรัยก็ทราบว่า ดร. สดางค์
พึ่งมาใหม่ ได้ทุนจาก British Council มาศึกษาวิชาอักษรที่เคมิงตัน มหาวิทยาลัย
Liverpool การพบกับ ดร. สดางค์ ครั้งนี้ ข้าพเจ้าต้องนับว่าเป็นการเจอกันครั้งแรก
เรายู่กันที่ Lythm School ประมาณ 1 อาทิตย์ และ ดร. สดางค์ ก็กลับไป Liverpool
ส่วนข้าพเจ้าก็กลับเมือง Cambridge อีก 2-3 ปีต่อมา ข้าพเจ้าก็พบ ดร. สดางค์ บ้าง
เป็นครั้งคราวที่ London และก็มีได้พบกันเป็นเวลานาน จนกระทั่งต่างคนต่างกลับมา
กรุงเทพฯ ฯ

เมื่อข้าพเจ้ากลับมากรุงเทพฯ ฯ แล้ว ดร. สดางค์ ได้ชักชวนให้ไปสอนพิเศษ
ในวิชาภาษ่วิภาคเปรียบเทียบ เริ่มสอนนักศึกษาแพทย์เชียงใหม่รุ่นแรก ในขณะที่
เด็กของคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ยังเพิ่งเริ่มสร้างชนบทถนนศรีอยุธยา ครั้งแรกที่
ข้าพเจ้าไปสอนเด็กฟังสำเนียงเพียง 1 ชั้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นขณะที่ทำการสอนอยู่
ได้ยินเสียงคนทำงานอยู่ชั้น 2 ชั้น 3 ดังจนปรากฏไม่รู้เรื่อง และบางทีก็มี กวาด
ปูน ทราช ตกลงมาด้วย

อนึ่ง แพทย์รุ่นนั้นยังไม่ไปเชียงใหม่ไม่ได้ เพราะสถานที่ทางเชียงใหม่ยังไม่พร้อม
ฉะนั้น ข้าพเจ้าก็ยังคงสอนวิชาภาษ่วิภาคศาสตร์ของมนุษย์ต่อไปอีกเกือบ 1 ปี

ในบางครั้งคราว ข้าพเจ้าได้รับหน้าที่ให้ไปจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ข้าพเจ้าก็ได้อาศัย

ดร. สดางค์ เป็นกำลังในการออกแบบแปลนห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ผลปรากฏว่า
ดร. สดางค์ ได้ทำงานโดยเร็วร้อย ตลอดเวลาประมาณ 15 ปีมาแล้ว ดร. สดางค์
และข้าพเจ้าก็ได้มีความสัมพันธ์กันสนิทมาช้านาน เพราะข้าพเจ้าได้ไปสอนที่คณะ
วิทยาศาสตร์ ม. มหิดล สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง

ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นคนเห็นการณ์ไกลในการพัฒนาประเทศ ดังจะ
เห็นได้จากการสร้างคน ว่า ดร. สดางค์ ได้ตระเตรียมอาจารย์ อาจารย์สำหรับเรียน
และปฏิบัติ ตลอดจนเครื่องอุปกรณ์การศึกษาอยู่เรื่อย เพื่อให้ทันกับนักศึกษาที่จะ
รับเพิ่มขึ้น และแทบจะพูดได้ว่า ดร. สดางค์ ไปต่างประเทศทุกปี บางปีไปตั้ง 3 ครั้ง
ถึง 4 ครั้ง เพื่อไปขอความช่วยเหลือและขออาจารย์จากต่างประเทศ

การเตรียมอาจารย์คนไทยก็อีกประการหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าจะเว้นเสียไม่ได้
เพราะในขณะนั้น ดร. สดางค์ ได้มีอาจารย์ผู้จบปริญญาเอกมาทำงานอยู่ด้วยประมาณ 30
คน และมีนักศึกษาซึ่งกำลังทำปริญญาเอกอยู่ ณ ต่างประเทศ 25 คน ซึ่งกำลัง
ทะขอยกันกลับมารับราชการในเร็ววัน

ดร. สดางค์ เป็นผู้ทำงานรวดเร็ว และ จริงจังจนกระทั่งบางครั้ง ดร. สดางค์
ทำไปก่อนและถามทีหลัง เรื่องนี้ข้าพเจ้าก็ได้เคยคิดเตือน ดร. สดางค์ เสมอมา แต่
ก็รู้สึก ว่า ดร. สดางค์ ถ่อมตเสียว่า แม้ตัวจะทำผิดแต่ตัวก็ทำผิดในทางที่ถูก

การสูญเสีย ดร. สดางค์ ในโอกาสที่มั่งคั่งควรเช่นนี้ จึงนำความเศร้าสลดใจ
มายังบรรดาญาติมิตรทั้งปวงอย่างสุดซึ้ง และก็อาจจะพูดได้ว่า ประเทศไทยได้สูญเสีย
เสียซึ่งลูกชายคนสำคัญคนหนึ่ง ผู้จะช่วยผลิตกำลังคนให้ประเทศชาติในยามที่ต่อง
การเช่นนี้

กุศลกรรมอันใดที่ ดร. สดางค์ มงคลสุข ได้กระทำไว้ ของจดฉบับนี้ดาลให้
ท่านจงประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพทั้งปวงเทอญ.

กำหนด หลางกูร

(ศาสตราจารย์ ดร. กำหนด หลางกูร)

สตางค์ - เพื่อนรัก

จริงอยู่ เราจะพูดถึง “สตางค์” ที่เขาฝากเพียร ที่เขาสามารถ ที่เขารักเพื่อน และงานของ “สตางค์” พุดสักวันก็ได้ไม่รีบ แต่พอมาถึงจะเขียนเป็นหนังสือ ให้เป็นอนุสรณ์ที่ “สตางค์” ได้จากเราไปก็แสนลำบาก ไม่ทราบว่าจะตั้งต้นอย่างไร จะเขียนตอนไหน ไม่ใช่แต่เพียงว่าความคิดของสตางค์ มีมากมายหลายด้านเท่านั้น แต่ที่สำคัญคือ เราไม่อยากจะเขียน เพราะไม่อยากให้ “สตางค์” จากเราไป

แต่เราก็ได้เขียนแล้ว เพื่อให้ระลึกถึงความคิดของ “สตางค์”

ผู้ต้องจากเราไป ขอให้เป็นอนุสรณ์ของ “สตางค์-เพื่อนรัก”

ระหว่างที่บุกบันช่วยกันจัดตั้ง และก่อสร้างคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งต่อมาเป็น คณะวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยมหิดล หรือการก่อตั้งสถาบันการศึกษาแห่งอื่น อาทิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมทั้งการตั้งคณะวิชาใหม่ๆ ในระดับอุดมศึกษานั้น มีเพื่อนฝูงกลุ่มหนึ่ง พบปะกัน เป็นประจำ เพื่อปรึกษากันบ้าง คุยกันบ้าง ปรับทุกข์กันบ้าง กลุ่มนี้มี “สตางค์” อยู่เสมอมิได้ขาด และเป็นกลุ่มที่รวมกันพิมพ์หนังสือเล่มนิตยสาร ในงานพระราชทานเพลิง “สตางค์-ที่เวรรัก”

ตลอดเวลา “สตางค์” มีแต่เอาจริง พูดจริง ทำจริง ช่วยแก้ปัญหา ให้เพื่อน

ส่งเสริมเพื่อน แทนให้เพื่อน เป็นเพื่อนตายโดยแท้ “สตางค์” ไม่ให้ร้ายใคร

ไม่อิจฉาใคร ไม่ทำลายใคร แต่ “สตางค์” ช่วย ช่วยให้กำลังใจ ช่วยงานสารพัด

เรียกว่า หนักเอา เบาสู้ เขาเกิดมาทำงาน และเราเชื่อว่า หากใครจะเริ่ม

กันทำอนุสรณ์ให้ “สตางค์” สักพักเดียว ก็คงสำเร็จ เพราะเพื่อนรักเขา
เด็กรักเขา ผู้ใหญ่รักเขา เขาเป็นที่รักของทุกคน

เรากำลังนึกกันว่า เมื่อ “สตางค์” กลับจากต่างประเทศครั้งนั้น จะนัดพบกันอีก
เช่นเคย แต่แล้วเราพบเขาด้วยน้ำตากันทุกคน ทวด ในงานศพ ซึ่งก็บอกได้อย่าง
เดียวว่า เส้นทางเขมรแค่นั้น แม้ว่าชะตาชีวิต หรือเส้นชีวิตของ “สตางค์” จะมี
แค่นั้น หมดสิ้นแค่นั้น แต่คุณความดีที่ “สตางค์” ได้บำเพ็ญมา ดังปรากฏในชีวิต
ประวัติของเขาและงานของเขา จะเป็นอนุสรณ์ไปชั่วกาลปาวสาน “สตางค์-เพื่อนรัก”
“สตางค์” ได้ทำดีมาลบลมชาติเกิดแล้ว ขอให้ความดี และพลังใจของมิตรทั้งหลาย
จงได้คลบบันดาลให้ดวงวิญญาณของ ศาสตราจารย์ ดร. สตางค์ มงคลสุข เพื่อนรัก
จงเสวยสุขในสัมปรายภพโน้นเทอญ

เพื่อนทุกคน ขอเคารพเพื่อนที่เรารัก—สตางค์ มงคลสุข

บุญเรือน บัวจัญญ

จินดา ณ สงขลา

บุญธรรม ทองไข่มุกข์

ก้าแหง พलगูร

ประสพ รัตนगर

เมื่อได้รับแจ้งในตอนค่ำวันที่ 6 กรกฎาคมว่า ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข คณบดี คณะวิทยาศาสตร์ ได้ถึงแก่อนิจกรรม ข้าพเจ้าไม่ยอมเชื่อจนกระทั่งได้ไปเห็นด้วยตาเอง มหาวิทยาลัยมหิดลได้สูญเสียอาจารย์ที่เคารพที่สุดคนหนึ่งไปอีก ข้าพเจ้าเองก็เสียเพื่อนร่วมงานที่เคารพที่สุดคนหนึ่งไปด้วย

อาจารย์สดงค์ ฯ เป็นผู้ได้ทำประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นอย่างมาก ตลอดจนให้แก่การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนรวมเป็นอย่างมากอีกเช่นเดียวกัน เป็นคนที่มองเห็นการณ์ไกลจึงได้เสนอให้มหาวิทยาลัยจัดตั้งโรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ขึ้นในปีการศึกษา 2502-2503 เพื่อให้การศึกษาแก่นักศึกษาเตรียมต่าง ๆ ของเราเอง ในปีต่อมาจึงเป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ และได้บริหารงานร่วมกับอาจารย์อื่น ๆ ในคณะเป็นอย่างดีขจรมาเป็นคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน + รับผิดชอบการศึกษาของนักศึกษาจำนวนมากกว่า 1400 คน

+ หลังจากที่ ประธาน มูลนิธิ ร็อคกีเฟลเลอร์ ได้เข้ามา ประเทศไทยใน ต้นเดือน มกราคม พ.ศ. 2507 และได้แสดงความสนใจที่จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือในทางวิชาการแก่ประเทศไทยแล้ว สำนักนายกรัฐมนตรีได้ส่ง ดร. กำแหง พลังกูร และ ดร. สดงค์ ฯ ไปพบปะกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิร็อคกีเฟลเลอร์ที่สหรัฐอเมริกา และเจรจาขอความช่วยเหลือในทางแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

นับได้ว่าอาจารย์สดงค์ ฯ เป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยดำเนินการให้มูลนิธิได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมากในด้าน วิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานในคณะวิทยา-

ศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย และความช่วยเหลือส่วนหนึ่งในคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ในด้านมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค อาจารย์สตาจค์ ๆ ก็ได้ร่วมในการก่อตั้งมาตุภูมิวิทยาลัย ในเดือนกันยายน 2506 ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการดำเนินงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีสำนักงานชั่วคราวที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ได้ร่วมดำเนินงานมาเป็นอย่างดีจนเสร็จเรียบร้อย และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพิธีเปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ ในวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2508 และอาจารย์สตาจค์ ๆ ได้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตลอดมา

สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อเริ่มรับนักศึกษา อาจารย์สตาจค์ ๆ ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการร่วมกับ ดร. กำแหง พลาญกูร และ นายบุญธรรม ทองไข่มุกต์ ในการพิจารณาหางบประมาณขยายและสร้างห้องเรียนเพิ่มเติมในคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ใน พ.ศ. 2506 และในเดือนมิถุนายน 2507 สามารถรับนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ได้ 49 คน และนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ 58 คน ฝากเรียนในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในปี 2508 จึงได้ย้ายไปเรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น อาจารย์สตาจค์ ๆ ได้ร่วมเป็นอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ และคณะอนุกรรมการติดต่อขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ นับว่าอาจารย์สตาจค์ ๆ ได้ร่วมมือช่วยก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาตั้งแต่ต้น จนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพิธีเปิดได้ในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2510 และอาจารย์สตาจค์ ๆ ได้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยขอนแก่นตลอดมา

ที่สำคัญที่สุดที่น่าจะนำมากล่าวในที่นี้ และที่ผู้บริหารงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์น่าจะได้อะลึกกันอยู่เสมอว่ามหาวิทยาลัยภาคใต้ันได้เริ่มดำเนินการกันมาเป็นเวลาหลายปี แต่ก็มีารุดหน้าและปรากฏผลอย่างจริงจังก็เมื่ออาจารย์สตาจค์ ๆ ได้รับมอบหมายจากทางราชการให้เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานโดยเฉพาะเกี่ยว

กับงบประมาณและการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศจนได้มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกาศใช้และมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2511 มหาวิทยาลัยได้มีที่ทางสำหรับจัดเป็น main campus ก็โดยที่อาจารย์สตางค์ ฯ ได้ขอร้องให้คุณหญิงหลง อรรถกรวิสุนทร ได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย คุณหญิงหลง ฯ จึงได้นำที่ดินจำนวน 700 กว่าไร่ ที่ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ขนทุนเกล้า ฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานให้แก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เพื่อใช้เป็นที่ตั้งของคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และตามโครงการต่อไป ของคณะแพทยศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และคณะวิชาอื่น ๆ ที่ต้องศึกษาวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานเบื้องต้น นับได้ว่าอาจารย์สตางค์ ฯ เป็นผู้ที่ได้ทำประโยชน์ไว้ให้แก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นอย่างดียิ่ง ควรแก่การยกย่องสรรเสริญเป็นที่สุด

ในด้านงานบริหารอาจารย์สตางค์ ฯ เป็นคนที่คล่อง มีการผ่อนสั้นผ่อนยาวไม่ตรงจนเกินไป ในด้านการส่งเสริมวิชาการได้วิ่งเต้นหาทุน และเลือกบุคคลที่เหมาะสมส่งไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ และกลับมาสอนในสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมาก เป็นผู้อุปนิสัยที่ดี โอบอ้อมอารี มีความเมตตากรุณา ให้ความช่วยเหลือแก่ศิษย์เมอมความยากลำบาก

การที่อาจารย์สตางค์ ฯ ได้จากพวกเราไปอย่างกระทันหันและอย่างไม่มีวันจะกลับมา ย่อมนำความเศร้าโศกสลดใจมาสู่ญาติมิตรและเพื่อนร่วมงานทั้งหลายเป็นอย่างมาก แต่ถ้าเราคิดว่าคุณงามความดีที่อาจารย์สตางค์ ฯ ได้ประกอบไว้ให้กับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตลอดจนแก่ประเทศชาติ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะเป็นผลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของอาจารย์สตางค์ ฯ ประสพแต่ความสุขสงบในภพต่อ ๆ ไปแล้ว เราทุกคนก็คงคลายความเศร้าสลดใจลงได้

การปฏิบัติราชการในมหาวิทยาลัยของอาจารย์สตางค์ ฯ คงจะเป็นตัวอย่างที่ดี
แก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยด้วยกัน

สังขารเป็นอนิจจังไม่เที่ยงย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและแตกดับไปเป็นธรรมดา
ไม่มีผู้ใดจะก้าวล่วงไปได้ ส่วนชื่อเสียงเกียรติคุณความดียังคงอยู่หาสูญสิ้นไปไม่

ขอเดชะบุญกุศลและคุณงามความดีที่ได้บำเพ็ญไว้แล้วด้วยดี จงเป็นบัจฉิ
ยดลบันดาลให้อาจารย์สตางค์ ฯ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

ชัชวาล โอสถานนท์

มหาวิทยาลัยมหิดล

4 สิงหาคม 2514

ข้าพเจ้ารู้จักศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข มาตั้งแต่ ดร. สดางค์ เข้ามาศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2482 ในฐานะที่เป็นอาจารย์สอนวิชาเคมี และเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมและแนะนำการศึกษาของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์หมู่หนึ่งซึ่งมีจำนวนประมาณ 30 คน รวมทั้ง ดร. สดางค์ ด้วย ข้าพเจ้าได้เฝ้าสังเกตการศึกษาของ ดร. สดางค์ ตั้งแต่แรกจนกระทั่งจบได้รับปริญญา เนื่องจาก ดร. สดางค์ เป็นผู้ที่เรียนดีโดยทั่วไปและเรียนได้ดีที่สุดในวิชาเคมี ซึ่งเป็นวิชาที่ ดร. สดางค์ สอบได้เป็นหนึ่งของชนทุกๆ ปี ตลอดมา จึงทำให้ข้าพเจ้าสนใจในการศึกษาของ ดร. สดางค์ มากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อ ดร. สดางค์ ขนมาเป็น นิสิตบทที่ 3 และบทที่ 4 ของแผนกเคมี ซึ่งเป็นบทที่ข้าพเจ้าสอนมากที่สุด จึงได้มีโอกาสสนทนาปราศรัยกับ ดร. สดางค์ ในเวลาคุม Lab มากขึ้น และรู้จักนิสัยใจคอของ ดร. สดางค์ ดีขึ้น ดร. สดางค์ เป็นผู้ที่ขยันหมั่นเพียรอยู่ตลอดเวลา สนใจมากที่สุดในงานอินทรีย์เคมี ซึ่งตรงกับความสนใจของข้าพเจ้าอยู่ด้วยเหมือนกัน

Problems ต่างๆ ทุกข้อในหนังสือ Identification of Organic Compounds by Sheiner and Fuson ซึ่งเป็นตำราเล่มหนึ่งที่น่าสนใจเล่มบทที่ 4 ใช้ใน Advanced Organic Analysis Lab ตั้งแต่ของขยับที่สุดจนถึงข้อยากที่สุด ดร. สดางค์ ทำไว้หมดในสมุดโน้ตเล่มใหญ่ และทำได้สะอาดเรียบร้อยและถูกต้องด้วย ซึ่งถ้าจะนำไปตีพิมพ์ขายก็คงจะขายได้ดีในขณะนั้น เพราะว่ามันเป็น "Answers to Test Questions" ที่ดีสำหรับหนังสือเล่มนั้น

เมื่อ ดร. สดางค์ เรียนสำเร็จได้รับปริญญา วท.บ. เกียรตินิยมในวิชาเคมีเมื่อ พ.ศ. 2486 แล้ว ข้าพเจ้าก็ได้แนะนำให้สมัครเข้ารับราชการเป็นอาจารย์ในแผนกเคมี คณะวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ขณะนั้นยังอยู่ในระหว่างสงครามโลก

ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยเปิดบาง เปิดบาง ตำแหน่งสำหรับบรรจ้อาจารย์ก็ยังมี ขำพเจ้า
จึงได้ขอให้ ดร. สดางค์ สมัครทำปริญญาโททางเคมีไปพลางก่อน จนกว่าจะมี
ตำแหน่งบรรจุเข้ารับราชการ ขณะที่ทำปริญญาโทอยู่นั้นก็ได้ขอเงินทุนคณะวิทยา-
ศาสตร์ให้ ดร. สดางค์ เดือนละ 60 บาท และให้ช่วยสอนบ้างเป็นการตอบแทน
ในขณะนั้นบัณฑิตวิทยาลัยยังไม่ได้ตั้ง ดร. สดางค์ จึงทำการวิจัยแต่อย่างเดียว ไม่
มี course work อย่างเช่นในขณะนั้น งานวิจัยที่ ดร. สดางค์ ทำเพื่อรับปริญญาโทเกี่ยว
กับการสังเคราะห์อนุพันธ์ต่างๆ ของ Sulphanilamide โดยมีหวังว่าจะจะได้อนุพันธ์ที่
ดีใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ ได้เช่น Sulphaguanidine, Sulphadiazine, Sulphathiazole etc
ที่ใช้กันแพร่หลายอยู่ในขณะนั้น Sulphadugs เหล่านี้เมื่อ 30 ปีมาแล้ว ยังเป็นยาใหม่
ที่เพิ่งสังเคราะห์ขึ้นมาลองใช้กันในสหรัฐอเมริกา และในยุโรป ในขณะนั้นนักเคมี
สนใจในการสังเคราะห์อนุพันธ์ของ Sulphanilamide กันมากได้สังเคราะห์กันออกมา
เป็นจำนวนพัน แต่มิได้ก่อนหน้าไปใช้เป็น "Wonder Drugs" ควบคู่กันไปกับพวก
antibiotics ซึ่งกำลังเริ่มจะมีใช้กันบ้างในขณะนั้น ดร. สดางค์ ได้รายงานการสังเคราะห์
Sulphanilamide derivatives ที่ทำสำเร็จไว้อย่างละเอียดหลายอันในวิทยานิพนธ์ ซึ่ง
ยังผลให้ได้รับปริญญา วท.ม. ในปี พ.ศ. 2488

เมื่อ ดร. สดางค์ ได้รับปริญญาโทแล้วก็ได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์ในแผนก
เคมี คณะวิทยาศาสตร์ในปี พ.ศ. 2488 และได้รับเงินเดือนๆ ละ 140 บาท ได้ทำ
งานอยู่กับขำพเจ้าจนถึงปี พ.ศ. 2490 ก็ได้รับทุนให้ไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัย
Liverpool เพื่อกลับมาเป็นอาจารย์ในแผนกเคมี ดร. สดางค์ได้ศึกษาอยู่จนถึงปี พ.ศ.
2493 ก็ได้รับปริญญาเอกทางอินทรีย์เคมี ขำพเจ้าจำได้ว่าเมื่อปี พ.ศ. 2492 ขำพเจ้า
ได้ไปประชุมที่ Paris และได้ไปดูงานด้านมหาวิทยาลัยที่ อังกฤษ และอเมริกา ได้
ไปดูงานที่มหาวิทยาลัย Liverpool ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ขำพเจ้าได้เคยไปศึกษามา
เมื่อ 40 กว่ามาแล้ว และได้พบ ดร. สดางค์ ซึ่งกำลังทำการศึกษาและวิจัยอยู่ที่

มหาวิทยาลัยนั้น และได้พบกับผู้ควบคุมการศึกษาและการวิจัยของ ดร. สดางค์
เขาสวมเสื้อ ดร. สดางค์มาก บอกกับข้าพเจ้าว่าเป็นนักเรียนไทยที่มีความสามารถและ
ทำการวิจัยได้ผลดีขงกว่านักเรียนไทยคนอื่นที่ได้เคยพบมา หลังจากที่ได้รับปริญญา
เอกจากมหาวิทยาลัย Liverpool แล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้ให้ทุนไปศึกษา
และดูงานทาง Organic Microanalysis อีก 6 เดือน เมื่อกลับมาแล้วก็ได้รับการบรรจุ
เป็นอาจารย์โทในแผนกเคมี และได้รับเงินเดือน 260 บาท ตามวิทยฐานะในขณะนั้น
ดร. สดางค์ ได้ทำงานกับข้าพเจ้าอยู่อีกไม่นานนักก็ได้ย้ายไปเป็นอาจารย์เอกในคณะ
เภสัชกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาในทางราชการ
เป็นครั้งแรก ดร. สดางค์อยู่คณะเภสัชกรรมศาสตร์ได้ไม่เท่าใดก็ได้รับมอบหมาย
ให้เป็นผู้จัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ขึ้นในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในตอน
นั้น ดร. สดางค์ ต้องทำงานหนักมากแต่ก็ทำไปได้ด้วยดี ได้รับความสำเร็จอันงาม
และได้เป็นคณบดีของคณะนี้ตลอดจนกระทั่งถึงแก่กรรม ส่งหนังสือข้าพเจ้าต่อชม
ดร. สดางค์ไม่ได้ก็ถือความบากบั่นที่จะทำประโยชน์ให้แก่การศึกษาและวิจัยทางเคมี
โดยทางลัดและรวดเร็วซึ่งเป็นนิสัยเดิมของ ดร. สดางค์อยู่แล้ว ที่ต้องการดำเนิน
ชีวิตให้ก้าวหน้าโดยทางลัดและรวดเร็ว และก็ได้ประสบความสำเร็จด้วยดีตลอดมา การ
ขอความช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ และความเจริญในกิจการที่ ดร. สดางค์กำลังทำอยู่
ไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือจากเพื่อนชาวไทย ชาวต่างประเทศ จากองค์การภายใน
หรือนอกประเทศ ดร. สดางค์ ทำได้ดีและได้รับความสำเร็จมาแล้วหลายอย่าง อัน
ยังผลให้ได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัยใหม่ที่สุดในประเทศไทย คือ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ข้าพเจ้าได้ทราบไว้ ดร. สดางค์
มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เริ่มจากการได้มาซึ่งที่ดินที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ในขณะ
นั้นจนกระทั่งการจัดตั้งคณะและแผนกวิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัยนั้น และกำลังจะเดิน
ทางไปต่างประเทศเพื่อเจรจากับการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แต่น่าเสียดาย และน่าอนาใจที่มีจรรยาได้มากกว่าชีวิต

ไปเสียก่อนที่จะได้ไปทำประโยชน์อันใหญ่ยิ่งแก่มหาวิทยาลัยนี้ เหตุใดหนอคนดี ๆ
ที่กำลังจะทำประโยชน์อันใหญ่หลวงให้แก่ประเทศชาติ จึงต้องมาจบชีวิตอย่างกะทัน
หัน คำตอบนั้นก็คือความไม่เที่ยงแห่งชีวิตของมนุษย์ สิ่งเที่ยงตรงแน่นอนและ
ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือความตาย สิ่งที่น่าเสียดายก็คือ ทำไมไม่ตายเมื่อได้ปฏิบัติงาน
ที่เป็นประโยชน์ใหญ่ยิ่งสำเร็จแล้ว นักวิทยาศาสตร์ที่มีความสามารถยิ่งอย่าง ดร.
สตางค์เองก็ถึงจะตอบปัญหาข้อนี้ไม่ได้ นอกจากจะอาศัยทางศาสนาอธิบายว่าเป็น
กรรมของ ดร. สตางค์ นั่นเอง

ศาสตราจารย์ ดร. สตางค์ มงคลสุข ได้จากไปแล้วไม่มีผู้ใดสามารถเห็นข
วรั้งไว้ได้ ขอให้คุณงามความดีที่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้วได้บำเพ็ญไว้ จงเป็นปัจจัยนำ
ดวงวิญญาณอันส่องไสของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ.

แถบ นีละนิตี

(ศาสตราจารย์ ดร. แถบ นีละนิตี)

การศูนย์เสียศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข นับเป็นการศูนย์เสียครั้ง
ยิ่งใหญ่ของวงการการศึกษาของประเทศไทย การที่ท่านต้องถึงแก่กรรมลงอย่างรวดเร็ว
เช่นนี้เป็นที่น่าเสียใจและเสียใจอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ เป็นผู้ที่มีความ
รู้ความสามารถที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน ท่านได้ทำประโยชน์ไว้ให้แก่วงการศึกษา
ของชาติมานานปีกร เราทุกคนเชื่อมั่นว่าท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถของท่านสร้าง
ความเจริญรุ่งเรืองด้านอุดมศึกษาให้แก่บ้านเมืองขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ อันเป็นการ
เสริมรากฐานให้ผู้ร่วมงานรุ่นหลังได้ช่วยกันเสริมสร้างต่อไปโดยสะดวก

ขออำนาจคุณพระรัตนไตร์ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ได้
ประกอบมาตลอดชั่วชีวิต จงดลบันดาลให้ท่านประสบสุขในสัมปรายภพเทอญ

จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์
(ม.จ. จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์)

ข้าพเจ้ารู้จักสตางค์ มงคลสุข มาตั้งแต่แรกที่เขาเข้าศึกษาเล่าเรียนอยู่ในคณะ
วิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในนักศึกษารุ่น "น้องใหม่" แห่งคณะวิทยา-
ศาสตร์ปี พ.ศ. 2481 นั้น นับว่าเป็นรุ่นที่เรียนเก่งที่สุดในบรรดาลูกศิษย์วิชาเคมี
ด้วยกัน และในบรรดาศิษย์รุ่นนั้นไม่มีคนใดที่จะเรียนเก่งเกินสตางค์ นอกจากเขา
จะเป็นคนขยัน ตั้งอกตั้งใจในการใฝ่หาความรู้แล้ว เขายังมีวิริยอุตสาหะจาก
ครูอาจารย์ที่เขาพบได้เป็นอย่างดี ไม่บู้บ๋าม ไม่เอาแต่ใจของตน จนเป็นที่ยอมรับ
ทั่วกันในระหว่างอาจารย์ครั้งนั้น

สตางค์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับข้าพเจ้าเสมอมา นับตั้งแต่เป็นนัก
ศึกษาจนออกประกอบอาชีพ ไม่ว่าคำค้นใดก็ตามเท่าไรถ้าเขามองเรื่องเดือดร้อน เขาไม่
ล้มที่จะไปปรึกษาหารือข้าพเจ้า และแม้กระทั่งเขาได้รับทุน British Council ไปศึกษา
ที่ประเทศอังกฤษ เขาจะต้องเข้าเรียนใน Leicester College ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่ทำ
External Degree ของมหาวิทยาลัยลอนดอน เขาก็ปรารภกับข้าพเจ้าว่าไม่อยากจะ
เรียนที่นั่น ข้าพเจ้าจึงจัดการให้เขาได้เข้าเรียนที่มหาวิทยาลัย Liverpool อันเป็น
เหตุที่ทำให้เขาพบความสำเร็จในการศึกษาได้ปริญญาเอกทางเคมีเช่นเดียวกับข้าพเจ้า
และจากอาจารย์คนเดียวกันกับข้าพเจ้า และตอนนั้นสตางค์ได้เปิดประตูให้แก่นัก
เคมีรุ่นน้องๆ ลงมาได้เข้าทำปริญญาเอกในสถาบันเดียวกันอีกหลายคน โดยสตางค์
เป็นผู้เอื้อเฟื้อฝากฝังทั้งสิ้น

มรดกกรรมของสตางค์อย่างมีจูนันท์นั้น ทำให้ข้าพเจ้าซึ่งทราบข่าวใน
ระหว่างการเดินทางย้ายกลับจากเชียงใหม่ ไม่อาจจะเชื่อว่าเป็นจริง เพราะเหตุว่า

เกษมชาวลอ เรื่อง สดางค์ มรณกรรม ตั้งแต่ สมัย ที่เขา ยังศึกษา เล่าเรียนอยู่ ที่ประเทศ
อังกฤษ จำได้ว่ากลางดกวันหนึ่งเพื่อนสนิทผู้หนึ่งของสดางค์ ซึ่งเขาใจซาฟเจตว่า
ถ้าเรื่องเกี่ยวกับสดางค์แล้ว ตักคนก่อนคนซาฟเจตฟงได้ทั้งนั้น ได้ไปปลุกซาฟเจต
ที่บานเพื่อส่งข่าวว่าสดางค์ตายที่ประเทศอังกฤษ ซาฟเจตก็ใจมาก และไม่ยอมเชื่อ
เนื่องจากฟงได้รับข่าวคราวจากสดางค์ว่าสบายดี รุ่งเช้าก็ได้มีการชกไชร์ใต้ถนกัน
ขึ้น จึงทราบว่าเป็นชาวลอ แต่ชาวลอเรื่องมรณกรรมของสดางค์ทราบขึ้นไปถึงท่าน
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการสภาวิจัยแห่ง
ชาติ ดังนั้นเมื่อได้มีการเสนอชื่อสดางค์ เป็นกรรมการวิจัยเพิ่มเติมในสาขาวิชาวิทยา-
ศาสตร์ ท่านจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงกับท้วงว่า “ดร. สดางค์ ตายแล้วไม่ใช่หรือ”

เมื่อแรกที่กลับมารับราชการที่แผนกวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยนั้น สดางค์เริ่มด้วยการเป็น Tutor แต่เขามีกลวิธีต่าง ๆ ดีมาก จนเป็น
ที่ออกพอใจของนักศึกษาทุกกลุ่ม เนื่องจากเขาเข้าใจเลือกปัญหา เลือกจุดสำคัญ
ต่าง ๆ มาเน้น (จนนักศึกษาเข้าใจผิดคิดว่าสดางค์รู้ข้อสอบแล้วมาขายให้นักศึกษา
ที่เป็นดังนั้นเพราะเหตุว่า ทุกเรื่องทุกประเด็นที่สดางค์นำมาสู่นักศึกษา มักตรงกับข้อ
สอบของอาจารย์เคมีรุ่นผู้ใหญ่เป็นส่วนมาก

ต่อมาสดางค์ได้โอนย้ายไปรับราชการเป็นอาจารย์อยู่ที่คณะเภสัชศาสตร์มหา-
วิทยาลัยแพทยศาสตร์ (มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน) และได้รับมอบหมายให้
เป็นหัวหน้าดำเนินการศึกษาของนักศึกษาเตรียมแพทยศาสตร์เชิงใหม่ ซึ่งขณะนั้น
คณะแพทยศาสตร์เชิงใหม่ยังสังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในการดำเนิน
งานเตรียมแพทยศาสตร์เชิงใหม่นี้ ไม่มีทั้งสถานที่และอาจารย์ประจำ ต้องอาศัย
สถานที่สอนในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ไปก่อน แต่ครูบาอาจารย์ของสดางค์ได้แล
เห็นความตั้งใจดีและเอาจริงเอางัง จึงช่วยกันไปดำเนินการสอนให้ เป็นการแก้

ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ไปได้ ตลอดเวลาที่สวดังค์เร่งงานเตรียมแพทยศาสตร์
เชียงใหม่ นำเห็นใจสวดังค์มากที่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการ รวมทั้งการเพ่งเล็ง
ในแง่ไม่งาม และการดูหมิ่นดูแคลน แต่ในที่สุดความสำเร็จอย่างงดงามของนัก
ศึกษาแพทย์เชียงใหม่รุ่นแรกปรากฏผลกล่าวคือ เมื่อมีการสอบรวมกันกับคณะ
แพทยศาสตร์ (ศิริราช) นักศึกษาแพทย์เชียงใหม่รุ่นแรกสามารถทำคะแนนได้อย่าง
งดงามเป็นส่วนมาก นับเป็นผลของการปูพื้นฐานวิชาต่าง ๆ เป็นอย่างดีในระหว่าง
การเข้าเป็นนักศึกษาเตรียมแพทยศาสตร์จากสถาบันที่สวดังค์สร้างขนนเอง และ
เป็นผลให้สวดังค์สามารถขยายงานเป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์สำเร็จ ในไม่ช้าต่อ
มา ซึ่งปัจจุบันนี้ก็ได้แก่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นั่นเอง

สวดังค์ไม่แต่จะเป็นผู้ริเริ่มการก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์เท่านั้น ยังมี
ส่วนเป็นอันมากในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเฉพาะในการเตรียมงานและการดำเนินงานของ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สวดังค์ได้มีส่วนช่วยคณะวิทยาศาสตร์เป็นอันมากมาตั้ง
แต่ พ.ศ. 2506 จึงได้รับตำแหน่งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิผู้หนึ่งของสภามหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่

* ในทัศนะของข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณที่ไม่รู้จักสวดังค์อย่างจริงจังมาก่อน อาจ
เห็นว่าสวดังค์นั้นเป็นคนตรงไปตรงมาจนเกินไป จนทำให้ทุกคนรู้สึกว่าคุณ
นั้นพูดไม่อ้อมค้อมแต่เต็มไปด้วยความจริงใจ แต่เนื่องจากข้าพเจ้าใกล้ชิดสวดังค์มา
ตลอด รวมทั้งครูบาอาจารย์เก่าของสวดังค์ทุกคนต่างก็เห็นพ้องกันว่าสวดังค์นั้นเป็นคน
ดี ตั้งใจดี ไม่เคยผูกพยาบาทผู้ใด ช่วยเหลือคนไม่เลือกว่ามีมิตรหรือศัตรู และที่
เด่นชัดที่สุดก็คือความกตัญญูแก่เวทีเป็นคุณสมบัติอันเลิศของสวดังค์ หากผู้ที่เสมอ
เหมือนได้ยาก ดังนั้นการสูญเสียสวดังค์ สำหรับข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนสูญเสียเพชร

✓ หน้าที่อย่างน่าใจหาย เมื่อข้าพเจ้าได้รับการขอรับรองจากทางราชการให้ช่วยรับตำแหน่ง
อธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แทนสตาจ์ มงคลสุข นอกจากเหตุผล
สำคัญต่าง ๆ ที่ทำให้ข้าพเจ้าต้องรับตำแหน่งของทางราชการนั้นแล้ว จิตใต้สำนึกจะ
บอกข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าจะต้องช่วยสตาจ์ค็อกทัง ๆ ที่เขาจากไปแล้ว

ชาติก่อน ภพก่อน สตาจ์ มงคลสุข และข้าพเจ้าคงจะได้ช่วยเหลือเกื้อกูล
กันมาจึงทำให้เราต้องเกื้อกูลกันและกันอยู่ในชาตินี้ ขอกุศลผลบุญที่สตาจ์ มงคลสุข
ได้สร้างสมไว้แล้ว จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของสตาจ์ มงคลสุข จงเป็น "สุข"
จงเป็น "มงคล" ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพเถิด.

ดร. บั๊วเรศ คำทอง
(ศาสตราจารย์ ดร. บั๊วเรศ คำทอง)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เมื่อวานฉันเอง เราได้พบกันและคุยกัน
เมื่อวันก่อน เราได้นั่งปรกขานกัน
วันนี้ เราได้รับแจ้งว่าเขา “ตายแล้ว”
เกินกว่าที่เราจะเชื่อได้ว่า เพื่อนเราได้จากไปแล้ว
จากเราไปเร็วกว่าที่เราจะคาดคะเนได้
ไม่มีวันอีกแล้วที่เราจะได้พบกันและคุยกัน
ไม่มีโอกาสอีกแล้วที่จะได้นั่งปรกขานกัน
ในที่สุด เขาก็จากเราไป ไปอย่างไม่มีวันกลับ
เขาเอาจิต เอาวิญญาณของเขาไปด้วย
จำเพาะแต่ความดีที่เขาได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
ให้เขาวชนได้ถึงชั้นการศึกษาชั้นสูง
เพื่อทำให้ประเทศชาติได้มีการพัฒนาขงชนไป
ส่งเหล่านี้ เขาเหลือทิ้งไว้ให้เป็นผลกำไรของเรา
ให้เป็นกุศลของเราผู้อยู่ต่อไปในโลก
และสิ่งเหล่านี้ ก็ไม่มีความผิดต่อผู้อื่น
ไม่นำความชอกช้ำมากร เจ็บแค้นมาให้ผู้ใด
ชอกชอกกรรมและทรัพย์สินสมบัติเหล่านี้
จงติดตามดวงวิญญาณของเขาไปด้วยทุกแห่ง
ไม่ว่าเขาจะสถิตอยู่ ณ โลกใด ภพใด

อรุณ สรเทศน์

(ศาสตราจารย์ อรุณ สรเทศน์)

อธิการบดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร. สดางค์ ไนมมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นนิสิตเก่าคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรุ่นที่ 5 ตอนสดางค์เข้ามหาวิทยาลัย ผู้เขียนซึ่งเป็นรุ่นแรก ได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ในคณะวิทยาศาสตร์พอดี จึงได้มีโอกาสร่วมงานกับสดางค์ใกล้ชิดพอสมควร เพราะสดางค์มีฐานะศึกษาเวรวันดีมาก หาโอกาสเข้าพบกับคณาจารย์อยู่เสมอ

ในเวลา 4 ปีต่อมา ต้น พ.ศ. 2483 สดางค์เรียนสำเร็จชั้นปริญญาตรีอย่างเรียบร้อย ตอนนั้นมหาวิทยาลัยยังไม่เริ่มระบบเกียรตินิยม ผู้สำเร็จอย่างเข้มนั้นแรก ๆ จึงไม่ได้รับปริญญาบัตรว่าเกียรตินิยมอยู่ในวงเล็บข้างหลังปริญญาด้วย สดางค์ได้ศึกษาต่อปริญญาโทเป็นรุ่นแรกในคณะวิทยาศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเรียนสำเร็จชั้นมหาบัณฑิตในเวลา 2 ปี ต่อมาได้รับเข้าเป็นอาจารย์ในแผนกเคมีคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนได้รับทุนสถาปนาวิชาไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ หลังสงครามโลก เสร็จสำเร็จได้ปริญญาคุณวุฒิมหาบัณฑิตทางปรัชญาในสาขาเคมีอย่างดี กลับเข้ารับราชการในคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนได้รับการขอตัวไปอยู่คณะเภสัชกรรมศาสตร์ ของจุฬาฯ และต่อมาแยกออกเป็นมหาวิทยาลัยมหิดล จนได้เป็นคณบดีคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของการศึกษาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ของวงการศึกษามหาวิทยาลัยและวิทยาศาสตร์อนามัยในประเทศไทย

สดางค์ได้เริ่มงานการวิจัยทางเคมี อย่างมีประสิทธิภาพจาก สมุนไพรของไทย รวมกลุ่มนักวิทยาศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมนักเวรวันนักศึกษามหาวิทยาลัยให้ไปศึกษาต่อทางวิทยาศาสตร์ในต่างประเทศ เพื่อ

กลับมาดำเนินงานการวิจัยต่อไป ผลที่ปรากฏอยู่ขณะนั้นก็คือคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล อันเป็นสถาบันที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย ทั้งอุปกรณ์เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัย พร้อมด้วยคณาจารย์และผู้ทำการวิจัยที่ทรงคุณวุฒิ

สตาจค์มีส่วนในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้บุกเบิกร่วมกับสภาการศึกษาแห่งชาติให้มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2505-2509 สตาจค์ได้รับมอบหมายจากสภาการศึกษาแห่งชาติ โดยมีเลขาธิการคือ ศาสตราจารย์ ดร. กำแหง พลาญกูร เป็นประธานโครงการ ในปี 2507 ได้จัดสร้างอาคารชุดแรกประกอบด้วย ตึกคณะวิทยาศาสตร์ หอพักนักศึกษา 1 หลัง กลุ่มบ้านอาจารย์และข้าราชการชั้นเดียว 14 หลัง และคนงาน 10 ครอบครัว ขึ้นที่มอดินแดงด้านเหนือของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตึกกับถนนมิตรภาพ ห่างจากตัวเมืองขอนแก่นประมาณ 5 กิโลเมตร ตึกคณะวิทยาศาสตร์ที่สตาจค์ออกแบบประกอบด้วยห้องเรียนมากและขนาด 4 ชั้น นับว่าเป็นห้องปฏิบัติการทางวิชาเคมี ที่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่สุดในประเทศกว่าได้ เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกขงและตัดสินใจของสตาจค์

โครงการมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มดำเนินการภายใต้สภาการศึกษาแห่งชาติ รับนักศึกษาในปีการศึกษา 2507 เพียง 2 คณะก่อนคือ วิศวกรรมศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ ประมาณคณะละ 50 คน ผ่านการสอบคัดเลือกชั้นอุดมศึกษา เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และฝากเรียนไว้กับวิทยาศาสตร์การแพทย์เดิม ทถนนศรีอยุธยา พระนคร มีสตาจค์เป็นคนเปิด พร้อมด้วยอาคาร 4 ชั้น สร้างขึ้นใหม่สำหรับโครงการข้างหลังคณะนั้น ด้วยงบประมาณของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อต้นปี 2508

เมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2508 ขึ้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมี ฯพณฯ พจน์ สารสิน เป็น

ประธานกรรมการ พร้อมด้วยกรรมการอีก 10 ท่าน สดางค์เป็นกรรมการด้วยท่าน
หนึ่ง และเป็นตัวจักรกลอยู่ในคณะอนุกรรมการติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากต่าง
ประเทศ ซึ่งมี ฯพล ฯ บุญชนะ อัดถากร เป็นประธานด้วย จนถึงวันที่ 20 มกราคม
2509 ซึ่งเป็นวันที่พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศพระราชบัญญัติ
โอนกิจการการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากสำนักงานสภาการ
ศึกษาแห่งชาติ ไปเป็นของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2508 ในปีการศึกษา 2509
มหาวิทยาลัยขอนแก่น พร้อมด้วยอาจารย์และนักศึกษาจึงได้เริ่มกิจการขงจังหวัด
ขอนแก่น หลังจากรับนักศึกษาฝากเรียนอยู่ในพระนคร เป็นเวลา 2 ปีการศึกษา
ต่อจากนั้นสดางค์ได้ร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่
หนึ่งเทอม และก็ได้รับมอบหมายจากทางราชการให้ดำเนินการมหาวิทยาลัยสงขล
นครินทร์อีกจนได้รับตำแหน่งอธิการบดี

บันทึกผลงานที่สดางค์ได้ปฏิบัติราชการ ในการ ก่อตั้ง มหาวิทยาลัย ขอนแก่น
เพียงสังเขปเป็นส่วนประกอบความชอบความดี และความมีอัจฉริยภาพของ
สดางค์ในงานพระราชทานเพลิงศพ อันเป็นฉากสุดท้ายที่ประเทศชาติสูญเสียคนดี
ที่สุดคนหนึ่งในวงการอุดมศึกษาไป ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้
สดางค์ด้วยบุญกุศลที่ได้ทำมาทำให้เขาได้ไปสู่สุคติภพเทอญ.

พินล กลกิจ

(ศาสตราจารย์ พินล กลกิจ)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3 ส.ค. 14

ในนามของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผมขอแสดงความอาลัยอย่างสุดซึ้ง ในการสูญเสียท่านศาสตราจารย์ ดร. สดงศ์ มงคลสุข ไป นับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ท่านเป็นกรรมการคนหนึ่งในคณะกรรมการดำเนินงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่นั้นมาผมได้มีโอกาสได้ร่วมงานกับท่านมาตั้งแต่ครั้งแรกจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของท่าน นอกจากนั้นท่านยังเป็นกำลังอันสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่กักศึกษาเตรียมแพทยศาสตร์ ที่จะมาเรียนต่อที่คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ ในสมัยที่เริ่มก่อกำเนิดอยู่กับมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ก่อนที่จะโอนมาเข้ากับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตลอดเวลาที่ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมให้กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ดังกล่าวมาแล้วนั้น ท่านได้ให้ความสนใจและอุทิศกายและใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เป็นที่รักใคร่เคารพนับถือของนักศึกษาและอาจารย์โดยทั่วไป ท่านจึงมีส่วนอันสำคัญยิ่งในการบุกเบิกก่อตั้ง และพัฒนาเสริมสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้เจริญรุดหน้ามาอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง พระคุณของท่านศาสตราจารย์ ดร. สดงศ์ มงคลสุข ต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีอยู่เป็นอันมาก ถึงแม้ท่านจะจากเราไปแล้ว ความดีงามของท่านจะคงจารึกอยู่ในความทรงจำของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอยู่ในประวัติของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สืบไปตลอดกาล ขอภาวนาให้ดวงวิญญาณของท่านจงไปสู่สุคติตลอดไป.

โอกาส หลางกูร

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์โอกาส หลางกูร)

รองอธิการบดี รักษาการแทน

อธิการบดี

The Rockefeller Foundation

141 WEST 50th STREET, NEW YORK, N.Y. 10020

OFFICE OF THE PRESIDENT

CABLE: ROCKFOUND, NEW YORK
TELEPHONE: COLUMBUS 5-8100

July 20, 1971

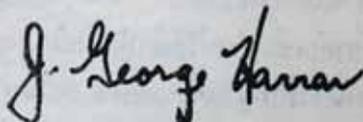
Dear Mrs. Mongkolsuk:

All of his many friends in The Rockefeller Foundation were deeply saddened to learn of the death of Dean Stang. Many of us have had the pleasure and privilege of his friendship for many years, and this Foundation through a number of its officers has worked closely with Dean Stang on projects of mutual interest developed within the Thai university community. Dean Stang's wise counsel and strong support have always been critically important factors in the progress which has been made through our joint efforts.

We all join in sending you and your family our deepest sympathy in your bereavement. We know that Dean Stang's efforts and leadership during his professional career will continue to bear fruit for the benefit of his country.

With personal regards.

Sincerely yours,

J. G. Harrar

Mrs. Yuphin Mongkolsuk
c/o Dr. James S. Dinning
G. P. O. Box 2453
Bangkok, Thailand

JGH : dt

THE Rockefeller Foundation

111 WEST 50th STREET, NEW YORK, N.Y. 10020

Biomedical Sciences

CABLE: ROCKFOUND, NEW YORK
TELEPHONE: COLUMBUS 5-8100

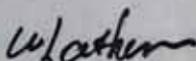
July 23, 1971

Dear Mrs. Mongkolsuk :

I will always cherish the memory of my friendship and association with Dean Stang. He was a man of great vision, dedicated purpose and selfless integrity, and his great accomplishments in higher education and to the development of his country will endure for all time. But more than this, he was a dedicated friend, warm, generous, and understanding. My life has been enriched by having Dean Stang as my friend and colleague, and his death has left a void that can never be filled. I will miss Dean Stang; his friends will miss him; Thailand will miss him. He had so much more to do, so many more accomplishments to make, and so much friendship and warmth to give and share.

My sense of loss is profound. I take pride in having known him, worked with him, and in sharing his dreams for a better future for us all. Dean Stang, my friend, was a man among men, and he will never be forgotten.

Sincerely yours,

Willoughby Lathem, M.D.
Deputy Director

Mrs. Yuphin Mongkolsuk
C/o Dr. James S. Dinning
G. P. O. Box 2453
Bangkok, Thailand

The Rockefeller Foundation

NEW YORK

ADDRESS REPLY TO:
G. P. O. BOX 2453
BANGKOK, THAILAND

CABLE: ROCKFOUND, BANGKOK
TELEPHONE: 810458-810459

15 July 1971

Dear Yuphin :

I consider my eight years of association with Stang the most rewarding years of my life, both personally and professionally. Stang was a close friend, a person to whom I could go for advice and guidance.

On the professional side it was a genuine pleasure to work with Stang, he had great breadth of vision and absolute dedication to his country. He set very high standards of performance and was able to inspire his associates to meet them. The Faculty of Science, which he created is now known throughout Southeast Asia and indeed throughout the world. I am confident that Stang's associates will continue to develop this Institution and it will remain the greatest memorial that we could leave him.

Sally joins me in extending all of our sympathy to you, Mathouros, Sasipin, Weenita and Sakorn.

Very truly yours,

Jim

James S. Dinning, Ph.D.
Thailand Representative

JSD:ma

Khun Yuphin Mongkolsuk
250/1 Soi Tong Loh 8
Sukhumvit 55
Bangkok 11

MAHIDOL UNIVERSITY

FACULTY OF SCIENCE

DEPARTMENT OF ANATOMY

Telephone: 810574,

815773, Ext 228

RAMA VI ROAD
BANGKOK, THAILAND

15 th July, 1971.

Dear Khun Yuphin Mongkolsuk,

It has been my privilege and pleasure to work the past five years with your husband, Dr. Stang. Under his leadership, significant advances have been made in many aspects of higher education in Thailand. Through his efforts increasing numbers of Thai students now have opportunities to seek higher education. His success in convincing the best students to pursue academic careers has insured that the quality of the teaching of Thai students will continue to improve. His success is further indicated to by the international recognition that is beginning to be given to the Faculty.

In spite of the many duties and responsibilities Dr. Stang had, he never failed, often with your assistance, to make visitors such as myself and family, feel welcome and at home in your country. All of us will do our best to see that the important goals Dr. Stang set for Thai education will be reached, in spite of the difficulties we will encounter without him.

Yours sincerely,

Robert C. Holland

Robert C. Holland, Ph.D.,
Acting Chairman
Department of Anatomy

Staff Member
The Rockefeller Foundation

MAHIDOL UNIVERSITY
FACULTY OF SCIENCE

DEPARTMENT OF BIOCHEMISTRY
TEL. 810572

RAMA VI ROAD
BANGKOK. THAILAND

19 July 1971

Dear Khun Yuphin:

Dean Stang's untimely death has shocked us all. In thinking of many qualities of that extraordinary and fascinating man, I've always marvelled at his tremendous vitality and sense of purpose. With an acute understanding of personalities and conditions in Thailand, he tenaciously and effectively pursued his objectives with enormous success. He was always amused and challenged by difficult problems, rather than being defeated or despondent about them, and somehow always managed to solve thorny obstacles with ingenuity rather than dissipating his efforts in frontal confrontation. He approached all things in a highly personal way, and he attracted and helped scores of Thailand's most talented youth in becoming educated and in initiating their careers. He will be greatly missed on the Thai national educational scene, in our Faculty of Sciences and in the personal relationship which we all had with him. But for the most tragic part of all—the personal loss which you and your children have sustained, Giovanna and I can only express to you our deepest regrets and heartfelt sympathy.

Sincerely yours,

James A. Olson

James A. Olson

MAHIDOL UNIVERSITY

FACULTY OF SCIENCE

DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

RAMA VI ROAD
BANGKOK, THAILAND

15 July 1971

Dear Khun Yuphin:

The tragic death of your husband ended an outstanding career. Although none can feel the loss of Dean Stang as you and the family do, I am sure that the academic community of Thailand and, indeed, the entire nation shares my feeling that we are all diminished by his death. Few people are blessed with the intelligence, the initiative, and the courage that Stang had and used for the betterment of his fellowmen. Although his efforts ended prematurely, Stang's endeavours have already enriched the lives of all who knew and worked with him and will continue to do so for an inestimable number of future students who have now been denied that privilege.

Condolences.

Sincerely,

William D. Sawyer

William D. Sawyer, M.D.
Visiting Professor and Acting
Chairman of Microbiology
Faculty of Science

Khun Yuphin Mongkolsuk
Bangkok
Thailand

MAHIDOL UNIVERSITY

FACULTY OF SCIENCE

DEPARTMENT OF PHARMACOLOGY

Telephone: 815773, 815417

Ext. 342

RAMA VI ROAD
BANGKOK, THAILAND

July 30, 1971

Khun Yupin Mongkolsuk
250 Soi Thonglor Sukumwit
Bangkok

Dear Khun Yupin:

The staff and students of the Department of Pharmacology deeply regret the loss of a leader and a friend. Dean Stang had a strong interest in Pharmacology, and because of his efforts and guidance, this department was able to grow and develop. In addition to his outstanding qualities as a leader, Dean Stang possessed those qualities of kindness, tolerance and charity which made each of us feel that he was our friend. He was always willing to listen to our problems and helped to solve them if he could. His wisdom and patience carried many of us through some difficult moments. The Department of Pharmacology and the entire Faculty of Science will continue to develop into a great center for science teaching and research. All of us will work even harder to fulfill the goals and dreams of Dean Stang. Many obstacles and challenges remain but the road ahead will be easier to travel because of Dean Stang's efforts; and we are willing to journey along this road in order to do honor to Dean Stang's memory.

Yours sincerely,

Albert S. Kuperman

ALBERT S. KUPERMAN, PH.D.
Professor and Acting Chairman
Department of Pharmacology
Faculty of Science, Mahidol University
Bangkok, Thailand

The Rockefeller Foundation
NEW YORK

ADDRESS REPLY TO:
G. P. O. BOX 2453
BANGKOK, THAILAND

CABLE: ROCKFOUND, BANGKOK
TELEPHONE: 810458-810459

15 July 1971

Khun Yuphin Mongkolsuk

Dear Khun Yuphin,

Your husband's death has been a sad and terrible blow to all who were near to him and to the progress of education in the entire Kingdom, and in particular to Songkla University and the Faculty of Science of Mahidol University.

I have spent the last three years working with Dr. Stang as Chairman of the Department of Physiology at the Faculty of Science. It has been my honor and pleasure to have been associated with him and his excellent and dedicated leadership. I am sorry that I can do so little to further the goals of Dr. Stang, except to express my heart-felt respect for him and to extend my deepest sympathies to you and your children.

Respectfully yours,

Ward W. Moore

WWM/cp

Telephone Area Code 617
864-6900

Cable FOODSCI

MASSACHUSETTS INSTITUTE OF TECHNOLOGY

Cambridge, Massachusetts 02139

U.S.A.

Department of Nutrition and Food Science

For three years we worked with and learned from Dr. Stang, and enjoyed the advice and guidance which he always gave freely to all. Through his sincere and dedicated purpose, he reached out to many throughout Thailand and the world, and the loss of this man will long be felt by his country and by his friends abroad. We are sure that his students, in lasting tribute, will consider as their own goals, those set by Dr. Stang for himself and for those with whom he worked.

Dr. Stang, a man we sincerely and proudly called Friend.

Dr. and Mrs. Ronald C. Shank
The MITTHAI Project
Massachusetts Institute of
Technology
Cambridge, Massachusetts USA

A Memorial Tribute

John Donne once said of death, "Each man's death diminishes me." How very apt that thought is on this sad occasion, and how very much the academic community feels diminished by the tragic and untimely death of Dr. Stang Mongkolsuk. Not only will the high calibre of his professional knowledge be missed in the classrooms and laboratories; not only will his tireless energy and administrative talents be missed in the institutions of which he was such a vital part; but, among the many colleagues who knew him and worked with him, there will be missed, plainly, simply, and perhaps most importantly of all, a good friend, now gone.

On such occasions as these, it is customary to voice some tribute to the dead, some words to serve as a memorial. But in Dr. Stang's case, the tribute is in something more enduring than verbal elegy. We can see it in the classrooms, the buildings, the equipment which his dedicated efforts helped to bring into reality. And most of all we can see it in the hundreds of men and women for whom his hard work has provided the opportunity to pursue professional careers in so many different branches of learning, careers that will continue to render fine public service to the community and the nation for many long years to come. Such is surely the more fitting tribute to the life's work of a man like Dr. Stang, when measured against which, words alone seem very small and pale.

Indeed, compared with a living memorial such as that, what need is there for words?

Department of Foreign Languages
Faculty of Science, Mahidol University.

A LOSS TO EDUCATION

Why did a man like Dr Stang Mongkolsuk have to die? And why did he have to die the way he did? The private affairs of a man have a way of interfering in his career. He may be successful in his work but suddenly have his success snatched away because of a personal indiscretion. We are not here to judge the deceased. We are only sorry that he is not here with us any more.

The death of Dr Stang, Rector of the Prince of Songkhla University, is a loss to education. He had used his great talents for the furtherance of education, with emphasis on the field of medical science. He was the first man in Thailand to have used local herbs to produce medicinal drugs. He was one of Thailand's ablest educators who displayed initiative and courage in following through on his initiative.

Dr Stang, 52, the father of four children, was a native of Chanthaburi province and an alumnus of Suan

Kularb School. He graduated with a Science degree from Chulalongkorn University and later won a doctorate from Liverpool University, England. Dr Stang was chiefly responsible for establishing the Medical Science Faculty of Mahidol University. He persuaded the Rockefeller Foundation to assist in the establishment. He turned back the "brain drain" by attracting Thai medical graduates home to work for the nation.

Those who knew Dr Stang and worked with him have only praise for him. Those who had studied under him have great admiration for him. He had words of encouragement for them and he helped many advance in their careers. Perhaps, the person who ended his life had a strong personal reason but with the fatal gunshot that person extinguished a useful and valuable life. We are all the poorer for it. It's so sad.

From "The Bangkok Post"

July 8, 1971

ศูนย์ ฯ สูญเสียผู้ประสาธน์ชีวิตศูนย์ ฯ

ศูนย์ ฯ อาดูรใจนี้กลัวถึง

ศูนย์ ฯ อาลัยไมตรีจิตยังติดตรึง

ศูนย์ ฯ คำนึงถึงพระคุณเกื้อหนุนมา

สนซพแล้วเหลือขอไว้ให้เคารพ

ญาตีมิตรนบร่ำให้อาลัยหา

ร่วมโพธิ์แก้วแก้วดับไปปลื้มตา

แต่ทรงคำคุณอยู่มีรูวาย

ถึงสูญอนหม่นเปรียบไม้เทียบเท่า

บ้านขาดเสาเอกไปน้ำใจหาย

ชาติขาดหลักวิทยาน้ำเสียคาย

ศิษย์ทั้งหลายขาดอาจารย์ปานบิดา

เป็นยอดครูผู้กำเนิดประเสริฐสูง

เจริญยิ่งในด้านการศึกษา

ต้องระงับพักการเพิ่มเสริมปัญญา

ชาติสูญค่าเปรียบราคาค่าควมเมือง

ศูนย์ ฯ ภาษาซึ่งน้ำใจไมตรีขึง

ช่วยทุกสิ่งหวังผดุงให้พึงเฟื่อง

นับแต่ก่อนฐานบำรุงจนรุ่งเรือง

บัดเป่าเรื่องทศศูนย์ ฯ ขากลับากใจ

เปรียบบิดาช่วยชบอุปถัมภ์

แรมแรกนำตักเค็มขันส่ำให้

อนุญาตตกแต่งตัดแปลงใช้

สำนักงานเกิดขึ้นได้เพราะเมตตา

ปัญหาซึ่งยากแก้ท่านแก้ไข
อนมิตให้งบประมาณการศึกษา
ส่วนหนึ่งไว้ในคณะวิทยา—
ศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล

จนล่วงวารกาลดีก็สามปีแล้ว
ศูนย์ ฯ ห้องแห่งงานเสร็จสำเร็จผล
มีความสุขราบรื่นชนกมล
ก็เพราะผลนำใจท่านให้มา

ถึงสุขชีพความดีงามี่สุข
กุศลพูนเพิ่มบรรจบในภพหน้า
ให้สิ่งใดฤจะเทียบเปรียบวิชา
ช่วยอนาคตชาติให้อาจอง

เสียดายนักชาติผู้ชาญชำนาญวิทย์
เสียดาย สิทธิทุนซึ่งพึงประสงค์
เสียดาย วยังไม่ควรด่วนปลดปลง
เสียดาย งานซึ่งก่ล่งก่อนเสร็จการ

ศรี ศรี เทวัญในชั้นฟ้า
เผยวิมานไพบรมาลาเกษมสาคันต์
แสนหอมหวานอวลประทุมกลิ่นสุมาลัย
รับวิญญานเนาสวรรค์นวันตร

ศูนย์ภาษาอังกฤษ
ของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย

ดิฉันไม่อยากจะเชื่อว่า อาจารย์สตาจค์ ได้จากเราไปแล้วจริงๆ จากไปโดยไม่มีวันกลับมาพบกันอีก มันเป็นการจากไปอย่างกระทันหันเหมือนฝันร้าย ยังความเศร้าสลดใจอาลัยให้แก่ผู้อยู่ข้างหลังเป็นอันมาก อาจารย์สตาจค์เป็นผู้ที่ครอบครัวดิฉันได้รู้จักชอบพอกันมาสิบกว่าปีแล้ว ท่านเป็นคนสนุกสนานร่าเริง โอบอ้อมอารี แก่คนทั่วไป มีความขยันอย่างหาตัวจับยาก ทำอะไรทำจริง มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นข้อใหญ่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นเสมอ เป็นที่รักใคร่ของผู้ที่ได้ใกล้ชิด ทั้งมีเมตตาจิตแก่ลูกศิษย์ โดยเฉพาะที่เร้นดแต่ชาติกษัตริย์ อาจารย์จะช่วยหาทุนให้จากเพื่อนฝูง และบางครั้งก็ช่วยเอง การจากไปของอาจารย์สตาจค์นับว่าประเทศชาติได้สูญเสียคนดีที่สามารถไปอีกคนหนึ่ง ถ้าได้อยู่ต่อไปก็คงจะได้ทำประโยชน์ให้แก่ด้านการศึกษาอีกเป็นอันมาก และที่น่าเสียดายที่สุดก็คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งอาจารย์เป็นผู้ปลูกปลามาแต่ต้นยังมีต้นจะเสร็จเรียบร้อย อาจารย์ก็มาด่วนจากไปเสียก่อน อาจารย์เป็นผู้ลงแรงเห็นดเห็นยอมมาเป็นอันมากในการก่อตั้งสถาบันแห่งนี้ โดยตั้งเป้าหมายจะให้เป็นที่มหาวิทยาลัยที่ประเทศไทยของเราจะได้รับความภาคภูมิใจทีเดียว อาจารย์ได้พยายามเที่ยวตระเวนดูที่หลายแห่งที่จะสร้างมหาวิทยาลัยภาคใต้ แต่แล้วก็ได้บังเอิญมาเจอเอาที่นั่นซึ่งเป็นสวนยางของคุณแม่ดิฉัน (คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร) ที่ตำบลค้อหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาว่าเป็นที่เหมาะสมที่สุด เพราะหาดใหญ่ก็เป็นชุมทางของภาคใต้ ที่ดินอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง มีสาธารณูปโภคจากภูเขามากพอจะเก็บไว้ใช้ได้ตลอดปี เนื้อที่ต้นประมาณ 700 ไร่ มีอาณาเขตกว้างขวาง มีทางขยายได้อีกมาก อาจารย์ได้ใจที่สุดที่ทราบว่าเป็นที่ดินของมารดาดิฉันซึ่งก็รู้จักกันดี จึงรีบมาเจรจาขอซื้อถามขอ เนื่องจากคุณแม่ดิฉันท่านเคยปรารภมานานแล้วว่า ท่านได้ทำบุญทำกุศลมามาก เช่น สร้างวัด สร้างตึกให้โรงพยาบาล สร้างสุสาน และอะไรอีกมากมาย แต่การศึกษาซึ่ง

มิได้ทำเป็นล้าเป็นสัน ถ้าขายที่ดินได้เงินก้อนใหญ่เมื่อใดก็จะให้สักล้านสองล้าน
ในต้นนมได้นกได้ผีว่าจะมามีโอกาสได้อุทิศที่ดินเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยเลย เมื่อ
อาจารย์สตาจค์มาเจรจา ท่านก็เรียกพวกเราไปปรึกษาว่าจะขายหรือจะยกให้ ถ้าขาย
จะคิดเท่าใด ด้วยความเชื่อถือในตัวอาจารย์ และด้วยการสนับสนุนของพวกลูก ๆ
คุณแม่ท่านก็ตกลงยกให้โดยมิได้คิดอะไร ตระหนักในคุณประโยชน์อันมหาศาลแก่
ประเทศชาติ และอนุชนรุ่นหลัง ๆ ตลอดชั่วกาลนาน ท่านภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วม
สร้างมหาวิทยาลัยภาคใต้ ซึ่งจะได้เป็นอนุสรณ์แก่ตระกูลอรรถกรชั่วรุ่นทรตลอดไป
อาจารย์ได้จัดการให้คุณแม่และพวกเราได้เข้าเฝ้า ทูลเกล้าฯ ถวายที่ดินแห่งนี้แด่พระ-
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามมหา-
วิทยาลัยแห่งนี้ว่า “สงขลานครินทร์”

อาจารย์สตาจค์ได้เฝ้าส่งข่าวโดยใกล้ชิดเสมอมาว่า การก่อสร้างได้คืบหน้า
ไปอย่างไรบ้าง หากุนที่ไหนได้เท่าใด และเมื่อไรจะทำการเปิดเป็นทางการได้ ดิฉัน
ได้เร่งอาจารย์บ่อย ๆ ว่าชักช้านัก เพราะคุณแม่ดิฉันท่านแก่มาแล้ว เดี่ยวจะไม่มี
โอกาสได้ชม ไม่นึกไม่ฝันเลยว่าอาจารย์สตาจค์เองซึ่งมีอายุอ่อนกว่าท่านถึง 30 ปี
จะมาคว่นจากไปเสียขณะที่การก่อสร้างจวนจะเสร็จ จะมีได้ทำหน้าที่เป็นประธาน
ในพิธีการเปิดมหาวิทยาลัยเป็นทางการ ขอนจะนำความเศร้าสลดมาสู่ดวงใจทุกท่าน
ที่ไปในงานพิธีนั้น

ระหว่างมีชีวิตอยู่ อาจารย์สตาจค์ได้สร้างกรรมดีไว้มาก ขออำนาจแห่งกุศล
กรรมที่ได้ประกอบไว้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่าน จงไปสู่สุคติในสัม-
ปรายภพโน้นเทอญ.

แสนสุข เฉลิมสุนทรการ

ส ตาง ค์ - สู่ เส ม อ

ผมกลับจากไปราชการทอปล เมื่อเช้าตรู่วันพุธ 7 กรกฎาคม 2514 คนใน
บ้านยังไม่มีใครตื่น โดยที่ตัวเองนอนอยู่คนเดียว และตื่นเสียจนเดินไปทงตัว ขนหัว
ลุก แต่หมดแรงและใจหาย เพราะหนังสือพิมพ์ที่อยู่ตรงหน้าบอกข่าวร้าย ซึ่งใน
ตอนแรกผมก็ดูผ่าน ๆ เห็นรูปทมิฬครึ่งหน้าเพราะหนังสือพิมพ์พับครึ่งอยู่ ขณะนั้นนึก
กับตัวเองว่า เพื่อนเรา ดร. สตางค์คนผมบางเข้าทงวัน ภาพนี้คงเป็นภาพข่าวรับ
ตำแหน่งใหม่ หรือเรื่องนักศึกษาอะไรสักอย่าง เพราะเมื่อวันเสาร์เที่ยงก่อนหน้านั้น
3-4 วันยังนั่งกินข้าวกันอยู่ ปรีกกากันเรื่องการขยายงานของมหาวิทยาลัยมหิดลและ
ทางสงขลานครินทร์ รวมไปถึงเรื่องนักศึกษา แพทย์รุ่นใหม่ ที่กำลังมีการเข้าใจผิด
กันอยู่

ดร. สตางค์ กับผม ช่วยกันต่อสู้เพื่อการก่อตั้งสถาบันของเราแต่ละคนมา
เป็นอันมาก โดยพบปะหารือและทราบข่าวงานการกันอยู่ตลอดเวลา เช่น การตั้งคณะ
วิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งตอนแรกนั้น ดร. สตางค์ ยังไม่ได้เป็นกรรมการสภาการ
ศึกษาแห่งชาติ ผมจึงรับอาสาได้แทน ให้ตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ขึ้นมา โดย
การสนับสนุนของอาจารย์कुหลวงพิณเพากย์พิทยาเกท และอีก 2-3 ท่าน แต่ฝ่าย
ค้านนั้นเหลือกำลัง แทบจะรอบทิศ แต่แล้วทุกคนก็เห็นค่า เห็นคุณค่าแล้วว่ามีประ-
โยชน์เหลือล้น เพราะไม่ใช่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ แห่งมหาวิทยาลัยแพทย-
ศาสตร์ หรือคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดลละหรือ ที่ได้เป็นกำลังสำคัญ
ช่วยให้การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ เป็นผลสำเร็จขึ้นมา

เราสองคนรักกันมาตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่เรียนชั้นมัธยมที่สวนกุหลาบวิทยาลัย ต่อมาก็ไปเรียนมหาวิทยาลัยด้วยกัน อยู่อังกฤษหลังสงครามด้วยกัน นอนอยู่ห้องเดียวกัน เมื่อไปลิเวอร์พูลผมก็ไปนอนด้วย เมื่อเขามาลอนดอน ก็มาอยู่กับผม กลับมาแล้วก็มาช่วยกันโดยตลอด เป็นมิตรแท้ทำไม่ได้ง่าย ๆ ต่างคนต่างสับกั สบอมกับคำกล่าว—คำพูด กับอุปสรรคและการต่อต้านร้อยแปด อันเป็นของปกติ สำหรับคนทำงาน เพราะทำไปก็ต้องเดินขบวนบ้าง แต่ **สตางค์—ผู้เสมอ**

ในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้ คงจะมีประวัติและคำอาลัย ดร. สตางค์ อยู่เป็นอันมาก โดยเฉพาะในด้านการงานและผลงาน ผมจึงกล่าวระลึกถึงเขาอย่างเพื่อนคนหนึ่ง ซึ่งมื่ออะไรที่อยู่ในตัวหลายอย่าง อาทิ

1. **หวังดี** — สตางค์ = หวังดีต่อเพื่อน และไม่ใช้หวังเฉยๆ ยังช่วยทุก ๆ ทางให้เพื่อนทำงานสมหวัง
2. **ใจดี** — สตางค์ = มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน เห็นอกเห็นใจ และต่อสู้เพื่อเพื่อนด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. **ลึกลับ** — สตางค์ = ไม่เคยคิดร้ายใคร จึงมองเพื่อนและผู้ร่วมงานในแง่ดี คิดถึงลูกศิษย์ในด้านดี
4. **ทำดี** — สตางค์ = ทำดีตลอดมา มิฉะนั้นจะเกิดสถาบันแพทย์ อันมีศักดิ์ศรีเช่นนี้หรือ ไม่ว่าเชิงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และแม่แต่วามาริบดี
5. **หัวดี** — สตางค์ = เป็นคนเร่ร่อน สติปัญญาสูง อยู่ในชั้นปราชญ์คนหนึ่งของเมืองเรา และของนานาชาติทีเดียว
6. **แน่ดี** — สตางค์ = เป็นคนมั่นคง ซึ่งจะเห็นจากที่เขาต่อสู้ในโครงการต่าง ๆ และทำโดยไม่เคยเบื่องาน ทำโดยเสียสละ ไม่เคยท้อถอย
7. **ใสดี** — สตางค์ = จากไปแล้ว จึงรู้ความจริงว่า มีอะไรแค่ไหน เราทุกคนก็มั่นใจ แน่ใจว่า เป็นคนสะอาด ซึ่งหายากในสังคม

8. ตรงดี — สดางค์ = เป็นคนตรงอย่างไร ทุกคนที่มาในงานศพนั้นย่อมรู้
เขาพูดจริง ทำจริง ใจจริง ไม่เคยหักหลังใคร และสู้กันต่อ
หน้า ไม่ว่าจะระดับไหน ผมเป็นพยานได้ดี
9. คนดี — สดางค์ = เป็นคนดีจริง ๆ ไม่ใช่ว่ามองดูพวงหรีดมีเท่าไร คน
มางานศพเท่าไร หรือทำอะไรมาแค่ไหน
แต่เมื่อเขาติดต่อเพื่อนติดต่อครอบครัว ติดต่อลูกศิษย์ ติดต่อบ้าน
เมือง และติดต่อโลก แล้วก็ไม่มีอย่างอื่นออกแล้วในชีวิตของ
คนเรา นอกจากจะบอกว่า “สดางค์ เป็นคนดี”

ผมนั่งฟังพระเทศน์ในวันสุดท้ายที่บำเพ็ญกุศลโดยตลอด ฟังแล้วก็มีความสุข
โดยทำใจได้ว่า ดร. สดางค์ มงคลสุข มิตรทรัก ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคนดีของ
โลกโดยครบถ้วนแล้ว บัดนี้เขาหมดวาระและจากเราไปเป็นสุขแล้ว
ขอให้เพื่อนรักที่ผมรู้จักดี คนดีของเพื่อน จงเป็นสุขเถิด

ประสพ รัตนากร

ศูนย์พระราชทาน “วิจัยประสาท”
พระราม 6 พญาไท
3 สิงหาคม 2514

อาลัยสตางค์

ใจหายและเสียใจเหลือเกิน ที่ทราบข่าวสตางค์ในขณะที่ผมกำลังอยู่ในต่างประเทศ ใจหายที่สตางค์จากไปโดยไม่รู้ตัว ช่างกะทันหันเหลือเกิน ไม่ทันได้เห็นใจหรือช่วยเหลือเขยวยาเพื่อน เสียใจที่เพื่อนกำลังทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติในด้านการศึกษาอย่างเต็มที่ ก็ต้องมาสูญสิ้นไปก่อนเวลาเช่นนี้ ยิ่งหวนระลึกถึงความหลัง ก็ยิ่งทำให้อาลัยรักสตางค์เป็นทวีคูณ

เราเติบโตมาด้วยกัน ตั้งแต่ครั้งเป็นเด็กเรียนอยู่โรงเรียนสวนกุหลาบ ตลอดระยะเวลายาวนานนั้น เราก็ไปไหนมาไหนด้วยกัน กินนอนร่วมกัน ใช้สตางค์กระเป๋าเดียวกัน เห็นใครคนหนังก็ดต้องเห็นอีกสองคน คือ เกตุ (พลเรือตรี เกตุ สันติเวชชกุล) อีกคนหนึ่งด้วย จนเพื่อน ๆ พวกนี้เรียกว่า ทหารสามเกลอ

เราก็ใคร่ใกล้ชิดกันมาก มาจากบ้านนอกเหมือนกัน ดูหนังสือมาด้วยกัน มีจิตใจและนิสัยใจคอโดยพื้นฐานเข้ากันได้เหมือนญาติสนิท หุยุดเทอมก็ยังได้ไปเยี่ยมบ้าน และเคารพ พ่อ แม่ ทางจังหวัดบูรณเสมือนหนึ่งพ่อแม่ของตัวเอง เราได้เดินร่วมกันไปด้วยความสนิทสนมยิ่งกว่าญาติ

เมื่อเข้ามหาวิทยาลัย แม้จะเลือกวิชาเรียนต่างกัน เพราะสตางค์ชอบวิชาเคมี และเก่งในวิชานี้มาตั้งแต่ครั้งสวนกุหลาบแล้ว สตางค์ก็เคยปรารภเสมอว่า ตั้งใจจะใช้ วิชาวิทยาศาสตร์นี้ใหม่ประโยชน์ เกยข้องกับ การแพทย์ ในเมืองไทยให้มากที่สุด และได้มาร่วมห้องกับผมที่หอใหม่เป็นประจำ ความสนิทสนมกลมเกลียวเป็นเช่นนี้มาตลอดระยะเวลาเรียนในมหาวิทยาลัยและเมืองนอก

เมื่อจบการเรียนแล้ว สตางค์ได้มีโอกาสใช้ชีวิตชีพให้เป็นคุณประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติบ้านเมืองได้เต็มที่ ขอคุณสละกรรมที่เพื่อนได้ทำไว้ จึงได้ช่วยคลบนันดาลาให้วิญญาณของเพื่อนจงไปสู่สุคติเถิด.

ทำนอธิการบดีของเรา

คำว่า “สงขลานครินทร์” นั้น คนไทยทุกคนย่อมรู้จักและคุ้นกับพระนามนี้ เพราะพวกเราทั้งหลายต่างก็ตระหนักในพระกรุณาธิคุณของท่านในฐานะที่ทรงเป็นพระบิดาแห่งวงการแพทย์ และซาบซึ้งในพระจริยาวัตรอันวิริยะอดสาหัสของพระองค์ท่านที่ได้ทรงบำเพ็ญให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศชาติมาแต่ในอดีต ดังนั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระนามของสมเด็จพระราชบิดานี้ ให้แก่มหาวิทยาลัยภาคใต้ ซอนจึงเป็นมิ่งมงคล อันยังให้เกิดความภาคภูมิใจ ทั้งก่อให้เกิดกำลังใจกำลังกายและกำลังความคิดเป็นอย่างยิ่งแก่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยนั้นทุกคน

โดยเหตุนี้ พระนามสงขลานครินทร์ จึงมีสัญลักษณ์พิเศษเพิ่มเติม ที่ได้เป็นชื่อของมหาวิทยาลัย ปัจจุบันนี้เมื่อเอ่ยชื่อทุกคนก็รู้จักว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นอกจากจะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่แล้ว ยังเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นความภาคภูมิใจของชาวไทยอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งน่าจะถือว่าเป็นศักดิ์ศรีของคนไทยทั้งหมดได้ ไม่เฉพาะแต่ชนชาวภาคใต้เท่านั้น

คณาจารย์ทุกคนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ย่อมซาบซึ้งในความรู้สึกอันเป็นนามธรรมทั้งหลายดังกล่าวนี้ และมีความมั่นใจเป็นอย่างมากในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ จนอาจพูดได้ว่าแม้ประเทศชาติจักอยู่ในภาวะมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือไม่เพียงใด พวกเราก็มความหวังว่ามหาวิทยาลัยจะไม่ถูกทอดทิ้ง พวกเรารู้สึกมีความมั่นใจยิ่งขึ้นเมื่อได้ร่วมงานกับท่านศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ขณะเมื่อท่านยังอยู่กับเรา ทุกคนทั้งอาจารย์และข้าราชการตลอดจนนิสิตนักศึกษาไม่เคยมีใครทอดทิ้งและสูญเสียกำลังใจเลย แม้ในบางครั้งเราจะรู้สึกถึงความกังวลในสีหน้าของท่าน เราก็มั่นใจว่าท่านอธิการบดีซึ่งเป็นผู้มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงที่จะพัฒนาอุปสรรคทั้งหมด จะไม่ยอมพ่ายแพ้หรือเบอหนายทอดทิ้ง และท่านจะต้องนำเราไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าตามที่คิดฝันกันไว้นั้นให้จงได้

ท่านเคยให้คำตักเตือนแก่พวกเราว่า การเป็นอาจารย์ที่ดี ต้องเข้าใจและเป็นกันเองกับศิษย์ จะต้องมีความรู้สูง มีความ پاکเพียรพยายามที่จะแสวงหาความ

ก้าวหน้า และ “ช่วยขอมมีการเปลี่ยนแปลง” ท่านบอกว่าเมื่อครั้งที่ท่านยังเป็นหนุ่ม และยังเป็นอาจารย์ที่ไม่มีใครรู้จักเลย เมื่อ 25 ปีก่อนโน้น ฉันเป็นผู้ซึ่งไม่ยอมท้อถอย และ “พุดอยู่เสมอในทางวิชาการ” เมื่ออาจารย์ทั้งหลายมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีความบากบั่นในทางวิชาความรู้ มีความสนใจใฝ่ศึกษากับนักศึกษาในทางที่ถูกที่ควร ความก้าวหน้านั้นย่อมจะเกิดขึ้นและไม่หนีไปไหน ท่านเคยเอ่ยว่า ดวงชะตาฉัน เป็นแค่เพียงพินฐาน แต่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตนั้นเป็นสิทธิของคนทุกคนที่จะแสวงหาได้ในขอบเขตและวิถีทางแห่งมนุษยธรรม และท่านก็ย้ำอีกว่า ชีวิตนี้ต้องมีการเปลี่ยนแปลง

ความเป็นกันเองของท่านที่มีต่อพวกเราทุกคน เป็นเรื่องที่จะหาได้ยากในคุณธรรมของผู้เป็นนายอื่น ๆ ท่านเป็นผู้ซึ่งได้พิสูจน์ให้เราเห็นแล้วว่า ท่านไม่เป็นผู้มีความอาฆาตจองเวร ท่านดีที่สุดในมิตร และท่าน มีความเมตตาต่อศัตรู ใครก็ตามจะทำให้ท่านผิดหวัง จะทำให้ท่านวิตกเป็นทุกข์ จะทำให้ท่านเกิดอารมณ์ เกิดความวุ่นวายใจ ท่านก็จะลืมสิ่งเหล่านั้นได้ เป็นการลืมที่สนิทจริง ๆ และยังมีจิตใจที่จะช่วยเหลือต่อบุคคลผู้นั้นอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส ความเป็นนายอย่างนี้หาได้ยากในบุคคลทั่วไป

ท่านให้ความรักความสนิทสนมเอ็นดู ในบางครั้งเมื่อมีโอกาสไปรับประทานอาหารด้วยกัน ท่านเคยหยิบปลาดีบใส่ในถ้วยของอาจารย์ พร้อมกับถามว่า ชอบกินปลาไหม ท่านปฏิบัติต่อกับพวกเราเสมือนสมาชิกในครอบครัว และทุกคนที่เป็นอาจารย์ของสงขลานครินทร์ ย่อมมีความประทับใจในข้อเสมอเหมือนกันหมด

ท่านมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ และไม่ชอบพิธีรีตอง ซึ่งตรงข้ามกับบุคลิกภาพแห่งความเป็นผู้เข้มงวดต่อการงานและวิชาการ ท่านเป็นผู้ซึ่งไม่เคยปล่อยโอกาสผ่านไป ท่านติดตามผลงาน ท่านคอยแนะนำทั้งต่อว่าและบังคับ เพื่อให้งานที่ท่านเห็นว่าบกพร่องนั้นได้ถูกแก้ไข และดำเนินการให้รวดเร็วขึ้น

ท่านเป็นคนเดินเร็ว พวกคณาจารย์ทั้งหลายที่เดินช้าจะต้องวิ่งตามท่านหรือสาวเท้ายาว ๆ จะต้องวิ่งติดตามปัญหาที่ท่านให้และจะต้องแสดงตนให้ท่านเห็นว่า

เป็นผู้มีค่าอันสมควรในการแก้ปัญหา ท่านไม่ชอบมีอคติ เป็นคนพูดตรงไปตรงมา
ไม่ว่าจะในอารมณ์ที่เร่งร้อนหรืออารมณ์เย็น ท่านจะไม่ให้ร้ายต่อใคร ท่านไม่ชอบ
ความหุนหันหรือสังคมอันมีพิธีของ ดังนั้นถ้าไม่จำเป็นแล้วท่านจึงไม่ค่อยไป ใน
คราวสำรวจสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ท่านบุกโคลน บุกป่า เข้าไป
ในสวนยางอันหนาทึบ สังเกตดูเห็นท่านมีความสุขและมีความรู้สึกถึงความว่างเปล่า
เหล่านี้ควรจะทำให้เกิดประโยชน์ได้ ท่านเป็นสุขกับงานมากกว่าความวุ่นวายใน
รมณีสถาน ท่านปฏิเสธเสมอเมื่อมีใครชวนท่านไปเที่ยว ท่านมักจะใช้เวลาว่าง
พักผ่อนและคิดถึงแต่การที่จะวางแผนงานและแสวงหาอุปสรรค ทั้งนี้เพื่อให้งาน
อันหนักนั้นสามารถที่จะเดินไปได้ด้วยความราบรื่น ที่เราเชื่อมั่นในตัวท่านก็เพราะ
ท่านคิดแล้วท่านทำ

เมื่อมองดูที่ไม่ถูก ท่านก็ไม่รับรองที่จะจัดการกับปัญหาในสิ่งที่ท่านเห็นว่า
ไม่ถูก เป็นผู้ทกล้าในการแสดงความคิดเห็นเมื่อท่านมั่นใจว่าท่านถูกต้องและกล้าที่
จะเผชิญกับอันตรายไม่ว่าจะมาเป็นรูปใด เพราะความมุ่งมั่นอันเข้มแข็งที่จะต้อง
ปฏิบัติงานนั้นให้เสร็จให้จงได้ ในบางสถานการณ์เมื่อคนหนุ่มมากอาจจะต้องเป็นเหยื่อ
ของความหวาดกลัว มีท่านผู้เดียวที่เผชิญได้กับความจริง และไม่อยู่ภายใต้อิทธิพล
ของความหวาดกลัว เราจะเห็นได้จากขณะทดสอบวลชนกำลังโจมตีการรณรงค์ศึกษา
ประเภทที่เรียกกันว่าอภิสิทธิ์ ท่านจะยืนอยู่ท่ามกลางผู้โจมตีและให้เหตุผลกับวิจารณ์
ญาณอันถูกต้องแก่บุคคลเหล่านั้น โดยไม่มีความหวั่นไหวหรือโอนเอียงไปกับอารมณ์
ของคนหนุ่มมาก ถ้าด้วยมนุษยธรรมแล้วท่านจะไม่เคยหลบหนีปัญหาเฉพาะหน้าไม่ว่า
อย่างเช่นมาด้วยหลักการใด ๆ ก็ตามเลยเป็นอันขาด

พวกเราไม่เคยเห็นว่าตลอดเวลาใครจะมีความสามารถในการทำงานสม่ำเสมอ
และเข้มแข็งเท่าท่าน หลายคนจะเข้าใจว่าท่านปฏิบัติงานแบบเผด็จการ ผู้ใกล้ชิด
มาก ๆ เท่านั้นจึงจะรู้ว่าท่านมิใช่เผด็จการ ท่านรับฟังความเห็นจากทุกฝ่ายแม้ว่าท่าน
คุยกับบุคคลเพียงระดับคนงาน ท่านเข้าหาและปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่ ท่านอภิปราย
ปัญหากับคนเราพร้อมทั้งคิดและตอบด้วยวิจารณ์ญาณ และท่านจะบริหารงานไป
ด้วยความเด็ดขาดบนพื้นฐานของความเห็นเหล่านั้น

ท่านยังสอนให้เรารู้จักতাที่สูง มีความเคารพต่อบุคคลอันสมควรแก่การ
เคารพ ท่านเป็นผู้มีความเชื่อมั่น ในกตัญญูกตเวทิตา ทุกครั้งที่ผ่านสถานที่อันศักดิ์-
สิทธิ์ท่านจะนอบนบเคารพไหว และที่สร้างประทับใจต่อผู้ที่รู้จักท่านอย่างใกล้ชิด
ชนิดนั้น ก็คือความมีสำจะในการเจรจา

การสูญเสียท่านพวกเรารู้สึกว่าเป็นการสูญเสียที่จะหาอะไรมาทดแทน ไม่ได้
ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ภาพอดีตตาของท่านในการให้ความเมตตากรุณา ความ
ปรารถนาดี จะไม่มีวันลืมเลือนไปจากหัวใจของพวกเรา ไม่มีใครอีกแล้วจะให้เรา
ได้ ในทุก ๆ อย่างเท่ากับท่าน

เรามีความเชื่อมั่นว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะต้องคงอยู่ เป็น
เกียรติ เป็นศักดิ์ศรี เป็นสถาบันที่จะให้ประโยชน์ ในด้านการศึกษาแก่นุชนรุ่นหลัง
สืบต่อไป ขอให้พละานภาพแห่งความเข้มแข็ง ความปรารถนาดีและสำจะอันมุ่งมั่น
ที่จะส่งเสริมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ของท่านอดิศอการบดี จงเป็นเครื่องน้อม
นำให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพ และเป็นอนุสสติเตือนให้บุคคล
ที่อยู่ข้างหลัง ไม่ว่าจะภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัยนี้ โดยเฉพาะบรรดาท่านที่มี
อำนาจในการศึกษาและบริหาร จงได้มีความเมตตาปรารถนาดีต่อมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ เพื่อให้ดวงวิญญาณของท่านอดิศอการบดีจะได้หมดห่วงและมี
ความสุข และขอให้เป็นที่เครื่องเหนี่ยวนำทางศิษย์และคณาจารย์ผู้ร่วมงานของมหา-
วิทยาลัยนี้ทุกคนจงได้มีความเชื่อมั่น สามัคคีเพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเจริญ
ก้าวหน้าของสถาบันนี้สมดังเจตนารมณ์ของท่านอดิศอการบดี ทงเมื่อน เมื่อน้ำ
และสืบต่อไปชั่วกาลนาน

ขอกราบแทบเท้าร่างของท่านผู้ที่สงบนิ่งอยู่บนจิตภาชานาน
ด้วยความเคารพ รักอันสูงสุด

ดร. ประดิษฐ์ เขยจิต

ในนามคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เมื่อ พ.ศ. 2501 โรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ของมหาวิทยาลัย
แพทยศาสตร์ได้เริ่มก่อสร้างขึ้น โดยอาศัยที่ดินเพียงชั้นเดียวของคุณะแพทย์
ศาสตร์โรงพยาบาลฯ มีอาจารย์และนักศึกษาในขณะนั้นเพียงไม่กี่คน ช่วงระยะ
เวลาเพียง 14 ปี ต่อมา โรงเรียนนี้ได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นคณะ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นคณะที่ใหญ่โตของมหาวิทยาลัย มีอาคาร
และอุปกรณ์อันทันสมัยอย่างพร้อมมูล รวมทั้งห้องสมุดที่ดัดเย็บและเพียบพร้อมไป
ด้วยคณาจารย์

ผลงานนี้แสดงให้เห็นเด่นชัดว่า ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข
คุณบิดของเรานับเป็นนักบริหารชั้นเยี่ยม ท่านมีความคิดริเริ่มดี และมีความวิริยะอุตสาหะ
ผลักดันให้คณะวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว มนุษย์สัมพันธ์อันดี
เลิศของท่านช่วยให้คณะวิทยาศาสตร์ได้งบประมาณเพียงพอ ทั้งยังได้รับความช่วยเหลือ
จากองค์การและมูลนิธิจากต่างประเทศอีกหลายแห่งด้วย ในบรรดาความช่วยเหลือ
เหล่านี้ได้มี มูลนิธิ Rockefeller ได้ให้ความช่วยเหลือมากที่สุด ทั้งในด้านเครื่อง
มือทางวิทยาศาสตร์ และจัดหาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาช่วยสอนด้วย

ท่านคนบดียุ่กลับไปแล้วยังเป็น ครูบาอาจารย์ และนักปกครองที่มีคุณ
ธรรมเลิศนอกจากจะเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาให้แก่ศิษย์ได้ดัดเย็บแล้ว ท่านยังเป็นผู้ความ
เมตตากรุณา ต่ออาจารย์ ข้าราชการผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และศิษย์ของท่านอย่างทั่ว
หน้ากันอีกด้วย เช่นได้คอยสอดส่องแสวงหาทุนการศึกษาให้แก่อาจารย์ และนัก
ศึกษาให้ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งอาจารย์และ
นักศึกษาเหล่านั้นต่อมาได้กลับมาเป็นกำลังของคุณะทุกคน แม้ขณะที่ท่านต้องเดินทางไป
ราชการต่างประเทศ ถ้าได้ทราบว่าผู้ใดเหมาะสมท่านจะเป็นฝ่ายไปพบผู้้นด้วย
ตนเอง เพื่อชักชวนให้กลับมาเป็นอาจารย์ในคณะวิทยาศาสตร์ต่อไป

มรดกกรมอย่างปัจจุบันทันด่วนของท่าน ย่อมทำให้พวกเราทุกคนเศร้าสลด
ใจเป็นอย่างยิ่ง และขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอบุญกุศลที่ท่านได้สร้างสมไว้ ตลอดทั้ง
คุณงามความดีและผลงานในหน้าที่ราชการของท่าน จงเป็นผลส่งให้ท่านไปสู่สุคติภพ
สมสุขในวันรัตนกาล

คณะอาจารย์ และข้าราชการ
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

อภยศาสตราจารย์ "ป้า" ของพวกเรา

การสูญเสียบุคคลผู้มีความสำคัญ และเป็นกำลังสำคัญต่องานของชาติบ้านเมืองในด้านใดด้านหนึ่ง ในเวลาที่ไม่สมควร ย่อมเป็นสิ่งทกระทบกระเทือนต่อจิตใจของบุคคลทั่วไปไม่มากนักน้อย การสูญเสียอาจารย์สตาจหรือ "ป้า" ของพวกเรา ซึ่งเป็นผู้ก่อกำเนิดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ริเริ่มและร่วมจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ไม่มีรัฐสภาก่อน จึงเป็นการกระทบกระเทือนต่อบุคคลทั่วไป ผู้ที่อยู่ในวงการมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักศึกษาย่อมจะเศร้าสลดมากกว่าบุคคลทั่วไป สำหรับพวกเราซึ่งนับได้ว่าเป็นนักศึกษารุ่นแรกของสถาบัน หลังจากที่อาจารย์ริเริ่มและดำเนินการมาตลอดคือที่คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว การสูญเสียครั้งนี้เป็นการสูญเสียทั้งอาจารย์ที่เรายูซาเพราะให้ความรู้พื้นฐานทางวิชาการ ทั้งผู้บังคับบัญชาที่เราเคารพเพราะมีความเข้มแข็งและสามารถ ในการดำเนินงานเพื่อการศึกษาของชาติ และทั้งผู้ที่พวกเราถักนบถักอย่างญาติผู้ใหญ่ เพราะอาจารย์มีความเมตตากรุณาต่อพวกเรา ปฏิบัติต่อพวกเราเหมือนลูกหลานตลอดเวลาที่ 13 ปีที่เราเริ่มเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์มา

เมื่อ 13 ปีก่อนซึ่งเป็นเวลาที่เรารวมเข้าเรียนเตรียมแพทย์ขบแรกนั้น พวกเรามีด้วยกัน 65 คน มีอาจารย์ "ป้า" และอาจารย์จบมาใหม่อีก 4 ท่าน เจ้าหน้าที่ทางธุรการอีก 3 คน นั่นคือคณะเราในขณะนั้น อาจารย์ริเริ่มมาตั้งแต่ยังไม่มอรัฐสภาก่อน เราพากันไปอาศัยตักของคณะอื่นเรียนหลายคณะด้วยกัน เป็นเวลา 1 ปีเต็ม ความลำบากของพวกเราและอาจารย์ทุกท่านมีไม่น้อย แต่เรารู้ว่าอาจารย์ "ป้า" ลำบากกว่ามากในระยะเริ่มต้นนั้น ความลำบากและจำนวนคนน้อยทำให้เราเสมือนเป็นสมาชิกครอบครัวเดียวกัน จากครอบครัวเล็ก ๆ นเองเพียง 13 ปีให้หลังเราเปลี่ยนจาก ร.ร. เตรียมแพทย์เชียงใหม่เป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์จนเป็นคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นสถานที่ที่นักศึกษาอยากเข้าเรียนเป็นที่สุดของประเทศเรากว่าใด และยังมีการสอนและวิจัยถึงขั้นปริญญาเอก เป็นสถานที่ซึ่งรัฐบาลต่างประเทศหลายแห่ง เช่น อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, ปากีสถาน, อินเดีย ได้

ส่งนักศึกษาบัณฑิตมาเรียนจำนวนมากจนทุกปี เมื่อคิดย้อนหลังแล้วเราก็มองในความเจริญของคณะ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วเราก็มองในฝีมือของอาจารย์ "ป้า" ของเรา เพราะเรียกได้ว่าด้วยฝีมือของท่านแท้ ๆ ที่เราก้าวหน้ามาถึงขั้นระดับนานาชาติได้ในเวลาอันสั้นเช่นนั้น ไม่ใช่แค่เพียงส่งคนของเราไปเรียนต่างประเทศจำนวนมาก แต่เรากำลังช่วยสอนคนจากต่างประเทศที่มากทำปริญญาเอกกับเราด้วย

ในเวลาเดียวกันอาจารย์ยังมีบทบาทในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคทุกแห่งในประเทศไทยของเรา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งอาจารย์เริ่มมาในทำนองเดียวกันกับการปั้นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่เดียว การเดินทางที่อาจารย์เตรียมตัวจะไปประเทศอังกฤษ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาทางนักเพื่อหาทุนมาช่วยโครงการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั่นเอง ที่ผู้เขียนพูดได้เพราะผู้เขียนทราบรายละเอียดเรื่อง ความจริงแล้วขณะที่ยังเขียน ผู้เขียนเองกำลังจะออกเดินทางใน 3-4 ชั่วโมงนี้ไปสหรัฐอเมริกาเพื่อร่วมการอภิปรายทางวิชาการของการประชุมนานาชาติ โดยที่ผู้เขียนจะเดินทางผ่านทางที่อาจารย์ "ป้า" จะไปอย่างบังเอิญ อาจารย์จึงนัดให้ไปพบกันระหว่างเดินทาง และโดยที่ผู้เขียนได้ร่วมเขียนโครงการคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ด้วย ผู้เขียนจึงพอจะทราบว่าอาจารย์ "ป้า" กำลังติดต่อกับต่างประเทศอย่างไร อาจารย์จึงคิดว่าการพบกันระหว่างทางอาจเป็นประโยชน์ต่อโครงการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก็ได้ การติดต่อนั้นอาจารย์ทำเองโดยตลอดและทางต่างประเทศเชื่อถือเป็นการส่วนตัว เมื่ออาจารย์ไม่ไปเองเช่นนั้นแล้วความหวังที่จะได้ทุนเหล่านั้นย่อมน้อยลง

จะเห็นได้ว่าในระยะเวลา 13 ปี ที่อาจารย์เริ่มตั้งคณะนี้มาอาจารย์ไม่ได้เพียงแต่ทำให้คณะเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัยระดับนานาชาติเท่านั้น อาจารย์ยังกำลังทำให้ออกหนึ่งมหาวิทยาลัยคือสงขลานครินทร์ดำเนินการไปถึงระดับเดียวกัน น่าเสียดายที่อาจารย์ไม่ได้อยู่เพื่อทำให้ถึงเวลานั้น และไม่ได้อยู่ชื่นชมผลงานของท่าน

คนเราเกิดมาจะหลีกเลี่ยงความตายไม่ได้ แต่การสูญเสียบุคคลอย่างอาจารย์ในเวลาอันไม่สมควรอาจจะทำให้งานที่ยังค้างอยู่กระทบกระเทือนทุกด้าน ในทาง

ส่วนตัวแล้วก็ยอมรับว่าสลดอย่างสุดซึ้งอยู่มาก ผู้ที่อาจารย์เคยมีบุญคุณมาซึ่งมาก
เท่าใดก็ยอมรับมีความกระทบกระเทือนจิตใจมากยิ่งขิ้นเป็นทวีคูณ

อาจารย์เป็นผู้ที่เอ็นดูและช่วยเหลือลูกศิษย์มาโดยตลอด สำหรับผู้ที่ขาด
แคลนอาจารย์ก็จุนเจือ ลูกศิษย์ที่สำนึกในบุญคุณของอาจารย์ทั้งทางวิชาการและความ
เมตตากรุณาในด้านต่าง ๆ ในบั้นหนึ่ง ๆ นั้นนับไม่ถ้วน การจากไปของอาจารย์
อย่างกะทันหันเช่นนั้น ย่อมทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความเจ็บปวดเกินกว่าที่จะบรรยาย
เป็นคำพูดได้

เราจะระลึกถึงอาจารย์อยู่ตลอดเวลา เราจะจดจำความหลังของอาจารย์ที่มีต่อ
การศึกษาของชาติ และจะไม่ให้วิญญาณของอาจารย์ท่านต้องผิดหวัง

พรชัย มาตังคสมบัติ MD., Ph. D.

ในนามของนักศึกษาเตรียมแพทย์เซี่ยงไฮ้ใหม่

วันที่ 1 พ.ศ. 2500

เมื่อนักศึกษาทราบข่าวการสิ้นชีวิตของท่านศาสตราจารย์ สดางค์ ทุกคนรู้สึกตกใจและเสียใจอย่างมาก นักศึกษาทุกคนไม่ยากให้เป็นความจริง และไม่ยากเชื่อ

อย่างไรก็ตามท่านก็ได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ นักศึกษาได้สูญเสียท่านซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งพ่อ ท่านได้ให้ความรัก ความเอ็นดู ความเป็นกันเอง และได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ และได้ผลดีโดยสม่ำเสมอตลอดมา นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ลงรักและก่อตั้งส่วนหนึ่งของสถาบัน ซึ่งนักศึกษาทุกคนต้องผ่านมาก่อนจนเป็นบักแผ่นมั่นคง เป็นที่ภาคภูมิใจของนักศึกษา

ท่านศาสตราจารย์ ยังเป็นครูที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีสมบูรณ์ทั้งนักศึกษาครูเอาอย่าง ทั้งด้านการเรียนและการงาน ในด้านการเรียนท่านเป็นตัวอย่างของนักศึกษาที่ดี โดยท่านได้เล่าเรียนด้วยความตั้งใจและจริงจังมาตลอด ในด้านการงานท่านเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด ท่านได้ทำงานโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ท่านเป็นผู้บุกเบิกที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งในวงการศึกษานานาชาติ งานในหน้าที่ครูท่านก็ได้ทำอย่างสมบูรณ์ โดยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถที่ศิษย์จะรับไว้ได้ และท่านได้ให้ความช่วยเหลือคำปรึกษา ส่งเสริมให้ศิษย์ได้เล่าเรียนด้วยดีตลอดเวลาที่เรียนอยู่กับท่าน และหลังเรียนจบแล้วท่านได้ติดตามช่วยเหลือฝากฝังงาน ติดต่อหาที่เรียนต่อให้เท่าที่จะทำได้ จนเป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักศึกษา ท่านเป็นที่พึ่งพิงของนักศึกษามาโดยตลอด และท่านได้ทำสิ่งเหล่านี้โดยไม่เคยปริกapakพูด

ท่านได้จากไปในเวลาที่ท่านยังเต็มเปี่ยมด้วยความรู้ความสามารถพร้อมที่จะทำคุณประโยชน์ การสูญเสียท่านไป ไม่เพียงแต่เป็นความสูญเสียของมวลนักศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือในวงการศึกษานั้น แต่เป็นความสูญเสียของชาติบ้านเมืองเป็นส่วนรวมด้วย

ขออริษฐาน ขอให้กุศลผลบุญที่ท่านได้ประกอบไว้ จงดลบันดาลให้ท่านมีความสุขและสงบในสัมปรายภพด้วย เทอญ

เกียรติสิน ธรรมสถาพร

(นายเกียรติสิน ธรรมสถาพร)

นายกสโมสร นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล

ในขณะที่อาจารย์มีชีวิตอยู่.....

อาจารย์เป็นทรกยง เป็นร่มโพธิ์ และ
เป็นสายฝนที่ช่วยชุบเลี้ยงให้บรรดาสาธุศิษย์เจริญเติบโต
บัดนี้เราได้สูญเสียสังเหล่านแล้วทางมรดก
จะเหลืออยู่ก็แต่ความรักที่เราจะรำลึกไว้
ในความทรงจำวันจันทร์

นิสิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศูนย์อรรถกวีสุนทร

การถึงแก่กรรมอย่างปัจจุบันของท่านคณิต ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ได้นำเอาความตกตะลึงและเศร้าสลดมาสู่ศิษย์ของท่านทุกคน ท่านคณิตเปรียบเสมือนบิดาของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นคณิตคนแรกและได้นำความเจริญมาสู่คณะวิทยาศาสตร์อย่างมากมา ตลอดเวลาที่ท่านดำรงตำแหน่งนี้ ท่านได้ให้ทั้งความรัก ความรู้ และความบริสุทธิ์ใจต่อศิษย์ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ท่านได้กล่าวและปฏิบัติให้เห็นอยู่เสมอว่า ท่านมีเวลาเสมอสำหรับศิษย์ศิษย์คนใหม่มีปัญหาเดือดร้อนประการใดเข้าพบท่านได้ตลอดเวลา ไม่ว่าท่านจะยุ่งมากเพียงใด ในบางครั้งแม้แต่เวลาพักผ่อนที่บ้านของท่านเอง ท่านก็พร้อมเสมอที่จะต้อนรับ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือโดยทันที ลูกศิษย์ทุกคนของท่านไม่มีใครที่จะปฏิเสธว่าไม่ได้รักและเคารพท่าน ท่านพร้อมที่จะให้อภัยต่อศิษย์ที่ผิดพลาดไป และให้โอกาสเขาเหล่านั้นได้พิสูจน์ตนเองใหม่

ในความคิดของศิษย์ในฐานะนักศึกษาและท่านในฐานะคณิต ท่านเป็นคณิตที่ดีที่สุดคนหนึ่งของประเทศเราเคยมา จะมีคณิตดีสักคนในทุกวันหมดลูกศิษย์รักมากมายเท่าท่าน จะมีคนที่ทุ่มเทงานอย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก เพื่อความก้าวหน้าของประเทศเท่าท่าน ท่านจัดเป็นแบบฉบับที่ทำได้ยากยิ่งนักในสังคมทุกวันนี้ จะเป็นหลักให้ศิษย์ยึดปฏิบัติตาม

การสูญเสียท่านไปในขณะที่ท่านยังสามารถทำงานเพื่อประเทศชาติได้อีกมาก จึงเป็นการสูญเสียครั้งสำคัญของศิษย์ ของวงการศึกษาศาสตร์และของประเทศ

นวิติ หลนิกร

นายกสโมสรนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์
(ในนามของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์)

วันทหกรกฎเวลาค่ำ
โลกก็กำสรดสลทมอง
กณะวชิชฉนวนหนานาคานอง
เมื่อความค้ายปองพรากพ้อจากไป
อันเกิดแก่เจ็บค้ายเราหมาขู
หากเกินสู้เก็บกลนความหวนไหว
มาไกลซัดสนทกันไม่ทันไร
พ้อลับไกลใจจะขาดฤอาจหน
อันคำสอนคำสั่งขงผจติ
ตุดคิดเหมือนวันวานผ่านสับสน
กณจริงสงวราชหมาขเล่ห์กล
จะหลอกคนไม่จริงไค้อย่างไรกัน
และนาคาที่จะหลงลงวันน
คือความค้ายพ้อก่อสร้างสรว
คือความรักเคารพนบผูกพัน
และคือวันในความหลงกริ่งห่านมา
ใจของลูกแห่จิตอธิฐาน
ค้ำขุกสลทนบวรมทพ้อหา
และอำนาจคณูเวทิตา
ให้พ้อสมปรารถนาภพหน้ทอญ.

คณะวิทยาทานก่อตั้ง
น้อมจิตกายจักแม่
หากไรทำนอดสาหะ
ประดงแสงสว่างซ
รักสมัยดั่งบุตรแก้ว
รักสมัยสุดจักอ้าง
ปกครองดั่งพ่อลูก
ใครเทียบเปรียบท่านแล

โอ้พระคุณท่านเพียง
ปวงลูกสุดอาวรณ์
เหลือสิ่งซึ่งสุนทร
คุณท่านดั่งร่มเกล้า
คณะวิทยเปรียบด้วย
เจกท่านคือบิดา
ปวงสมัยดั่งบุตรา
บุญท่านกำสรวลเสวี
คนเบดัลบแล้ว
หกกรกฏาอาลัย
เกียรติคุณคงเกริกไกร
น้อมประณตทุกถ้วนหน้า

เพียรพลั้งยังแท้
สละด้วยสุขตน
ญาติได้คณะดั่งนี้
ช่วยให้กิจเจริญ
บริสุทธิ์แผ้วผ่องสร้าง
เอียงเชิงถึงกมล
ความพันผูกแน่นแท้
ห่อนได้เทียบทัน

บิตร
โสภเสวี
จารึก ไว้ना
ปกบ้อง สองเว
เกหา
ร่วมเหย้า
ตริงจิต
ท่อมทั้น อาดูร
กลาไกล
ท่วหล้า
ถวัลย์ยศ เสมอนา
แต่ผู้ บิตร

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ผมจะต้องไม่ลืมคำที่ผมเสว่เสว่ใจที่สุดในชีวิต ทำไมวันนั้น วันที่ 6 กรกฎาคม 2514 จึงจะต้องมาขึ้นตัว ผมได้สูญเสียคนที่ผมรักเคารพซึ่งคนหนึ่ง ผมจะไม่ได้พบคนที่ผมรักคนที่ผมรักเป็นทั้งผู้บังคับบัญชา เป็นผู้สั่งสอน เป็นผู้ให้คำปรึกษา เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นหลักสำคัญขงในชีวิตของผม ที่นอกเหนือไปจากบิดามารดาอีกแล้ว การสูญเสียอาจารย์สวางค์ไป เป็นการสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่ของตัวผมเอง จะไม่ให้จำไว้ได้อย่างไร

ตลอดระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 15 ปี ที่ได้รู้จักกับอาจารย์มาอย่างใกล้ชิด ไม่เคยเห็นอาจารย์เอาเปรียบใคร ไม่เคยเอาชาติใคร ท่านมีแต่ช่วยเหลือ มีแต่การให้อภัย จนบ่อยครั้งผมประหลาดใจว่าท่านเป็นป่ลุชนอย่างผมเช่นนั้นหรือ เมื่อจะช่วยใครในทางด้านการศึกษา หรือด้านการเงินก็ตาม ก็จะช่วยอย่างเต็มที่ ด้วยความจริงใจ ไม่เคยกลัวหรือเกรงข้อครหาใด ไม่เคยนึกว่าจะได้รับอะไรแม้แต่น้ำใจเป็นสิ่งตอบแทน ท่านนึกถึงแต่การช่วยเหลือ ช่วยเสียจนทำให้เกิดความเจริญอย่างใหญ่หลวงแก่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อย่างชนิดที่ว่า คงจะไม่มีใครอีกแล้วที่จะทำความรุ่งเรืองให้แก่คณะนี้ได้เท่าเทียม ช่วยเหลือการศึกษาของประเทศจนได้ทำให้เริ่มเกิดความเป็นปึกแผ่นแก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตลอดระยะเวลาที่ได้อยู่ภายใต้ความบังคับบัญชาของอาจารย์มา 12 ปี ได้ทำงานอย่างสบายใจมาตลอดเวลา ทำให้ทำงานได้อย่างไม่เบื่อหน่าย เพราะว่าอาจารย์ให้ความสนิทสนมและไว้วางใจเป็นอย่างดี ให้ความยกย่องในหน้าที่การงาน ให้คำสั่งสอนอย่างอาจารย์ทงมตอศิษย์ อาจารย์สวางค์จึงเป็นบุคคลที่ผมต้องเอาเขียงอย่างในการปฏิบัติงาน คุณความดีที่อาจารย์ได้ทำไว้ต่อประเทศชาติ ต่อการศึกษาต่อตัวผมเอง และต่อครอบครัวของผมมีมากจนหากกล่าวถึงจะดูเป็นการยกย่องกันเกินไป แม้ว่าจะเขียนเป็นความจริงก็ตาม ผมจึงได้แต่เสว่ไว้ออยู่เสมอในการจากไปของอาจารย์ เพราะว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะจาก

ผมมั่นใจว่า ความดีต่างๆ ที่อาจารย์ได้กระทำมาชั่วชีวิต จะต้องช่วยให้วิญญาณของอาจารย์ผู้ซึ่งเป็นที่รักของผมไปสู่สุคติ และอยู่ในภพที่ปราศจากทุกข์ตลอดไป

กำจร มนุญปัจ
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วันที่ 6 กรกฎาคม 2514 เป็นวันที่ฉันและลูกๆ รวมทั้งญาติมิตรทั้งหลาย
จะลืมเสียมิได้ เป็นวันที่ฉันได้รับความทุกข์อย่างสูงสุดระคนความเศร้าสลด เสีย
ใจ เสียขายอย่างใหญ่หลวง เพราะเป็นวันที่คุณสตางค์ได้จากไปอย่างกะทันหัน เกิน
ความคาดฝัน เกินกว่าจิตใจฉันที่ขบคิดเห็นขวในตัวของคุณสตางค์ตลอดมา จะยอมรับรู้
ในมรณกรรมของคุณสตางค์ครั้งนี้ได้

คุณสตางค์เป็นผู้ที่มีความจงรักภักดี เทอดทูน เคารพในองค์พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถอย่างสูงสุด และสำนึก
ในพระมหากรุณาธิคุณเหนือสิ่งใด

คุณสตางค์เป็นผู้ที่มีความกตัญญูทุกเวทีต่อบิดามารดา และผู้คนที่ทั้งในด้าน
การทำงานและส่วนตัว ได้บำเพ็ญกุศล และช่วยเหลือทุกคนไม่ว่าผู้ใหญ่ เด็ก
ปรารภนาให้ทุกคนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการศึกษาและการทำงาน
เท่าที่ตนจะสามารถช่วยได้ ในด้านการทำงานเคยปรารภให้ฟังอยู่เสมอๆ เช่นงาน
ที่ได้รับมอบหมายให้สร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
คุณสตางค์ประสงค์จะทำให้ได้ถึงขั้นยอดเยี่ยม ให้ได้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน
แต่ก็มีความกังวลห่วงใยในการดำเนินงานตลอดจนครูอาจารย์ และนักศึกษาทั้งสอง
ศูนย์คือที่ศูนย์อรรถกวีและศูนย์บัณฑิตาน เนื่องจากนามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นั้น เป็นนามที่ได้มาจากพระนามของสมเด็จพระราชบิดา ฉะนั้นเมื่อนามวิทยาลัยนั้น
ได้รับพระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คุณสตางค์ จึงมีความปิติ
โสมนัสอย่างยิ่ง และมีกำลังใจเพิ่มพูนกว่าเท่าเป็นทวีคูณ ในอันที่จะพยายามดำเนินงาน
ของมหาวิทยาลัยให้ยอดเยี่ยมถึงที่สุด คุณสตางค์มีความรักและห่วงใยในการทำงาน
ยิ่งเสียกว่าความห่วงใยในครอบครัว ได้เคยเล่าให้ดิฉันฟังว่ากำลังจะเริ่มต้นคณะ
เกษตรศาสตร์ และประเทศญี่ปุ่นได้รับข้อเสนอการขอความช่วยเหลือ สำหรับโครง

การนี้ไปแล้ว นอกจากนี้กำลังวางแผนงานทางด้านแพทยศาสตร์อยู่ แผนงาน
ทั้งหลายนี้ถ้าจะให้สำเร็จสมบูรณ์แต่ละแผนก็คงจะใช้เวลาถึง 10 ปี

สำหรับคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นั้นมีความสุขใจแล้ว
เพราะมีคณะอาจารย์ผู้ร่วมงานที่มีความสามารถ

คุณสรวงศ์เป็นสามทศยัง เป็นพ่อที่เป็นที่รักเคารพของลูกๆ เป็นที่พึ่งทาง
ทางกายทางใจของลูกๆ และของคณิศรตลอดมา ในชีวิตของคณิศรจะหาใครประเสริฐ
เท่าคุณสรวงศ์ไม่ได้อีกแล้ว คุณความดีที่คุณสรวงศ์ได้บำเพ็ญมาชั่วชีวิต จะฝังอยู่
ในจิตใจของคณิศรและลูกๆ ตลอดไป

ขอให้หลานสงฆ์แห่งบุญกุศลที่คุณสรวงศ์ได้บำเพ็ญไว้ และที่บรรดาอาจารย์
ญาติมิตร ศิษย์ นักศึกษาทั้งหลายได้ร่วมบำเพ็ญกุศลศพของคุณสรวงศ์ครั้งนี้ จง
เป็นปัจจัยส่งเสริมให้คุณสรวงศ์ประสบแต่ความสุขสงบ ในสัมปรายภพด้วยเถิด
และหากคุณสรวงศ์ทราบด้วยญาณวิдіใด ๆ ก็คงจะมีความโสมนัสซาบซึ้ง ในความ
ร่วมมื่อร่วมใจของบรรดาญาติมิตร อาจารย์ ศิษย์ นักศึกษา อย่างหาที่สุดมิได้

อุพัน นงคณัฐ

อาลัยคุณพ่อ

“คนเราเกิดมาก็ต้องตายไป ถ้าไม่ไขว่หน้าพุ่งนทีเป็นวันใดสักวันหนึ่งข้างหน้า... ถ้าทำใจให้ได้เช่นนั้นแล้ว เราก็จะไม่ปล่อยใจให้โศกเศร้าเกินไป” แต่เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวจริง ๆ ใครเล่าจะปล่อยใจตัวเองได้เช่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลที่ได้จากเราไป เป็นทุกสิ่งทุกอย่างของเรา

การจากไปของคุณพ่อ ได้นำความวิปโยคอย่างยิ่งหลั่งมาสู่ครอบครัวของเรา แม้จะตระหนักดีอยู่แล้วว่า เป็นธรรมดาที่มนุษย์เกิดมาย่อมดับสูญ แต่ความรักความอาลัยอย่างสุดซึ้ง ช่างจะดับความเศร้าสลดให้บรรเทาลงได้

คุณพ่อเฝ้าสั่งสอนให้พวกเราประกอบแต่ความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน อันเป็นอุปนิสัยอันหนึ่งของท่านซึ่งผู้ที่รู้จักท่านจะเห็นได้ชัด ท่านเลี้ยงลูกด้วยความรักและห่วงใยในอนาคตของลูก ๆ หวังที่จะเห็นลูกประสบความสำเร็จในชีวิต และการทำงานเช่นตัวท่าน

ในการสูญเสียคุณพ่อครั้งนี้ พวกเรารู้สึกท้อแท้เป็นที่สุดเพราะขาดผู้นำในครอบครัวที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ด้วยคุณความดีทั้งหลายที่คุณพ่อได้ประกอบมา ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อ ไปสู่สุคติด้วยเทอญ

ขอขอบพระคุณ

เจ้าภาพขอกราบขอบพระทัย ขอบพระคุณ และขอบคุณ ท่านผู้เกียรติที่ได้มีมุทิตาจิตร่วมบำเพ็ญกุศลในการสวดพระอภิธรรม อีกทั้งร่วมแรงร่วมใจและสละทรัพย์ช่วยงานศพ และสมทบทุนมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข

อนึ่ง เจ้าภาพใคร่ขอขอบพระคุณท่านเจ้าของบทความที่ได้กรุณาอนุญาตให้ลงบทความของท่านในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง เจ้าภาพกราบขอประทานอภัยและขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

รายนามผู้ที่ร่วมเป็นเจ้าของภาพ

สวดพระอภิธรรม

ระหว่างวันที่ 10 - 15 กรกฎาคม 2514

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี และ ท่านผู้หญิง
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลวชิรเบ็ด

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สำนักงบประมาณ

ว.ป.อ. รุ่น 7

คุณบุญชิต เกตุวายนาค

สมาคมชาวจันทบุรี

สาขบัญญัติสมาคม

สวนกุหลาบรุ่น 2481

สาขบัญญัติรุ่น 2485

ห้างหุ้นส่วนจำกัดวัฒนาภา

ศิษย์ทุกรุ่น

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԱՐԿԻՎԱԿԱՆ

ԱՌՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

ԱՐԿԻՎԱԿԱՆԻ

ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱՐԿԻՎԱԿԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

ԱՐԿԻՎԱԿԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

ԱՐԿԻՎԱԿԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

ԱՐԿԻՎԱԿԱՆ

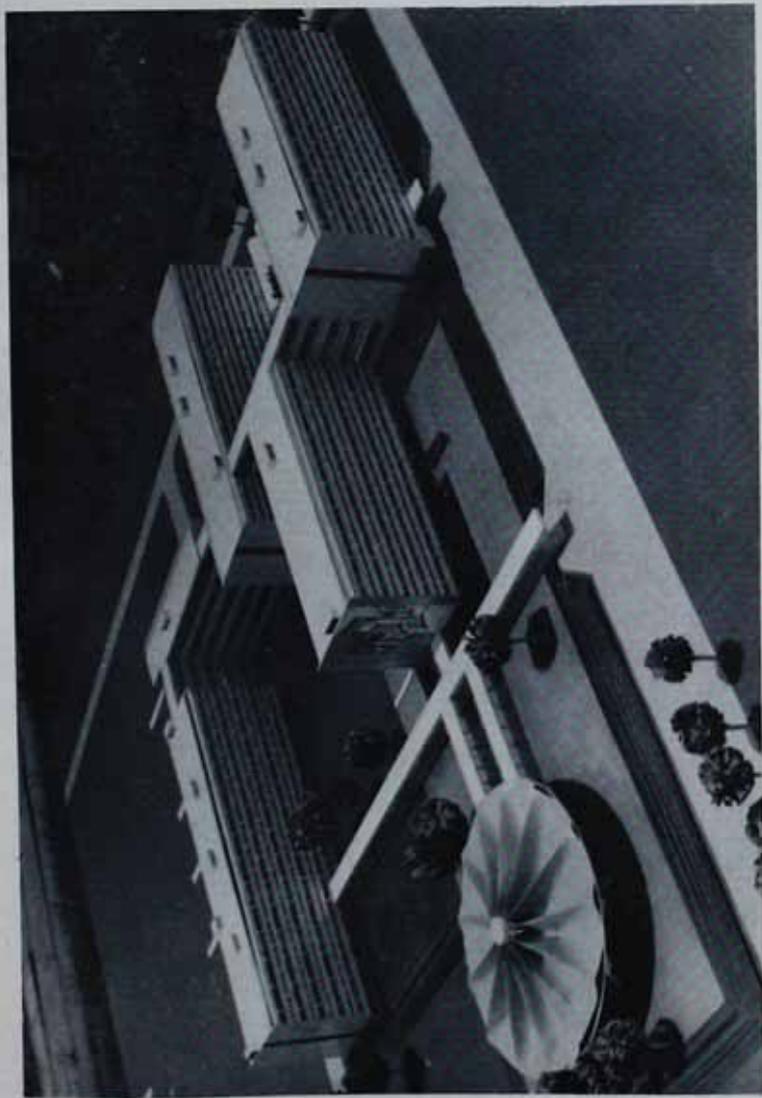
ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

ԱՐԿԻՎԱԿԱՆԻ

ՄԱՍԻՆ

ภาพจำลองที่ตั้งคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล เดิมมีนามว่าคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ คณะนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะวิทยาศาสตร์ในวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 ส่วนมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์นั้นได้เปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยมหิดล ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2512 ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคมเดียวกันแล้ว

มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ได้เริ่มจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ขึ้นในปี พ.ศ. 2500 โดยศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส อธิการบดีของมหาวิทยาลัยในสมัยนั้นได้มอบหมายให้ ดร. สดางค์ มงคลสุข เป็นผู้ดำเนินการตามความมุ่งหมายเพื่อจัดตั้งเป็นคณะวิทยาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ทางราชการกองทัพบกได้กรุณาโอนที่ดินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่ดินนครอยุธยาให้ เป็นเนื้อที่ประมาณ 7 ไร่ครึ่ง และรัฐบาลได้อนุมัติเงินงบประมาณสำหรับดำเนินการก่อสร้างตึกทดลองวิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ ให้สอดคล้องกับนโยบายสร้างคณะแพทยศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่ด้วย

ในปีแรกสถาบันการศึกษานามชื่อเรียกว่า โรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ทำการรับนักศึกษาเตรียมแพทย์รุ่นแรกเป็นจำนวน 65 คน เพื่อเตรียมนักศึกษาให้คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ซึ่งในขณะนั้นขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

ในปีต่อมา ทางสถาบันได้ขยายแผนงานโดยรับนักศึกษาของคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ที่จำเป็นต้องศึกษาวิชาด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐานเป็นเวลา 2 ปีมาสอนทั้งหมด เช่นนักศึกษาเตรียมแพทย์ สำหรับโรงเรียนแพทย์ต่างๆ นักศึกษาเตรียมเภสัชศาสตร์ เตรียมทันตแพทยศาสตร์ เตรียมเทคนิคการแพทย์ เตรียมวิทยาศาสตร์สาธารณสุข และเตรียมพยาบาลและอนามัยปริญญา และได้ขยายหลักสูตรชั้นปริญญาตรี โท ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานคือวิชาเคมีและกายวิภาคศาสตร์ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2503 ทางรัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติยกฐานะขึ้นเป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ ถึงขั้นระดับปริญญาตรี โท และเอก จำนวนนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับดังนี้

ระดับปริญญาตรี	พ.ศ. 2501	นักศึกษา	65 คน
	พ.ศ. 2502	„	396 „
	พ.ศ. 2503	„	501 „
	พ.ศ. 2504	„	574 „
	พ.ศ. 2505	„	654 „
	พ.ศ. 2506	„	670 „
	พ.ศ. 2507	„	644 „
	พ.ศ. 2508	„	839 „
	พ.ศ. 2509	„	1065 „
	พ.ศ. 2510	„	1223 „
	พ.ศ. 2511	„	1408 „
	พ.ศ. 2512	„	1488 „
	พ.ศ. 2513	„	1468 „
	พ.ศ. 2514	„	1409 „

เมื่อได้มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้มีการเปิดสอนชั้นปริญญาโทและเอก มีจำนวนนักศึกษาดังต่อไปนี้

ระดับปริญญาโท	พ.ศ. 2511	นักศึกษา	31 คน
	พ.ศ. 2512	„	42 „
	พ.ศ. 2513	„	46 „
	พ.ศ. 2514	„	51 „
ระดับปริญญาเอก	พ.ศ. 2513	„	15 „
	พ.ศ. 2514	„	27 „

การผลิตอาจารย์

เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นสถาบันการศึกษาใหม่ และอาจารย์ทางด้านวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานหาได้ยากมาก คณะฯ จึงจำเป็นต้องวางโครงการระยะยาวสร้างอาจารย์ของตนเองขึ้นมาตั้งแต่แรกที่ได้ลงมือดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน คณะฯ ได้ทำการคัดเลือกนักศึกษาบท 1-2 ที่เรียนดีมากซึ่งเป็นนักศึกษาที่สอบมัธยมบท 8 (ม.ศ. 5) ใ้ได้อยู่ใน 50 คนแรกส่งไปศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ตั้งแต่ชั้นบท 1 จนจบปริญญาตรี โท และเอก ในประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา จำนวนอาจารย์ในคณะฯ ปัจจุบันมี 125 คน กว่า 30 คนในจำนวนนี้เป็นอาจารย์ที่มีคุณวุฒิตั้งชั้นปริญญาเอก

การสร้างอาจารย์โดยวิธีคัดเลือกจากนักศึกษาที่เรียนดีเด่นของคณะฯ ดังกล่าวได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากแผนการโคลัมโบ ของประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และทุนของรัฐบาลไทยเอง นักศึกษาเหล่านี้ส่วนมากศึกษาถึงชั้นปริญญาเอกจากสหรัฐอเมริกาโดยทุนการศึกษาของมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ หรือทุนของรัฐบาลไทย และบางส่วนศึกษาจากอังกฤษโดยทุนของรัฐบาลอังกฤษหรือของรัฐบาล

ไทย การสร้างอาจารย์ได้รับความช่วยเหลือจากบรรดามิตรประเทศและมูลนิธิที่กล่าวนามมาแล้วเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของกรมวิเทศสหการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ และสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งเกี่ยวกับการสร้างอาจารย์ของคณะ ฯ ตลอดมา

ในปี พ.ศ. 2505 ทางคณะ ฯ ได้เริ่มทบทวนขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ร็อกกีเฟลเลอร์ โดย Dr. Richmond K. Anderson, Associate Director 1114 Natural and Medical Sciences ของมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ได้พิจารณาโครงการวิจัยของคณะ ฯ มูลนิธิ ฯ ได้อนุมัติเงินช่วยในการวิจัยครั้งแรก 15,000 เหรียญ และได้ส่งศาสตราจารย์ Dr. James S. Dinning มาช่วยการสอนและการวิจัยในสาขาวิชาชีวเคมี และต่อมาทางมูลนิธิได้แต่งตั้งให้ Dr. James S. Dinning ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของมูลนิธิ ฯ ประจำประเทศไทยมีสำนักงานอยู่ที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์อีกด้วย

เพื่อจะขยายงานของคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้ก้าวหน้าต่อไปในด้านวิจัย และช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ทางด้านวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ทางคณะ ฯ ได้ทบทวนขอความช่วยเหลือเป็นโครงการระยะยาวจากมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ มูลนิธิ ฯ ได้ให้ความสนใจและช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา จนปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลไทย ได้อนุมัติเงินงบประมาณ และทศนันทนุเคราะห์วงอุตสาหกรรม สำหรับสร้างตึกทดลองวิทยาศาสตร์ของคณะ ฯ และสร้างโรงพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์วามาธิบดีขึ้น

ในด้านความช่วยเหลือตามโครงการร่วมกับมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์นี้ มูลนิธิ ฯ ได้ให้การช่วยเหลืออย่างมากมาในด้านเครื่องมือทดลองวิทยาศาสตร์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ทุนการศึกษาไปศึกษาปริญญาโท—เอก ณ สหรัฐอเมริกา ทุนอุดหนุนการวิจัยและห้องสมุดร่วมกับ China Medical Board นอกจากนั้นทางคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ยังได้ร่วมมือทางการวิจัยร่วมกับ Department of Nutrition and Food Science แห่ง Massachusetts Institute of Technology ซึ่งได้ให้การช่วยเหลือในด้านเครื่องมือ อาจารย์ และทุนการวิจัยอีกด้วยเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ยังได้รับความช่วยเหลืออย่างดีจากรัฐบาลอังกฤษในด้านผู้เชี่ยวชาญทางวิชาเคมี ทุนการศึกษาและเครื่องมือทดลองวิทยาศาสตร์และองค์การสนธิสัญญา SEATO ก็ได้จัดส่งศาสตราจารย์ทางวิชาอินทรีย์เคมีมาช่วยทำการสอนและการวิจัยติดต่อกันเป็นระยะเวลากว่า 5 ปี รัฐบาลประเทศเยอรมันตะวันตกได้จัดให้อาจารย์มาช่วยสอน พร้อมกับให้เครื่องมือทดลองวิทยาศาสตร์บางส่วน รัฐบาลออสเตรเลียก็ได้ให้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ด้วยเป็นบางส่วน

การศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ให้การศึกษาระดับ 3 ระดับ คือ

1. เตรีมวิทยาศาสตร์

การศึกษาระดับนี้หลักสูตร 2 ปี เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์ระดับพื้นฐาน เช่น เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ สำหรับนักศึกษาที่จะไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ พยาบาล เทคโนโลยีการแพทย์ กายภาพบำบัด และวิทยาศาสตร์ในคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

2. ปริญญาตรี

การศึกษาระดับนี้สำหรับนักศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผ่านการศึกษาระดับเตรียมวิทยาศาสตร์ในคณะวิทยาศาสตร์มาแล้ว การศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ชีววิทยาเภสัชวิทยา, ชีวเคมี, สรีรวิทยา, กายวิภาคศาสตร์, จุลชีววิทยา และพยาธิวิทยาเป็นหลัก เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาในระดับนี้แล้ว จะได้ปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ และมีโอกาสศึกษาต่อทางแพทยศาสตร์ในคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี หรือมีโอกาสที่จะทำปริญญาในระดับสูงขึ้นไปทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพในคณะวิทยาศาสตร์

ส่วนทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นการศึกษาทางแขนงวิชาเคมีและชีววิทยา นักศึกษาจะได้รับปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์ สาขาเคมี หรือชีววิทยา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว

3. ปริญญาโทและเอก

โดยการร่วมมือกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล คณะวิทยาศาสตร์ สามารถให้การศึกษาในระดับสูงนี้ในภาควิชาเคมี ชีวเคมี กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา เกษชีววิทยา จุลชีววิทยา และพยาธิวิทยา การศึกษาในระดับบัณฑิตขึ้นสำหรับนักศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดได้ผ่านปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์มาแล้ว นักศึกษาจะต้องทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและเสนอวิทยานิพนธ์ตามความต้องการของแต่ละภาควิชา

การพัฒนาการศึกษาขั้นบัณฑิต ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานในประเทศไทย

ใน พ.ศ. 2506 ประเทศไทยมีแพทย์อยู่ประมาณ 3,800 ต่อประชากรทั้งหมดประมาณ 30 ล้าน ซึ่งแสดงอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรประมาณ 1 ต่อ 8,000 อัตราส่วนนี้ยังไม่บังให้เห็นสถานการณ์ที่แท้จริงว่าน่าวิตกเพียงใด มีแพทย์จำนวน 2,600 ประกอบอาชีพอยู่ในพระนคร ซึ่งเป็นอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1 ต่อ 800 ส่วนแพทย์ตามชนบทนั้นมีอัตราส่วนต่อประชากร 1 ต่อ 23,000 ในขณะนั้นพลเมืองของประเทศไทยเพิ่มขึ้นด้วยอัตรา 3.3 เปอร์เซ็นต์ต่อปี และโรงเรียนแพทย์ 3 แห่งในประเทศผลิตแพทย์ได้ปีละ 250 นาย (ซึ่งหมายถึงการผลิตแพทย์จำนวนหนึ่งคนต่อพลเมืองที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ 4,000 คน) รัฐบาลไทยได้ตระหนักในปัญหาอันน่าวิตกนี้ ในการวางแผนพัฒนา 5 ปีจึงจัดให้ความสำคัญเป็นอันดับสูงแก่การผลิตแพทย์ให้มีจำนวนมากขึ้น

เมื่อเป็นเช่นนี้จะได้สังเกตเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเปิดโรงเรียนแพทย์ขึ้นอีกเพื่อเพิ่มจำนวนแพทย์ แต่เมื่อได้พิจารณาโครงการต่าง ๆ แล้วปรากฏว่าถึงแม้ประเทศไทยจะมีแพทย์ที่มีความชำนาญสูงอยู่เป็นจำนวนมากพอสมควรก็ตาม จำนวนนักวิทยาศาสตร์ซึ่งมีความสามารถพอในการสอนและการวิจัยในด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐานนั้นมีอยู่น้อยมาก

โครงการ

โดยคำเชิญเชิญของรัฐบาลไทย มูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ซึ่งในขณะนั้นกำลังเริ่มโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยอยู่ ได้ส่งผู้แทนมายังประเทศไทยเพื่อเจรจาให้ความ

ช่วยเหลือ และต่อมาก็ได้ตกลงใจที่จะทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยไทย เพื่อที่จะหาทางแก้ปัญหา การที่จะส่งบัณฑิตไทยรุ่นใหม่ไปศึกษาต่อต่างประเทศดังที่ได้เคยกระทำกันมากเป็นทศวรรษก่อนแล้วว่าเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องอย่างแน่นอน เพราะวิธีการเช่นนี้นอกจากจะสิ้นเปลืองมากแล้ววันบัณฑิตวิทยาลัยในซีกโลกแถบตะวันตกก็จะยังไม่เต็มใจรับนักศึกษาจากต่างประเทศ เพราะประเทศเหล่านั้นเองก็มีความต้องการนักศึกษาในระดับนี้เพิ่มทิวช้อยู่เรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ โครงการการศึกษาข้ามมหาสมุทร และศูนย์บัณฑิตในสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานจึงได้เริ่มขึ้นในประเทศไทย

สถาบันที่ได้รับเลือกให้พัฒนาโครงการนี้คือ คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดล แต่เดิมมาคณะวิทยาศาสตร์มีการสอนชั้นเตรียมแพทย์สองปี ซึ่งหลังจากนั้นนักศึกษาจะย้ายไปโรงเรียนแพทย์เพื่อศึกษาต่ออีกสี่ปี ในการเปลี่ยนแปลงตามโครงการใหม่นี้ คณะวิทยาศาสตร์มีหลักสูตรเพิ่มขึ้นอีกสองปี ซึ่งเทียบได้กับการศึกษาชั้นปริญญาตรีในโรงเรียนแพทย์ในสหรัฐอเมริกา ในระยะแรกของโครงการมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาประจำแผนกต่าง ๆ ห้าแผนกคือ แผนกกายวิภาคศาสตร์ แผนกชีวเคมี แผนกสรีรวิทยา แผนกเภสัชวิทยา และแผนกจุลชีววิทยา

นักศึกษาจะใช้เวลาสี่ปีในคณะวิทยาศาสตร์ (เพื่อศึกษาชั้นเตรียมแพทย์สองปี และชั้นปริญญาตรีอีกสองปี) หลังจากนั้นอาจจะเลือกศึกษาต่อ เพื่อทำปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานสาขาใดสาขาหนึ่งก็ได้ หรือจะศึกษาจนคลินิคอีกสองปีสำหรับเพื่อทำปริญญาแพทยศาสตรก็ได้ นอกจากนี้ยังมีโครงการปริญญาโท สำหรับผู้ที่ได้รับปริญญาตรีวิทยาศาสตร์แล้ว จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งใช้เวลา 2 ปี

รัฐบาลไทย ได้ออกทุน สร้างตึก ซึ่งมี อุปกรณ์ ครบถ้วนรวมทั้งห้อง ปฏิบัติการ หลายแขนงวิชา (MULTIDISCIPLINARY LABORATORIES) เพื่อดำเนินงานตาม

โครงการ และยังได้สร้างโรงพยาบาลรามธิบดีซึ่งอยู่ติดกับคณะวิทยาศาสตร์อีกด้วย เพื่อให้การศึกษา 2 ปีด้านคลินิกแก่นักศึกษาที่เลือกเรียนแพทยศาสตร์

โครงการในระยะต่อมาคือ การพัฒนากำลังอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นคนไทย เพื่อแทนที่อาจารย์ชาวต่างประเทศ โดยส่งนักศึกษาซึ่งสำเร็จปริญญาตรีแล้วไปเรียนต่อถึงขั้นปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานสาขาต่าง ๆ ขณะที่ยังเรียนมีนักศึกษาตั้งกล่าวในด้านกายวิภาคศาสตร์ 4 คน ด้านชีวเคมี 5 คน ด้านจุลชีววิทยา 5 คน ด้านเภสัชวิทยา 4 คน และด้านสรีรวิทยา 5 คน และในจำนวนทั้งหมดนี้ 3 คน ได้สำเร็จการศึกษาและกลับมาแล้วในปี 2510 ในปี 2511 มีผู้สำเร็จการศึกษา 2 คน คาดว่าในปี 2512 คงมีผู้สำเร็จการศึกษาอีก 5 คน ในปี 2513 คงมี 6 คน ในปี 2514 คงมี 4 คน และในปี 2515 คงมี 3 คน

หลักสูตร

หลักสูตรสำหรับปีที่สามและสี่ (ปริกlinik) ของคณะวิทยาศาสตร์ มีดังในตารางที่ 1 หลักสูตรนี้แตกต่างไปบ้างจากหลักสูตรของโรงเรียนแพทย์ทั่วไป “โครงสร้างและการทำงานในชีววิทยา” (Structure and Function in Biology) เป็นวิชาซึ่งผนวกวิชาปริกlinikทั้งหมดรวมกันจัด วิชาไม่ได้จัดเพื่อครอบคลุมความรู้ตามตำราแต่อย่างใดหากเพื่อให้ให้นักศึกษาได้รู้จักอุปกรณ์วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ และได้เรียนรู้วิธีขบปัญหาต่าง ๆ ในชีววิทยาวิชาที่เรียกว่า “เรื่องท่มความสำคัญต่อท้องถิ่น” (Topics of Regional Significance) กับปัญหาต่าง ๆ ในชนบท โดยใช้วิธีการสอนแบบสัมมนา ตัวอย่างเช่นเรื่องหนึ่งศึกษาในวิชาคือ สภาพการขาดแคลนอาหาร โดยมองจากแง่ของวิชาโภชนาการ ด้านชีวเคมีสมัยใหม่ ด้านสังคมวิทยา ด้านเกษตรศาสตร์ และอื่น ๆ เป็นที่หวังว่า การศึกษาแบบนี้จะทำให้ให้นักศึกษาได้ตระหนักอย่างชัดแจ้งถึงปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น และวิธีหาทางแก้ไขโดยอาศัยหลักวิชาต่าง ๆ

นักศึกษาที่ได้ตัดสินใจว่าจะมุ่งทำปริญญาเอก อาจจะศึกษาตามรายการที่ผลัดแปดไปในเทอมสุดท้าย (ตารางที่ 1) แทนที่จะศึกษา มหกายวิภาคศาสตร์ พยาธิวิทยากlinikและอายุรศาสตร์ภาคแนะนำ นักศึกษาอาจเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ข่งตน

สนใจ ตลอดเวลาของการศึกษานักศึกษามีโอกาสเลือก “การวิจัย และ สัมมนา” และโดยวิธีนี้เป็นที่หวังว่าจะมีนักศึกษาบางคน ได้รับแรงกระตุ้นพอที่จะเลือกศึกษา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน

ในหลักสูตรนี้ มีเวลาออกตารางสอนเผื่อไว้มาก โดยเป็นที่คาดว่านักศึกษา จะได้ใช้เวลาในห้องสมุดเพื่อศึกษาด้วยตนเอง และเพื่อทำการทดลองในห้อง ปฏิบัติการ ผู้ที่มีใจรักการวิจัยอาจจะทำโครงการวิจัยด้วยตนเองโดยมีอาจารย์เป็นผู้ แนะนำ

กฎเกณฑ์ สำหรับปริญญา โทและเอกซึ่งคณะกรรมการจาก คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้เสนอ และบัณฑิตวิทยาลัยเห็นชอบด้วยแล้วนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับบัณฑิต วิทยาลัยทั้งหลายในสหรัฐอเมริกา มีวิทยานิพนธ์จะต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษและ เขียนจากผลงานวิจัยของตนเอง นักศึกษาปริญญาเอกต้องใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดี เป็นที่หวังว่านักศึกษาที่จบปริญญาเอก ในประเทศไทยจะมีโอกาสใช้เวลาอีกหนึ่งหรือ สองปีในต่างประเทศ เพื่อหาความชำนาญหลังจากได้รับปริญญาแล้ว (Post doctorate experience) เวลาที่ได้กะไว้สำหรับโครงการนแสดงอยู่ในตารางที่ 2 เนื่องจากบาง แผนกวิชาอาจจะขยายได้เร็วกว่า แผนกวิชาอื่น จึงยังจะกำหนดไปไม่ได้ว่าเมื่อไรที่ผู้ เชี่ยวชาญจากต่างประเทศจึงจะไม่มี ความจำเป็นอีกต่อไป

บัณฑิต

แผนพัฒนาได้เริ่มอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2510 โดยมี นักศึกษา 64 คน เข้าเรียนปีที่สามของคณะวิทยาศาสตร์ และนักศึกษา 16 คน เข้า ทำปริญญาโท คณะ ฯ มีจุดมุ่งหมายจะผลิตนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีปริญญาเอกปีละ 2 หรือ 3 คน และปริญญาโทปีละ 6 หรือ 8 คน ในแต่ละแผนกวิชาปีละคน ด้วยอัตราจะสามารถผลิตนักวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ได้เพียงพอที่จะบรรจุ เป็นอาจารย์ ในแผนกวิชาปีละคนของโรงเรียนแพทย์ ในต่างจังหวัด ได้หนึ่งแห่งทุกปี บัณฑิต ใหม่เหล่านี้นอกจากจะเป็นอาจารย์ตามโรงเรียนแพทย์ใหม่ ๆ แล้ว ยังอาจจะเพิ่ม กำลังของแผนกวิชาปีละคนตามโรงเรียนแพทย์ที่ตั้งอยู่แล้วได้ และนอกจากนี้บาง

คนยังจะได้ทำงานในมหาวิทยาลัย หน่วยราชการอื่น ๆ และในวงการอุตสาหกรรม
อีกด้วย

ผู้ที่สมควรใจจะเป็นแพทยศาสตรบัณฑิต ก็จะได้เริ่มศึกษาทางคลินิกโดยมี
ภูมิหลังในด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่แน่นแฟ้น โรงพยาบาลรามารับดี มีอาจารย์ไทย
ที่ล้วนได้รับการฝึกฝนมาแล้วอย่างดี และทำงานอย่างอุทิศตนเองเพื่อสอนนักศึกษา
แพทย์ชนคลินิคให้ได้ผลดี มูลนิธิร็อกเกเฟลเลอร์กำลังส่งอาจารย์จากต่างประเทศมา
เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรใหม่ ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อพัฒนา
โครงการแพทยศาสตรชุมชน (Community Medicine)

โครงการเหล่านี้เปิดรับสมัครนักศึกษาจากประเทศ ในเอเชียอาคเนย์ทั้งหมด
และในขณะนั้นนักศึกษาจาก อินเดีย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ รวมอยู่ด้วย

อุปสรรค

เป็นที่ตระหนักมาแต่แรกแล้วว่า มีอุปสรรคที่ยากยิ่งหลายประการที่จะต้องฟัน
ฝ่าไปให้ได้หากจะให้โครงการพัฒนานับบรรลุผล อุปสรรคที่สำคัญที่สุดคงจะเกี่ยวกับ
เงินเดือนของอาจารย์ ซึ่งเป็นข้อที่นำวิตกของประเทศในระยะพัฒนาหลายประเทศ
เนื่องจากอาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทยเป็นข้าราชการพลเรือน อัตราเงินเดือน
จึงมีกำหนดไว้ตายตัวโดยกฎของรัฐบาล และจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อได้ปรับปรุง
ระบบราชการทั้งหมดเท่านั้น ผลก็คืออาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนมากรับจ้างทำงานข้าง
นอก ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นการทำลายคุณภาพของโครงการบัณฑิตโดยตรง รัฐบาล
ได้ตระหนักในปัญหาอันอยู่แล้ว และในขณะนั้นก็กำลังพิจารณาหาวิธีแก้ต่าง ๆ อยู่ ใน
อนาคตอันใกล้คงจะมีเงินอุดหนุนบางอย่างให้อาจารย์ที่ทำงานอย่างเต็มที่โดยกำหนด
จากผลงาน

อุปสรรคที่สำคัญประการที่สองคือ การที่นักศึกษามีความรู้ภาษาอังกฤษไม่ได้
พอ ตำราภาษาไทยมีอยู่น้อย และเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่วงการวิทยา-
ศาสตรับปัจจุบันใช้มากที่สุด นักวิทยาศาสตร์ไทยจึงจำเป็นต้องอ่านและเขียนภาษา

อังกฤษได้คล่อง หากจะมีส่วนร่วมอยู่ในวงการวิทยาศาสตร์และแพทยศาสตร์นานาชาติได้ อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันนี้ผู้สอนเกือบทั้งหมดในคณะวิทยาศาสตร์ให้การบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ และก็ได้มีการอัดเทปการบรรยายเหล่านั้นซึ่งนักเรียนจะเปิดฟังได้ การทำเช่นนั้นนี้ประโยชน์มากสำหรับทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านภาษาอังกฤษ

อุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือ ใช่ว่าอย่างไรจึงจะชักนำให้นักศึกษาจำนวนหนึ่งเลือกทำปริญญาเอกในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน แทนที่จะเลือกเรียนแพทยศาสตรบัณฑิต เนื่องจากข้อเสียดังกล่าวและรางวัลตอบแทนจากการเป็นแพทย์ในสาขาของนักศึกษาไทยนั้นสูงอย่างผิดปกติ ปัญหาจึงเป็นปัญหาที่พบทั่วไป และมักจะแก้ได้โดยการให้นักศึกษามีโอกาสได้เรียนกับนักวิทยาศาสตร์ที่มีความสามารถและความผูกพัน ในวิชาการระหว่างที่เรียน วิชาทางปริคณียกิจอยู่ มีโอกาสได้ใช้อุปกรณ์ทันสมัยที่สุด และโดยการให้เห็นว่าอาชีพทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานนั้นจะเป็นอาชีพที่น่าพอใจในด้านการใช้สติปัญญา และให้รายได้อย่างเพียงพอ

อุปสรรคเหล่านี้จะต้องแก้ไขให้ได้ เพราะประเทศจะพัฒนาไม่อาจจะพึ่งมหาวิทยาลัยต่างประเทศให้ฝึกฝนนักวิชาการของตนได้ต่อไปเรื่อย ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การศึกษาต่อในต่างประเทศสิ้นเปลืองมากสำหรับรัฐบาล นักศึกษาที่ได้รับ การอบรมจากต่างประเทศก็ไม่สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ได้ในสิ่งแวดล้อมแบบไทย ๆ และมหาวิทยาลัยในโลกแถบตะวันตกนั้นวันก็จะม้นักศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ และโอกาสที่นักศึกษาจากประเทศอื่นจะได้รับการศึกษาที่ดีสุดนั้นวันก็จะน้อยลงไปเรื่อย ๆ

เจมส์ เอส ดินนิง Ph.D.

ผู้แทนมูลนิธิร็อกคเฟลเลอร์ในประเทศไทย

2511

แปลจาก Journal of Medical Education Volume 44 Number 3 March 1969

ตารางที่ 1

หลักสูตร ปีที่สาม และ ปี (ปริทัศน์) ของคณะวิทยาศาสตร์

ปี	เทอม	วิชา	อาทิตย์	ชั่วโมงเรียน		
3	1	โครงสร้างและการทำงานในชีววิทยา (Structure and Function in Biology)	6	180		
		ชีวเคมี (Biochemistry)	11	198		
		กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของระบบประสาท Neuroanatomy-Neurophysiology	11	154		
		การวิจัยและสัมมนา (วิชาเลือก) Student Research and Seminars	-	-		
		เรื่องที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่น Topics of Regional Significance	-	-		
		3	2	จุลชีววิทยา Microbiology	16	176
				จุลกายวิภาคศาสตร์ Microanatomy	16	112
สรีรวิทยา Physiology	16			224		
การวิจัยและสัมมนา (วิชาเลือก)	-			-		
เรื่องที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่น	-			-		
4	1	พยาธิวิทยาและมหากายวิภาคศาสตร์แนะนำ Pathology and Introduction to Gross Anatomy	16	224		

๔๔ บท	เทอม	วิชา	อาทิตย์	ชั่วโมงเรียน
		เภสัชวิทยา Pharmacology	16	224
		ปาราสิตวิทยา Parasitology	16	64
		การวิจัยและสัมมนา (วิชาเลือก) เรื่องทบทวนความสำคัญต่อท้องถิ่น	-	-
4	2	มหกายวิภาคศาสตร์ Regional Gross Anatomy	16	208
		พยาธิวิทยา Pathology	16	128
		อายุศาสตร์ภาคแนะนำ Introduction to Medicine	16	176
		การวิจัยและสัมมนา (วิชาเลือก) เรื่องทบทวนความสำคัญต่อท้องถิ่น	-	-
4	2	โครงการสำหรับนักศึกษาที่ต้องการเข้าบัณฑิตวิทยาลัยเลือก การวิจัยโดยทดลองและสัมมนา วิชาเลือกที่เกี่ยวกับด้านที่นักศึกษาสนใจ วิธีการวิจัย • หลักสูตรนี้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรอันประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ญัฐ ภมรประวัติ, โรเบิร์ต ซี. ฮอลแลนด์, เจมส์ เอ. ออลสัน, เดวิด เซฟเฟอร์ และผู้เขียน		

ตารางที่ 2

ตารางเวลาที่กำหนดไว้สำหรับโครงการบัณฑิตของคณะวิทยาศาสตร์
จำนวนนักศึกษา อาจารย์

ปี	ชั้นปริญญาโท	ชั้นปริญญาเอก	จากต่างประเทศ	ไทย*
2510	15	0	9	3
2511	30	5	15	5
2512	60	15	15	11
2513	60	30	10	16
2514	60	50	10	20
2515	60	50	10	23
2516	60	50	5	25
2517	60	50	5	25
2518	60	50	5	25

* อาจารย์ซึ่งมีปริญญาเอก

THE HISTORY OF THE

Year	Event	Page
1600	Discovery of America	100
1601	First voyage of Christopher Columbus	105
1602	Discovery of the North Pole	110
1603	Discovery of the South Pole	115
1604	Discovery of the Pacific Ocean	120
1605	Discovery of the Atlantic Ocean	125
1606	Discovery of the Indian Ocean	130
1607	Discovery of the Arctic Ocean	135
1608	Discovery of the Antarctic Ocean	140
1609	Discovery of the North Atlantic	145
1610	Discovery of the South Atlantic	150
1611	Discovery of the Indian Ocean	155
1612	Discovery of the Pacific Ocean	160
1613	Discovery of the Atlantic Ocean	165
1614	Discovery of the Indian Ocean	170
1615	Discovery of the Pacific Ocean	175
1616	Discovery of the Atlantic Ocean	180
1617	Discovery of the Indian Ocean	185
1618	Discovery of the Pacific Ocean	190
1619	Discovery of the Atlantic Ocean	195
1620	Discovery of the Indian Ocean	200

THE HISTORY OF THE
DISCOVERIES IN THE
WEST INDIES
AND THE
EAST INDIES
FROM THE
FIRST VOYAGE OF
CHRISTOPHER COLUMBUS
TO THE
PRESENT TIMES
BY
JAMES OGLE
ESQ.
OF
THE
MIDDLE TEMPLE
IN
LONDON
PRINTED BY
W. CLAY AND SONS
BUNGAY
1850

คำกล่าวขอบคุณนายเกษมมนตรี จังหวัดสงขลา

ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข

ท่านนายเกษมมนตรี และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายทุกท่าน

กระผมในนามของอาจารย์ข้าราชการและนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ มีความรู้สึกซาบซึ้งในไมตรีจิตของท่านผู้มีเกียรติ ที่ได้ให้การต้อนรับ อย่างอบอุ่นยิ่งในวโรกาส การแสดงออกของท่านในครั้งนั้นทำให้กระผมและบรรดาอาจารย์ มีกำลังใจที่จะช่วยกันสร้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ให้เป็นศรีแก่ภาคใต้ต่อไปยิ่ง ขึ้น รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาคนี้ ทั้งในด้านทรัพยากรและในด้านกำลังคน จึงได้อนุมัติเห็นชอบในการตั้งมหาวิทยาลัย ในภาคนี้

เมื่อทางรัฐบาลได้มอบหมายให้กระผมเป็นผู้รับผิดชอบคือโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภาคนี้แล้ว ก็ได้รับดำเนินการอย่างรีบด่วนทุก ๆ ด้าน เช่น

ด้านสถานที่ กระผมรู้สึกพวกเราทุกคนเป็นหนี้บุญคุณของคุณหญิงหลวง อรรถกระวีสุนทร อย่างมาก ที่มีจิตใจสูง อุทิศที่ดินประมาณ 700 ไร่ แก่มหาวิทยาลัย ท่านให้ที่คนอนันต์ด้วยความบริสุทธิ์ใจจริง ๆ ท่านไม่เคยมาหาตใหญ่เป็นเวลา 20 ปีแล้ว ไม่ได้เห็นความเจริญของหาดใหญ่ว่าขณะนี้เป็นอย่างไร ฉะนั้นการให้ของท่านจึงเป็นสิ่งที่ไม่ได้หวังอะไรตอบแทนนอกจากชื่อเสียงคุณความดี นอก จากนี้ท่านยังได้ส่งลูกหลานของท่านไว้อีกว่า ต่อไปท่านจะบริจาคเงินให้อีก 1 ล้านบาท

ด้านกำลังเงิน กระทบต้องขอขอบพระคุณ ฯพลฯ นายกรัฐมนตรี และข้าราชการสำนักงบประมาณทุกท่านที่ได้ช่วยจัดสรรงบประมาณให้พอจะดำเนินงานต่อไปได้ ในเมื่อทางรัฐบาลได้แต่งตั้งให้กระผมรับผิดชอบในการดำเนินจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กระทบได้กราบเรียนท่านว่า ถ้าให้กระผมทำแล้วหมายความว่าต้องให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศมาเลเซีย และทางรัฐบาลต้องสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพราะในทางฐานะภูมิศาสตร์ของภาคใต้ เริ่มอาณาเขตติดต่อกับทางประเทศมาเลเซียเพื่อนบ้านหัดของเรา มหาวิทยาลัยของเราดีมาก เพราะมีกำลังเงินสูง ฉะนั้นถ้าของเราทำไม่สมศักดิ์ศรีแล้ว ก็อย่าทำดีกว่า เป็นที่นำขียนดีทางรัฐบาลโดยเฉพาะ ฯพลฯ นายกรัฐมนตรี ได้สนับสนุนจริง ๆ ทุกวันกระผมกล้าพูดได้ว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไม่ได้มีความรู้สึกน้อยใจ หรือมีปมด้อยเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในส่วนภูมิภาคหรือในกรุงเทพฯ ฯ เลข

กระทบขอ กล่าวเล็กน้อย ถึงแผนงานทั้ง ในปัจจุบันและ ในอนาคตของมหาวิทยาลัยให้ท่านผู้เกียรติได้ทราบไว้ว่า ในขณะที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีศูนย์สองแห่ง คือศูนย์จังหวัดปัตตานี และศูนย์อรรถกวีสุนทร หาดใหญ่ สงขลา

สำหรับที่ศูนย์ จ.ว. ปัตตานี ทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้เป็นที่ตั้งของคณะศึกษาศาสตร์และมีโรงเรียนสาธิตสอนชั้นม.ศ. 4-5 ต่อไปด้วย เป็นที่น่าขียนควาโรงเรียนสาธิตของเราได้ผลดีเพราะบ้แรกก็สามารถมีนักเรียนสอบ ม.ศ. 5 คิด board สองคน ทั้งแผนกอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และกระทบคาดว่าต่อไปจะดีขึ้นทุกปี เพราะกระทบรู้สึกว่ในภาคนี้เด็กที่เรียนดีมาก ซึ่งต่อไปโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยจะทำชื่อเสียง ให้มหาวิทยาลัยไม่น้อย ท่านผู้เกียรติและพี่น้องภาคใต้ไม่จำเป็นจะต้องส่งลูกหลาน ไปเรียนที่กรุงเทพฯ ฯ ก็ได้ เพราะอาจารย์ที่ไชสอนโรงเรียนสาธิตของเราเป็นอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยด้วยนั่นเอง กระทบขอกราบเรียนให้ทราบว่า ต่อไปที่ศูนย์อรรถกวีสุนทร หาดใหญ่ นี้ เราจะดำเนินการเปิด ร.ร. สาธิต ของมหาวิทยาลัยชั้นสูง ๆ เช่นเดียวกัน และถ้าเด็กของเราได้ก็จะได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ต่อไปทีเดียว

ที่ศูนย์อรรถกรวะสุนทรทหาคใหญ่ ขณะนมสองคณะ ก็อคณะวิศวะกรรม
 ศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวะฯ ได้สร้างเสร็จแล้วประมาณ 90% นัก
 ศึกษาวิศวะฯ ปีที่ 2-3-4 ได้ย้ายมาแล้ว ส่วนคณะวิทยาศาสตร์คาดว่าจะกลางปีนี้จะย้าย
 มาได้บ้าง พร้อมกับนักศึกษาวิศวะฯ ปีที่ 1 ถ้าได้ทำการก่อสร้างตาม master plan
 ของมหาวิทยาลัยแล้ว ก็จะใหญ่โตน่าดูมิใช่น้อย คาดว่าภายในเวลา 2 ปี การก่อสร้าง
 ของคณะวิทยาศาสตร์ก็จะเสร็จเรียบร้อยตามแผน ส่วนคณะอื่น ๆ ที่กำลัง
 ดำเนินการเตรียมงานก่อสร้างก็ คณะเกษตรศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ สำหรับ
 คณะเกษตรศาสตร์นั้นรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความสนใจที่จะช่วย ทางเราจึงได้ขอไปว่า
 ต้องขอให้ช่วยสร้างตึกห้องทดลอง เครื่องมือทดลองต่าง ๆ ให้ด้วย เพราะมหาวิทยาลัย
 ชาติแคลนกำลังเงินในด้านก่อสร้างอาคารมาก สำหรับคณะแพทยศาสตร์เป็นคณะ
 ที่ต้องใช้เงินมาก และตั้งยากที่สุด เพราะต้องใช้คนมากด้วย ในขณะนั้นด้านกำลังคน
 กระทบยังไม่สู้หนักใจเท่าไร เพราะกระทบมีลูกศิษย์พวกหมอซึ่งจบการศึกษาจาก
 ต่างประเทศมากและยินดีจะมาอยู่ภาคใต้ แต่ในด้านกำลังเงินกระทบรู้สึกเป็นห่วงมาก
 ที่สุด การสร้างคณะแพทยศาสตร์นี้ ทางมหาวิทยาลัยจำเป็นจะต้องใช้ไม่ต่ำกว่า 100
 ล้านบาท ขณะนั้นก็กำลังดำเนินงานเกี่ยวกับการขอทำโครงการเงินกู้ต่างประเทศที่
 เสียดอกเบี้ยถูกต่อไป องค์การ W.H.O. ก็ได้ให้คำมั่นที่จะช่วยทั้งในด้านอาจารย์
 ทุนการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยด้วย เมื่อใดเมื่อนมหาวิทยาลัย
 สงขลาครบครันทั้งได้มีทั้งคณะเกษตรและคณะแพทยศาสตร์แล้ว เราก็เป็นมหาวิทยาลัย
 ที่สมบูรณ์ได้มหาวิทยาลัยหนึ่ง

อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญมากซึ่งกระทบใ้เราควรเรียนให้ท่านผู้เกี่ยวข้องทราบก็คือ
 มหาวิทยาลัยของเราตอนนโยบายประจำว่า จะให้ท่านพี่น้องชาวภาคใต้มีส่วนมาช่วย
 ทุนบ้าง และแนะนำมหาวิทยาลัยของท่านให้มีความเจริญรุ่งเรืองด้วย ฉะนั้น มหา
 วิทยาลัยของเราจึงได้มีคณะกรรมการส่งเสริมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมี
 สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงเป็นประธานพร้อมด้วยท่าน ผู้เกี่ยวข้องของจังหวัดต่าง ๆ
 ในภาคใต้ทุกจังหวัดเป็นกรรมการอยู่ด้วย ท่านผู้เกี่ยวข้องบางคนที่ไม่ได้เป็นกรรมการ

ขอได้โปรดให้ความเห็นใจมหาวิทยาลัยด้วย เพราะจำนวนกรรมการมีจำกัด และถึงแม้ท่านจะไม่ได้เป็นกรรมการ แต่มหาวิทยาลัยก็ใคร่จะกราบขอรื้อท่านให้ช่วยเหลือมหาวิทยาลัยของท่านต่อไปด้วย ซึ่งถ้าท่านจะมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนออย่างใดแล้วทางมหาวิทยาลัยยินดีรับฟังด้วยดีเสมอ

ปัญหาที่สำคัญที่สุดซึ่งกระผมยังแก้ไม่ได้ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เพราะมาตรฐานของมหาวิทยาลัยจะดีหรือเลวมันต้องอาศัยคุณภาพของอาจารย์เป็นส่วนใหญ่ เราต้องการให้มหาวิทยาลัยของเราคุณภาพเป็นที่เชื่อถือแก่มหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้วย เพราะฉะนั้นกระผมจึงได้ชวนช่วยพยายามหาอาจารย์ที่เร้นดีมาประจำ

ปัญหาเรื่องเงินเดือนที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ได้รับเงินเดือนเท่ากันนั้น เป็นอุปสรรคต่อการที่จะได้อาจารย์ดี ๆ มาประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคเป็นอย่างยิ่ง แต่ทางเราก็คงได้พยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะได้เงินมาจากทางอื่นเพื่อจุนเจือสวัสดิการของอาจารย์ เช่น ได้พยายามรวบรวมเงินก้อนไว้เรื่อย ๆ ฝากธนาคารและเอาดอกเบี้ยมาใช้สนับสนุนสวัสดิการของอาจารย์ ฉะนั้นถ้าท่านผู้เกี่ยวข้องมีจิตใจสรวทต่อการกุศลแล้ว ขอให้ท่านได้ช่วยมหาวิทยาลัยของท่านในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุดต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ในที่สุดกระผมและอาจารย์ นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอขอบพระคุณท่านนายกเทศมนตรี และท่านผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้สละเวลามาให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นยิ่งแก่พวกกระผม

ขอขอบคุณ

คำกล่าวขอบคุณเนื่องในการที่นายกเทศมนตรี ข้าราชการและนักธุรกิจจังหวัดสงขลา เลี้ยงต้อนรับอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

การติดต่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น

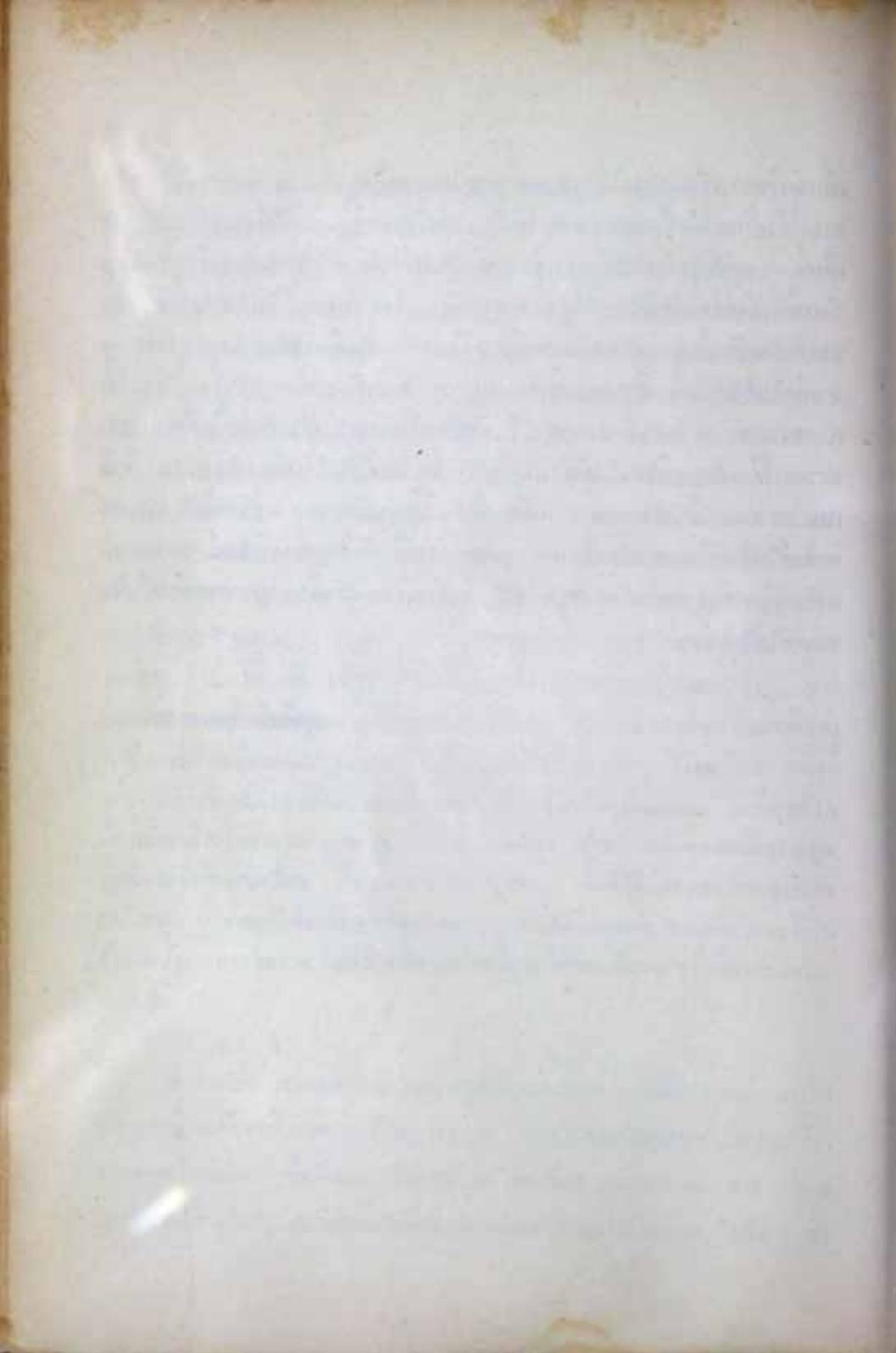
การติดต่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น เป็นเรื่องทรงเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 ที่แล้วมา กล่าวคือในระยะนั้นได้มีคณะสำรวจพืชพันธุ์อาหารชุดหนึ่ง เดินทางมาจากประเทศญี่ปุ่นเพื่อศึกษาภาวะการเศรษฐกิจในด้านการเกษตร ผลิตอาหารประเภทผลไม้ตลอดจนศึกษาถึงแนวทางที่จะปลูกกล้วยหอมในประเทศไทย แล้วส่งไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น คณะสำรวจชุดนี้ประกอบด้วยผู้ชำนาญในด้านคลังสินค้า ประเภทผลไม้ ร่องน้ำ คลังสินค้า และนักเคมีสาขาดินและชีววิทยา เนื่องด้วยหัวหน้าคณะสำรวจชุดนี้เป็นนักเขียนรุ่นเดียวกับนายบุญชิต เกตุราชนาค นายกสมานักเขียนเก่าญี่ปุ่น จึงได้จัดให้มีการเลียงรับรองและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกกล้วยหอมในประเทศไทย โดยกล้วยพันธุ์ที่จะปลูกลักษณะกับพันธุ์เดิมที่มีอยู่ในประเทศไทย ในระยะแรกที่จะปลูกจะต้องมีการจัดเตรียมดินที่จะเพาะปลูกตลอดจนใช้วิทยาการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยจึงจะได้ผลดี ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการค้นคว้าของศาสตราจารย์ ดร. คาเนกิ มหาวิทยาลัยเกษตร กรุงโตเกียว ซึ่งได้ให้ข้อแนะนำว่า ภูมิภาคทางภาคใต้ของประเทศไทยอากาศเหมาะสมกับการเกษตรมาก เนื่องจากประชาชนในภาคนี้โดยทั่วไปขาดพินความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์การเกษตร หากจะทำงานให้ได้ผลดีสามารถผลิตสินค้าทางเกษตรส่งจำหน่ายต่างประเทศได้ จำเป็นจะต้องปรับปรุงความรู้ในด้านวิชาการวิทยาศาสตร์การเกษตร และเทคโนโลยีให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

เมื่อทราบผลการสำรวจขั้นต้นของคณะทำงานชุดนี้ นายบุญจิต เกตุราชนาค จึงได้นำเรื่องนมาหารือกับ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ซึ่งขณะนั้นรักษา ราชการในตำแหน่งรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงปัญหาการปรับปรุงวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์การเกษตร แต่ปรากฏว่าในระยะนั้นมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ยังไม่มีคณะเกษตรศาสตร์ การจะติดต่อขอความช่วยเหลือทันทีย่อม เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เองก็ได้มีแนวความคิดที่จะเสนอตั้งคณะ เกษตรศาสตร์ขึ้น ในมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ อีกคณะหนึ่ง ในที่สุดได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาเรื่องนี้ จึง เห็นพ้องต้องกันว่า โอกาสที่คณะสำรวจชุดนี้ได้เดินทางมาประเทศไทย และมา จากสถาบันการศึกษาชั้นสูงของประเทศญี่ปุ่น ทางเราไม่น่าจะพลาดโอกาสอันดี ครั้งนี้ เพราะศาสตราจารย์ ดร. กานะกิ ก็ได้เผยให้ทราบว่าทางรัฐบาลญี่ปุ่นก็ได้ เคยให้ความช่วยเหลือในด้านวิทยาศาสตร์การเกษตรที่เวียตนามได้มาแล้วเป็นจำนวน ไม่น้อย เมื่อเทียบกับประเทศไทยซึ่งมีดินแดนกว้างและผลเมืองมากกว่า การ เจรจาขอความช่วยเหลือในด้านนี้ย่อมกระทำได้ง่าย หากได้มีการส่งเสริมการศึกษา ในด้านนี้อย่างแท้จริงและถูกต้องตามหลักวิชาการแผนปัจจุบัน ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะ ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปมีรายได้สูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมาก ในที่สุดก็ได้ มีการนัดหมายให้ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เข้าพบ พล.ฯ เอกอัครราชทูต ญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (มร. โทราโอะ อูชิโรกุ) ซึ่งก็ได้รับความเห็นชอบและ สนับสนุน โดยขอให้ทางฝ่ายไทยแสดงความประสงค์ว่าจะต้องการให้ช่วยอะไรใน ด้านใดบ้าง ทาง พล.ฯ ยินดีที่จะติดต่อและชี้แจงให้สถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทราบ ทันท่วงที

ต่อจากนั้น ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ได้มีโอกาสเดินทางไป ประเทศญี่ปุ่นเข้าพบศาสตราจารย์ ดร. กานะกิ และได้ร่วมไปดูสถาบันฝึกสอนวิชา การเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสถาบันที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อการเกษตรโดยเฉพาะ และ ในระหว่างที่อยู่กรุงโตเกียวครั้งนี้ได้มีโอกาสเข้าพบ ศาสตราจารย์ ดร. โนโต ซึ่ง

เป็นนักวิชาการชั้นนำในด้านการเกษตรของประเทศญี่ปุ่น และได้ตกลงกันในหลัก
 การเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะเกษตรศาสตร์ ทางรัฐบาลญี่ปุ่นยินดีให้ความร่วมมืออย่าง
 เต็มที่ แต่เนื่องด้วยในด้านการช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ทางภาคเอเชียอาคเนย์
 ขณะกำลังก่อตั้งดำเนินการในรูปของสมาคม โดยสมาคมนี้เป็นสมาคมที่ผู้แทน
 มาจากสถาบันชั้นสูงสุดของประเทศญี่ปุ่น เริ่มจาก สมาชิกวิทยาลัยเกษตร การดำเนิน
 งานต่อไปจึงอยู่ในข่ายที่สมาคมนี้จะดำเนินการ ศาสตราจารย์ ดร. ไนโต ได้ขอให้
 ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข รับผิดชอบเสนอขอความช่วยเหลือผ่านกระ
 ทรวงการต่างประเทศไทยไปยังรัฐบาลญี่ปุ่น ส่งไปเพื่อจะได้เข้างบประมาณประจำปี
 เมษายน 2515—มีนาคม 2516 พร้อมทั้งส่งแผนผังบริเวณสถานที่จัดตั้งคณะเกษตร
 ศาสตร์ไปโดยด่วน ภายในเดือนกรกฎาคม 2514 น. บังเอิญศาสตราจารย์ ดร. สดงค์
 มงคลสุข ถึงแก่กรรมโดยกะทันหัน จึงเป็นเรื่องที่ผู้รับช่วงงานควรจะต้องดำเนิน
 งานต่อไปโดยด่วน.

สุวัฒน์ สุธาวรรณ

SOUTH EAST ASIA AGRICULTURAL
EDUCATION DEVELOPMENT ASSOCIATION

ASIA CENTER OF JAPAN, 104,
AKASAKA, 8-10-32, MINATO-KU
TOKYO, JAPAN.

July 26, 1971

Professor Stang Mongkolsuk
Faculty of Science
Mahidol University
Rama VI Road, Bangkok, Thailand.

Dear Sir,

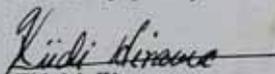
I thank you very much for your kind hospitality when I stayed in Bangkok on March in 1971 and I greatly appreciate that you gave me the concrete information about the establishment of the Agricultural Department of Songkula University. I only regret that I could not visit Songkula because of my short time.

I am sure that the Ministry of Foreign Affairs and the authorities concerned of Japan could understand my report concerning Songkula University project. So if Thai Ministry of Foreign Affairs asks for the co-operation on the establishment project through the Japanese Embassy in Thailand, Japanese Government is ready to accept the request. I am now anxious to know when Thai Ministry of Foreign Affairs will request the co-operation. After my visit to Bangkok, in June I wrote and asked Mr. Boon Chitra to tell you and Thai Government that earlier request would be better.

When Thai Ministry of Foreign Affairs makes the request on this project to Japanese Embassy in your country, please send copies of documents to Dr. Hiroshi Naito, President of Southeast Asia Agricultural Education Development Association. So that we can negotiate with Japanese Ministry of Foreign Affairs on this point. According to Thai Government's request we can widely promote our activity to realize the project through the mutual close relationship in which we invite you and your parties.

I hope that you will contribute to get the Thai Government to decide the plan. I expect your letter about this matter by return of post as soon as possible. I and my party are much delighted to do our best for the success of this project by the international mutual co-operation and assistance.

Sincerely yours,

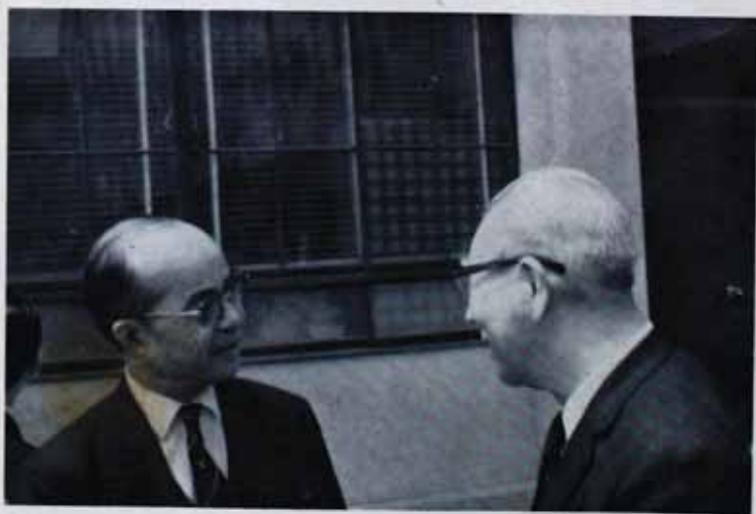
Kiichi Hiram
Deputy Secretary General
SAAEDA

จดหมายจาก SAAEDA ลงวันที่ 26 กรกฎาคม ค.ศ. 1971 ถึงศาสตราจารย์
ดร. สตางค์ มงคลสุข ยินยันาการให้ความช่วยเหลือแก่คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์

ภาพถ่ายที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อเดือน เมษายน พ.ศ. 2513

คร. คาเนกิ คุณบุญชิต เกตุฉายนาถ คร. สดางค์ มงคลสุข คร. ไนโต

ศาสตราจารย์ คร. สดางค์ มงคลสุข และ ศาสตราจารย์ คร. ไนโต

แผนกวิชา Marine Engineering และ Naval Architecture

ความความคำรของ

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข

ข้าพเจ้ารู้จักศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข มานานหลายปี ความคุ้นเคยสนิทสนมได้เพิ่มพูนมากขึ้นเมื่อเราได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นเดียวกัน (วปอ. รุ่นที่ 7) ในโอกาสที่ได้ร่วมเดินทางไปดูกิจการต่างประเทศสภายุโรปไปด้วยกันระหว่าง 5 พ.ค. 08 ถึง 4 มิ.ย. 08 ก็ได้มีความใกล้ชิดสนิทสนมทวิษงชนอก และได้เป็นที่ปรากฏชัดแก่ข้าพเจ้าว่า ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ เป็นผู้คงแก่เรียนและเป็นนักวิชาการที่แท้จริง มีความสนใจต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการทุกสาขาด้วยทรรศนะที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ของ ประเทศชาติ อย่างน่าสรรเสริญ

ท่านมีความสนใจเอกสารวิจัยที่ข้าพเจ้าจะเสนอต่อวิทยาลัย ทมหวขอเรื่องว่า "อุตสาหกรรมต่อเรือเป็นปัจจัยส่งเสริมความมั่งคั่งและมั่นคงของชาติ" ท่านกล่าวว่าพชายของท่านเป็นนักต่อเรือ แต่ตัวท่านเองเป็นนักวิทยาศาสตร์ แม้จะได้พยายามศึกษาทำความเข้าใจอยู่ระยะหนึ่ง แต่ก็ไปไม่ได้ไม่ไกลเท่าที่ควร ข้าพเจ้าจึงได้เล่าถึงแนวความคิดจากประสบการณ์และเอกสารอ้างอิงที่อยู่ที่จะใช้เขียนเอกสารวิจัยดังกล่าวให้ทราบ

ความจริงในปี พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) ที่ศจ. ดร. สดางค์ สำเร็จการศึกษาได้ปริญญาคุณวุฒบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยแห่งเมืองลิเวอร์พูล ซึ่งเป็นเมืองท่าเรือสำคัญทางฝั่งตะวันตกของเกาะอังกฤษนั้น ข้าพเจ้าเพิ่งได้เข้าศึกษาที่คองส์คอลเลจ มหาวิทยาลัยเคอแมม ณ เมืองนิวคาสเซิล อันเป็นย่านอุตสาหกรรมต่อเรือที่สำคัญ

ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ โดยอาชีพข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาทางวิศวกรรมเครื่องกลเรือ (Marine Engineering) จากโรงเรียนนายเรือ และกองทัพเรือส่งไปศึกษาวิศวกรรมไฟฟ้าอยู่ที่เมืองนิวกาสเซิล ข้าพเจ้าจึงมีโชนังก่อเรือ หากแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเรือรบของกองทัพเรือมานานปี ในโอกาสปีตลาดฤดูร้อนก็ได้ไปดูงานตามอู่ต่อเรือและโรงงานสร้างเครื่องจักรกลเรือหลายแห่ง ในย่านอุตสาหกรรมต่อเรือลุ่มแม่น้ำโทน ทำให้ข้าพเจ้าได้ทราบว่ากาที่ประเทศญี่ปุ่นมีความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมต่อเรือ จนสามารถสร้างเรือรบรทุกนามันมีระวางขับน้ำใหญ่ที่สุดในโลกกับทั้งสามารถต่อเรือ คิดเป็นจำนวนกรอสส์ตันเนจตอปสูงสุดที่สุดในโลกนับแต่ปี 2503 และต่อเนื่องมาอีกหลายปี ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อ 50-70 ปีที่แล้วมา รัฐบาลญี่ปุ่นได้กำหนดนโยบายอันแน่วแน่มั่นคงที่จะจัดดำเนินการศึกษา และพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเรืออย่างจริงจัง โดยส่งคนไปศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติในอู่ต่อเรือ และในโรงงานสร้างเครื่องจักรกลที่ประเทศอังกฤษเป็นทวีปใหญ่

พอบ้านที่ข้าพเจ้าอยู่ในครอบครัวแล้วว่า สมัยนั้นโดยเฉพาะวันสุดสัปดาห์จะมีนักศึกษาชาวญี่ปุ่นเดินขวักไขว้อยู่ในเมืองนิวกาสเซิล ถ้าจะประมาณก็คงจะกว่าร้อยคน รัฐบาลญี่ปุ่นได้มอบให้ ลอร์ด อาร์ม สตรอง ผู้มีชื่อเสียงในการสร้างปืนใหญ่เรือ เป็นผู้ควบคุมอำนวยการศึกษาทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ เมื่อจบการศึกษา และได้ฝึกงานอย่างจริงจังแล้ว นักศึกษาชาวญี่ปุ่นเหล่านั้นก็ได้กลับไปวางรากฐานที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเรือในประเทศของเขา นั่นคือเหตุผลที่ว่าจะไม่ต้องสงสัยเลยว่า ทำไมประเทศญี่ปุ่นแม้จะเป็นฝ่ายแพ้สงครามในสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างที่เรียกได้ว่าสิ้นเนื้อประดาตัว กลับฟื้นฟูประเทศได้อย่างรวดเร็ว แสดงความสามารถอย่างสูงในอุตสาหกรรมต่อเรือ คำตอบที่พอจะสรุปได้ก็คือ รากฐานการศึกษาในการสร้างองค์บุคคล หรือทรัพยากรบุคคลที่ยิ่งมีสมบัติทางชาตินิยมสูง เหลืออยู่อย่างมีคุณภาพสมบูรณ์นั่นเอง

ข้าพเจ้าได้ปรวรกับ ศาสตราจารย์ ดร. สดาก์ ว่าประเทศไทยเรามีฝั่งทะเลยาวกว่า 1,500 ไมล์ ผลประโยชน์ทางทะเลก็มีมาก ความเจริญของบ้านเมืองนับแต่

อดีตกาลที่หลังไหลเข้าสู่ประเทศทางทะเลเป็นส่วนใหญ่ เราควรจะต้องเรือเพื่อ
 กิจการขนส่งทางทะเลได้เองมานานแล้ว ประเทศญี่ปุ่นเริ่มต้นค้าขายกับประเทศ
 ในยุโรปพร้อม ๆ กับเรา บ่อมเป็นตัวอย่างอันดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางอุตสาหกรรม
 ต่อเรือ จะเจริญก้าวหน้าได้จำเป็นต้องมีรากฐานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย โดย
 เปิดแผนกวิชานาวาสถาปัตยกรรมศาสตร์ (Naval Architecture) และแผนกวิศวกรรม
 เครื่องกลเรือ ควบคู่กันไปโดยจะต้องกำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญในแผนพัฒนา
 เศรษฐกิจของชาติ พร้อมกันนั้น ควรจะได้จัดตั้งโรงเรียนการเดินเรือ (Navigational
 School) ขึ้นเพื่อผลิตนายเรือพาณิชย์เหล่าเดินเรือ เหล่าช่างกล และเหล่าขนส่งสินค้า
 ทางเรือให้มีความรู้เท่าเทียมกันกับของนานาชาติ การนี้จะช่วยเสริมสร้างและ
 พัฒนาพาณิชย์นาวีใหม่มีความเป็นหลักฐานมั่นคง ประสบความสำเร็จ ในสิบหรือ
 สิบห้าข้างหน้า เราจะได้มีเรือพาณิชย์ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเราเอง มีฉะนั้นก็
 จะต้องอาศัยงมูกคนอื่นเขาหายไปตลอดกาล

“ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า ทำไมเราจึงยังไม่มีความคิดริเริ่มที่จะเปิดการศึกษา แผนก
 วิชานาวาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และวิศวกรรมเครื่องกลเรือขึ้นในมหาวิทยาลัย ใน
 เมื่อกาลเวลายังไม่สายจนเกินไป”

ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ ขอมรับว่าเป็นปัญหาคิด และน่าจะดีหารือกับ
 ดร. กำแหง พลังกูร (นักศึกษาวปอ. รุ่นที่ 7 เช่นเดี๋ยวกัน) ต่อมาเมื่อได้พบพร้อม
 กัน ศาสตราจารย์ ดร. กำแหง พลังกูร ในฐานะเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ
 ให้ความเห็นขอมรับว่า แผนกวิชาทั้งสองควรจะเปิดให้มีการศึกษาระดับมหาวิทยา
 ลัยมานานแล้ว ข้อขัดข้องน่าจะอยู่ที่บุคคลผู้ที่จะริเริ่มทำโครงการตั้งคณะวิชา และ
 วางหลักสูตรการศึกษา ที่จะต้องกำหนดมาตรฐานระดับเดียวกับที่มหาวิทยาลัยในต่าง
 ประเทศดำเนินการอยู่ซึ่งคงจะหาได้ยากมากทีเดียว

เมื่อจบการศึกษาจาก วปอ. แล้ว เราต่างก็แยกย้ายกันกลับเข้าประจำทำงาน

ตามตำแหน่งหน้าที่ตามเดิม และด้วยภารกิจของแต่ละบุคคลทำให้ต้องปล่อยปัญหาดังกล่าวทิ้งไว้ที่วิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักรนั่นเอง แม้การพบปะของเราในฐานะเพื่อนร่วมรุ่นที่ 7 จะคงดำเนินต่อไปตามระเบียบที่ไดวางไว้ก็ตาม

วันหนึ่ง ภายหลังจากที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ข้าพเจ้าได้พบท่านที่งานเลี้ยงแห่งหนึ่ง เมื่อได้แสดงความยินดีสำหรับตำแหน่งใหม่ของท่านแล้ว ท่านได้กล่าวกับข้าพเจ้าว่า “ผมยังสนใจปัญหาที่เราได้พูดกันไว้เรื่องแผนกวิชา Marine Engineering และ Naval Architecture หากมีทางเป็นไปได้อยากจะเปิดการศึกษาขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพราะทำเลแถววิเศษเลสาบ อาจจะเหมาะสม” ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นระทึกใจเพราะคาดไม่ถึงว่า ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ จะยังเก็บความนึกคิดอันมานานกว่าสามปีทั้ง ๆ ที่เราได้พบปะสนทนากันอยู่เนื่อง ๆ

ข้าพเจ้านึกชมเชย ดร. สดงค์ อยู่ในใจและอยากจะพูดว่า “ในประเทศไทยถ้ามีคนอย่างอาจารย์สักร้อยคนที่มีความปรารถนาดีต่อประเทศชาติ บ้านบ้านเมืองของเราคงจะเจริญก้าวหน้าไปไกลกว่านี้มาก” แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านคงจะไม่ชอบการเขินขอกันต่อหน้าเช่นนั้น จึงตอบว่า

“ถ้าอาจารย์มั่นใจว่าจะเปิดการศึกษาสาขาวิชาทั้งสองในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ ผมก็รู้สึกยินดีเป็นอย่างมาก เพราะในกองทัพเรือพอมันนายทหารที่สำเร็จการศึกษาได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ หากกองทัพเรือไม่ขัดข้องก็มักจะขอขัมตัวให้มาช่วยเหลือทำโครงการและวางหลักสูตรการศึกษา เป็นการเริ่มต้นไปก่อนได้ จนกว่าทางมหาวิทยาลัยจะได้ส่งคณะบุคคลไปศึกษาสำเร็จได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ กลับมารับช่วงงานช่วยกันสร้างสรรความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการของแผนกนั้น ๆ ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผมจะต้องเวียนถามท่านผู้ใหญ่ในกองทัพเรือก่อน ที่จริงน่าจะ
 ง่ายทางเป็นไปได้ เพราะประโยชน์ที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดนาวาสถาปนิก
 และวิศวกรเครื่องกลเรือ ที่เป็นอาชีพใหม่ในวงการอุตสาหกรรมของประเทศเท่านั้น
 แต่ยังเป็นประโยชน์แก่กองทัพเรือในอนาคตอีกด้วย”

ในเวลาต่อมา ราวต้นเดือนพฤษภาคม 2514 ข้าพเจ้าได้ไปพบท่านอธิการบดี
 ดร. สดงค์ อัครวงษ์ เพื่อเวียนให้ท่านทราบว่า ความดำริของท่านมีหนทางที่จะ
 เป็นไปได้แล้ว กล่าวคือ Prof. Harry Benford คณบดีของคณะนาวาสถาปัตยกรรม-
 ศาสตร์ และวิศวกรรมเครื่องกลเรือ ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา จะ
 เดินทางมากรุงเทพฯ ใน 2 มิถุนายน 2514 จะพักอยู่สองวันจากนั้นจะเดินทางต่อไป
 ยังประเทศฟิลิปปินส์, ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ แล้วจะกลับถึงสหรัฐอเมริกา
 ราวต้นเดือน กรกฎาคม 2514

ศาสตราจารย์ เบนฟอร์ด และภรรยา มีโครงการในการเดินทางจากสหรัฐ
 อเมริกาตอนกลางเดือนพฤษภาคม ตรงไปยังประเทศญี่ปุ่นเพื่อบรรยายทางวิชาการที่
 มหาวิทยาลัยโตเกียว และมหาวิทยาลัยแห่งอื่นในญี่ปุ่นเป็นเวลาสองสัปดาห์ แล้ว
 เดินทางต่อไปยังเมือง เซอูล เพื่อบรรยายที่สถาบันนาวาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และ
 อยู่ในประเทศเกาหลีห้าวัน จากนั้นมาแวะที่ ไต้หวัน และฮ่องกง แล้วจะแวะมา
 เข็มและเป็นที่หมายของ น.อ. วิเชียร บันกุลบุตร รองเจ้ากรมจเรทหารเรือ ซึ่งเป็น
 ศิษย์ของท่านศาสตราจารย์ นายทหารผู้สำเร็จการศึกษาได้ปริญญาตรีทางนาวาสถา-
 ปัตยกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมิชิแกน เมื่อประมาณ 12 ปีมาแล้ว ในวันที่ 2
 มิถุนายน ที่ท่านศาสตราจารย์และภรรยาเดินทางมาถึง น.อ. วิเชียร จะได้นำไปเยี่ยม
 ค่ายที่ท่านอธิการบดี เมื่อได้แนะนำให้รู้จักกันแล้ว ขอให้ท่านอธิการบดี ดร. สดงค์
 ติดต่อแจ้งความประสงค์ของท่านที่จะเปิดการศึกษาแผนกวิชาทั้งหมดขึ้นในมหาวิทยา
 ลัยสงขลานครินทร์ ข้าพเจ้าได้หารือ น.อ. วิเชียร แล้วเชื่อว่า ศาสตราจารย์เบนฟอร์ด
 คงจะยินดีให้ความร่วมมือ แนะนำช่วยเหลือในการทำโครงการจัดตั้งคณะวิชาทั้งสอง
 และกำหนดวางหลักสูตรการศึกษาตามความต้องการของฝ่ายเรา

การณ์ได้เป็นไปตามคาดหมายทุกประการ กล่าวคือในวันที่ 2 มิถุนายน ประมาณเวลา 14.15 น. น.อ. วิเชียร บันกุลบุตร และภรรยาได้นำศาสตราจารย์เบนฟอร์ด และภรรยาไปเยี่ยมค่านับ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ ที่ห้องอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อาคารติดกับโรงพยาบาลวามาริชิดี เมื่อทราบความประสงค์แล้ว ศาสตราจารย์เบนฟอร์ดตอบรับยินดีที่จะให้ความร่วมมือทางด้านอะแคเดมิก เท่าที่ท่านมีอำนาจหน้าที่จะกระทำได้

สรุปได้ว่า ความดีริของศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ที่จะเปิดการศึกษาของแผนกวิชา นาวาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และวิศวกรรมเครื่องกลเรือ ให้เป็นส่วนหนึ่งของคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้น ได้ปรากฏแสงสว่างส่องให้เห็นทางไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งข้าพเจ้าหวังว่าจะอยู่ไม่ไกลมากนัก

ในโอกาสที่ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข เตรียมตัวเดินทางไปต่างประเทศที่กำหนดจะออกจากกรุงเทพฯ ฯ ใน 9 กรกฎาคม 2514 ท่านก็ได้มีความตั้งใจจะหาโอกาสไปเยี่ยมศาสตราจารย์เบนฟอร์ด ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน เป็นการเยี่ยมตอบด้วย แต่เพื่อที่ท่านต้องมาถึงแก่กรรมโดยไม่คาดหมายเสียก่อน

ข้าพเจ้าหวังว่า ท่านอธิการบดีปัจจุบันของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คงจะรับทราบและพิจารณาความเป็นมาของความดีริริเริ่มของ ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์ มงคลสุข ผู้มีความปรารถนาดีต่อการศึกษาของชาติด้วยดี.

พล ร.ท. เฉลิม สุกนวัฒน์

1 ส.ค. 14

ข้อคิดเรื่องอุดมศึกษา

อุดมศึกษาหมายความว่า การเรียนชั้นสูงสุด การอ่านงานอุดมศึกษา จึงเป็นการประสิทธิ์ประสาทศิลปวิทยาชั้นยอดของประเทศ ศิลปวิทยามีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และของสังคมนี้ใด สถาบันอุดมศึกษาก็ย่อมมีความสำคัญฉนั้น ไม่จำเป็นจะต้องกล่าวพรรณนาให้ละเอียด ฅ ๓

สถาบันอุดมศึกษาที่หน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งจะวิเคราะห์ได้เป็นสามประการ คือ.—

1. สอนนิสิตนักศึกษาให้มีความรู้ในศิลปวิทยาอดเยี่ยมฉนั้น
2. วิจัยให้ศิลปวิทยาก้าวหน้าแตกฉานข้ง ๆ ขึ้น
3. อำนวยประโยชน์โดยตรงแก่สังคม

หน้าที่ความรับผิดชอบทั้งสามประการของสถาบันอุดมศึกษาคงกล่าวมานี้ มีความสัมพันธ์คาบเกี่ยวกัน กล่าวคือ การสอนจะดีได้ ก็ต้องอาศัยว่ามีอะไรใหม่ มีอะไรดีมาสอนเขา การที่จะมีอะไรดีและใหม่มาสอนก็ต้องได้มาจากการวิจัย การวิจัยจะก้าวหน้าได้ ก็ต้องสอนให้เกิดผู้ทรงคุณวุฒิพื้นฐานมาทำการวิจัยสืบเนื่องกันไป ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสังคมนั้น เป็นไปในลักษณะเกอูกูลข้งกันและกัน หากสถาบันอุดมศึกษาทำประโยชน์ให้สังคมน้อย สังคมก็ย่อมหมดศรัทธาในสถาบันอุดมศึกษา ทำให้ดำเนินการสอนและวิจัยไปมิได้สะดวก ถ้าสังคมไม่สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้เพียงพอ สังคมนั้นย่อมจะขาดประโยชน์

จากการสอนและการวิจัยทางศิลปวิทยาอย่างมาก ทำให้สังคมนั้นแม้จะเสื่อมลงไป

การสอน

การสอนเป็นหน้าที่แรกของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยของไทยเราแม้ว่าจะขาดตกบกพร่องทางด้านวิจัยหรือด้านประโยชน์สังคมไปบ้าง ถ้าเพียงเล็งการประสิทธิ์ประสาทศิลปวิทยาให้แก่ักเรียนให้ได้ผลดีอย่างบังทางด้านคุณภาพแล้ว ก็ยังนับได้ว่า ได้ทำประโยชน์เบื้องต้นแล้ว

มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่สอนได้ดี ข้อมอบอาศัยปัจจัยหลายประการ คือ อาจารย์ ผนความรู้ของนักเรียน หลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์การสอน และระบบการบริหาร

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่จะสอนวิชาชั้นอุดมชั้น จำเป็นจะต้องมีคุณวุฒิสูง จึงจะสามารถถ่ายทอดศิลปวิทยาให้แก่ศิษย์ของตนได้ดี หากอาจารย์มีประสบการณ์ ประกอบกับความรู้ทางวิชาการด้วยก็ยิ่งดี แต่อาจารย์จะมีเฉพาะแต่ความรู้ความชำนาญเท่านั้นไม่พอ จำเป็นจะต้องมีสติปัญญาหลักแหลมและกว้างขวาง มีความวิริริและใช้เหตุผล ไม่ยอมรับฟังคติต่าง ๆ เฉย ๆ โดยปราศจากเหตุผลสนับสนุน ลักษณะของอาจารย์ที่สาคัญอีกข้อหนึ่งคือ เป็นผู้ที่มีใจรักวิชาการ รักสอน และรักศิษย์ หรือที่พระท่านเรียกว่า มั่นตะ เพราะการสอนนักเรียนนั้น จะต้องอดทน ต่อความโง่ ความค้อของนักเรียนบางคนเป็นธรรมดาและจะต้องพูดซ้ำพูดซาก เป็นที่ชวนเบื่อหน่ายแก่ตนเอง อนึ่ง อาจารย์จะต้องมีจำนวนมากเพียงพอสมส่วน กับจำนวนนักเรียน เพราะวิธถ่ายทอดความรู้ที่ตนนั้น คือความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างอาจารย์กับศิษย์ หากความสัมพันธ์นั้นไม่ได้ เพราะจำนวนนักเรียนมากเกินไป จำนวนครูน้อยเกินไป จะขาดความสำคัญยิ่งยวดไปในสถาบันอุดมศึกษานั้น

อีกด้านหนึ่ง จำนวนนักเรียนก็ควรจะมีมากพอ แต่ไม่มากเกินไป ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกัน ผนความรู้เดิมของนักเรียนจากชั้นมัธยมจะต้องคงถึงขนาด เพราะมีฉะนั้นแล้ว จะศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไปในชั้นสูงสุดมิได้ ผนความรู้ของนักเรียนขึ้นอยู่กับเหตุสองประการคือ หนึ่งได้เล่าเรียนมาดีในชั้นมัธยม และสองมีสติปัญญา ถ้าเลิศพอที่จะเรียนต่อไปได้ในชั้นอุดม ด้วยเหตุนี้ผมจึงจะใคร่ยืนยันข้อเสนอสอง

ประการคือ (1) การเรียนชั้นอุดมศึกษานั้น มิใช่ว่าใคร ๆ ก็เรียนได้ ต้องมีสติปัญญาถึงขนาดทางด้านวิชาการ และ (2) ความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันระหว่างการศึกษา ประโยชน์มัธมกับการศึกษาประโยคอุดม เป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้ามัธมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงหนึ่ง และอุดมศึกษาออกกระทรวงหนึ่ง หรืออาจารย์ทั้งสองประโยคกับหลักสูตรทั้งสองประโยค ไม่มีการประสานกลมกลืนต่อเนื่องกัน ย่อมจะมีแต่ผลเสียหายนับอุปสรรคในการจัดการศึกษานี้เอง ตามความเห็นของผม กระทรวงศึกษาธิการน่าจะเป็นหน่วยราชการที่รับผิดชอบในการควบคุมกำกับ การศึกษาทุกระดับทุกแขนง และอาจารย์ชั้นมัธมปลายกับอาจารย์มหาวิทยาลัยจะต้องมีความสัมพันธ์กันทางวิชาการเป็นประจำ

หลักสูตรชั้นอุดมศึกษาย่อมแตกต่างกับหลักสูตรประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา คือต้องม่วิวัฒนาการอยู่เสมอ แท้จริง หลักสูตรประถมหรือมัธมก็จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการไปตามกาลสมัยอยู่แล้ว แต่ไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงบ่อยนัก ส่วนหลักสูตรอุดมศึกษานั้น เนื่องจากเป็นชั้นวิชาการยอด ทุกสาขาวิชาย่อยเกิดมเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันนักเรียนและอาจารย์เดินตามวิทยาการทัน หลักสูตรชั้นอุดมจึงจำเป็นต้องคล่องตัว เปลี่ยนแปลงได้ไปตามกาลสมัยโดยไม่ต้องผูกพันเป็นข้อบังคับหรือกฎตายตัว จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งก็ต้องถึงสภาสูงสุดของมหาวิทยาลัย และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาการศึกษาแห่งชาติอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

วิธีสอนหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ไปสู่ศิษย์ (และจากศิษย์มาสู่อาจารย์ด้วย) เป็นแก่นสำคัญของการดำเนินงานอุดมศึกษา ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างอาจารย์กับศิษย์นั้นจำเป็นมาก แต่ควรจะกล่าวเพิ่มเติมในท่อนว่า เมื่ออาจารย์กับศิษย์สัมพันธ์กันใกล้ชิดแล้ว จะสัมพันธ์กันเพื่อประโยชน์อันใด ประโยชน์ที่พึงแสวงในขั้นนี้ไม่ใช่ประโยชน์ที่อาจารย์จะบอกวิชาแก่ศิษย์ ประโยชน์ที่สำคัญกว่านั้นคือการที่อาจารย์จะแนะและขยงส่งเสริมให้ศิษย์ไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ขูและแนะให้ศิษย์ได้อ่านตำราเล่มนั้นเล่มนบทความนั้นบทความนี้ ขูและแนะให้ศิษย์ไปฟังผู้หนึ่งผู้หนึ่งบรรยายทางวิชาการ ให้ไป

เขียนเรื่องวิชาการเอาเอง เพราะการเขียนนั้นต้องใช้ความคิดเป็นกฏแน่นอนอยู่มาก และ
 แนะนำให้ศิษย์กล้าถกเถียงเรื่องศิลปวิทยาระหว่างกันและระหว่างศิษย์กับอาจารย์ เป็นต้น

ผมสังเกตดูว่า ทุกวันนี้ มหาวิทยาลัยของไทยเราส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนและ
 ทดสอบควบกันไป การทดสอบมีมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่จะใช้ศิลปพิณกัน ข้อที่
 ควรคำนึงก็คือ ถ้ามีการทดสอบหรือสอบข้อสอบไล่กันมากเกินไป เวลาที่เหลือ
 สำหรับการสอนก็ย่อมมีน้อยลงเป็นธรรมดา เหตุผลหลักก็จะขมมาอ้างสนับสนุนใหม่
 การทดสอบบ่อยๆ นั้น ก็ถือว่านักเรียนไทยเราส่วนมากก็จะไม่เรียนถ้าไม่มีการสอบ
 หรืออีกนัยหนึ่ง การทดสอบเป็นการเร่งเร้าให้นักเรียนได้ขวนขวายเรียนเพื่อสอบ
 เก็บคะแนน ผมกลับเห็นเป็นการตรงกันข้าม คือการเร่งเร้าให้นักเรียนรีบๆ เรียน
 เพื่อเตรียมตัวสอบไล่หรือทดสอบนั้น ไม่เป็นประโยชน์แก่วิชาการ เพราะนักเรียน
 ส่วนใหญ่ต้องพยายามท่องจำเพียงแต่จะให้สอบได้คะแนนดี ไม่ได้วางเป้าหมายให้
 แสวงหาวิชาอย่างแท้จริง ในกรณีส่วนมาก เป้าหมายในการรับเรียนเพื่อทดสอบ
 หรือสอบไล่ กับเป้าหมายในการแสวงหาวิชานั้นขัดกันอย่างมาก เพราะเมื่อเรียน
 กันอย่างรีบๆ เพื่อให้ทันการทดสอบ ก็มักจะลืมได้ง่าย ลืมได้เร็วไม่ทันได้ยึดหลัก
 วิชา ฉะนั้น ผมจึงขอเสนอว่า มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการสอนและการช่วยให้ศิษย์
 เรียนเป็นสำคัญ ส่วนการทดสอบสอบไล่ นั้น มีความสำคัญรองลงไปอันดับต่ำ
 เป็นเพียงอุปกรณ์การวัดผลของการเรียนและการสอนเท่านั้น

เท่าที่ได้กล่าวมา ผมได้เสนอว่ามหาวิทยาลัยจะสอนได้ดีก็ต้องมีอาจารย์ดี
 ศิษย์มีความรู้พอสมควร จำนวนพอเหมาะสม หลักสูตรต้องดีและสมบูรณ์ และ
 การสอนถูกต้องตามเป้าหมาย ท่านทั้งหลายจะเห็นได้แล้วว่าด้วยเหตุผลที่ได้กล่าว
 มาแต่ละตอน ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยนั้น จะใช้ระบบราชการธรรมดาหาได้
 ไม่เพราะจะพบอุปสรรคไปเสียทุกประเด็น เริ่มแต่การบรรจุแต่งตั้งและการพิจารณา
 บำเหน็จความชอบอาจารย์ การพิจารณาหลักสูตร การควบคุมบังคับบัญชาอาจารย์
 และศิษย์ จนถึงการศึกษาของอาจารย์ การที่มหาวิทยาลัยจะเป็นส่วนราชการ
 เช่นนี้ ในประเทศไทยหรือประเทศอื่น เช่น ฝรั่งเศส เป็นต้น ย่อมไม่เป็นผลดี
 แก่การศึกษาชั้นอุดม และก่อให้เกิดปัญหาขนานนาประการ ถ้าจะพิจารณาล่วงหน้า

เลยไปถึงหน้าห้อง ๆ ของมหาวิทยาลัย ก็งานวิจัยและงานอำนวยการอื่นที่
 สังคมแล้ว จะยังเห็นได้ว่า ระบบราชการเป็นระบบที่ไม่เหมาะสมแก่การบริหารงาน
 มหาวิทยาลัย

ระบบที่เหมาะสมแก่การบริหารมหาวิทยาลัยนั้น คือระบบที่ให้โอกาสแก่
 อาจารย์และผู้บริหารงานมหาวิทยาลัย อำนาจให้มีความคล่องตัวในการเลือกอาจารย์
 ในการแต่งตั้งและกำหนดเงินเดือนอาจารย์ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ฯลฯ ทั้งนี้
 ภายใต้อำนาจของรัฐบาล ฐานที่รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งด้านนโยบายส่วน
 รวมและดำเนินการสนับสนุนการเงินซึ่งมาจากภาษีอากรของประชาชน ภายใต้อา
 วิทยาลัยนั้นแล้ว เมื่ออาจารย์และศิษย์เป็นผู้ที่ควรจะมีความรู้ความคิดสูงพอสมควร
 แล้ว น่าจะให้หลักประชาธิปไตยปกครองและบริหารได้ โดยเปิดโอกาสให้อาจารย์
 และศิษย์ได้มีส่วนร่วมในการบริหารมหาวิทยาลัย และมีส่วนรู้เห็นในการบริหารและการ
 พัฒนาด้วย ทางด้านวิชาการวิจัยและหลักสูตร สภาอาจารย์ควรจะได้รับหน้าที่รับ
 ผลิตชอบเป็นผู้พิจารณาตามความถนัด ส่วนนิสิตนักศึกษาขอมมีสิทธิพอสมควร
 ในการปรึกษาหารือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคตของตนด้วย ทั้งหมดกล่าวมานี้ ขอได้พึงสัง
 เกตว่าผมใช้หลักประชาธิปไตยตามความหมายอันจำกัด ข้อที่ต้องการเน้นคือ การ
 เปิดโอกาสให้อาจารย์และศิษย์มีส่วนร่วม (Participation) ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ มิใช่
 จะยอมรับหลักการที่จะใช้เสียงข้างมากเสมอ เพราะเรื่องบริหารและเรื่องวิชาการนั้น
 ไม่เหมาะต่อการใช้ออกเสียงลงคะแนน ซึ่งถ้าใช้การออกเสียงลงคะแนน จะหมาย
 ความว่านักเรียนซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในสังคมมหาวิทยาลัย จะกลายเป็นผู้บริหาร
 มหาวิทยาลัยไป การบริหารควรจะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง
 จากสภามหาวิทยาลัย ให้บริหารเป็นลำดับขั้นไปแต่ละคน การบริหารโดยคนหมู่มาก
 มากไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยหรือประเทศชาติ ไม่เป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
 และรอบคอบและเราต้องยอมรับข้อเท็จจริงว่า นักเรียนเข้ามาในมหาวิทยาลัย มีจุด
 มุ่งหมายข้อแรกคือการเรียน มิใช่เข้ามาเพื่อใช้เสียงลงคะแนนบริหารมหาวิทยาลัย
 มีละกันแล้ว จะต้องตั้งหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนกันใหม่ โดยนักเรียนแทน

ทั้งหมดจะไม่ได้รับการคัดเลือกเข้ามา ข้อสำคัญคือ ทั้งอาจารย์และนักเรียนควรจะมีส่วนทราบและออกความเห็นเกี่ยวกับงานบริหารวิทยาลัยด้วย

ก่อนที่จะจบตอนที่ว่าด้วยการสอนและการเรียนในมหาวิทยาลัย เรายังจะมาพิจารณากันถึงปรัชญาของการเรียนในมหาวิทยาลัยว่า เราจะวางเข็มสอนนักเรียนของเราไปในทางใด เพื่อให้เป็นอะไร ผมใคร่จะขอเสนอว่า วัตถุประสงค์ได้แก่ (1) ส่งเสริมให้บัณฑิตของเราเป็นคนดี มีธรรมะ ใฝ่วิชาความรู้เป็นประโยชน์แก่สังคม (2) ส่งเสริมให้บัณฑิตเป็นปัญญาชน มีศิลปวิทยาพื้นฐานกว้างขวางพอสมควร กล่าวคือ ไม่ใช่ของแคบแต่ในวิชาที่ตนเรียนเป็นวิชาเอกอยู่เท่านั้น แต่ให้มีความคิดอ่านกว้างขวาง ชอบด้วยเหตุผล (3) ส่งเสริมให้บัณฑิตสามารถใช้วิชาชีพออกไปประกอบสัมมาชีวะได้ และเป็นประโยชน์ตามความต้องการของสังคม และเนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศที่ยากจน ต้องการใช้คนที่มีความรู้ส่วนมากขนาดปริญญาตรี วิชาชีพที่จะพึงให้ดังกล่าว จึงควรอยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นเกณฑ์ ข้อนี้นิยมแตกต่างไปจากประเทศที่มีเช่นสหรัฐอเมริกา ซึ่งหลักสูตรปริญญาตรีเป็นหลักสูตรที่กว้างขวางแต่ไม่ลึกซึ้ง เขาไปสอนวิชาชีพกันส่วนมากในชั้นปริญญาโทหรือเอก

วัตถุประสงค์ทั้งสามประการที่กล่าวมานี้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่การอบรมศีลธรรมตามวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะมาพรีสอนพรีบรรยายกันโน้นช่น อย่างมากก็สอนกันได้ในวิชาปรัชญาหรือศาสนาเปรียบเทียบ ซึ่งผมเห็นว่าบัณฑิตพื้นฐานสำหรับทุกสาขาวิชา การอบรมศีลธรรมในชั้นอุดมศึกษาเป็นเรื่องท้ออาจารย์และผู้บริหารชั้นสูงของมหาวิทยาลัย จะเป็นผู้วางตนให้เป็นตัวอย่างแก่ศิษย์อย่างหนึ่ง และเป็นเรื่องที่เหมาะสมแก่การส่งเสริมให้นักเรียนตั้งชุมชนนอกหลักสูตรขึ้น มีการปฐกถาพิเศษ การอภิปรายตั้งกลุ่ม เป็นต้นอีกอย่างหนึ่ง ส่วนวัตถุประสงค์ข้อสองและสามนั้น เป็นเรื่องของหลักสูตร ซึ่งจะต้องลึกซึ้งพอควรในด้านวิชาเอก ซึ่งจะต้องเป็นวิชาชีพ แต่จะต้องกว้างขวางพอควรในด้านวิชาพื้นฐานและวิชาประกอบ ผมมีความเห็นว่าสำหรับประเทศไทยระหว่างหนึ่งในสี่บทหนึ่งในสามของ

หลักสูตรปริญญาตรี เป็นสัดส่วนเหมาะสมสำหรับวิชาพื้นฐานและวิชาประกอบและที่เหลือควรจะเป็นส่วนของวิชาเอกวิชาชีพ ทั้งนี้หมายความว่านักเรียนวิทยาศาสตร์ควรจะมีความรู้ทางด้านอารยธรรมและสังคมศาสตร์บ้าง นักเรียนสังคมศาสตร์ ก็ควรจะได้เรียนทางมนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์บ้าง เป็นต้น

ส่วนการอำนวยความสะดวกการศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาเอกนั้น ต้องถือว่าสำหรับประเทศไทยเป็นการศึกษาพิเศษ สำหรับผู้สำเร็จปริญญาตรีส่วนใหญ่ควรจะไปประกอบอาชีพได้แล้ว ผู้ที่มีความรู้พื้นฐานชั้นปริญญาตรีพอสมควร ถ้าใครจะศึกษาต่อก็อาจจะจัดหลักสูตรปริญญาโทหรือประกาศนียบัตร ชั้นสูงให้ศึกษาได้ในเวลาว่างหลังจากเลิกงาน

การวิจัย

ได้กล่าวมาแล้วว่า งานวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยชั้นสูงมีประโยชน์สนับสนุนการสอนอย่างหนึ่ง กับส่งเสริมศิลปวิทยาให้ก้าวหน้าอีกอย่างหนึ่ง จึงเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะเปิดโอกาสและสนับสนุนการวิจัยให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

การวิจัยแบ่งได้เป็นการวิจัยทางทฤษฎีและการวิจัยทางประยุกต์

การวิจัยทางทฤษฎีนั้น มีผู้เข้าใจคืออยู่ว่าไม่มีประโยชน์ (กล่าวกันว่าทฤษฎีเอามาใช้ไม่ได้) ถึงกับมีคำเยาะเย้ยว่า นักทฤษฎีอยู่ในหอสู่ทำด้วยขาข้าง เท้าไม่ได้แตะดิน ผมขอแก้แทนนักวิจัยประเภทว่าเป็นนักวิจัยที่มีกรรม แต่ทำประโยชน์ได้มากถึงจะเป็นการปิดทองหลังพระก็ตาม เพราะทฤษฎีนั้นต้องก้าวหน้าก่อนประยุกต์จึงจะตามมาได้และตั้งรากฐานอันมั่นคงอยู่บนทฤษฎี การก้าวหน้าทางแพทย์ ทางเกษตร ทางวิศวกรรม ต้องอาศัยการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ด้านทฤษฎีเป็นพื้นฐานเป็นตัวอย่าง ข้อตำหนิอีกข้อหนึ่งก็คือนักทฤษฎีนั้นไม่มีความรับผิดชอบในการงานหรือในการบริหาร ได้แต่คิดพูดและเขียน ทำไม่ได้ ข้อตำหนินี้เกิดจากความเข้าใจผิดในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบระหว่างนักทฤษฎีกับนักบริหาร นักทฤษฎีมีหน้าที่รับผิดชอบ

ขอบที่สำคัญคือ ผักฝนสติปัญญาให้เจ็บแหลมลึกซึ้ง เบิกขอบฟ้าของศิลปวิทยาให้กว้างขวางออกไป และสำคัญยิ่งคือ รักษาจรรยาบรรณในทางวิชา ตั้งตนเป็นกลาง ไม่ลำเอียง กำจัดเสียซึ่งอคติเป็นอุปสรรคขวางบังตาวิชาไว้ ทำให้เสื่อมสติอย่างนี้ตองนับว่าเป็นความรับผิดชอบอันสำคัญ

การวิจัยด้านประยุกต์นั้น ส่วนใหญ่ประชาชนและรัฐบาลมักจะเห็นคุณค่าและได้รับความนิยมนพอสมควร แต่ผมคิดว่าจะเสนอข้อสังเกตไว้ ณ ที่นี้ 2 ข้อ คือ (1) การวิจัย เฉพาะอย่างยิ่งในด้านประยุกต์นั้นหากควรแยกตัวไปจากมหาวิทยาลัยไม่ถ้าจะมีการตั้งสถาบันการวิจัยประยุกต์ก็ควรจะให้มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยต่างๆ อย่างใกล้ชิดเพราะจะได้อาศัยเกอูกูลกัน และส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนั้น เป็นการประหยัดเงิน ประหยัดคน และได้ประสานงานกันทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ และ (2) การวิจัยด้านประยุกต์ในมหาวิทยาลัยไทยควรจะเน้นหนักไปทางด้านการศึกษาไทยคดี (Thai studies) ทั้งในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ถ้าเราไม่ศึกษาวิจัยเรื่องของเราเอง ปลโยยให้ผู้อื่นเขาศึกษา นอกจากจะน่าละอายแล้ว เชื่อได้แน่ว่าที่ผู้อื่นเขาสามารถศึกษาเรื่องของเราได้ถูกต้องเท่าเรานั้นย่อมทำไม่ได้ อีกประการหนึ่ง การศึกษาวิจัยเรื่องของไทยนั้น จะอำนวยให้มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่สาม คืออำนวยประโยชน์แก่สังคมไทยได้ดั่ง

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศเจริญแล้ว มักจะประสบกับปัญหาข้อหนึ่งคือ ความขัดแย้งระหว่างหน้าที่วิจัยกับหน้าที่สอน นักเรียนมักจะบ่นว่า อาจารย์ที่ดื่มชอเสียงไปทำการวิจัยเสียหมด หาเวลาให้นักศึกษาสำหรับจะสอนและแนะนำไม่มีใครได้ สำหรับประเทศไทยปัญหานี้ยังไม่เกิดขึ้น เพราะการวิจัยยังมีน้อย แต่ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครมีการวิจัย ก็ยังไม่ทราบว่าจะอาจารย์มีเวลาไปไหนกัน ไม่ใคร่จะใกล้ชิดกับนักเรียน อย่างไรก็ตามปัญหานี้เป็นปัญหาที่เราจะต้องคำนึงถึงและหาทางบ้องกันต่อไป

ประโยชน์สังคม

ศิลปวิทยาที่สะสมได้ในสถาบันอุดมศึกษา และกำลังคนที่มีความรู้ระดับแต่
ศาสตราจารย์ อาจารย์ ลงมาถึงนักศึกษาปริญญาชั้นสูงและนักศึกษาปริญญาตรีป
สูง ๆ ย่อมมีอยู่เป็นอันมาก เมื่อมหาวิทยาลัยได้พัฒนาเจริญขึ้นพอสมควร ศิลป
วิทยาและกำลังคนเหล่านั้น ควรจะได้นำมาใช้เป็นประโยชน์แก่สังคม ทั้งหน่วย
ราชการและงานเอกชนเมื่อมีความต้องการ ในประเทศที่อุดมศึกษาเจริญถึงขนาด
เช่นในสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า ประธานาธิบดีหลายท่านได้เคยเชิญศาสตราจารย์
มหาวิทยาลัยไปช่วยงานรัฐบาลอยู่เนือง ๆ เมื่อรัฐบาลในสหรัฐ สหราชอาณาจักร
ประเทศอื่นในยุโรป คานาดา ออสเตรเลีย ฯลฯ ต้องการตั้งกรมราชการพิเศษชั้น
ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็มักจะมีอาจารย์มหาวิทยาลัยเข้าร่วมอยู่ในกรมการนั้น ๆ
เมื่อข้อขัดแย้งระหว่างสหพันธ์กรรมกรกับนายจ้าง อาจารย์มหาวิทยาลัยที่เป็นผู้
เชี่ยวชาญทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยแรงงานมักจะรับเชิญให้เป็นอนุญาโตตุลาการ ตัวอย่างเช่นมีอยู่เป็นอันมาก จะยกมากล่าวคงจะไม่หมดสิ้น

บางประเทศ เขาใช้มหาวิทยาลัยเป็นที่ฝึกอบรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่
หน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น การฝึกพนักงานรถไฟ การฝึกพนักงานสถิติ และ
การอบรมหลักสูตรว่าด้วยสหพันธ์กรรมกร เป็นต้น

อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมากจากสาขาวิชาต่าง ๆ สามารถทำประโยชน์
แก่บริษัทห้างร้านเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ โดยเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่องค์การ
บริษัทห้างร้านเหล่านั้น ทั้งนี้ ย่อมเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ นั้นเอง มิใช่
แต่จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่อาจารย์เท่านั้น

ในประเทศที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ตามเมืองเล็ก ๆ มหาวิทยาลัยย่อมเป็นศูนย์
แห่งวัฒนธรรม และงานสังคมของเมืองนั้น นาฏศิลป์ ดนตรี วรรณคดี ป่าภูทอก

งานวิ่ง งานกีฬา และงานอดิเรกอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน
ชาวเมืองได้ร่วมประโยชน์ อย่างน้อยก็มีการสังสรรค์กับผู้มีความรู้และหนุ่มสาวนัก
ศึกษาจำนวนมากของมหาวิทยาลัย

ในประเทศไทย เมื่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวน
เพียงพอแล้ว มหาวิทยาลัยคงจะสนองและบำบัดความต้องการของชุมชนได้ เช่น
ในประเทศอื่น

ในขณะนี้ ในประเทศไทย เมื่อเรากล่าวถึงประโยชน์ที่มหาวิทยาลัยจะอำนวย
ให้แก่ประชาชน เรามักจะพุ่งเงืงไปในข้อที่จะให้มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาเข้ามาทุก
แต่ละปี โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของการศึกษา จำนวนอาจารย์และสถานที่ เครื่อง
มือการสอน และไม่คำนึงว่านักเรียนที่จะเข้าศึกษาชนอุดมนั้นมีจำนวนมากที่พบ
ความรู้ต่ำ ไม่เหมาะแก่การศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

ผมเองมีความเห็นว่า ขณะนี้มหาวิทยาลัยของไทยเรานั้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น
เฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคนอกกรุงเทพ ฯ แต่วิธีแก้ไขข้อบกพร่องนี้ หาใช่การเปิด
มหาวิทยาลัยตลาดวิชาในกรุงเทพ ฯ ไม่ วิธีแก้ไขที่จะให้ได้ผลดีจริง ๆ ควรจะเป็น
ดังนี้ (1) พยายามสะสมอาจารย์ให้มากขึ้นเตรียมไว้ในสาขาวิชาต่าง ๆ (2) พยายาม
ปรับปรุงการศึกษาชั้นมัธยมให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อให้มีนักเรียนที่เหมาะสมมา
ขึ้นสำหรับเรียนในชั้นอุดมศึกษา (3) สำรวจดูในท้องถิ่นจังหวัดต่าง ๆ ที่มีวิทยาลัย
วิชาชีพชั้นสูง เช่นวิทยาลัยครู แล้วปรับปรุงวิทยาลัยนั้น ๆ ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย
โดยใช้เวลาเตรียมงานพอสมควร (ในการนี้ จำเป็นจะต้องให้กระทรวงศึกษาธิการ
รับผิดชอบชั้นอุดมศึกษาด้วย จึงจะสำเร็จผลได้ง่าย) (4) ให้มหาวิทยาลัยในกรุง-
เทพ ฯ ที่มีอาจารย์มากพอ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงวิทยาลัยดังกล่าวแล้ว ไปจนกว่า
วิทยาลัยต่าง ๆ นั้น จะมีอาจารย์และอุปกรณ์การศึกษาเพียงพอ (5) วางโครงการ

ที่ ๑. ๕๗
 ๓. ๕๗
 ๔. ๕๗
 ๕. ๕๗
 ๖. ๕๗
 ๗. ๕๗
 ๘. ๕๗
 ๙. ๕๗
 ๑๐. ๕๗
 ๑๑. ๕๗
 ๑๒. ๕๗
 ๑๓. ๕๗
 ๑๔. ๕๗
 ๑๕. ๕๗
 ๑๖. ๕๗
 ๑๗. ๕๗
 ๑๘. ๕๗
 ๑๙. ๕๗
 ๒๐. ๕๗
 ๒๑. ๕๗
 ๒๒. ๕๗
 ๒๓. ๕๗
 ๒๔. ๕๗
 ๒๕. ๕๗
 ๒๖. ๕๗
 ๒๗. ๕๗
 ๒๘. ๕๗
 ๒๙. ๕๗
 ๓๐. ๕๗
 ๓๑. ๕๗
 ๓๒. ๕๗
 ๓๓. ๕๗
 ๓๔. ๕๗
 ๓๕. ๕๗
 ๓๖. ๕๗
 ๓๗. ๕๗
 ๓๘. ๕๗
 ๓๙. ๕๗
 ๔๐. ๕๗
 ๔๑. ๕๗
 ๔๒. ๕๗
 ๔๓. ๕๗
 ๔๔. ๕๗
 ๔๕. ๕๗
 ๔๖. ๕๗
 ๔๗. ๕๗
 ๔๘. ๕๗
 ๔๙. ๕๗
 ๕๐. ๕๗
 ๕๑. ๕๗
 ๕๒. ๕๗
 ๕๓. ๕๗
 ๕๔. ๕๗
 ๕๕. ๕๗
 ๕๖. ๕๗
 ๕๗. ๕๗
 ๕๘. ๕๗
 ๕๙. ๕๗
 ๖๐. ๕๗
 ๖๑. ๕๗
 ๖๒. ๕๗
 ๖๓. ๕๗
 ๖๔. ๕๗
 ๖๕. ๕๗
 ๖๖. ๕๗
 ๖๗. ๕๗
 ๖๘. ๕๗
 ๖๙. ๕๗
 ๗๐. ๕๗
 ๗๑. ๕๗
 ๗๒. ๕๗
 ๗๓. ๕๗
 ๗๔. ๕๗
 ๗๕. ๕๗
 ๗๖. ๕๗
 ๗๗. ๕๗
 ๗๘. ๕๗
 ๗๙. ๕๗
 ๘๐. ๕๗
 ๘๑. ๕๗
 ๘๒. ๕๗
 ๘๓. ๕๗
 ๘๔. ๕๗
 ๘๕. ๕๗
 ๘๖. ๕๗
 ๘๗. ๕๗
 ๘๘. ๕๗
 ๘๙. ๕๗
 ๙๐. ๕๗
 ๙๑. ๕๗
 ๙๒. ๕๗
 ๙๓. ๕๗
 ๙๔. ๕๗
 ๙๕. ๕๗
 ๙๖. ๕๗
 ๙๗. ๕๗
 ๙๘. ๕๗
 ๙๙. ๕๗
 ๑๐๐. ๕๗

ส่วนการสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลอยู่แล้วนั้น ก็ควรดำเนินต่อไป โดยให้เอกชนนั้นวางแผนงานขยายวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยได้ ภายในกรอบแห่งความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ

การที่จะสนับสนุนมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นของรัฐและที่เป็นของเอกชนให้เปิดสอนในสาขาวิชาใดบ้างนั้น ควรคำนึงถึงความต้องการกำลังคนของชาติ พยายามให้ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่มีความต้องการสูง เช่น คุรุ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร นักเกษตร พยาบาล เป็นต้น พยายามหลีกเลี่ยงบ่อนักมิให้ผลิตบัณฑิตมาชนิดที่จะทำให้เกิดปัญหาการว่างงานภายหลัง เฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ บางสาขา

ในขณะนี้ ผมเข้าใจว่ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ พยายามนำความต้องการการศึกษาชั้นสูงของประชาชนได้บ้างหลายวิธี เช่น ในกรุงเทพฯ เอง ก็อาจจะเปิดหลักสูตรการอบรมวิชาชีพบางชนิดได้ในภาคค่ำ เพื่อใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยให้เป็นประโยชน์เต็มที่ วิชากฎหมาย วิชาบัญชี วิชาบริหารธุรกิจ วิชาช่างกล คณิตศาสตร์ การธนาคาร ฯลฯ เป็นวิชาที่มีผู้สนใจเรียนมิใช่น้อย แต่ในการศึกษาชนิดนี้ ไม่ควรจะหลอกตัวเราเองหรือผู้อื่นให้เข้าใจว่าเป็นการศึกษาแบบปริญญา เป็นการศึกษาเพื่อความรู้อย่าง และผู้ที่มีความรู้เวียนแล้วสอบไล่ได้ ควรได้รับประกาศนียบัตรแต่ละวิชาหรือจะรวมหลาย ๆ วิชาที่สอบไล่ได้ที่คล้องจองกัน เป็นประกาศนียบัตรพิเศษสำหรับการธนาคาร สำหรับบริหารรัฐศาสตร์ หรือสำหรับวิชาช่างกล ฯลฯ ก็ย่อมกระทำได้เป็นประโยชน์ดี

ผมอยากได้เห็นอาจารย์และนักศึกษาชั้นสูง ๆ ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ จัดการอีกอย่างหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น คือรวบรวมกันเป็น

คณะในเวลาปีถัดมาปลาย กำหนดหลักสูตรให้ดี ให้เหมาะ จัดเป็นหน่วยเคลื่อนที่
ไปตามหัวเมือง เพื่อบรรยายวิชาการต่าง ๆ ที่มีผู้สนใจคราวละ 2 หรือ 3 เมืองเลือก
เมืองที่ไม่มีมหาวิทยาลัย ถ้ากระทำเช่นนั้นได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่สังคมมิใช่น้อย

ข้อสังเกตท้ายเรื่อง

ก่อนจบบทความ ผมใคร่ขอเรียนชี้แจงว่า การที่ผมได้นำเอาเรื่องอุดมศึกษา
มาอภิปรายนี้ มิใช่ว่าเรื่องอุดมศึกษาจะเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการศึกษา
แท้จริง ถ้าพูดถึงจำนวนแล้วผู้ที่เป็นักเรียนชั้นอุดมในประเทศเรานี้เป็นส่วนน้อย
การศึกษาชั้นอื่น ๆ มีนักเรียนผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงมากกว่านี้ แต่โปรดคำนึง
ว่า อุดมศึกษาเป็นแม่กุญแจสำหรับความก้าวหน้าของวิชาการในสังคมเรา และการ
ปรับปรุงอุดมศึกษาให้ดีขึ้นนั้น จะมีผลสะท้อนในการศึกษาระดับอื่น ๆ ด้รับประ-
โยชน์จากความเจริญนั้นด้วย ทั้งทางตรงและทางอ้อม.

ศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์
คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปาฐกถาที่ A.U.A. Language Center
วันที่ 24 พฤษภาคม 2514

แนวคิดในการสร้างบัณฑิต

บทคัดย่อ

ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยผลิตบัณฑิตมาเป็นเวลานานนับครึ่งศตวรรษ จนกระทั่งบัณฑิตทั้งหลายได้ไปทำคุณประโยชน์นานับประการ มิเพียงแต่ในประเทศ แต่ในวงการของโลกด้วย แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งในระดับรากฐานจะปรากฏว่า บัณฑิตของเรา จะประสบปัญหาในเรื่อง ความรอบรู้ในวิทยาการ คุณธรรม จริยธรรม และความพร้อมที่จะเผชิญและเป็นผู้นำในอนาคต บัณฑิตคือบุคคลประเภทใด สร้างขึ้นมาได้จากสถาบันใด ปัจจุบันเราสร้างบัณฑิตกันอย่างไร บทความนี้ พิจารณาดังปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการสร้างบัณฑิต และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการสร้างบัณฑิตจากแนวปัจจุบัน ให้โน้มไปในแนวที่เสนอ โดยการร่วมกันพิจารณาปรับปรุงจาก มหาวิทยาลัย สังคม และนิสิต

1. คำนำ

ในทัศนะของบุคคลทั่วไป มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตในประเทศไทยมาเป็นเวลานานนับห้าสิบปี บัณฑิตเหล่านี้ได้ไปทำงานในที่ต่าง ๆ กัน แต่กระจ่ายไปทั่วประเทศและต่างประเทศ จนก่อให้เกิดผลสะท้อนถึงความเจริญในด้านการพัฒนาประเทศจนเป็นที่ปรากฏ แต่ถ้ามองให้ลึกซึ้งลงไปในระดับพื้นฐาน แทนที่จะมองเฉพาะในระดับพื้นผิว เราอาจจะตั้งปัญหาได้ดังต่อไปนี้

ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยต่างมาตงหาสิบกว่าปีแล้ว ทำไมเราจึงยังต้องฟังต่างประเทศในการสร้างนักคิด สร้างครูที่จะสร้างบัณฑิตต่อไป ทั้ง ๆ ที่เราเป็นประเทศเสรี ทำไมเราจึงยังต้องเป็นอาณานิคมทางวิชาการ ในจำพวกนักปราชญ์ราชบัณฑิตของไทยทำไมบัณฑิตจากบางมหาวิทยาลัยจึงมีเป็นสัดส่วนน้อยมาก มหาวิทยาลัยไม่ได้ฝึกให้เรามีใจรักวิชาการ มีใจรักความเป็นผู้คงแก่เรียนหรืออย่างไร

ทำไมบัณฑิต จึงมักสังสรรค์อยู่ในหมู่นักวิชาชีพคล้ายคนในวงแคบ ๆ เขามีความรู้เฉพาะในแขนงวิชาชีพแคบของเขาเช่นนั้นหรือ ไม่มีความรู้ ไม่มีปัญญาพอที่จะนิยมชมชื่นในความรอบรู้หรือ มหาวิทยาลัยไม่ได้เตรียมให้เขารอบรู้เพื่อที่จะเผชิญกับโลกภายนอกหรือ บัณฑิตของเราชอบหาความรู้ แสวงหาปัญญาเพิ่มเติมหรือไม่ หรือชอบเอาแต่สบายไปวัน ๆ

ถ้าจะศึกษาเรื่องประวัติ และ สมบัติทางนามธรรม และ วัฒนธรรมที่บรรพบุรุษของพวกเราชาวไทยสร้างขึ้นมา (heritage) ทำไมเราจึงต้องไปศึกษาเรื่องนั้นจากต่างประเทศ ทำไมชาวต่างประเทศจึงรู้เรื่องเช่นนี้ดีกว่าเรา มหาวิทยาลัยของเราไม่ได้สะสมสมบัติเช่นนั้น หรือมีบรรยากาศพอที่จะศึกษาเรื่องนั้นหรือ

ทำไมผู้ที่กำลังจะเป็นบัณฑิตของเรามากก็เอาเรื่องฉาบฉวยและปลุกย่อยมาเป็นสาเหตุในการก่อการวิวาท มีการต่อสู้กันเป็นหมู่โดยไม่ใช้ปัญญาว่าตนกำลังต่อสู้ทำไม เพื่ออะไร ทำไมเขาจึงมีวินัยไร้สติ (1) มหาวิทยาลัยมิได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมหรืออย่างไร ความนิยมในคุณค่า (values) ของชีวิตอยู่ที่ไหน

ถ้าเราขี้มีสามารถตอบปัญหาเช่นนั้นได้ หรือแม้ว่าตอบได้ แต่บัณฑิตที่มหาวิทยาลัยผลิตออกไปยังประสบปัญหาเช่นนั้น มหาวิทยาลัยยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เต็มที่ ในฐานะที่เราทุกคนมีส่วนในการสร้างบัณฑิต เราควรจะเป็นคนแรกที่จะต้องถามตนเอง จะต้องวิพากษ์วิจารณ์ จะต้องวิเคราะห์ว่า ทำไมเราจึงผลิตบัณฑิตเช่นนั้น หรือ

ทำไมเราจึงไม่ผลิตบัณฑิตตามที่เราคิดว่าบัณฑิตควรจะเป็น เราไม่กล้าพิจารณาปัญหาของเราเองหรือ จะรอให้ผู้อื่นชี้จุดนี้ประเด็นมาให้เราเห็น หรือจะรอให้ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาชี้ก่อน เราจึงต้องเอาแรงหนุนของเขามาทำ ปัญหาที่มีอยู่ที่การประณามผู้บริหาร คณาจารย์ หรือนิสิต และก็มีมีโซอยู่ที่ซ้อบกรพ่องของบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์ หรือท่านผู้ใหญ่ แต่ปัญหาอยู่ตรงที่ โลก วิชาการ สังคม และวัฒนธรรมได้ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงกลมกลืนกันไป มหาวิทยาลัยได้เตรียมสร้างบัณฑิตที่ทันสมัย ภาคราชการ วัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรมของอดีตและปัจจุบัน พอที่จะเผชิญและนำโลกในอนาคตได้หรือไม่ ถ้าไม่ จะทำอย่างไร

ถึงเวลาแล้วหรือยัง ถึงวิกฤตกาลแล้วหรือยัง ที่จะวินิจัยและวิเคราะห์หว่ามหาวิทยาลัยของเราผลิตบัณฑิตอย่างไร มีปรัชญา มีนโยบาย มีความมุ่งหมายที่จะสร้างบัณฑิตอย่างไร ใครควรจะคิด สังคม หรือ มหาวิทยาลัย หรือนิสิต หรือร่วมกัน และควรจะเริ่มทำอย่างไร จึงจะโน้มแนวการผลิตบัณฑิตในปัจจุบันไปในแนวใหม่ที่เราคิดว่าควรจะเป็น บทความนี้ท้าวความมาจากเรื่องแนวคิดในการปรับปรุงมหาวิทยาลัย⁽²⁾ โดยเน้นและพยายามขยายความเฉพาะหน้าที่เพียงหนึ่งข้อของมหาวิทยาลัย กล่าวคือการผลิตบัณฑิต

2. บัณฑิตคือบุคคลประเภทใด

แม้แต่คำถามง่าย ๆ เช่นนี้ก็ยากที่จะตอบได้โดยเฉพาะในรายละเอียด บ้างก็ว่า⁽³⁾ บัณฑิตคือ นักปราชญ์ ผู้มีปัญญา ในภาษาสันสกฤต บัณฑิตคือผู้คงแก่เรียน หรือพรหมณ์ ผู้รอบรู้และสนใจศึกษาภาษาสันสกฤต ปรัชญาฮินดู กฎหมาย และศาสนา แต่ในทัศนะของชาวตะวันตก บัณฑิต (Pundit)⁽⁴⁾ คือ ผู้รอบรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ปรัชญาและความรู้ของชาวตะวันออกไปนอกรั จนกระทั่งถูกนำไปล้อเลียนว่าชาวตะวันตกผู้รอบรู้ก็เป็นบัณฑิต

ความหมายที่ใช้กันปัจจุบัน คือ ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันเทียบเท่าที่ศึกษาในหลักสูตร 4 ปี เป็นอย่างน้อย หลังการศึกษาระดับมัธยม

ถ้ามองในแง่ความหมายของบัณฑิตในภาษาสันสกฤตเห็นจะจัดชัดเจน จนทำให้
คุณภาพอาจลงไปด้วย

เท่าที่ได้กล่าวมา พจนานุกรมต่าง ๆ มักมิได้รวมความหมายของบัณฑิตใน
แง่คุณธรรมและจริยธรรมด้วย แต่ในคัมภีร์มหาภารต⁽⁵⁾ ซึ่งมีอายุร่วมสามพันปี ได้
กล่าวไว้เป็นภาษาสันสกฤตว่า “ธรมฺ หิ โย วรุชเย ส ปณฺจิตะ ๑” ซึ่งพอ
จะถอดความได้ว่า “ผู้มีความประพฤติดีเท่านั้น จึงจะชื่อว่าบัณฑิต” ฉะนั้น จะเห็น
ได้ว่าในสมัยนั้นสามพันปีมาแล้ว ผู้ที่รู้แต่มีความประพฤติไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าเป็น
บัณฑิต

ถ้าจะพิจารณาวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเริ่มจากความหมายในภาษา
ต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยโบราณนับเป็นพัน ๆ ปีมาแล้ว จนมาถึงปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึง
ความหมายลือเลือนของชาวตะวันตก และคุณสมบัติของบัณฑิตที่ได้เคยมีผู้อภิปราย
ไปแล้ว⁽⁶⁾ รวมทั้งพิจารณาถึงผลในบั้นปลายว่า หน้าที่ของสถาบันการศึกษาชั้นสูง
ในการผลิตบัณฑิตนั้นคืออะไร เห็นจะพอสรุปได้ว่า

บัณฑิตคือผู้มีความรู้ระดับสูง พอที่จะประกอบสัมมาชีพ มีปัญญารอบรู้ใน
วิทยาการ พอที่จะรู้ถึงคุณค่า สมบัติ และวัฒนธรรมที่ได้ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ
พร้อมทั้งเป็นผู้ คุณธรรม จริยธรรม ที่จะนำไปเป็นหลักให้รู้จักคิดวินิจฉัย ใฝ่ใจ
หาความรู้ใหม่ ๆ และพร้อมที่จะเผชิญและนำสังคมในอนาคต

เท่าที่กล่าวมานี้ เป็นคุณสมบัติอย่างน้อยที่สุดที่บัณฑิตจะพึงมี สำหรับใน
แง่ความรักและนิยมในการแสวงหาปัญญาความรู้ ความคงแก่เรียน ความเป็นปราชญ์
การคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) การมีจินตนาการ (imagination) นั้นยังมีได้
กล่าวถึง แ่งเช่นนั้นคงจะเป็นคุณสมบัติของบัณฑิตชนิดเก่ง มหาบัณฑิต และคณาภิ-
บัณฑิต แม้กระนั้นก็ดี มหาบัณฑิตและคณาภิบัณฑิตออกมากมายก็ไม่นิยมความคง

แก่เรียน และใส่หาคความจริง ในทำนองเดียวกันก็มีนักปราชญ์อีกมากที่ไม่มีปริญญา
มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต

3. บัณฑิตสร้างขึ้นมาได้จากสถาบันประเภทใด

ถ้าบัณฑิตมีความหมายเพียงผู้มีวิชาพระคัมภีร์ โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีปริญญา
รอบรู้ในวิทยาการ ไม่จำเป็นต้องรู้ถึงคุณค่า รู้ถึงสมบัติและวัฒนธรรม ไม่จำเป็นต้อง
ต้องมีความซัดเกล้าแล้วในคุณธรรมและจริยธรรม สถาบันที่สอนวิชาที่พิสดารสูงกว่า
ระดับมัธยม (ระดับกลาง) ก็สร้างบัณฑิตชนิดนี้ได้ ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยและ
สถาบันเทียบเท่าก็มักจะทำกันเพียงแค่นี้ ถ้าจะพิจารณาให้ถ่องแท้และละเอียดลึกซึ้ง
ต่อไป แม้ว่าความเป็นผู้ซัดเกล้าแล้วด้วยคุณธรรมและจริยธรรมนั้น อาจจะเรียนรู้
ได้จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง จากสังคมรอบตัว และ / หรือ จากสังคมทางศาสนา
แต่การได้รับการซัดเกล้าเช่นนี้มาจากกลุ่มบุคคลประเภทเดียว ที่แม้จักมักจะตรง
กัน จากการอบรมบ่มสอนจากระดับสูง จากระดับผู้มิ่ววุฒิสูงกว่า (จากพ่อแม่
ถ้าพ่อแม่และครอบครัวยุคใหม่จะมีเวลาเช่นนี้ให้แก่ลูกหลาน) มิใช่เป็นระดับเดียวกัน
กัน ในแง่ต่าง ๆ กัน ซึ่งบางครั้งอาจขัดแย้งกันได้ จะเห็นได้ว่า การอบรม การ
ซัดเกล้าทางคุณธรรม และจริยธรรมนั้นจะสมบูรณ์ได้ก็ในเมื่อมาจากระดับต่าง ๆ กัน
มาในแง่ต่าง ๆ กัน โดยให้ผู้ที่จะเป็นบัณฑิตวินิจฉัยและนำมาปฏิบัติเอง เมื่อเป็น
เช่นนี้สถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลในระดับต่าง ๆ ในแง่ความเห็นต่าง ๆ กัน เท่านั้น
จึงจะให้การซัดเกล้าในแง่คุณธรรมและจริยธรรมได้

ถ้าต้องการจะให้บัณฑิตเป็นผู้มีปญญารอบรู้ในวิทยาการพื้นฐานของวัฒนธรรม
ของมนุษย์ด้วย (ในปัจจุบันพื้นฐานทางวัฒนธรรมคือ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมึสถาบันที่รวบรวมนักวิทยาการในแขนง
ต่าง ๆ รวบรวมความรู้เหล่านี้ แนะนำและถ่ายทอดให้บัณฑิตผู้กำลังจะเป็นบัณฑิต
ได้รู้จักวินิจฉัยด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะวิทยาการ (และเทคโนโลยี) เจริญรวดเร็ว

และกินขอบเขตกว้างมาก กว้างเกินกว่าบิดามารดาในปัจจุบัน ซึ่งโดยปกติทั่วไป ไม่นักนิเวศวิทยาการจะติดตามได้ทัน ด้วยเหตุดังนี้ ผู้ที่จะเป็นบัณฑิตจะต้องอยู่ในสถาบันที่เน้นรวบรวมความรู้และเทออดทุนวิทยาการพื้นฐานที่กล้างไกล สบายสะดวกหาความจริงใหม่ ๆ เขาจะต้องอยู่ในสถาบันที่มักรวบรวมเอกสารเหมาะสมที่จะทำให้การถ่ายถอดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์วิทยาการผลิตรายการออกผลได้งดงาม บรรยายภาศอื่นนั้นต้องเป็นทั้งบรรยายภาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นขั้น ๆ เป็นระเบียบตามแนวที่เห็นชอบกันเป็นส่วนใหญ่ (ที่เรียกกันว่า หลักสูตร) และทั้งบรรยายภาศที่เรียนรู้ได้อย่างเสรีตามใจสมัคร โดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญ (ที่แอบแฝงเรียกกันว่า กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร)

สถาบันที่จะผลิตบุคคลประเภทที่มีความรู้วิชาชีพ มีปัญญาทางวิทยาการ มีความนิยมในคุณค่าอันงาม (values) มีคุณธรรม จริยธรรม พอที่จะมีความคิดวินิจฉัยใฝ่ใจหาความรู้ใหม่ และพอที่จะเป็นบุคคลชั้นนำและเผชิญอนาคตได้ เห็นจะเป็นสถาบันที่เรียกว่า มหาวิทยาลัย ที่มีการศึกษาทั้งทางวิชาชีพและวิทยาการพื้นฐาน ที่มักรวบรวมสนับสนุนการศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดอย่างเสรี ทั้งทางวิทยาการ และสนับสนุนเสรีภาพของบุคคล พร้อมทั้งสนับสนุนและเทออดทุนคุณธรรมและจริยธรรม

ในทัศนะเช่นนี้ มีเพียงไม่กี่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีการศึกษาในด้าน และแง่ต่าง ๆ พร่งพร้อม มีคณาจารย์ที่มีความสามารถสูงที่จะผลิตบัณฑิตในคตินิยม (concept) เช่นนี้ได้ดีที่สุด

4. แนวการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย

ถ้าจะลองพิจารณาแนวการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทยอย่างละเอียด จำเป็นจะต้องพิจารณาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ หลักสูตรในแง่ความผสมผสานระหว่างวิชาชีพและ

วิทยาการส่งเสริมปัญญาความรู้ทั่วไป อาจารย์และการสอน นิสิตและการเรียน การ
 วัตถุประสงค์ กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมประกอบหลักสูตร บรรยากาศ
 ทางวิทยาการ คุณธรรม และจริยธรรมในมหาวิทยาลัย การประสานงานระหว่าง
 หน่วยงานต่าง ๆ และการประสานงานและร่วมมือกันระหว่าง คณาจารย์ นิสิต และ
 ผู้บริหาร เท่าที่กล่าวมานี้เป็นจุดสำคัญ ยังมีจุดอื่น ๆ อีกที่จะส่งเสริมการขัดเกลาใน
 ด้านปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ที่จะเป็นบัณฑิต ในช่วงนี้เราจะได้พิจารณา
 โดยย่อที่สุดถึงแนวการผลิตบัณฑิตในอดีต (30-10 ปี มาแล้ว) ในปัจจุบัน (10 ปี
 มาแล้วถึงปัจจุบัน) และอาศัยแนวโน้มจากอดีตมาจนปัจจุบัน จะได้ลองพยากรณ์
 ถึงอนาคต (ปัจจุบันถึงอีก 10 ปีข้างหน้า) ถ้าปล่อยให้การผลิตเป็นไปอย่างที่เป็นอยู่

ในอดีตมุ่งมุ่งหมายที่ผลิตบัณฑิตอย่างแน่นอน กล่าวคือ มุ่งให้เป็น
 ข้าราชการทั้ง ๆ ที่วัตถุประสงค์ของท่านผู้จัดตั้ง⁽⁷⁾ และพระราชบัญญัติก็กว้างกว่า
 ในเรื่องมหาวิทยาลัยได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างค้ำผลิตนักวิชาชีพในแขนงต่าง ๆ ไปปฏิบัติ
 ข้าราชการ ความขัดเกลาของบัณฑิตในขณะนี้ในด้านปัญญา ความรู้วิทยาการทั่วไป
 ในด้านคุณธรรม จริยธรรม พอจะกล่าวได้ว่าเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าปัจจุบัน ทั้งนี้เห็น
 จะเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีขนาดเล็ก นิสิตมีโอกาสทำความรู้จัก ร่วมปฏิบัติงานกัน
 สังสรรค์กันในหมู่วิชาชีพต่าง ๆ กัน ผู้บริหารยังกระฉับกระเฉง มีความห่วงใยทั้งใน
 ด้านปัญญา ความคิด และทัศนคติต่อการเคลื่อนไหวในวงการศึกษาค้นคว้า จุดเด่นที่
 ทำให้บัณฑิตสมัยนั้นมีการขัดเกลาแล้วอย่างดีในด้านปัญญาความรู้ทั่วไป คุณธรรม
 และจริยธรรมทั้ง ๆ ที่อาจารย์ผู้ดีสูงเป็นสัดส่วนน้อย ทั้ง ๆ ที่อาจารย์แต่ละท่านต้องทำ
 งานหนัก ต้องสอนนับเป็น 20-30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เห็นจะเป็นการสังสรรค์ใน
 หมู่ นิสิตผู้ศึกษาแขนงวิชาชีพต่าง ๆ กัน ทั้งในการเรียนร่วมกันและในกิจกรรมนอก
 และส่งเสริมหลักสูตร

ในปัจจุบันไม่มีจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตที่แน่นอน เรามักจะอ้อมอ้อม
 ตอบว่าให้บัณฑิตมีวิชาการชั้นสูง และมีศีลธรรม ถ้าจะไปซักถามท่านศาสตราจารย์
 และผู้บริหารชั้นสูงแต่ละท่าน (แม้ว่าในมหาวิทยาลัยเดียวกัน) ว่า วิชาการชั้นสูง

หมายความว่าอะไร ทำอย่างไร มักจะไม่ได้คำตอบที่แน่นอน มหาวิทยาลัยไม่เคย
 แดงปรัชญา นโยบาย จุดมุ่งหมาย และวิธีการที่จะทำให้ถึงจุดมุ่งหมายนั้นอย่าง
 แจ่มชัด เวลาต้องแดง มหาวิทยาลัยมักจะแดงแบบครอบจักรวาล โดยมีเสมือน
 หรือบางครั้งอาจารย์เพียงคนเดียวเป็นผู้ร่าง

เมื่อปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ไม่แน่ชัด หลักสูตรในเกือบทุก
 คณะจึงบรรจุวิชาสห หรือกลุ่มวิชาในสาขาวิชาเอกและส่วนที่เกี่ยวข้องไว้เต็ม
 เขยียด เกือบไม่มีวิชาที่จะทำให้เห็นสิตเป็นผู้รอบรู้กว้างในศาสตร์มูลฐาน (วิทยา-
 ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์) มีหลักสูตรระดับปริญญาตรีในคณะ
 ต่างๆ ในบางมหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกือบร้อยหลักสูตร ถ้าไม่
 นับหลักสูตรในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์จะเห็นว่า แต่ละหลักสูตรมักจะมุ่ง
 ให้เห็นสิตเรียนวิชาแต่เฉพาะในแผนกหรืออย่างมากก็ในคณะนั้นๆ เมื่อวิเคราะห์ให้
 ละเอียดยจะพบว่าเห็นสิตต้องใช้เวลาประมาณร้อยละ 75 ศึกษาวิชาสห และ/หรือวิชา
 ในสาขาวิชาเอกและที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 20 ศึกษาฝึกภาษาอังกฤษ และเพียงประมาณ
 ร้อยละ 5 ศึกษาให้เป็นผู้รอบรู้ ถ้าเช่นนั้นเขาจะรู้กว้างได้อย่างไร นอกจากนี้ วิชา
 ประเภทส่งเสริมปัญญา ก็จะมีรากฐาน ไปทางตะวันตก เกือบไม่มีวิชาซึ่งเป็นสมบัติ
 หรือแนวคิดของคนไทยหรือของชาวตะวันออกเลย ถ้าเราไม่รู้จักตัวเราเอง เราจะ
 รู้จักผู้อื่นได้อย่างไร ที่เป็นเช่นนั้นเห็นจะเป็นเพราะ แต่ละแผนกวิชามักจะทำหลัก
 สูตรของตนเองตามใจสมัคร เพราะไม่มีปรัชญาและนโยบายจากมหาวิทยาลัยที่แน่
 ชัด

อย่างไรก็ตาม บางท่านอาจค้านว่า หลักสูตรอย่างเดียวกันไม่เห็นสิตเป็นผู้
 ชัดเกลตาแล้วได้ เพราะหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยก็ใช้บังคับทุก
 โรงเรียนในประเทศ แต่ผู้สำเร็จจากโรงเรียนวัฒนาฯ มาแล้วฯ และราชินี มักมี
 อุปนิสัย บุคลิกลักษณะ ความชัดเกลตาต่างกัน กิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งวางรากฐานบน
 ปรัชญาและนโยบายของโรงเรียนเหล่านี้ต้องต่างกันแน่ ควรวนลองมาพิจารณาดู
 กิจกรรมนอกและส่งเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยบ้าง จุฬา ฯ มีกิจกรรมเช่นนี้มากมาย แต่ประเภทที่ส่งเสริมปัญญา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีผู้ร่วมน้อย ตรงกันข้ามกิจกรรมประเภทบังคับให้ เกรงผู้คุมมหาวิทยาลัยนานกว่า บังคับให้มีความสามัคคีเฉพาะในหมู่ของตน ประเภท ส่งเสริมความสนุกสนาน มีผู้สนใจมาก ถ้า กาย ใจ และสมองถูกบังคับ ช่มชู้ อยู่ ตลอดเวลา สมอง ใจ และกาย จะพัฒนาได้อย่างไร

การถ่ายทอดความรู้ในกลุ่มอาจารย์และนิสิต มักเป็นการถ่ายทอดทางเดียว จากตำราผ่านเข้าในค้ออาจารย์ ลงไปบนกระดาน ต่อไปในสมุด แล้วไปเข้าเทปใน สมองของนิสิต การวัดผลก็มักเป็นอาการกลับ นักการศึกษา ครูบาอาจารย์ และ นิสิตทุกคน คงรู้อย่างแน่ชัดแล้วว่า วิธีนี้คงไม่เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการศึกษา แต่การ ร่วมมือกันแก้ไขจากทุกฝ่ายเกือบจะไม่มีเลย

การประสานงานระหว่างหน่วยต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย มักจะมีดีในเรื่องกิจ- กรรมและพิธีการต่าง ๆ มีการประชุมซักซ้อม แต่ในเรื่องการประสานงานด้านวิชา การ มหาวิทยาลัยเพิ่งจะเริ่มไหวตัว ซึ่งพอสรุปได้ว่าในแง่วิชาการ จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัยคงจะไม่ใช่ university แต่เป็น multiversity ถ้าเป็นเช่นนั้น บรรยากาสทาง วิทยาการ บรรยากาสแห่งการเรียนรู้ คงจะไม่ออกมา

ในอนาคตถ้าไม่มีการปรับปรุง มหาวิทยาลัยคงเป็นตลาดขายวิชาชีพ มีวิชา ชีพขายเป็นห่อ ๆ ผู้รับประทานอาหารหอมหมก็จะมีคนเรียกว่า บัณฑิต

5. แนวคิดในการผลิตบัณฑิต

ได้ปรารภกันมาเป็นเวลานานนับสิบปีว่า ประสิทธิภาพการศึกษาของเรานั้นถดถอยมา จากต่างประเทศซึ่งมีพหุแพทางสังคมและวัฒนธรรมต่างกัน เมื่อนำมาใช้จึงมิได้ซาบ ซึ้งเข้าไปในจิตใจ ที่ได้มาจริงคงจะเป็นแต่รูปแบบและเนื้อหาของแต่ละวิชา ใน เร็ว ๆ นี้ ก็มีผู้ให้ทัศนะใหม่ว่า ประสิทธิภาพการศึกษาคือการพัฒนาขั้นห้า⁽⁸⁾ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ) และมีการเสนอว่า การศึกษาควรเป็นไปเพื่อความ หลุดพ้น⁽⁹⁾ (จากอวิชา)

ในทัศนะของผู้เขียน ปรัชญาและนโยบายในการให้การศึกษานั้นอุดม คือ การถ่ายทอดวิชาชีพ และวิทยาการ เพื่อพัฒนาปัญญาและความสามารถทั้งในด้านวัตถุธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

ถ้าพิจารณาถึงประวัติการพัฒนาของสังคมในแง่ปัญญา ความคิดและผลผลิตของมนุษย์ที่ทำให้โฉมหน้าของสังคมพัฒนาจากบัดนี้ พอจะกล่าวได้ว่า สังคมแต่ละแห่งมีความเจริญ มีความสุขที่สุด เมื่อมีดุลยภาพของการพัฒนาในด้านวัตถุธรรม และคุณธรรม สังคมตะวันออกมีความเจริญ มีการพัฒนาในด้าน คุณธรรม นามธรรม นับเป็นพัน ๆ ปีมาจนถึงสมัยจักรวรรดินิยม ส่วนสังคมตะวันตกมีทั้งในแง่ นามธรรม และรูปธรรม หรือคุณธรรม และวัตถุธรรม บางยุคก็เจริญพร้อม ๆ กัน บางยุคก็เหลื่อมล้ำกัน ในยุคปัจจุบันนี้ การพัฒนาทางวัตถุล้ำหน้าการพัฒนาทางจิตใจ อยู่ไกลโซ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา (โดยมากประเทศตะวันออก และแอฟริกา) เช่น ประเทศไทย เพราะสังคมด้อยพัฒนาทั้งหลายคิดว่าภารกิจที่อยู่ดีเป็นสิ่งที่ปรารถนาในอันดับแรก จึงมุ่งเพิ่มผลผลิตเพื่อการกินดีอยู่ดีจนล้มอาหารทางจิตใจ ทางคุณธรรม เราลืมนึกว่าการพัฒนาทางจิตใจ ที่จะเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของสังคมกินเวลานับเป็นชั่วอายุ แต่การพัฒนาทางวัตถุนั้นไม่กินกมองเห็นได้ชัด เราละคุณธรรมของบรรพบุรุษของเรา (ซึ่งเรามากไม่เข้าใจหรือไม่เคยเข้าใจ) แล้วโคตจับของใหม่

ในอนาคตการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะ ยิ่งทวีอัตราเร็ว ยิ่งขึ้น เพราะความจำเป็นในเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ส่วนการพัฒนาด้านอื่น ๆ และด้านคุณธรรม จริยธรรมนั้น เมื่อเทียบกันแล้ว ตูกลับถอยหลัง การให้การศึกษากับบุคคลชนนำเฉพาะในแง่หนึ่งแ่งใดนั้น คงจะไม่ทำให้สังคมดีขึ้นเลย โดยเฉพาะในยุคนี้ ทักกล่าวได้ว่า มีการปฏิวัติครั้งที่ 4 ที่มนุษย์ใช้เครื่องจักรช่วยคิดแทนมนุษย์ (ยุคที่ 3 เมื่อขยับบมาแล้ว ใช้พลังงานปรมาณูทำการแทนมนุษย์ ยุคที่ 2 เมื่อ 200 ปีมาแล้ว ใช้เครื่องจักรผ่อนแรงมนุษย์

ยุคแรก เมื่อแปดถึงห้าพันปีมาแล้ว ใช้เกษตรกรรมให้อาหารแทนธรรมชาติ) คอมพิวเตอร์ก็จะคิดเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมไม่ได้

ด้วยเหตุผลย่อ ๆ ดังนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยจะต้องเป็นผู้นำในการผลิตบัณฑิตประเภทใหม่ ที่มีความสามารถทางวิชาชีพ ในขณะที่เด็วยกัณมีปัญญาพร้อมในแง่วิทยาการที่จะรู้ถึงคุณค่า สมบัติและวัฒนธรรมที่ได้ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ พร้อมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ที่จะนำไปเป็นหลักให้รู้จักคิดวินิจฉัย ที่จะเผชิญ และนำสังคมในอนาคตได้

6. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงจากแนวปัจจุบันไปยังแนวที่ควรทำ

ถ้ายอมรับปรัชญาและนโยบายการให้การศึกษาระดับอุดมดังกล่าว หรือแม้ว่าไม่ยอมรับแต่เห็นว่าปัญหาดังกล่าวในตอนต้นมีจริง ก็สมควรที่จะมีการพิจารณาหาทางปรับปรุงดังนี้

ในระบบบริหารปัจจุบันของมหาวิทยาลัย ควรจะแบ่งพิจารณาความต้องการและจุดมุ่งหมาย (โดยอาศัยนโยบายตามข้อ 5) ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับแผนกวิชา ในแต่ละระดับ การพิจารณาความต้องการและจุดมุ่งหมายควรจะประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม กล่าวคือ มหาวิทยาลัย (คณาจารย์และผู้บริหาร) สังคม (ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ผู้รับบัณฑิตไปทำงาน บัณฑิตเก่า และเกี่ยวข้องโดยอ้อม) และนิสิต (เฉพาะในบางกรณี) ว่า แต่ละฝ่ายต้องการจะให้บัณฑิตได้รับการศึกษาในรายละเอียดอย่างไร ถ้ามหาวิทยาลัยมีนโยบายดังที่บทความนี้เสนอ ก็ควรมีข้อกำหนดกว้าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรว่าควรจะเป็นวิชาประเภทใด เป็นสัดส่วนเท่าใด ประเภท (10, 11) วัฒนธรรมควรเป็นอย่างไร จำเป็นจะต้องวางนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนอกและส่งเสริมหลักสูตร จะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการสนับสนุนห้องสมุด การประสานงานทางวิชาการจะต้องมีมากกว่า ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจะต้องเป็นผู้นำในการจัดการแสดงต่าง ๆ ในแง่วัฒนธรรมทั้งของไทยและของต่างประเทศ

ในระดับคณะและแผนกวิชา การวางหลักสูตร จำเป็นที่จะต้องให้คล่องตัวพอที่จะเปิดโอกาสให้นิสิตเลือกศึกษาในกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้อง (interdisciplinary program) เพื่อช่วยวางแผนแก้ปัญหาสังคม ที่เกี่ยวข้องกันในหลายแขนงวิชา เช่น การศึกษาสิ่งแวดล้อม (environmental studies) ที่จะต้องอาศัย นิเวศวิทยา และพอลลูชัน (ecology and pollution) การวางหลักสูตรจะต้องกระทำโดยอาศัยบุคคลจากแขนงวิชาต่างๆ กันด้วย มิใช่ปล่อยให้อาจารย์ผู้ซึ่งกลับมาจากต่างประเทศในแขนงวิชาเฉพาะแขนงเดียวเป็นผู้วาง อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจริงในแขนงวิชานั้น แต่การออกไปเผชิญกับสังคมในอนาคตนั้น ต้องการบัณฑิตผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชา และรู้จักความสัมพันธ์ของวิชาของตนต่อวัฒนธรรมและสังคมด้วย

เพื่อเปิดโอกาสให้สมองของนิสิตและอาจารย์ได้พัฒนาด้านวิทยาการได้อย่างเต็มที่ มหาวิทยาลัยจะต้องสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเสรีให้มากที่สุดระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์ และนิสิต โดยไม่ข่มให้มีการวิครอนสิทธิและเสรีภาพ ไม่ข่มให้มีการบังคับ ข่มขู่ ไม่ข่มให้มีการฝักการใช้อนัยไว้สติ ฯลฯ

ข้อสรุปสุดท้ายที่สำคัญที่สุด คือ ต้องสนับสนุนให้ทุกฝ่าย กล่าวคือ ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต และสังคมได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็น วางนโยบาย และวิธีการปรับปรุง โดยสนับสนุนให้มีการคิดวิจลนัยแบบก่อ (critical constructive thinking) และเมื่อได้แนวทิศชัดเจนแล้ว ก็สนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ

7. สรุป

เมื่อเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า บางมหาวิทยาลัยยังไม่ได้ผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติครบถ้วนดังที่ควรจะทำ ทั้งๆ ที่มีศักยภาพ (potential) พอที่จะทำได้ สมควรหรือไม่ที่จะเริ่มดำเนินการปรับปรุง บางท่านอาจเห็นว่า การขุดสังคายนาเช่นนั้น เป็นการสาวไส้ให้กากิน เป็นการลบหลู่ดูหมิ่น วิทยาการวิชาการครูบาอาจารย์ หาไม่ได้ จุดนี้มิใช่ปัญหา วิชาของบัณฑิตย่อมจะต้องใส่หาความจริง ประกอบกรรมอันสมควร

การเผชิญหน้ากับปัญหาทำนองนี้ก็มีตัวอย่างมาแล้วหลายครั้งในประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดและยังถือเป็นหลักปฏิบัติได้จนทุกวันนี้อยู่ในเรื่องมหากาพย์ยุทธ ในแง่พระอรหันต์ตั้งปัญหาถามพระกฤษณะในภควัทคีตา และพระกฤษณะก็ได้ให้คำตอบซึ่งเป็นปรัชญาของชาวตะวันออกมาร่วมสามพันปี ดังนี้ (12)

อนาสฺวึตะ ګรมผลม
 ګรยํ ګรม ګโรติ ชะ
 ส สันยาสํ จ โยคี จ
 น นีวคฺนินฺรึน จาګุริชะ

ซึ่งถอดความได้ว่า (13)

ผู้ใดประกอบกรรมอันพึงกระทำ โดยมีได้หวังผลแห่งกรรมนั้น ท่านผู้นั้นเป็นทั้งสันยาสีและโยคี หากผู้ละทิ้งการประกอบกรรมด้วยไฟ และไม่ประกอบกรรมที่บัญญัติไว้ไม่

เอกสารอ้างอิง

- (1) รายงานสัมมนาเรื่องการส่งเสริมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย จัดโดย สโมสรอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 60 (โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2509)
- (2) สิปปนันท์ เกตุทัต, สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 7 (2) 44 (กันยายน-พฤศจิกายน 2512)
วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 4 (4), 1 (พฤศจิกายน 2512)
- (3) พจนานุกรมไทย, ราชบัณฑิตยสถาน, 2493
- (4) Webster's New Twentieth Dictionary (2nd. Ed.), World Publ. Co., N.Y., 1962

- (5) เรื่องอุไร กุศลาสัย, ความรู้เรื่องอินเดียทางวัฒนธรรมหรือภาวติวิทยา, กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หน้า 198 (โรงพิมพ์คุรุสภา 2510)
- (6) นีออน สนิทวงศ์ และ สังเวียน อินทรวิชัย, รายงานสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย, หน้า 59 (ห้างหุ้นส่วนศิวิล 2507)
- (7) รายงานการสัมมนาวิทยาลัยครั้งที่ 2 เรื่องการบริหารงานมหาวิทยาลัย หน้า 34—61, (โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย มกราคม 2511)
- (8) สาโรช บัวศรี, ชุมทางวิชาการ, หน้า 1 จากรายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 2 กรมสามัญศึกษา (2511)
- (9) เอกวิทย์ ณ ถลาง, สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 7 (2), 10 (กันยายน—พฤศจิกายน 2512)
- (10) พัทธา สายหู, ศูนย์ศึกษา 16 (6), 5 (มิถุนายน 2512)
- (11) ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ศูนย์ศึกษา 16 (6), 11 (มิถุนายน 2512)
- (12) กฤษณะไฑวปายนวุฒาส, สหรัทกควัทกัคตา, แปลโดย แสง มนวิฑูร และจันง ทองประเสริฐ (โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2509)
- (13) วิสุทธิ์ บุศยกุล, จากกาสรนทนาส่วนตัว, 5 มกราคม 2513

ดร. ตีปนันท์ เกตุทัต

ศาสตราจารย์ แผนกวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความจาก วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับเดือน มีนาคม 2513

แนวคิดเรื่องวิชาการในมหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

สังคมมนุษย์ดำเนินกิจการศึกษาด้วยความเชื่อมั่นว่าปัญญาสามารถแก้ปัญหา และสร้างความสำเร็จสำหรับอนาคตได้ มหาวิทยาลัยรับหน้าที่รักษาถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ในระดับสูง โดยผลิตบัณฑิต ทำการวิจัย สร้างตำราและเอกสารวิชาการ ที่ช่วยขบปัญหาต่าง ๆ ในด้านวิชาการของชุมชน มหาวิทยาลัยทั้งหลายในโลก มีหลักการและความมุ่งหมายเหมือนกัน และควรมีการติดต่อกันโดยสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และผลงาน อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยไทยก็ควรมีปรัชญาและหลักการอันสร้างขนบรากฐานของลักษณะจิตใจและวัฒนธรรมของคนไทย มหาวิทยาลัยมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสถาบันชั้นสูงอื่น โดยค้นคว้าวิชาการไม่จำกัดขอบเขต และไม่มุ่งหวังเพียงประโยชน์ตามความต้องการเฉพาะหน้าของสังคม โดยเหตุนี้มหาวิทยาลัยจึงเหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นมโนธรรมของสังคมได้ด้วย

โดยที่มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ดำเนินการวิจัยในวิชาการสาขาต่าง ๆ คณะจารย์จำนวนหนึ่งจึงควรต้องรอบรู้ เชี่ยวชาญในวิชาสาขาของตน มีน้ำใจใฝ่หาความรู้ใหม่ และดำเนินการวิจัยด้วยตนเองเป็นประจำ โดยโครงการที่วางไว้รัดกุมและรอบคอบถ้วนหน้า มหาวิทยาลัยก็ต้องเอาใจใส่สนับสนุนให้มีอุปกรณ์การวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งช่างเทคนิค และโรงงาน กับทั้งเอกสาร และตำราครบครัน อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของ การวิจัย และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยในปัจจุบันคือ ราย

ได้จากเงินเดือนไม่พอเพียงที่จะทำให้ครองชีพอยู่ได้โดยปราศจากความกังวล และต้องชวนขายหารายได้เพิ่มโดยวิธีการต่าง ๆ เรื่องถ้าไม่รับแก้ไขแล้วการวิจัยและการปรับปรุงในมหาวิทยาลัย เป็นไปไม่ได้ กิจกรรมที่เรียกได้ว่าอยู่ในจำพวกการวิจัย ได้แก่ การวิจัยในหัวข้อวิชาการทั้งพื้นฐานและประยุกต์ การวิจัยเพื่อการสอน การเรียบเรียงตำราและบทความ ทบทวนวิจารณ์การกำหนดหัวข้อวิชาการ รวมทั้งงานสร้างสรรค์ทางศิลปะและวรรณกรรมด้วย

เพื่อผลิตบัณฑิตซึ่งมีคุณภาพและมาตรฐานดี มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีบรรยากาศของการใฝ่หาความรู้และมีคณาจารย์ผู้ดำรงชีวิตต่อวิชา การ มหาวิทยาลัยต้องรับแรงสร้างอาจารย์ผู้มีความรู้สูงใหม่ปริมาณมากเพียงพอ สำหรับด้านนี้สันนิษฐานควรได้รับการเอาใจใส่และแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อใช้เวลาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยให้เป็นประโยชน์มากที่สุด นิสิตที่มุ่งหมายจะเป็นนักวิจัยและมีสติปัญญาสูง ควรได้รับโอกาสศึกษาต่อในชั้นบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ควรเอาใจใส่เข้มงวดต่อคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตออกไปทุกวัน

มหาวิทยาลัยควรอยู่ห่างจากความสับสนขุ่นมัวของสังคม แต่ต้องดำรงความสัมพันธ์สนิทกับชุมชนไว้ และควรให้บริการต่อชุมชนตามโอกาสเหมาะสม เช่น เปิดการสอนแขนงวิชาต่าง ๆ สำหรับผู้ต้องประกอบอาชีพในเวลาปกติ จัดหลักสูตรวิชาชีพพิเศษ ซึ่งส่งเสริมการพัฒนาสังคม อาจารย์มหาวิทยาลัยควรเข้าร่วมในกิจการและวัฒนธรรมของชุมชน สถานที่ของมหาวิทยาลัยควรเปิดเป็นศูนย์กลางในการชุมนุมของกิจการดังกล่าวเป็นต้นว่าการจัดปฐกถา อภิปราย นิทรรศการ และอื่น ๆ มหาวิทยาลัยควรผลิตตำรา และสิ่งพิมพ์ทางวิชาการกับทั้งวารสาร อันเป็นสื่อแสดงทรรศนะของอาจารย์ในเรื่องราวที่น่าสนใจของสังคม ในประการสุดท้าย มหาวิทยาลัยควรเอาใจใส่ ประเมินคุณค่า รับผิดชอบต่อผลงานของสมาชิกชุมชน และประกาศเกียรติคุณของบุคคลผู้มีส่วนอุทิศผลทางวิชาการและวัฒนธรรม ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยหรือไม่ก็ตาม

ปรัชญา

1. พลังของปัญญา

สังคมมนุษย์มีความเชื่อมั่นในพลังของความรู้ที่จะขบขจัดปัญหา และที่จะสร้างความสำเร็จในอนาคต จึงได้ทุ่มเททรัพยากรส่วนหนึ่งเพื่อการเก็บรักษา และถ่ายทอดความรู้สืบเนื่องกันมา และเพื่อเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ ที่กว้างขวางกว่าลึกซึ้งกว่าเดิม เพื่อขยายอาณาจักรแห่งความเข้าใจและความเจริญรุ่งเรืองให้ไพศาล

2. การศึกษา

ทั่วโลกเพื่อดำเนินการทางความรู้ได้แก่กิจการศึกษาทั้งหมดในทุกระดับ ครอบคลุมนับตั้งแต่มหาวิทยาลัย ถึงโรงเรียนอนุบาล รวมถึงทั้งสถาบันอื่น เช่น พิพิธภัณฑ์ หอสมุด หอศิลป์กรรม กับทั้งหน่วยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ฯลฯ กิจการเหล่านี้ดำเนินไปด้วยความศรัทธาในพลังของปัญญามนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ทั้งค่านิยม และด้านจิตใจของสังคมมนุษย์เอง

3. มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันวิชาการระดับสูงสุดของสังคม และเป็นแหล่งรวมและผลิตผู้นำทางวิชาการ เป็นสถานซึ่งมีการค้นคว้าวิชาการไม่จำกัดขอบเขตและความลึกโดยเสรี สนองไม่เฉพาะความต้องการเฉพาะหน้าของสังคมแต่พร้อมเสมอที่จะตอบความปรารถนาลึกซึ้งของมนุษย์ที่จะให้ปัญญาเป็นประทีปนำแนวทางดำเนินชีวิต

4. หลักการและความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย

แม้ว่ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างกัน มีลักษณะพิเศษบางประการแตกต่างกันไปตามรากฐาน ธรรมเนียม ประเพณี ของท้องถิ่นนั้น ๆ แต่หลักการและความมุ่งหมายย่อมเหมือนกัน คือการศึกษา ถ่ายทอดและจรรโลง ปัญญา มนุษย์ มหาวิทยาลัยทั้งหลายในโลก จึงจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ต่อกัน ด้วยสาย

โยงทางวิชาการนับไม่ถ้วน มีคณาคมไปมาหาสู่ แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและผลงานใหม่ มหาวิทยาลัยย่อมเปิดประตูของตนต่อผู้รักเรียน และปราชญ์ทั้งหลายในโลก ไม่จำกัดชั้นบุคคล

5. มหาวิทยาลัยไทย

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยไทยจำเป็นต้องมีลักษณะพิเศษของตนเองไม่ลอกแบบฉบับใคร ปรัชญาและหลักดำเนินการควรต้องถูกกลั่นกรองขึ้นจากรากฐานจิตใจ วัฒนธรรม อารยธรรม ศาสนา ประเพณีเดิมผสมผสานกลมกลืนกับวิทยาการและเทคโนโลยีอันได้รับใหม่จากโลกปัจจุบัน เป็นหน้าที่ของนักวิชาการไทยจะต้องร่วมมือร่วมปัญญา ค้นคว้ารวบรวม ประมวลวิทยาการทั้งหลาย เพื่อพ้นอิทธิพลของความสัมพันธ์ต่อกัน ความสำคัญต่อดีด ปัจจุบัน และอนาคต และบทบาทความสำคัญต่อบ้านเมืองและสังคมมนุษย์ โดยวิธีการเช่นนี้ย่อมเกิดรากฐานที่มั่นคงและถูกต้องในการดำเนินนโยบายมหาวิทยาลัย

6. มหาวิทยาลัยมีลักษณะพิเศษเฉพาะ

ได้มีผู้เสนอข้อคิดเห็นว่า มหาวิทยาลัยในประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่นั้น ควรเน้นหลักการและนโยบายตามความต้องการเฉพาะหน้าของสังคม กล่าวคือ การเร่งรัดปรับปรุงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ และดำเนินการวิจัยหนักในด้านประยุกต์ สถาบันเทคโนโลยีชั้นสูงของประเทศร่วมภาระกิจนี้ไปด้วยเท่าเทียมกัน มหาวิทยาลัยนอกจากจะเสนอสนองความต้องการเฉพาะหน้าแล้ว ยังต้องมีหน้าที่สำคัญอันแผ่คลุมกาลเวลา และก้าวข้ามสภาพเฉพาะหน้าไปด้วย นั่นคือการแสวงหาแสงความเข้าใจซัดแจ้งในเรื่องโลก เอกภพ ชีวิต และสังคมมนุษย์ เพราะมนุษย์นั้นมีได้ปรารถนาเพียงความสะดวกสบาย และความสำเริงทางวัตถุธรรม หากต้องการปัญญาอันเป็นอาหารของจิตใจด้วย มหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งวิทยาการ ซึ่งไม่เหมือนสถาบันศึกษาค้นคว้าชั้นสูงอื่นใด และไม่ควรถูกจำกัดขอบเขตหลักการและนโยบายโดยปัญหาและความปรารถนาเฉพาะบุคคลของสังคม

7. วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

ถ้าเปรียบมหาวิทยาลัยเหมือนโรงงาน วัตถุประสงค์ที่บ่อน้ำเข้าสู่โรงงานนี้ คือ

1. **สติปัญญา** ความชำนาญและแรงงานของนักบวชหรือนักวิชาการ คณาจารย์ ครูปฏิบัติกร ข่าง อธิการ เสมียน พนักงาน ภารโรง คนงาน ฯลฯ

2. **งบประมาณ** ทั้งโดยตรงและอ้อมจากภาษีอากรของประชาชน เงินทุน เงินอุดหนุน ช่วยเหลือจากองค์การทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ฯลฯ

3. **อุปกรณ์** อาคาร ครุภัณฑ์ วัสดุ ทรัพย์สิน ที่ดิน ฯลฯ

4. **นิสิต** เพิ่มเวลา และผู้เข้าแสวงหาความรู้จากมหาวิทยาลัยเฉพาะเวลา หรือชั่วคราว ทรัพยากรอันเป็นวัตถุประสงค์เหล่านี้ จะต้องถูกนำมาเข้ามามีส่วนในการทำหน้าที่ตามแห่งและบทบาทอันถูกต้อง ด้วยความสัมพันธ์อันเหมาะสมต่อกัน เพื่อหลอมรวมเป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัย กลับเสนอต่อสังคมมนุษย์

8. ผลผลิตของมหาวิทยาลัย

ผลผลิตของมหาวิทยาลัยมีดังนี้

1. บัณฑิตผู้สำเร็จการอบรมศึกษา ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเป็นผลผลิตสำคัญที่สุดที่มหาวิทยาลัยพึงเสนอต่อสังคม บัณฑิตเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะออกไปนำทางก้าวหน้า เปิดแนวอนาคตใหม่ในการขยายตัวของสังคมในทิศทางต่าง ๆ

2. ผลงานทางวิชาการอันเป็นการเพิ่มพูนความรู้ของมนุษย์ จากการวิจัยและคิดค้นของคณาจารย์ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตในระดับสูง ผลงานเหล่านี้จำเป็นต้องตีพิมพ์แพร่หลายไปในวงวิชาการของโลก

3. ผลการติดตามรวบรวมความก้าวหน้าในสาขาวิชาการหนึ่ง ๆ เป็นการนำมาเรียบเรียงให้เข้ารูปโครงสร้างใหญ่ พร้อมทั้งวิเคราะห์วิจารณ์ สรุป สร้างเป็นตำราหรือเป็นบทความทบทวนวิจารณ์ เพื่อการเก็บรักษาและถ่ายทอดต่อไปในวงวิชาการ

4. การเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ รับผิดชอบการค้นคว้า ขบปัญหาอันเกิดในกิจการของสังคม จะเป็นในอุตสาหกรรม การเศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา หรืออื่นใดก็ตามซึ่งเกี่ยวข้องกับวิทยาการในมหาวิทยาลัย นับเป็นบริการและความสัมพันธ์โดยตรงของมหาวิทยาลัยกับสังคมมนุษย์

9. มโนธรรมของสังคม

มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมของผู้รู้ และบัณฑิต และมีโอกาสครุ่นคิด พินิจพิจารณาหาค่าของสิ่งต่างๆ โดยเสรีและโดยปรนัยนี้ มหาวิทยาลัยจึงเหมาะสมที่จะเป็นมโนธรรมของสังคม ในยุคสมัยใดที่เกิดความอดวาง มีความสับสนในการให้คุณค่าที่ถูกต้องของจริยธรรม มหาวิทยาลัยควรเป็นบ่อมปรการที่สังคมจะอาศัยตั้งหลักเพื่อกลับคืนสู่แนวทางแห่งสัจธรรม มหาวิทยาลัยจะกระทำหน้าที่ได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อประกอบด้วยสมาชิกผู้เป็นนักวิชาการ ทรงคุณวุฒิ มีปัญญาและคุณธรรม กับทงมทรรณะกว้างมองเห็นการไกล และเป็นทนต์บถของสังคมอย่างแท้จริง

วิจัย

1 การสนับสนุนงานวิจัยในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ในระดับสูง หมายความว่า คณะอาจารย์อย่างน้อยจำนวนหนึ่งจะต้องดำเนินการวิจัยอยู่เสมอ ถือเป็นกิจการสำคัญซึ่งมหาวิทยาลัยจะขาดเสียมิได้ การวิจัยส่วนหนึ่งจำเป็นต้องมีผลเป็นหลักอันเสริมสร้างวิทยาการของมนุษย์ มีมาตรฐานและคุณค่าเป็นที่รับรองของวิชาการโลกมิใช่ผลซึ่งเป็นเพียงรายงานการค้นคว้าสมัครเล่นอันตีพิมพ์ในวงแคบ มหาวิทยาลัยจะผลิตผลงานวิจัยที่ดีได้ก็โดยตั้งใจสนับสนุนการวิจัยของอาจารย์ผู้มีความสามารถวิจัยอย่างจริงจังในทุกทาง และผู้บริหารมีความรู้รอบพอกเพียงพอว่าการวิจัยต่างๆ นั้น มีมาตรฐานและคุณค่าควรพิจารณาสนับสนุนมากขึ้นแตกต่างกันอย่างไร

2. แรงผลักดันในจิตใจของนักวิจัย

รากฐานอันสำคัญยิ่งของการวิจัยอยู่ในจิตใจของนักวิจัยเอง สิ่งนี้คือความปรารถนาแรงกล้าที่จะเรียนรู้จากต้นตอของความรู้ในธรรมชาติโดยตนเอง โดยไม่

ยอมพึงใจเพียงรับทราบจากผลงานและข้อสรุปของผู้อื่น ไม่ว่าจะนำเชื่อถือสักเพียงใด ความกระหายในความรู้นั้นเป็นแรงผลักดันให้นักวิจัยทุ่มเทแรงงาน สติปัญญา และทรัพยากรทั้งหลายเท่าที่จะรวบรวมได้ เพื่อไขปัญหาของธรรมชาติ หรือของสังคมมนุษย์ เป็นที่ตระหนักชัดเจนแล้วว่า ความเจริญของโลกที่ได้เป็นมาโดยกว้างขวาง ดังเช่นที่เป็นอยู่นี้ เกิดเพราะผลงานของผู้ทำการวิจัยในวงวิชาการต่าง ๆ ในอดีต มหาวิทยาลัยทั้งหลายในโลกได้เป็นแหล่งอำนวยความสะดวกแก่นักมนุษยชาติมาแล้วมากมาย ดังนั้นการส่งเสริมให้นักวิจัยตามลักษณะดังกล่าวดำเนินกิจการเป็นปกติ แผ่น อุณหภูมิฝ้าคงในขอบเขตมหาวิทยาลัย จึงเป็นการกระทำจำเป็นต้องพิจารณาเป็นการด่วน

3. ความรอบรู้และเอกสารประกอบการวิจัย

นักวิจัยจำเป็นต้องมีความรอบรู้ในสาขาวิชาการในแขนงหนึ่ง ซึ่งตนทำการค้นคว้าอยู่ ซึ่งหมายความถึงการเคยผ่านการศึกษาศึกษาที่ถูกต้องหรือการเป็นผู้ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง และมีประสบการณ์มากมาย ความสมบูรณ์พร้อมเพียงในด้านคำวาและเอกสารประกอบการค้นคว้าจึงมีความสำคัญยิ่งในการช่วยให้การวิจัยได้ผลดี ในกรณีที่ผู้ดำเนินการวิจัยยังมีประสบการณ์ไม่พอเพียง ก็มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยคำแนะนำและการนำของผู้มีความรู้และความชำนาญสูงกว่า ซึ่งจะอยู่ในสถาบันเดียวกันหรือไม่ก็ตาม ความรอบรู้ในวงการวิจัยสาขาวิชาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม ความรอบรู้ในวงกว้างสาขาวิชาเดียวกันซึ่งกำลังดำเนินไปในสถาบันต่าง ๆ โดยทั่วโลกก็จำเป็นต้องมี เพื่อมิให้การค้นคว้าแบบขนานวงกับทันกิจยอนกำลังดำเนินอยู่แล้วด้วยการรับรู้จากวารสารทางวิชาการในโลกตลอดเวลาจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง

4. การวางโครงการวิจัย

การวิจัยส่วนใหญ่เป็นกิจการซึ่งต้องดำเนินการสืบเนื่องกันเป็นเวลานานเดือนหรือแรมปี จึงจำเป็นต้องมีการวางโครงการแสดงถึงเป้าหมายที่มุ่งบรรลุเป็นขั้น ๆ ไป จนถึงผลอันมุ่งประสงค์สุดท้าย การวางโครงการจะทำให้สามารถประมาณเวลา ทุนรอนและทรัพยากร อุปกรณ์ และความร่วมมอช่วยเหลือต่าง ๆ ที่จำเป็น ต้องการ

เพื่อบรรลุผล นักวิจัยต้องวางแผนการวิจัยล่วงหน้าเป็นระยะยาวเสมอ จึงจะสามารถ
เลือกหัวข้อวิจัยที่สำคัญ เหมาะสมกับกาลเวลา มาดำเนินการด้วยอุปกรณ์ที่จัดสร้าง
ขึ้นทันเทคโนโลยีปัจจุบัน เพื่อให้เกิดผลดีสุดในการผลิตวิทยาการใหม่ขึ้น

5. อุปกรณ์เพื่อการวิจัยต้องพร้อมเพียง

เป็นหน้าที่ของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ที่จะจัดให้มีอุปกรณ์การวิจัย อุปกรณ์
การสนับสนุนการวิจัย และทุนรอนในการวิจัยให้พอเพียง สำหรับอาจารย์ของมหา
วิทยาลัยที่สามารถทำการวิจัย ได้ดำเนินค้นคว้าสร้างวิทยาการไปได้โดยสะดวก การ
เพิกเฉยละเลย มองข้าม และไม่พยายามใช้ทรัพยากรทั้งหลายของมหาวิทยาลัยที่ควร
ใช้ได้เพื่อการเช่นนี้ เป็นการไม่สมควร เพราะหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิท
ยาลัยคือสังคม คือการวิจัยของคณาจารย์ การบริหารมหาวิทยาลัยจะมีความสมบูรณ์
ก็ต่อเมื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายนี้

6. รายได้ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกับการวิจัย

สภาพแวดล้อม ที่สำคัญยิ่ง ประการหนึ่ง ของ การศึกษา หาความรู้ใน ระดับสูง
และลึกซึ้ง คือความสงบสงัดแห่งจิตใจ การมีเวลาเพียงพอ และความปลอดโปร่ง
จากความกังวลต่าง ๆ โดยเฉพาะในการครองชีพของตนเองและครอบครัว การมี
รายได้พอเพียงจึงเป็นปัจจัยสำคัญของอาจารย์มหาวิทยาลัย การกำหนดอัตราเงิน
เดือนให้มรายได้น่าตั้งที่ได้เป็นมาแล้วเป็นเวลาชยาวนานและยังคงเป็นอยู่ ได้ทำให้
เกิดผลเสียหายนะและขัดขวางการดำเนินกิจการอย่างถูกต้อง ของมหาวิทยาลัย เป็นอย่าง
ยิ่ง อาจารย์จำเป็นต้องปลุกเวลาไปประกอบกิจการอื่นเพื่อค้นหาความขัดสน งาน
เหล่านั้นมักไม่มีคุณค่าทางวิชาคู่กับเวลาและสติปัญญาที่ลงไป ผลก็คือทั้งมหาวิท
ยาลัยและสังคมเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ ความมั่งคั่ง อันไร้เหตุผลต่อกิจการทาง
วิชาการเช่นนี้เป็นโทษอย่างมากต่อความเจริญของบ้านเมือง ครอบงำรายได้ของ
อาจารย์มหาวิทยาลัยยังต่ำอยู่เช่นนี้ ก็ยากที่จะหวังผลทางวิชาการอันมีค่าเป็นประกัน
จากมหาวิทยาลัยได้

7. การวิจัยในหัวข้อวิชาการประยุกต์

นอกจากการวิจัยในวิชาการพื้นฐานแล้ว อาจารย์มหาวิทยาลัยอาจเลือกหัวข้อประยุกต์ของวิชาการเพื่อทำการวิจัยได้ ซึ่งในการนี้ก็อาจเป็นโอกาสที่จะได้รับความสนับสนุนทางทุนรอน อุปกรณ์ และอื่น ๆ จากสถาบันและองค์การภายนอก งานเช่นนี้เป็นภารกิจโดยตรงอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่ติดต่อสังคม สมฤทธิ์ผลในงานวิจัยร่วมมือเช่นนี้จะมผลแก่เกียรติคุณของมหาวิทยาลัยออกไปโดยเร็ว และเป็นการแสดงคุณประโยชน์ของมหาวิทยาลัยต่อบ้านเมือง การวิจัยตามลักษณะดังกล่าวนี้จึงเป็นสิ่งที่ควรจัดใหม่เพิ่มขึ้นโดยเร็ว

8. การวิจัยเพื่อการถ่ายทอดวิชาการ

โดยเหตุที่มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันถ่ายทอดวิชาการ อาจารย์จึงควรแสวงหาวิธีการใหม่ที่จะกระทำการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไปเสมอ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันซึ่งปริมาณเนื้อหา และความลึกลับเย็บคองของความรู้เพิ่มพูนขึ้นอย่างรวดเร็ว การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างวิชา และความสัมพันธ์ระหว่างแขนงวิชาวิธีการที่จะสำคัญหลักเกณฑ์ ฯลฯ ต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นหัวข้อการวิจัยซึ่งควรกระทำ เพราะจะมีผลโดยตรงจากภารกิจการสอนของมหาวิทยาลัย และเป็นคุณประโยชน์แก่สถาบันศึกษาอื่น ซึ่งจำต้องอาศัยผลงานเช่นนี้ของมหาวิทยาลัยด้วย

9. การวิจัยเพื่อเรียบเรียงตำรา และบทความ สรุปความก้าวหน้าของวิชาการ

กิจการทางวิชาการ ซึ่งควรนับเนื่องกับการวิจัยมูลฐาน ก็คือการค้นคว้าประมวลความรู้ในสาขาวิชาหนึ่ง ๆ โดยละเอียดกว้างขวาง เรียบเรียงเป็นตำราประกอบการศึกษาในลักษณะมาตรฐานสูง และไม่ซ้ำหรือลอกแบบใคร ในกรณีที่เป็นแขนงวิชาย่อยก็อาจค้นคว้ารวบรวมผลงานปัจจุบันจากรายงานของนักวิจัยทั่วโลก เรียบเรียงเป็นบทความ แสดงความก้าวหน้าของวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างผลวิจัยในที่ต่าง ๆ ประเมินคุณค่าและทำนายความก้าวหน้าในอนาคต เป็นต้น งานเช่นนี้นับเป็น

กิจการวิชาการในระดับสูงมีทั้งคุณค่า และ ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของมหาวิทยาลัย และของบ้านเมือง และเป็นกิจการที่ไม่ต้องอาศัยทุนรอนทางอุปกรณ์ แต่จำเป็นต้องมีทางได้เอกสาววิชาการต่าง ๆ อย่างพร้อมมูล

10. งานสร้างสรรค์ทางวิชาการอื่น ๆ

การวิจัยตามความหมายแท้จริงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ แต่ครอบคลุมถึงงานวิชาการชั้นสูงในศาสตร์ทั้งหลาย ที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ ข้อความที่ได้กล่าวมาแล้วจึงมีความหมายสมบูรณ์เช่นกัน สำหรับทางวรรณกรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ปรัชญา ศาสนา และอื่น ๆ เป็นที่แน่ชัดว่า เราหวังที่จะได้เห็นอาจารย์มหาวิทยาลัยในคณะวิชาต่าง ๆ มีความสนใจเข้มแข็งมากขึ้นที่จะค้นคว้าศึกษาให้ถึงแก่นแท้ของวิชาการในสาขาของตน และผลิตผลงานอันจะจรรโลงวิชาการให้ไพศาลออกไป

11. อุปกรณ์สนับสนุนงานวิจัยในมหาวิทยาลัย

ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์นั้น นักวิจัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนทางอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ เป็นต้นว่า คอมพิวเตอร์ และ โรงงาน ฯลฯ เท่าที่เป็นมาแล้ว ปัญหาการขาดแคลนช่างเทคนิคได้เป็นอุปสรรคขัดขวางความพยายามในการวิจัยเสมอมา เพื่อวางรากฐานการวิจัยให้เป็นปกติ และบรรลุผลสำเร็จ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาปรับปรุงอุปกรณ์เหล่านี้ ทั้งปรับปรุงฐานะและความสามารถของช่างเทคนิคในมหาวิทยาลัยโดยรอบด้าน

ถ่ายทอดวิชาการและผลิตบัณฑิต

1. บรรยากาศของการรักเรียน

นิสิตจำเป็นต้องมีโอกาสดำรงชีวิตอยู่ในบรรยากาศอันเกื้อกูลการเติบโตของศักยภาพทางสติปัญญา เขาควรมีได้ใช้เวลานานพอครุ่นคิดและไตร่ตรองในมุมสงบ

ต่าง ๆ ที่หอสมุด เขาควรจะได้เคยรับรู้ผลความรักวิชา และความบากบั่นของสมองมนุษย์มากมายที่ได้จารึกผลงานฝากไว้สำหรับชนรุ่นหลัง เป็นประเพณีและประเพณีที่จะส่องทอดไปสู่อนาคต ในห้องบรรยายนั้นควรจะได้มีบ่อยครั้งที่จินตนาการของเขาจะถูกจุดพลังโพล่งขึ้น สาดแสงจ้าไปในอาณาจักรแห่งการเวียนรู้ เพราะคำบรรยายไม่เพียงแต่ถ่ายทอดประสบการณ์แห่งอดีตหรือให้ความเข้าใจเฉพาะหลักเกณฑ์ทั่วโลกแห่งปัจจุบัน แต่ยังเปิดทวารนับไม่ถ้วนไปสู่สภาพอันอาจเป็นไปได้ในอนาคต ในลักษณะเองที่เขาจะตระหนักถึงความงดงามและพลังแห่งปัญญาเป็นความประทับใจที่จะติดตามเขาตลอดไปในชีวิต

2. การดำเนินชีวิตทางวิชาการ

ในห้องปฏิบัติการนั้น ทฤษฎีและอุดมการณ์ถูกทดสอบด้วยสภาพที่เกิดขึ้นจริง อาศัยวิธีการหาความรู้อย่างมีหลักเกณฑ์ ชีวชีวิตและความนึกคิดจึงจะไม่แยกจากโลกไปอยู่เฉพาะในจินตนาการเลือนลอย จากการตรวจสอบ ทดลองซ้ำแล้วซ้ำอีก จากการเผชิญปัญหาและขบปัญหา จากการขบคิด จากการอภิปรายรวมหมู่ จากการซักถามและโต้ตอบในกลุ่มเพื่อนนิสิต สิ่งทั้งหมดเหล่านี้ประกอบกับกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิตมหาวิทยาลัย สติปัญญาของนิสิตจะเติบโตกล้าแข็ง และหยั่งลึกลงไป ในวงวิชา ถ้ากรรมวิธีนั้นดำเนินไปอย่างถูกต้องเป็นระยะเวลายาวนานพอ นิสิตก็เข้าร่วมชีวิตทางวิชาการอย่างแท้จริงกับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย

3. อาจารย์กับบรรยากาศมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสร้างบรรยากาศเหมาะสมได้โดยการเลือกสถานที่สงบสงัด ตกแต่งบริเวณภายในให้จูงใจต่อประเพณีการเสาะแสวงวิชาการ มีความพร้อมเพียงของอุปกรณ์ส่งเสริมการสอน การเวียน การทดลอง ชุกรวมมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะสนับสนุนงานวิชาการ แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งนั้นอยู่ที่ตัวอาจารย์เองและความ

สัมพันธ์ต่อวิชาการและต่อนิสิต ถ้าอาจารย์ไม่รักวิชาการและเกียจคร้านแล้วจะถ่ายทอดวิชาได้อย่างไร การทำงานเพียงแต่จะให้มรายได้ตอบแทนไปวันหนึ่ง ๆ นั้น เป็นผลเสียหลายอย่างยิ่ง การสอนคือการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้วยจิตนาการอันประกอบด้วยความตั้งใจ และด้วยความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างทั้งอาจารย์และนิสิต การสอนและการเรียนเพียงมุ่งหมายสอบเป็นคะแนน และรวมเพื่อได้ปริญญาบัตรเท่านั้น จะทำลายบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริงเสียสิ้น

4. การสร้างอาจารย์

สัมฤทธิ์ผลของมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับคุณภาพของอาจารย์ การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องใช้การกระทำโดยรอบคอบ ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยต้องมั่นนโยบาย สร้างอาจารย์โดย จัดให้อาจารย์ ได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมเต็มที่ ตามสัดับัญญาความสามารถโดยเร็วที่สุด มหาวิทยาลัยต้องแสวงหาปริญญาเอกในอนูชน เพื่อดำเนินการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดโดยเร็วเพื่อนำกลับเข้าเป็นอาจารย์ กิจการเช่นนี้ได้ถูกละเลยมาเป็นเวลานาน ในอดีตมหาวิทยาลัยปัจจุบันจึงขาดอาจารย์คุณภาพสูง และจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการนี้โดยเร็ว ขณะเดียวกันควรพิจารณาสนับสนุนให้อาจารย์มีสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม กับทั้งมอบปรกณฑ์ส่งเสริมให้สามารถทำงานเฉพาะหน้าด้วยประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่จะทำได้

5. บัณฑิตควรมีลักษณะอย่างไร

บัณฑิตของมหาวิทยาลัย ควรเป็นผู้ชำนาญรอบรู้ในวิชาการเฉพาะของตน สามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้โดยลำพัง และถ่ายทอดรู้นั้นได้ มีทรรศนะกว้างขวางในศิลปวิทยาการของมนุษย์ มีความคิดริเริ่มเป็นผู้นำได้ สามารถตัดสินใจโดยตนเองไม่ถูกหั่นเหและชักจูงง่ายโดยผู้อื่น เติบโตเต็มที่แล้วทางอารมณ์ มีความสุจริต รักความสัจจริง รักดำเนินชีวิตทางวิชาการ ไม่ค้ำเค้นค้ำบงกชัญญา สุขภาพ

ทางกายและจิตสมบูรณ์ สติปัญญาความรู้ ความสนใจ รสนิยม มโนธรรม ปรัชญา
ศาสนา จริยธรรม หล่อหลอมกลมกลืนกันในบุคลิกภาพ

6. การแนะนำแนวทางแก่นิสิต

นิสิตจะเติบโตเข้าสู่สภาพบัณฑิตเช่นนี้ได้อย่างไร ในระยะเวลาจำกัดที่เข้า
มาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ข้อสำคัญประการแรกก็คือ นิสิตเองต้องรู้ชัดเจนและ
รู้ตัวอยู่เสมอว่า ตนเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยเพื่ออะไร ใครจะเตือนสติให้เขาได้คิด
และชี้แจงให้เขาทราบโดยชัดเจนเมื่อมีการหลงลืมหรือเห็นผิดไป ในการประณามเทศ
คำปราศรัยของอธิการบดี คณบดี และคณาจารย์ควรจะได้กลั่นกรองบรรจุความคิด
ข้อแนะนำ รวมทั้งปรัชญาการศึกษาในมหาวิทยาลัยอันควรแก่การบันทึกจดจำไว้
ทบทวนตลอดไป เป็นเครื่องเตือนใจนิตตั้งแต่เก่าและใหม่ แทนที่เป็นเพียงการ
โอ้อวดคุณภาพความใหญ่โต หรือแสดงคณะนิยม

7. บัณฑิตศึกษา

เนื้อหาและขอบเขตของวิทยาการซึ่งกำลังขยายตัวออกเป็นแขนงสาขาต่าง ๆ
อย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นการยากที่นิตจะได้รับการศึกษาที่ครอบคลุมใหม่ความรู้แม้ใน
วิชาของตนในระยะเวลาศึกษาเพื่อเป็นบัณฑิตขั้นต้น การฝึกฝนเพื่อเป็นนักวิจัยไม่มี
โอกาสทำได้เพียงพอในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องดำเนินการบัณฑิต
ศึกษา เพื่อสืบต่อการฝึกฝนอบรมบัณฑิตผู้มีความสามารถและประสงค์จะดำเนิน
กิจการขั้นสูงต่อไป ในสถาบันนิตบัณฑิตศึกษาคควรได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทาง
วิชาการกับคณาจารย์ในแผนกวิชาเข้าร่วมอย่างเต็มที่ในการค้นคว้าหาความรู้ การ
เขียนการสอน การพบปะชุมนุมอภิปรายขบคิดปัญหาการดำเนินวิจัย เพื่อทำวิทยา
นิพนธ์ของนิต ควรได้รับความเอาใจใส่ใกล้ชิดของอาจารย์ผู้ควบคุมและเป็นที่
ปรึกษา งานวิจัยควรมีมาตรฐานสูงไม่ใช่เพียงเป็นบทฝึกหัดขบปัญหา แต่ควรเป็น
ก้าวสำคัญที่จะน่านิตเข้าสู่วงวิชาการในโลกปัจจุบันอย่างแท้จริง

8. มาตรฐานในการผลิตบัณฑิต

บัณฑิตเป็นผลิตผลสำคัญซึ่งมหาวิทยาลัยเสนอต่อสังคม เมล็ดพันธุ์แห่งปัญญาซึ่งบัณฑิตนำมาแก่กระจายออกไปสู่สารทิศนี้มีศักยภาพแห่งการรอกงามไปพลุลย์ตลอดไป นับได้ว่าบัณฑิตเป็นทายาทและเป็นผู้ประกาศเผยแพร่อารยธรรมและคุณธรรมของมหาวิทยาลัย การผลิตบัณฑิตผู้ทรงคุณวุฒิแท้จริงจึงเป็นเป้าหมายสำคัญยิ่งของมหาวิทยาลัย

ในการนมมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเข้มงวดกวดขัน การดำเนินการผลิตบัณฑิตตลอดทุกชั้น นับตั้งแต่การคัดเลือกนิสิต การสร้างบรรยากาศ การถ่ายทอดวิชาการ การทดสอบความรู้ความคิด ฯลฯ ด้วยความไม่ประมาทตลอดไป

ความสัมพันธ์ต่อชุมชน

1. มหาวิทยาลัยต้องดำรงความสัมพันธ์สนิทกับชุมชน

แม้มหาวิทยาลัยจะต้องปลีกตนอยู่บ้างเพื่อปลอดจากความสับสนและพันธะส่วนใหญ่ของสังคม ด้วยมุ่งความสะอาดในการเจริญสติปัญญาให้เหมาะสมที่จะดำรงตนเป็นมโนธรรมของชุมชน แต่มหาวิทยาลัยก็ยังคงรักษาสัมพันธ์สนิทกับสังคมไว้โดยสม่ำเสมอ มหาวิทยาลัยไม่ควรดำรงตนโดดเดี่ยวดังปราสาทนางข้าง ทั้งนี้ไม่เพราะทรัพยากรที่หล่อเลี้ยงมหาวิทยาลัยนั้นส่วนใหญ่ได้มาจากชุมชน แต่สังคมปัจจุบันตระหนักคุณค่าของวิชาการมากขึ้น และต้องปรึกษาหารือ และรับข้อเสนอแนะทางวิชาการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ สมาชิกชุมชนเองก็ปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์ทางวิชาและทางอื่น ๆ กับมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ ประชาชนมักมีความหวังดี และต้องการมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างความเจริญแก่มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันของชาติที่ตนภาคภูมิใจ ตามฐานะและโอกาสที่จะทำได้ ดังจะเห็นได้ว่ากิจการและเหตุการณ์ภายในขอบเขตของมหาวิทยาลัยเป็นที่เอาใจใส่ของชุมชนอยู่เสมอ

2. การสอนแขนงวิชาต่าง ๆ แก่ชุมชน

มหาวิทยาลัยไม่ควรจำกัดให้การศึกษาเฉพาะนิสิตที่เป็นบัณฑิต แต่ควรจัดให้มีการสอนวิชาต่าง ๆ ทั้งทั่วไปและเฉพาะพิเศษแก่สมาชิกชุมชนผู้มีความรู้ที่จะเรียนวิชานั้น ๆ ได้ บุคคลซึ่งมีภาระต้องประกอบอาชีพตามเวลางานปกติ ควรมีโอกาสเข้าเรียนภาคสมทบ ในมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ในวิชาการ ที่ตนสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องมุ่งหมายรับปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยจึงจะได้ชื่อว่าเป็นแหล่งวิชาการสำหรับชนโดยทั่วไปแท้จริง อนึ่ง มหาวิทยาลัยควรจัดหลักสูตรการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับให้แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพแล้ว ทั้งนี้ เพื่อความก้าวหน้าต่อไปในวิชาการระดับสูง และเพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ทันความก้าวหน้าปัจจุบันของวิชาการ

3. หลักสูตรวิชาพิเศษที่เหมาะสม

ในปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ กำลังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เป็นต้นว่าให้ความรู้ความสามารถที่จะประกอบอุตสาหกรรมทันสมัย มหาวิทยาลัยควรพร้อมเสมอที่จะดำเนินการสอนวิชาพิเศษที่เป็นการวางรากฐาน และสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางเทคโนโลยี เหล่านี้ เช่น จัดการสอนวิชาพิเศษให้แก่ผู้ทำงานอุตสาหกรรมและผู้สนใจจะเข้าสู่โรงงานเช่นนั้น การถือโอกาสสอนเหมาะสมดำเนินการเช่นนั้นโดยนักวิชาการของมหาวิทยาลัยที่มีความสามารถ จะทำให้สังคมเห็นคุณค่าประโยชน์ของมหาวิทยาลัยได้โดยง่าย และจะเป็นผลดีต่อความสนับสนุนที่มหาวิทยาลัยจะได้รับจากชุมชนในโอกาสต่าง ๆ วิธีการนี้ควรใช้ด้วยในกิจการด้านอื่นอันเกี่ยวข้องกับชุมชน เป็นต้นว่า ปัญหาทางสังคมศาสตร์ และทางการสาธารณสุข ฯลฯ

4. การเข้าร่วมกิจการทางวัฒนธรรมและวิชาการของชุมชน

มหาวิทยาลัยมีช่องทางมากมายที่จะเข้าร่วมกิจการทางวิชาการ และวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งควรทำ อาจารย์มหาวิทยาลัยควรสนใจเข้าร่วมดำเนินการในฐานะกรรมการหรือที่ปรึกษาหรือสมาชิกของชุมชน ชมรม หรือสมาคมทางศิลปวรรณกรรม ศาสนา ปรัชญา วิชาการ ฯลฯ ของชุมชน ตามความสนใจและโอกาสความร่วมมือเหล่านี้จะเป็นเสมือนสายสัมพันธ์มากมายที่มหาวิทยาลัยเผยแพร่วิชาการและเกียรติคุณไปในชุมชนและก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันก็เป็นบริการสำคัญที่มหาวิทยาลัยให้แก่ชุมชนโดยตรงด้วย

5. การใช้สถานที่และกิจการของมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน

มหาวิทยาลัยควรเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางวิชาการและวัฒนธรรมของชุมชน โดยควรเป็นสถานที่ซึ่งสมาชิกชุมชนจะใช้เป็นที่ชุมชนแสวงหาความรู้ ความบันเทิง ในวิชาการและวัฒนธรรมได้ด้วย เป็นต้นว่า มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีอนุกรมป่าอุทยาน และอภิปรายทางวิชาการเป็นประจำสม่ำเสมอตลอดรอบปี โดยเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าฟังและร่วมกิจการได้โดยสะดวก กิจการเช่นนี้จะช่วยสร้างเสริมบรรยากาศของมหาวิทยาลัยไปด้วยในตัว ในการนี้ควรมีการวางแผนและมีหมายกำหนดการล่วงหน้าพิมพ์ในปฏิทินประจำปีของมหาวิทยาลัย

การจัดป่าอุทยานพิเศษขึ้นในหัวข้อเรื่องเหมาะสมต่อความสนใจในระบะหนึ่งๆ ของชุมชนโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ จะทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของมหาวิทยาลัยยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยควรใช้สื่อมวลชนอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ในการขยายกิจการดังกล่าวไปสู่ชุมชนจำนวนมากขึ้นด้วย

6. สิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยควรผลิต สิ่งพิมพ์ทาง วิชาการออก เผยแพร่ต่อชุมชน เป็นประจำ เป็นต้นว่า วารสาร หนังสือตำรา เอกสารวิชาการ ฯลฯ ทั้งนี้ให้มีระดับต่าง ๆ ทั้งที่ให้ความรู้ ความคิด ทวีไป และที่เป็นวิชาการพิเศษเฉพาะ กับทั้งบันทึกปาฐกถา พิเศษที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ วารสารของมหาวิทยาลัยควรบรรจุข้อคิด ข้อวิจารณ์ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อวิชาการ วัฒนธรรม และความเจริญทาง สติปัญญาของชุมชน และ ควรเป็นสื่อ ถ่ายทอดความคิดเห็นของ มหาวิทยาลัยในเรื่อง ราวต่าง ๆ ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของชุมชน

7. นิทรรศการของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยควรจัดนิทรรศการทางวิชาการและวัฒนธรรม เป็นประจำตาม โอกาสเหมาะสมเพื่อเผยแพร่กิจการของมหาวิทยาลัย และเผยแพร่วิชาการ นิทรรศการ จะแสดงให้เห็นประชาชนได้ทราบถึงความก้าวหน้าปัจจุบันของวิชาการสาขาต่าง ๆ รวมทั้งบทบาทของมหาวิทยาลัยในการค้นคว้าหาความรู้ และร่วมเสริมสร้างวิชาการ เหล่านี้ นิทรรศการเช่นนี้จะให้แรงตลใจแก่นุชนทำให้เกิดความรักและกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และเป็นโอกาสที่มหาวิทยาลัย จะแสดงผลงานของตน ต่อชุมชนด้วย

8. การยกย่องสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยควรประกาศเกียรติคุณของสมาชิกชุมชน ผู้มีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการหรือวัฒนธรรม ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยหรือไม่ ในสังคมใด ๆ ข้อมมีผู้สามารถสร้างผลงานอันเกิดคุณประโยชน์ยาวนานในด้านต่าง ๆ แก่สังคมอยู่ เสมอ เป็นต้นว่าศิลปินหรือนักคิด ฯลฯ เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะคอยสดับ

ดริบฟัง ติดตาม ศึกษาและประเมินคุณค่าของสัมฤทธิ์ผลเหล่านี้โดยปราศจากอคติ แล้วควรรับรู้และให้เกียรติแก่ผลงานของบุคคลเช่นนี้ ตามสมควรโดย

1. ประสาทปัญญาเกิดติมศักดิ์
2. เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิปาฐกถาพิเศษ พร้อมกับพิธีมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ
3. ตีพิมพ์ผลงานเป็นเอกสารวิชาการของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

นับเป็นการส่งเสริมให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะสร้างสรรค์งานวิชาการ และจะมีผลไปไกลในการช่วยเสริมสร้างความเจริญของบ้านเมืองในอนาคต

ศาสตราจารย์ ดร. ระวี ภาวิไล

คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความจาก วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับเดือน มิถุนายน 2513

ทัศนะในการพัฒนามหาวิทยาลัย

ประเทศไทยอยู่ในระยะที่กำลังพัฒนาในทุกทาง ทั้งในด้านมหาวิทยาลัย วิทยาลัย
ของรัฐบาล และวิทยาลัยเอกชนที่จะก่อตั้งใหม่ตามพระราชบัญญัติ เพื่อให้ได้ผลในทาง
การสอน วิจัยและเผยแพร่ โครงการของมหาวิทยาลัยย่อมประกอบด้วย

ฝ่ายวิชาการ — ศาสตราจารย์ — อาจารย์

ฝ่ายธุรการ — เจ้าหน้าที่ — และการบริการ

ฝ่ายนักศึกษา — การศึกษา — กิจกรรม

ฝ่ายวิชาการ

อุปสรรคที่ประสบอยู่ปัจจุบันนี้คือการขาดแคลนอาจารย์ ซึ่งจะพิจารณาได้
เป็น 5 นัย

1. เงินเดือนไม่พอใช้ จำต้องหาโอกาสไปประกอบกิจอื่น ๆ เพื่อต่อสู้กับ
ความอยู่รอดในการครองชีพ
2. อาจารย์ไม่ใคร่สมัครใจไปอยู่ประจำในมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด เพราะ
หรือเนื่องจากจะต้องแยกครอบครัว ฯลฯ

3. ในสาขาวิชาชีพที่กิจการอุตสาหกรรมต้องการ ได้รับเงินเดือนสูงกว่าการเป็นอาจารย์ จึงไม่สมัครเป็นอาจารย์

4. ขาด "ขวัญ" ในการเลื่อนตำแหน่งในหน้าที่ราชการ เพราะอาจารย์บางท่านดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่ง ซึ่งอาจจะแบ่งให้อาจารย์อื่นได้มีโอกาสด้านความสามารถบ้าง

5. อธิการบดี คณบดี อาจารย์ บางมหาวิทยาลัยเป็น "การทำงานปลีกเวลา (Part time)" ไม่ได้ทำงานประจำ บางที่เป็นข้าราชการบำนาญได้รับเงินบำเหน็จทำงานรัฐวิสาหกิจได้รับเงินเดือน และเป็นคณบดีได้ค่าตอบแทน รวมได้รับเงินเดือนสามทางไม่น้อยกว่า 20,000 บาท หากเทียบกับศาสตราจารย์ประจำแล้วเทียบกันไม่ได้ เรื่องการจัดบุคลากรในมหาวิทยาลัยน่าจะได้รับการสนใจให้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยทุกตำแหน่งควรเป็นข้าราชการประจำ เว้นผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่เชิญบรรยายเป็นครั้งคราว

ฝ่ายธุรการ

ฝ่ายสำคัญที่จะให้ความร่วมมือร่วมใจสนองความต้องการของฝ่ายวิชาการ ทั้งนี้เพราะในมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการมีความสำคัญอันดับแรก ฝ่ายธุรการควรสนองตอบด้วยดี มิใช่ฉวยโอกาสบริการตนเองก่อนผู้อื่นภายหลัง ในกรณีมหาวิทยาลัยมีผลประโยชน์นอกเหนือไปจากงบประมาณ ปัญหาการรักษาสถิติผลประโยชน์เพื่ออามิส อาจจะมี ทำให้ฝ่ายธุรการสำคัญผิดไปบ้าง และก่อให้เกิดแนวโน้มทำให้ฝ่ายวิชาการใคร่จะมีโอกาสเป็นฝ่ายธุรการเสียเองบ้าง ทำให้การบริหารสับสนไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

ฝ่ายนักศึกษา

ปัจจุบันความสามัคคีกลมเกลียวมีน้อยลงทั้งภายในมหาวิทยาลัย และต่างมหาวิทยาลัยเพราะถือถือเอาเหล่า และบางที่เพราะการแข่งขันกีฬาเป็นเหตุทำให้

เกิดวิวาทเป็นข่าวอยู่เสมอ ควรขยันหมั่นเพียรบากบั่นศึกษาหาความรู้ให้ยิ่งขึ้นอย่างจริงจังจะก่อประโยชน์ต่อตนเอง และหมู่คณะมากกว่า

กิจกรรมต่าง ๆ มากเกินไป และบางอย่างรุนแรง เช่น พิธีรับน้องใหม่ เกินขอบเขต แม้แต่มหาวิทยาลัยในต่างประเทศก็ไม่นิยมทำกัน

การบริหารมหาวิทยาลัย

ข้อมุกกล่าวได้ชัดว่า “องค์บุคคล” ทุกฝ่ายสำคัญที่สุด โดยเฉพาะต้องมี “วินัย” และการนำด้วยทำตัวอย่างที่ดี

— อาจารย์ต้องสละเวลาทำการสอนตรงเวลา ให้เวลาแก่ราชการตั้งแต่ 8.30 น. ถึง 16.30 น. หรือว่ามากกว่า ไม่ใช่เวลาราชการเพื่อส่วนตัว และไม่ควรรทำงานเกินกว่าสองตำแหน่ง

— ฝ่ายธุรการโปรดบริการนักวิชาการด้วยความร่วมมือประสานงานโดยใกล้ชิด

— ฝ่ายนักศึกษาจงเรียนด้วยความตั้งใจใช้เวลาเรียนตามกำหนด แบ่งเวลาเรียนในห้องเรียน เวลาทำงาน และเวลาเล่นให้ถูกต้อง กิจกรรมต่าง ๆ หากจำเป็นอย่าให้เสียเวลาเรียน

การบริหารมหาวิทยาลัยทุกวันนี้ นับว่า “รัฐบาล” ท่านให้ Freedom แก่มหาวิทยาลัยมากจนเกือบจะเรียกได้ว่า “มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมี Autonomy โดยสมบูรณ์” เว้นไว้แต่ “เรื่องการเงินเท่านั้น” ที่รัฐบาลโดยสำนักงานงบประมาณมีอำนาจมากจริง ๆ หากรัฐบาลจะดำริมี “กรรมกรงบประมาณมหาวิทยาลัยแห่งชาติ (University Grant Committee)” ขึ้นเพื่อรับเงินงบประมาณเป็นก้อนจากรัฐมาจัดสรรแบ่งปันในระหว่างมหาวิทยาลัยอย่างงบประมาณของกระทรวงกลาโหมบ้างก็น่าจะทำได้ และคณะกรรมการงบประมาณนั้นจะเป็นผู้ชี้แจงแสดงเหตุผลกับสำนักงานงบประมาณ จะ

เป็นการปฏิบัติโดยชอบในการทำความเข้าใจร่วมมือและประสานงาน แต่การที่กรรมการงบประมาณมหาวิทยาลัยจะดำเนินการได้นั้นต้องอาศัย “สภาอาจารย์ (Faculty Senate)” ของแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายอำนาจการผู้ให้ความเห็นแก่ปัญหาเสนอแนะอธิการบดีเพื่อขอตกลงใจ ทำหน้าที่เหมือนกรรมเสนาธิการของทหาร การบริหารมหาวิทยาลัยโดยมี “สภาอาจารย์” เป็นการศึกษาถกเถียงปรึกษาหารือต่าง ๆ ช่วยอธิการบดีและจะไม่มีการทำงานโดยบุคคลคนเดียว

อุดมการณ์ในการก่อตั้งและบริหารมหาวิทยาลัย

ในการบริหารมหาวิทยาลัยควรดำเนินการให้ได้มาซึ่ง :—

1. ผู้บริหารเป็นผู้นำที่ดีเพื่อการตามดี (Leadership by example)
2. ผู้บริหารต้องเป็นผู้ใช้เวลาทำงานเต็มเวลาราชการ (Full Time Job)
3. ร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการเตรียมบุคคลที่เหมาะสมเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย
4. ประสิทธิภาพของอาจารย์พร้อมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
5. ผู้บริหารดำรงตำแหน่งหนึ่งคน หนึ่งตำแหน่ง (One man one key position)
6. เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity in Command)
7. อิสระภาพในการบริหาร (Autonomy)
8. อิสระภาพในวิชาการ (Academic Freedom)
9. การคล่องตัวทางการเงิน (Fiscal Flexibility)
10. การวิจัย แปร แต่งตำราและเผยแพร่ (Research and Extension)
11. สมดุลงleich ในการสอนและการตอบแทน (Equal pay for Equal work)
12. ความศรัทธาต่อการสอนและการรับคำสอน
13. เกียรติในการเป็นอาจารย์เป็นที่นับถือทั้งภายในภายนอกมหาวิทยาลัย

14. วินัย สมาธิ ปัญญา ในการเรียนของนิสิตนักศึกษา
15. ความเป็นผู้มีจิตใจสูงในทางวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษา
16. อุปกรณ์การสอน การฝึกและการบริการทั่วไปมีสภาพพร้อมมีประสิทธิภาพ
17. บรรยากาศของสถานศึกษา (Academic atmosphere)
18. อาคารสถานที่ยังประโยชน์ใช้สอย (Functional of land Use and Building)
19. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curriculum) เป็นผลดีต่อมหาวิทยาลัย
20. เสถียรภาพ (Security) ของอาจารย์ นิสิตนักศึกษาและข้าราชการ
21. ผลประโยชน์และการสวัสดิการเป็นผลดีต่อมหาวิทยาลัยเป็นส่วนรวม
22. การเผยแพร่ข่าวสารและการร่วมมือประสานงาน กับมหาวิทยาลัยทั้ง ใน
นอกประเทศ
23. การให้ทุนไปศึกษาในต่างประเทศ
24. ความสำนึกและรักเกียรติของสถาบันเป็นส่วนรวมไม่ใช่เฉพาะหมู่คณะ
25. เสริมสร้างบุคลิกลักษณะของนิสิตนักศึกษาให้เป็น "บัณฑิต" ทั้งใน
ทางวิชาการและจิตใจโดยแท้จริง (Mature)

ศาสตราจารย์ น. อ. สมภพ ภิรมย์ ร. น.
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความจาก วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับเดือนมีนาคม พ.ศ. 2513

การบริหารมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

การจัดระเบียบหน่วยงานหรือสถาบันใด ๆ ย่อมมีจุดมุ่งหมายที่จะอำนวยให้หน่วยงานนั้น ๆ ดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์โดยดี มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับลักษณะของหน่วยงานนั้น ๆ เมื่อก้าวถึงมหาวิทยาลัย (และสถาบันอื่นชั้นอุดมศึกษา) จึงสมควรที่จะพิจารณาวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยเป็นเบื้องต้น

วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย พอจะสรุปได้ดังนี้:—

- ก. อบรมให้บัณฑิตศึกษาเป็นปัญญาชนมีความรอบรู้ สามารถพิจารณาทั้งกรณีโลกและกรณีธรรมและสามารถใช้สติปัญญาคิดอ่านโดยชอบธรรม
- ข. ฝึกสอนให้บัณฑิตศึกษามหาวิชาพระดับสูง เพื่อนำไปใช้ประกอบสัมมาชวะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม
- ค. ส่งเสริมวิชาการให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ทั้งทันเหตุการณ์และนำหน้าเหตุการณ์

เพื่อประหยัดเวลา จะขอไม่ขยายความในวัตถุประสงค์สามข้อนี้ และหวังว่าแม้จะมีผู้ไม่เห็นด้วยอยู่บ้าง ก็คงมีข้อแตกต่างกันในผลความ หลักการคงจะพอผ่อนผันให้เป็นจุดมุ่งหมายได้

ปัจจัยที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์

การที่จะอำนวยความสะดวกให้มหาวิทยาลัยดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ มีปัจจัยอยู่หลายอย่างซึ่งต้องใช้ประกอบกัน ระบบการบริหารเป็นเพียงปัจจัยส่วนหนึ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การจัดระเบียบบริหารมหาวิทยาลัยให้ดำเนินเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ควรคำนึงว่าเพียงแต่แก้ปัญหาเรื่องบริหารนั้นยังไม่เพียงพอ ต้องมีปัจจัยสำคัญอย่างอื่นประกอบด้วย ในที่นี้จะขอเสนอรายการปัจจัยต่าง ๆ ไว้ให้สมรรถนะโดยไม่ขบขาคความ เพื่อสงวนเวลาไว้กล่าวถึงการบริหารให้ละเอียดพอสมควร

ปัจจัยที่จะนำมหาวิทยาลัยไปสู่วัตถุประสงค์ได้ดังนี้

- ก. มีนิสิตนักศึกษาที่ประกอบด้วยสติปัญญาพื้นฐานดีพอสมควร
- ข. นิสิตนักศึกษามีฉันทะในสาขาวิชาที่ตน เรียนมิใช่แต่เข้าให้ ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย
- ค. มีอาจารย์ดีพอ และมีอาจารย์ประเภทประจำมากพอ เมื่อเทียบกับจำนวนนิสิตนักศึกษา
- ง. มีบรรยากาศอันเหมาะสมสำหรับเป็นสำนักการศึกษาและการวิจัย
- จ. มีวิธีการสอนชนิดที่ส่งเสริมให้วิชาความรู้ความคิดแตกฉาน มิใช่แต่ส่งเสริมการท่องจำอย่างเดียว
- ฉ. มีการประสานระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ การประสานวิชาที่สำคัญทั้งภายในวงสังคมศาสตร์ ภายในวงวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และระหว่างสังคมศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
- ช. มีระบบบริหาร (รวมทั้งอาคารสถานที่) ดี และเป็นระบบที่มีสมรรถภาพ

ในบทความนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยข้อ (ข) เป็นใหญ่ แต่ปัจจัยอื่น ๆ ก็ย่อมอาศัยระบบบริหารด้วย เช่น ปัจจัยอาจารย์ ถ้าระบบบริหารบกพร่อง อาจารย์ที่ข่อมจะมีมากพอมิได้ หรือปัจจัยบรรยากาศข่อมขึ้นอยู่กับระบบบริหารอยู่มาก

ระบบบริหารมหาวิทยาลัยที่มีสมรรถภาพ

สมรรถภาพของระบบบริหารมหาวิทยาลัยวัดได้ ด้วยความสามารถที่จะ ทำให้ มหาวิทยาลัยบรรลุผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด ตามความเห็นของผู้เขียน ระบบบริหารของมหาวิทยาลัยที่มีสมรรถภาพนั้น ควรจะมีลักษณะดังนี้ :-

1. ผู้บริหารในตำแหน่งสำคัญ มีคุณวุฒิ และสามารถอุทิศเวลาปฏิบัติงานได้มากพอ
2. การควบคุมการบริหารและการวางนโยบายเป็นไปโดยหลักประชาธิปไตย
3. ระบบบริหารสนับสนุนความก้าวหน้าของวิชาการ
4. การเงินคล่องตัว
5. การบริหารงานบุคคล (personnel management) เหมาะสมสำหรับบุคคลประเภทอาจารย์

จะได้กล่าวขยายความลักษณะทั้ง 5 ประการตามลำดับต่อไป

1. ผู้บริหารในตำแหน่งที่สำคัญ

ผู้บริหารงานในตำแหน่งที่สำคัญของมหาวิทยาลัย ตามกฎหมายและระบบปฏิบัติของไทยได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หัวหน้าแผนกวิชา และเลขาธิการ

คุณวุฒิของผู้ครองตำแหน่งเหล่านี้มีไม่เหมือนกัน บางตำแหน่งก็หนักไปทางวิชาการ บางตำแหน่งก็หนักไปทางบริหาร บางตำแหน่งก็ต้องผสมทั้งวิชาการและบริหารสอดคล้องกัน

นักการเมืองบางท่าน ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางท่าน นักธุรกิจบางท่านอาจจะ มีคุณวุฒิดี สามารถครองตำแหน่งสำคัญในมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี แต่ไม่ใช่ นักการเมืองทุกท่าน ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทุกท่าน นักธุรกิจทุกท่าน หรือไม่ว่าใคร ที่ไหนที่มีอำนาจในแผ่นดินจะจัด ได้ว่ามี คุณวุฒิดี เหมาะกับ ตำแหน่ง สำคัญ ใน มหาวิทยาลัย

นอกจากคุณวุฒิและความสามารถดังกล่าวอันเป็นลักษณะความจำเป็นขั้นปฐม แล้วผู้ทรงตำแหน่งสำคัญในมหาวิทยาลัยควรจะสามารถอุทิศเวลาให้แก่งานของมหาวิทยาลัย งานที่กล่าวถึงนี้ไม่ใช่งานที่อยู่เบื้องหลังตลอดเวลา ซึ่งเพียงแต่ใช้อ่านเอกสารลงลายมือชื่อเข้าประชุมตามวาระ แล้วก็เสร็จเรื่องไปวันหนึ่งๆ หากมิได้ แต่เป็นงานที่จะต้องใช้ความคิด ใช้เวลาพิจารณาไตร่ตรองหาช่องทางก้าวหน้าให้เกิดความเจริญแก่สถาบันและนิสิตนักศึกษาอยู่เสมอ งานวิชาการก็ต้องมีแผนมีช่องโอกาสให้คณาจารย์และนิสิตนักศึกษาได้ก้าวหน้าไปตามความเจริญของวิชาในสากลโลกด้วย ฉะนั้น ลักษณะที่จำเป็นของผู้ทรงตำแหน่งสำคัญในมหาวิทยาลัยอีกข้อหนึ่ง คือ ความสามารถอุทิศเวลาเพื่อก้าวหน้าทางวิชาการและการบริหาร

งานสำคัญอย่างหนึ่งต้องการผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นได้เต็มเวลา หรืออย่างน้อยก็ต้องการให้ผู้ทรงตำแหน่งนั้นๆ ถือว่าตำแหน่งนั้นเป็นงานเอกของตน ไม่ใช่งานที่จะเจียดเวลาไปทำ

มีผู้กล่าวว่า นักการเมืองหรือผู้ทรงตำแหน่งการเมืองไม่ควรครองตำแหน่งสำคัญในมหาวิทยาลัย เพราะอาจจะชักการเมืองเข้าสู่ในบรรยากาศของมหาวิทยาลัย ทำให้พรรคการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถชักจูงนิสิตนักศึกษาให้เอียงไปทางใดทางหนึ่ง ผู้เขียนเองไม่สู้จะห่วงนักในข้อนี้ เพราะเชื่อว่าอาจารย์ต่าง ๆ และนิสิตนักศึกษามัวิจารณ์วิจารณ์ในด้านการเมืองได้ดีพอที่จะต้านทานอิทธิพลอันไม่ชอบธรรม หากจะมีผู้พยายามใช้ ปฏิริยาของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาอาจจะเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับผู้ตกตวงก็เป็นได้ เฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าได้เห็นการใช้อิทธิพลทางไม่ชอบธรรมตาต่ออยู่ เพราะนักการเมืองก็ยังมีรูปร่างเหมือนกัน

ประเด็นนอกข้อหนึ่งที่มีผู้จะนำมากล่าวอ้าง คือ ในกรณีมหาวิทยาลัยบางแห่งมีผู้พยายามเข้ามาชักจูง ใจนิสิต นักศึกษาไป ทางด้าน การเมืองอันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีคอมมิวนิสต์เข้าแทรกแซง ในกรณีเช่นนี้มีก็จะต้องว่ามีผู้ใหญ่ในราชการเช่นรัฐมนตรีเป็นอธิการบดี จะสามารถต่อต้านเบื้องต้นการแทรกแซงดังกล่าวได้ ข้อนี้ เมื่อพิจารณาเหตุให้ลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่าไม่เป็นข้ออ้างที่มโนทัศน์พอ

เพราะผู้ใหญ่ในราชการที่จะมาบ่งกันการแทรกแซงทางการเมืองนั้น ถ้ายังคงเป็นผู้ใหญ่ในราชการอยู่ที่ไหนแล้วจะหาเวลามาอ่านนิตยสารเอง เพื่อต่อสู้บ่งกันกับปรบิคมที่จงใจจะทำขบอบอยู่ตลอดเวลา มีวิควบคุมอย่างอนคควาน และสมสมรรถภาพคควาน คือ ให้อาจารย์ที่เชอถอไว้วางใจได้ เป็นเจาหนาที่ดูแลในด้านการปกครองอย่างใกล้ชิด หนีออกหนีไปจากนั้นก็เป็นเรื่องของกฎหมาย และตำรวจรักษาความสงบเรียบร้อยตามปกติ

ข้ออ้างอีกข้อหนึ่งคือ ถ้าได้รัฐมนตรีมาเป็นอธิการบดีหรือคคตเบตก็จะม่ของทางหาความเจริญมาสู่มหาวิทยาลัยได้ง่ายขึ้น เพราะของบประมาณได้ง่าย ข้ออ้างถ้าเป็นจริงก็เป็นกรรมของประเทศไทย ที่การพิจารณางบประมาณแผ่นดินนั้นม่หลักเกณฑ์พิจารณาอยู่แต่ว่าใครเป็นผู้ขอ เป็นข้ออ้างที่หมิ่นประมาทการปฏิบัติราชการตั้งแต่ชนคคตรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีต่างๆ และสำนักงบประมาณทั้งสำนักผู้เขียนเห็นว่ามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ขงอธิการบดีมิใช่รัฐมนตรี แต่ได้รับงบประมาณมากกว่ามหาวิทยาลัยอินโดเนเป็นพยานหลักฐานได้อย่างคควาขอนม่จริง

ถ้ามีความจำเป็นจริง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจะพ้งมีอธิการบดีขงม่ชื่อเสียงเกียรติยศสูงส่งมีคคตวุฒิต แต่ม่สามารถปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยได้เต็มเวลา ก็ขงมีทางที่จะกระทำได้ โดยถอว่าอธิการบดีเป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์ อย่างในประเทศอังกฤษเขาเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ รัฐมนตรี หรือแม่แต่คควตลกขมขชื่อเสียงเป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัย แต่ในกรณีเช่นนี้อธิการบดีม่อำนาจหนาที่มากนักตามกฎหมายอำนาจหนาที่ขงสูงในมหาวิทยาลัยนั้น กฎหมายบัญญัติให้อธิการบดี (Vice Chancellor) เป็นผู้บริหาร

สรุปความว่า ประเด็นที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับลักษณะอันดีของผู้ครองตำแหน่งสำคัญในมหาวิทยาลัยนั้นก็คคือ (ก) คคตวุฒิต และ (ข) ความสามารถที่จะปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยได้เป็นงานเต็มเวลาหรืองานเอก

* ข้อนี้ขอมหาความคควาว่าบุคคลคนเดีขม่ควรถ่างตำแหน่งสำคัญในมหาวิทยาลัยมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง

2. การวางนโยบายและการควบคุมงานบริหาร

อำนาจและหน้าที่สูงสุดภายในมหาวิทยาลัยนั้น ย่อมเป็นของสภามหาวิทยาลัย ความสัมพันธ์ระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับรัฐบาลควรมีลักษณะที่เป็นการระงับข้อพิพาทกันและกัน ฐานะผู้ใหญ่ต่อผู้ใหญ่ กล่าวคือ รัฐบาลเป็นผู้บริหารประเทศรับผิดชอบนโยบายทุกด้านรวมทั้งด้านการศึกษา และรัฐบาลสนับสนุนมหาวิทยาลัยในด้านการเงินในลักษณะอันเหมาะสม (ดู 4 ต่อไปข้างล่าง) ฉะนั้น มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นที่จะปฏิบัติงานภายในกรอบนโยบายใหญ่ ๆ ของรัฐบาล นอกจากนั้นในกฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีหนึ่งท่าน (จะเป็นนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการศึกษาราชการ หรือรัฐมนตรีว่าการอุดมศึกษา ก็แล้วแต่จะเป็นไป) จะพึงเป็นผู้รับผิดชอบรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมาย ในสภามหาวิทยาลัยจึงควรมีผู้แทนรัฐบาลจำนวนหนึ่งซึ่งรัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้ง เป็นอัตราส่วนระหว่าง $1/4$ ถึง $1/3$ (หรือแม้ $1/2$) ของจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยทั้งสิ้น

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลย่อมตระหนักว่าหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยเป็นหน้าที่ทางวิชาการ และวิชาการจะเจริญได้เป็นประโยชน์แก่ประเทศและรัฐบาลเองก็โดยมีเสรีภาพพอสมควร รัฐบาลย่อมพึงเคารพในความรอบรู้และความรู้จักรับผิดชอบของคณาจารย์ซึ่งเป็นปัญญาชน สามารถปกครองตนเองได้ตามหลักประชาธิปไตย (ถ้าแม้จะถือว่ามหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ที่มีความรู้ระดับสูง ไม่สามารถปกครองตนเองได้แล้ว รัฐบาลก็ควรจะเลิกล้มความคิดและนโยบายที่จะร่างรัฐธรรมนูญ และเทอดทูนหลักประชาธิปไตยสำหรับประชาชนทั่วประเทศได้) ฉะนั้น รัฐบาลจึงสมควรสนับสนุนหลักประชาธิปไตยในการบริหารมหาวิทยาลัย และควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีอิสระเสรีภาพในการบริหารงานมหาวิทยาลัยภายในขอบเขตอันกว้างขวางพอสมควร

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการข้างต้น กรรมการสภามหาวิทยาลัยจึงควรประกอบด้วยบุคคลประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐบาลแต่งตั้ง $1/4$ ถึง $1/2$ ของจำนวนทั้งสิ้น
- ข. อธิการบดีและคณบดีต่าง ๆ โดยตำแหน่ง
- ค. ศาสตราจารย์ ผู้ที่ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เลือกตงชน จำนวนอย่างน้อย 2 คน
- ง. อาจารย์ ชงอาจารย์อื่น ๆ เลือกตงชน อย่างน้อย 2 คน
- จ. ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ซึ่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยเชิญมาเป็นกรรมการด้วย

สภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่กำหนดนโยบายของ มหาวิทยาลัย ให้ สอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาล นโยบายดังกล่าว อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบไปดำเนินการ และสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย เฉพาะอย่างยิ่งอนุมัติงบประมาณประจำปี แผนพัฒนา และควบคุมดูแลการเงินให้เป็นไปโดยดี

ทุกวันนี้ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานสภามหาวิทยาลัยทุกแห่ง โดยตำแหน่ง ท่านนายกรัฐมนตรีปัจจุบันทราบดีว่าชนมความเสียหายอยู่มาก ฉะนั้น ประธานสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจึงควรมิใช่ นายกรัฐมนตรี ถ้าจะให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ก็ควรให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยเลือกกันเองเป็นประธาน แต่ไม่ควรเลือกจากอธิการบดี คณบดีหรือคณาจารย์ ควรเลือกจากประเภท (ก) และ (จ) เป็นประธานสภามหาวิทยาลัยก็ยังได้

3. การสนับสนุนวิชาการ

สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ทางการบริหารและนโยบาย ในด้านวิชาการ จำเป็นจะต้องมีสภาอาจารย์เป็นองค์กรหนึ่ง เพื่อเปิดโอกาส และ เป็นการ สนับสนุน ให้บรรยากาศทางวิชาการเจริญแพร่หลายขึ้น

สภาอาจารย์ดังกล่าวเทียบได้กับที่ในต่างประเทศเรียกว่า Academic Senate ประกอบด้วยคณาจารย์ทั้งในด้านการสอนและการวิจัย ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สภามหา-

วิทยาลัยเฉพาะในด้านวิชาการและการพัฒนาวิชาการ หลักการดำเนินงานและองค์ประกอบของสภาอาจารย์อาจจะแตกต่างกันได้ แล้วแต่มหาวิทยาลัย แต่ควรวัดหลักประชาธิปไตย ในทางปฏิบัติ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการควรเป็นประธานสภาอาจารย์ หลักสูตรในคณะและแผนกวิชาต่าง ๆ โครงการวิจัยและแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ด้านวิชาการควรจะเป็นหน้าที่เบื้องต้นของสภาอาจารย์ดังกล่าว

4. การเงิน

รายได้ของมหาวิทยาลัยอาจจะมาจาก (ก) เงินค่าบำรุงเก็บจากนักศึกษา (ข) เงินผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย และ (ค) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

รายจ่ายของมหาวิทยาลัยแยกได้เป็น (ก) รายจ่ายบริหารปกติ และ (ข) รายจ่ายลงทุน

การดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัย ไม่เหมือน กับ การดำเนินงาน ของ หน่วยราชการทั่วไป เพราะมีรายจ่ายที่คาดหมายไม่ได้เป็นอันมาก และกิจการบางชนิดเกิดจากความจำเป็นรีบด่วน รอให้ถึงงบประมาณใหม่ไม่ได้ ถ้าไม่กระทำโดยเร็วพลัน จะเกิดความเสียหายได้รุนแรง ฉะนั้น การเงินของมหาวิทยาลัยจึงควรจะมี ความคล่องตัวพอสมควร แต่ต้องมีการควบคุมดูแลให้รัดกุมพอใช้ (ทำนองเดียวกับรัฐวิสาหกิจ)

ฉะนั้น เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจะพึงให้แก่มหาวิทยาลัยจึงควรจะจ่ายในลักษณะที่ ให้ สภามหาวิทยาลัย (ซึ่งมีผู้แทนรัฐบาลเข้าร่วมอยู่ด้วย) เป็นผู้อำนาจหน้าที่ ควบคุมดูแลเอง ไม่ต้องมี การตรวจก่อนจ่าย (pre-audit) แบบหน่วยราชการธรรมดา และไม่ต้องอยู่ในบังคับแห่งระเบียบราชการตามปกติ แต่ให้ สภามหาวิทยาลัยออก ระเบียบข้อบังคับเองตามลักษณะที่เหมาะสม หรืออีกนัยหนึ่งอำนาจให้มหาวิทยาลัย มีเสรีภาพในการเงินภายในขอบเขตที่กว้างแต่รัดกุม

รายจ่ายประเภทบริหารนั้นเป็นยอดที่พอจะคาดหมายได้ล่วงหน้าสักห้าปี ทุก
 วันมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีการควบคุมรายละเอียดอย่างไม่ทำ
 ให้คล่องตัวได้ ควรจะหาทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยรัฐบาลไม่ต้องเสียเงินเพิ่ม
 สำหรับงาน

มหาวิทยาลัยส่วนมากในสหรัฐอเมริกา ได้รับอนุเคราะห์จากรัฐบาลเป็น
 ลักษณะที่คืนทุนมหาวิทยาลัยเก็บผลประโยชน์มาใช้ได้ สำหรับประเทศไทยการกระทำ
 เช่นนั้นยอมสิ้นเปลืองเงินรัฐ แต่มิควรจะให้ได้ผลอย่างเดียวกันโดยไม่สิ้นเปลือง
 คือ รัฐบาลอนุเคราะห์มอบพันธบัตรให้แก่มหาวิทยาลัยเพื่อเก็บดอกเบี้ยมาใช้จ่าย

สมมติว่ามหาวิทยาลัยพึงใช้จ่ายในการบริหารละ 35 ล้านบาท (เฉลี่ยห้าปี)
 และดอกเบี้ยพันธบัตรร้อยละ 7 ต่อปี รัฐบาลอาจจะออกพันธบัตรชนิดเปลี่ยนมือไม่
 ได้ มอบให้แก่มหาวิทยาลัยมูลค่า 500 ล้านบาท การจ่ายดอกเบี้ยนั้นจ่ายปีละสอง
 ครั้งตามปรกติอย่างทปฏิบัติกันอยู่ในเวลานี้ ผลก็คือ แต่ละปี แทนที่รัฐบาลจะต้ง
 งบประมาณรายจ่ายบริหารให้แก่มหาวิทยาลัย 35 ล้านบาท ก็กลายเป็นรัฐบาลต้งบ
 ประมาณรายจ่ายประเภทดอกเบี้ยพันธบัตร (ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับ) 35 ล้านบาท
 จำนวนเงินไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนต้นเงิน 500 ล้านบาทที่เป็นพันธบัตรนั้นรัฐบาลเพียง
 แต่ออกใบพันธบัตรให้ไม่ต้องมีเงินผ่านไปมา

เมื่อใกล้จะครบห้าปี มหาวิทยาลัยกับสำนักงบประมาณก็จะร่วมกันพิจารณา
 รายจ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยต่อไปอีก 1 งวด 5 ปี แล้วก็เพิ่มจำนวนพันธบัตรให้
 ตามผลของการพิจารณา

สำหรับงบประมาณรายจ่ายลงทุนของมหาวิทยาลัยนั้น เป็นยอดที่ไม่สู้จะสม่ำเสมอ
 ทุกปี ฉะนั้น จึงควรใช้อุดหนุนด้วยวิธีการงบประมาณอีกวิธีหนึ่ง คือ ใช้คณะ
 กรรมการที่ในต่างประเทศบางประเทศใช้เรียกว่า University Grants Committee (UGC)

เป็นผู้พิจารณาจัดสรรให้แก่มหาวิทยาลัยโดยเจรจากับมหาวิทยาลัยด้านหนึ่ง และเจรจากับสำนักงานประมาณอีกด้านหนึ่ง ประมาณการลงทุนนั้นควรกำหนดเป็นโครงการห้าปี แต่พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมได้ทุกปี

การปฏิบัติตามข้อเสนอข้างต้นมีผลต่ออยู่หลายประการ คือ

- ก. การเงินมหาวิทยาลัยคล่องตัวขึ้นเหมาะกับลักษณะงาน
- ข. รัฐบาลไม่ต้องเสียเงินเพิ่มกว่าระบบการเงินปัจจุบัน
- ค. เป็นการส่งเสริมมหาวิทยาลัยให้มีสภาพควบคุมตนเองได้

ในการควบคุมการเงินนี้ ภายในมหาวิทยาลัยทั้งในด้านรายจ่ายบริหาร และด้านรายจ่ายลงทุน อธิการบดีก็มีหน้าที่เสนองบประมาณต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติ รัฐบาลก็มีทางควบคุมการอนุมัติงบประมาณโดยผู้รัฐบาลแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย นอกจากนี้ สภามหาวิทยาลัยยังมีอำนาจหน้าที่ออกระเบียบการเงินทุกประการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเป็นการควบคุมอีกชั้นหนึ่ง การตรวจสอบการเงินภายใน (internal audit) อธิการบดีก็มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ (ทำนองเดียวกับบริษัทหรือธุรกิจ) และนอกจากนั้นรัฐบาลยังสามารถสอบบัญชี (external audit) ได้อีกชั้นหนึ่งโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้สอบบัญชีอิสระก็ได้ นับว่าไม่เสียหายในด้านการควบคุมการเงินให้รัดกุมแต่อย่างใด ถ้ามหาวิทยาลัยใดกระทำเหลวไหลก็ปรากฏเรื่องขึ้นโดยเร็วและรัฐบาลมีทางแก้ไขป้องกันได้หลายวิธี เช่น เปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องได้โดยผ่านสภามหาวิทยาลัย

5. การบริหารงานบุคคล

ในระบบปัจจุบัน อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมักเป็นข้าราชการ การเป็นข้าราชการนี้อาจมีส่วนดีอยู่บ้างและสำหรับบางคน แต่ข้อเสียที่สำคัญมีอยู่สองประการ คือ (ก) ระเบียบวินัยในระบบข้าราชการเป็นอุปสรรคแก่ความก้าวหน้า

ทางวิชาการ และ (ข) ระบบราชการไม่สามารถดึงดูดให้ผู้วิชาเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำในจำนวนเพียงพอ

เรื่องระเบียบวินัยนั้น เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะข้าราชการต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลโดยเคร่งครัด และในรายละเอียด แม้จะมีความเห็นขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา หรือรัฐบาล ถ้ากล้าพอก็เสนอความเห็นขัดแย้งได้แต่เป็นการภายใน จะเปิดเผยมิได้ แต่หน้าที่ของอาจารย์นั้นต่างกับข้าราชการ อาจารย์พึงพยายามค้นคว้าหาสิ่งใหม่ในวิชาการอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นข้อขัดแย้งหรือข้อสนับสนุนผู้บังคับบัญชา และเมื่อได้วิจัยมาแล้ว ก็ทำหน้าที่จะพิมพ์หรือพูดเผยแพร่ข้อวิจัยนั้น ๆ โดยเสรีภาพ เรื่องนี้เป็นจริงสำหรับวิชาการทุกสาขา แต่เฉพาะอย่างยิ่ง ในสาขาสังคมศาสตร์ยิ่งสำคัญ เพราะเกี่ยวกับการเมือง การต่างประเทศ เศรษฐกิจ ฯลฯ แม้ในทางปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาจะไม่ได้เคยลงโทษผู้กระทำละเมิดวินัยในข้อนี้ก็ตาม และแม้ว่าในระยะปัจจุบันข้าราชการเขียนข้อความลงในหนังสือพิมพ์ได้ ถ้าหากผู้บังคับบัญชาอนุญาตก็ตาม การพิมพ์ข้อจำกัดเสรีภาพอยู่เช่นนี้ ก็ทำให้อาจารย์ส่วนใหญ่ย่อท้อต่อการเสียดสี และต้องใช้ความระมัดระวังจนเกินไป อุปสรรคข้อนี้เข้าใจว่าเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การวิจัยในมหาวิทยาลัยมีน้อยจนเกินควร

อัตราเงินเดือนและรายได้เป็นปัจจัยสำคัญ ช่วยให้ผู้วิชาสมัครเข้าทำงาน และคงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่นั้นทนทานพอ ทักกล่าวเช่นนี้ ขอขยายความว่า ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่เรื่องเงินเดือนข้าราชการจะสูงหรือต่ำอย่างเดียว ประเด็นสำคัญอยู่ที่ จะหาอาจารย์ประจำที่ใด ๆ มาอยู่ยังภททในมหาวิทยาลัยได้มากพอหรือไม่ และถ้าไม่ได้มากพอ จะควรทำอย่างไร

ผู้สมควรจะเป็นอาจารย์นั้น คือ ผู้ที่ (ก) มีความรู้ดี บวกด้วย (ข) มีฉันทะในทางวิชาการ ขอมเสียดสีอย่างอื่นได้ ถ้ามีโอกาสแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้ ลักษณะทั้งสองประการนี้เป็นลักษณะที่จำเป็นควบคู่กันไป ถ้าเราหา

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยได้เพียงพอนิตที่มลภาวะทั้งสองประการได้ ปัญหาทั้งหมดไป ส่วนหนึ่งอาจจะไม่ต้องคำนึงในด้านรายได้ของอาจารย์ แม้จะต่ำกว่าในอาชีพอื่น แต่ยังคงมีปัญหาด้านความยุติธรรมในสังคมเพราะถ้ารายได้ของอาจารย์ต่ำกว่าในอาชีพอื่น ก็เท่ากับลดโทษบุคคลจำนวนหนึ่งที่จะเสียผลประโยชน์ส่วนตัวมาเป็นอาจารย์ประจำ

แท้จริง ผู้ที่เป็นอาจารย์หรือผู้ที่อาจสมัครเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำก็เป็นมนุษย์ปุถุชนแบบคนอื่น ๆ มักเลสความต้องการทางวัตถุไม่มากนักอีกด้วยกับทุกคน ถ้ารายได้จากอาชีพอาจารย์ต่ำกว่ารายได้จากอาชีพอื่นมากแล้ว ก็จะหาอาชีพมาประจำมหาวิทยาลัยได้ยากยิ่งขึ้น

ข้อนี้เป็นข้อที่รบกวนอยู่ทั่วไป เพราะรัฐบาลก็ยังพยายามสนับสนุนให้อาจารย์มหาวิทยาลัยได้รับการปฏิบัติซึ่ง (ในหลักการ) ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ เว้นแต่ตุลาการและอัยการ คือ ให้อยู่ในระบบ ก.ม. แทนระบบ ก.พ. ซึ่งหมายความว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยสามารถเลื่อนขั้นได้สะดวกโดยไม่ต้องติดตัน

แต่ข้อแก้ปัญหาดูด้วยระบบ ก.ม. นั้นขอเสียหลายประการ คือ (1) ทำให้การปูนบำเหน็จรางวัลอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลงานหรือความสามารถ ใครที่เป็นอาจารย์อยู่ได้นานพอ ก็ต้องได้เป็นชนพิเศษและศาสตราจารย์เข้าสักวันหนึ่ง ๆ ที่ไม่ต้องมีคุณวุฒิ ความสามารถหรือความขยันขันแข็งอย่างใด ส่วนอาจารย์ใหม่ ๆ นั้น แม้จะมีผลงานดีเด่นก็ยังได้เงินเดือนแค่ 1 ขั้นบ้าง 2 ขั้นบ้างตามบุญตามกรรม ถ้าหลังอาจารย์เก่าที่อาจจะตายด้านแล้ว แต่เดินล่วงหน้าไปไกล วิธีการเช่นนี้ไม่เป็นการชักจูงให้ใครจะหมกหมิ่นมีอุตสาหะ วิริยะ ทำงานให้ได้ผลดีเด่น (ที่หมกหมิ่นเองโดยไม่ต้องชักจูง ก็ยังมีบ้างเป็นธรรมดา) และนอกจากนั้นยังสนับสนุนให้หนักเลงคิไขว้ลงซึ่งหลัก คือ อยู่ในระบบ ก.พ. จนเกือบตันแล้วขอย้ายมาเข้าระบบ ก.ม. เพื่อเลื่อนขั้น พอเลื่อนได้ย้ายกลับเข้าระบบ ก.พ. พอเกือบตันย้ายมา ก.ม. ใหม่ ฯลฯ ฯลฯ

ข้อเสียหายข้อที่ (2) เมื่อเทียบตำแหน่งต่อตำแหน่ง ขึ้นต่อชั้นแล้ว ข้าราชการที่เป็นอาจารย์ก็ยิ่งด้อยกว่า ข้าราชการ ใน กระทรวง ทบวง กรม ปกติ ในด้าน อำนาจ ศักดิ์ศรี และลาภสักการะด้านอื่นที่ไม่ใช่เงินเดือน อาจารย์ชั้นพิเศษไม่มีรถประจำตำแหน่ง มักจะไม่มียาได้เพิ่มเติมในฐานะกรรมการหรือenginรางวัลอย่างอื่น ที่เห็นได้ชัดคือมักเศรษฐศาสตร์ถ้าไปดำรงตำแหน่งในสำนักงานประมาณหรือสภาพพัฒนาการ เศรษฐกิจ ฯ หรือกระทรวงการคลัง หรือกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ อำนาจก็มากกว่า ศักดิ์ศรีก็ดีกว่า รายได้ประกอบอย่างอื่นก็มากกว่าที่จะเป็นอาจารย์ในชั้นเดียวกัน ถ้าเป็นนักวิศวกรรมและเลือกรายได้ตามลำดับสูงมาห้าตำแหน่งแล้ว ก็ต้องเลือกลำดับแรกอยู่นอกราชการ คือ อยู่ในวิสาหกิจเอกชน ลำดับที่สองราชการพลเรือน ลำดับที่สามอาจารย์มหาวิทยาลัย

เมื่อสถานการณ์เป็นอยู่เช่นนี้ และเมื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับ การผลิตและสงวนรักษาอาจารย์ที่ดีให้มากพอได้ส่วนกับบัณฑิตศึกษา ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัย

ระบบที่เห็นว่าควรจะนำมาใช้ในโลก คือ ระบบที่มีอยู่ตามวงการวิสาหกิจต่าง ๆ คือ แยกอาจารย์ออกจากราชการเสีย ให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบว่าด้วยการบรรจุแต่งตั้ง ถอดถอน อัตรเงินเดือน การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนชั้นอาจารย์ การสวัสดิการต่าง ๆ และบำเหน็จบำนาญ ฯลฯ เสียเอง รัฐบาลยังมีทางควบคุมเรื่องนี้อยู่ โดยใช้กรรมการที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้นในสภามหาวิทยาลัยด้านหนึ่ง และโดยอาศัย University Grants Committee อีกด้านหนึ่ง

ข้อที่ควรคำนึงในการวางระเบียบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น คือ ความมั่นคงอบอุ่นในการดำรงตำแหน่งอาจารย์ ซึ่งเป็นข้อดีของระบบราชการปัจจุบัน และซึ่งมีอยู่แล้วตามวิสาหกิจต่างๆ ฉะนั้น การแยกอาจารย์ออกจากราชการนั้นจะไม่ทำให้อาจารย์รู้สึกหวั่นไหวต่อความไม่แน่นอนในการประกอบอาชีพ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถอำนวยความสะดวกให้อาจารย์อยู่อย่างคงทน และจะมีกำลังใจต่อหน้าที่ของตน

ระเบียบการแต่งตั้งอาจารย์ไม่ควรจะมีชั้นแบบข้าราชการพลเรือน แต่ควรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามลักษณะของงาน กล่าวคือ มีลำดับเป็นอาจารย์ผู้ช่วย อาจารย์อาวุโส ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์อาวุโส เป็นต้น หรืออะไรทำนองนี้ การกำหนดอัตราเงินเดือนและชั้นวง ก็ควรกำหนดให้ตรงต่อหน้าที่และภาวะความรับผิดชอบ ตามหลักที่เรียกกันว่า position classification (ซึ่งแม้ในทางราชการ ก.พ. ก็พยายามจะกระทำอยู่แล้ว แต่จะต้องเสียเวลาอย่างน้อย 5 ปี) ถ้าแยกอาจารย์ออกมาจัดเข้าระบบนี้ ก็จะกระทำโดยรวดเร็ว และได้ผลทันตา

การพิจารณาบำเหน็จรางวัลเพื่อเลื่อน ตำแหน่ง อาจารย์ ก็ควร จะวาง ระบบการประเมินผลงานซึ่งประกอบด้วยการสอน การควบคุมวินัยนักศึกษา การช่วยบริหาร การวิจัย การเผยแพร่ในวิชาการ

การสนับสนุนงานวิจัยในมหาวิทยาลัยจะกระทำได้ดีดังเช่นตามระบบนี้ เพราะไม่ต้องเป็นห่วงว่า ถ้าเปิดโอกาสพิเศษให้อาจารย์แล้วจะต้องยอมให้ข้าราชการประเภทอื่นได้รับโอกาสเหล่านั้นด้วย อย่างในระบบปัจจุบัน เช่น การให้ลาไปวิจัย (sabbatical leave) ก็จะสนับสนุนได้งายขึ้น

การปฏิบัติต่าง ๆ แก่อาจารย์ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ คงจะใช้เป็นบรรทัดฐานได้สำหรับมหาวิทยาลัยส่วนมาก กล่าวคืออัตราเงินเดือนก็เท่าๆ กัน ในตำแหน่งเดียวกัน แต่ถ้ามมีปัญหาพิเศษสำหรับมหาวิทยาลัยบางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดซึ่งหาอาจารย์ได้ยากกว่าในกรุงเทพฯ ก็อาจมีข้อจูงใจพิเศษให้ยกเว้นเป็นราย ๆ ไป กระทำเช่นนั้นได้งายกว่าในระบบราชการปัจจุบัน

เท่าที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้เขียนรู้สึกว่าเป็นการแก้ปัญหาเรื่องอาจารย์ขาดแคลนได้ดีพอสมควร และหวังว่าอาจารย์ต่าง ๆ คงจะเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้ามหาวิทยาลัยบางท่านทึ่งผู้ใหญ่และผู้ย่อยยังรกรการเป็นข้าราชการอยู่ ก็ควรจะเคารพใน

สิทธิเสรีภาพของท่านโดยให้คงอยู่ในระบบราชการดั้งเดิมเฉพาะคน จะทำเช่นนั้นก็
 ทำง่าย ไม่ยุ่งยากแก่การปฏิบัติ หรือถ้าจะต้องการให้มีเพียงระบบเดียวในมหาวิทยาลัย
 ต่าง ๆ วิธีที่ดีก็คือการใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยทั่วไป ถ้าฝ่ายข้างมากต้อง
 การเป็นอย่างไร ฝ่ายข้างน้อยก็ควรอนุโลมตามซึ่งเป็นธรรมเนียมในระบบประชาธิปไตย
 ในหมู่ปัญญาชน

ศาสตราจารย์ ดร. ป่วย อิงภากรณ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 บทความจาก รายงานการสัมมนาวิทยาลัย ครั้งที่ 2
 "การบริหารงานมหาวิทยาลัย"

1870
The first of the year was a very
dry one, and the crops were
very poor. The weather was
very hot, and the crops were
very dry. The weather was
very hot, and the crops were
very dry.

The second of the year was a
very wet one, and the crops
were very good. The weather
was very cool, and the crops
were very green. The weather
was very cool, and the crops
were very green.

The third of the year was a
very dry one, and the crops
were very poor. The weather
was very hot, and the crops
were very dry. The weather
was very hot, and the crops
were very dry.

หลักเกณฑ์การศึกษา
ชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท และ ปริญญาเอก
ของมหาวิทยาลัย และสถาบันเทียบเท่า

คำนำ

เพื่อต้องการให้การจัดหลักสูตรชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท และ ปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าต่างๆ ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอัน เดียวกัน และสอดคล้องกับแผนดำเนินงานของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยในรอบ 10 ปี ซึ่งเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัด ปรับปรุงมาตรฐานของมหาวิทยาลัยภายในประเทศ ให้ทัดเทียมมาตรฐานสากลทุกวิถี ทางโดยเริ่มจากการผลิตและการปรับปรุงอาจารย์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ โดยจัดและ สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ขึ้นในประเทศ โดยร่วมมือกันและร่วมมือกับองค์การและมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เพื่อให้ผู้สำเร็จ การศึกษาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศและผลิตอาจารย์ในสาขาที่มีความจำเป็น อย่างรีบด่วน

คณะกรรมการบริหาร สภาการศึกษาแห่งชาติจึงแต่งตั้ง "คณะกรรมการประ-
สานงานระดับบัณฑิตศึกษา" ขึ้น เพื่อทำการพิจารณาวางหลักเกณฑ์และมาตรฐาน
การศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และสถาบัน
เทียบเท่าถือเป็นหลักเกณฑ์ใช้ในการดำเนินงานต่อไป

คณะกรรมการประสานงานระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่ง ดร. ประเสริฐ วัฒนศรี
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นประธาน แต่งตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม
2512 โดยเปลี่ยนรูปมาจาก "คณะกรรมการประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย"

คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดให้มีการร่วมมือประสานงานระดับบัณฑิตศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ
2. เสนอแนะมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
3. เสนอแนะเพื่อหาทางขจัดอุปสรรคในการดำเนินงานระดับบัณฑิตศึกษา
4. เสนอแนะข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
5. ให้คำปรึกษาต่าง ๆ ตามที่สภาการศึกษาแห่งชาติมอบหมาย

หลักเกณฑ์การศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาเอกนั้นได้ผ่านการพิจารณาจาก
คณะกรรมการบริหาร สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งสุดท้ายเมื่อคราวประชุมครั้งที่
30/2511 วันที่ 1 พฤศจิกายน 2511 และหลักเกณฑ์การศึกษาชั้นประกาศนียบัตร
ชั้นสูงนั้น เริ่มให้การพิจารณาหลักเกณฑ์การศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาเอกสั้น
สุดลงแล้ว และได้ผ่านการพิจารณาครั้งสุดท้ายจากคณะกรรมการบริหาร สภาการ
ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 6/2513 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2513 มีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์การศึกษาชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ของมหาวิทยาลัย และสถาบัน
เทียบเท่า

1. ลักษณะของสาขาวิชาและลักษณะของหลักสูตร

- 1.1 เป็นสาขาเฉพาะของกลุ่มวิชาชีพ (Professional Courses) เพ่มุ่งให้วิชาการ
เพิ่มเติม และฝึกฝนหาความชำนาญเพิ่มเติมในสาขาวิชาเฉพาะนั้น ๆ แต่ไม่

ควรเป็นสาขาประเภทวิชาพื้นฐาน เช่นวิทยาศาสตร์พื้นฐานสาขาต่างๆ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์พื้นฐาน หรืออาจเป็นสาขาวิชาที่ประมวลวิชาการหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน (Combined Field) และ

1.2 หลักสูตรมีลักษณะจบในตัวเอง (Terminal Course)

2. โครงการศึกษา

- 2.1 การรับเข้าศึกษา ผู้เข้าศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้
 - ก. จะต้องเป็นผู้สำเร็จปริญญาตรี
 - ข. การทดสอบมาตรฐานวิชาการต่างๆ เพิ่มเติม ให้อยู่ในดุลยพินิจของบัณฑิตวิทยาลัยของแต่ละมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่า
- 2.2 ระยะเวลาการศึกษา ไม่น้อยกว่า 1 ปี และไม่เกิน 3 ปี
- 2.3 หน่วยกิตการเรียน Course Work อย่างน้อย 30 หน่วยกิต ตามระบบ Semester

หมายเหตุ ระบบให้คะแนนในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงให้ใช้ Letter System โดยกำหนดค่าของคะแนน (Grade Point) ไว้ดังนี้

A = 4

B = 3 = Passing grade

C = 2

D = 1

F = 0

- 2.4 การสอบตามลำดับชั้นจนกว่าจะได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูง ผู้ที่จะได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูง จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกและสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยไม่บังคับว่าจะต้องมีการสอบ Comprehensive

Examination หรือสอบผ่าน Foreign Language Requirement แต่ถ้ามหาวิทยาลัยหรือสถาบันใดต้องการกำหนดกฎเกณฑ์เหล่านี้ ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันนั้น

หลักเกณฑ์การศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่า

1. โครงการศึกษา

1.1 การรับเข้าศึกษา : มาตรฐานของผู้เข้าศึกษาและการทดสอบมาตรฐานวิชาการเพื่อรับเข้าศึกษา

1.1.1. ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีที่สมัครเข้าเรียนปริญญาโท จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ต้องได้คะแนนเกียรตินิยม หรือ

ข. ต้องได้คะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรการศึกษา B หรือค่าของคะแนน (grade point) 2.75 หรือ

ค. ต้องได้คะแนนอยู่ในลำดับหนึ่งในสาม (top-one-third) ของชั้นโดยคิดคะแนนเฉลี่ยของชั้นจบการศึกษาไปแล้วอย่างน้อย 5 รุ่น การใช้เกณฑ์อย่างอื่นเพิ่มเติม หรือแตกต่างจากหลักเกณฑ์ข้างต้นให้อยู่ในดุลยพินิจของบัณฑิตวิทยาลัยของแต่ละมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่า และให้หารือกับสภาการศึกษาแห่งชาติ

1.1.2 ผู้ที่สำเร็จปริญญาโท ที่สมัครเข้าเรียนปริญญาเอก จะต้องมียุทธศาสตร์ครบถ้วนเช่นลาดังต่อไปนี้

ก. ต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ด้วยคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า B+ หรือค่าของคะแนน (grade point) 3.5

ข. อาจารย์ผู้เป็นที่ปรึกษา (advisor) หรืออาจารย์ผู้สอนในชั้นปริญญาโท 2 คน เป็นผู้เสนอแนะ

ค. อาจารย์หรือคณะอาจารย์ผู้ควบคุมในการทำปริญญาเอก พิจารณาแล้ว เห็นสมควรที่จะรับเข้าศึกษา

ในกรณีที่อาจารย์หรือคณะอาจารย์ผู้ควบคุมในการทำปริญญาเอกพิจารณาแล้วเห็นว่ายังขาดลักษณะวิชา (subject matter) บางอย่างเพียงเล็กน้อย หรือรายงานการศึกษาระดับปริญญาโทที่ผ่านมาแล้วยังไม่สมบูรณ์ มหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่า อาจรับเข้าเป็นนักศึกษาชั่วคราว (provisional candidate) จนกว่าจะได้ผลการศึกษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยต้องการ จึงจะรับเข้าเป็นนักศึกษาปริญญาเอกโดยสมบูรณ์

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าอาจสอบคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ ก. ข้อ ข. และข้อ ค. เพื่อทดสอบมาตรฐานวิชาการตามที่มหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าต้องการก่อนรับเข้าก็ได้

1.1.3 ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรี ที่สมัครเข้าเรียนปริญญาเอก จะต้องมีความรู้ที่ครบถ้วนขั้นต่ำดังต่อไปนี้

ก. สำเร็จปริญญาตรีด้วยคะแนนเกียรตินิยม อันดับ 2 ขึ้นสูงเป็นอย่างต่ำ

ข. อาจารย์หรือคณะอาจารย์ผู้ควบคุมในการทำปริญญาเอกพิจารณาแล้วเห็นสมควรที่จะรับเข้าศึกษา

ในกรณีที่อาจารย์หรือคณะอาจารย์ผู้ควบคุมในการทำปริญญาเอกยังไม่เห็นสมควรรับเข้าเป็นนักศึกษาปริญญาเอกโดยสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่า อาจรับเข้าเป็นนักศึกษาชั่วคราว (provisional candidate) จนกว่าจะได้ผลการศึกษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยต้องการ จึงจะรับเข้าเป็นนักศึกษาปริญญาเอกโดยสมบูรณ์

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าอาจสอบคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ ก. และข้อ ข. เพื่อสอบมาตรฐานวิชาการตามมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าต้องการก่อนรับเข้าก็ได้

หมายเหตุ ระบบการให้คะแนนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกให้ใช้ letter system โดยกำหนดค่าของคะแนน (grade point) ไว้ดังนี้

$$A = 4$$

$$B = 3$$

$$C = 2$$

$$D = 1$$

$$F = 0$$

ทั้งนี้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ต้องได้คะแนนเฉลี่ย B

1.2 ระยะเวลาการศึกษา

1.2.1 การเรียนจากระดับปริญญาตรีเพื่อรับปริญญาโท : ไม่น้อยกว่า 2 ปี

และไม่เกิน 5 ปี

1.2.2 การเรียนจากระดับปริญญาโทเพื่อรับปริญญาเอก : ไม่น้อยกว่า 2 ปี

และไม่เกิน 5 ปี

หลังปริญญาโท

1.2.3 การเรียนจากระดับปริญญาตรีเพื่อรับปริญญาเอก : ไม่น้อยกว่า 3 ปี

และไม่เกิน 8 ปี

1.3 หน่วยกิตการเรียน การวิจัย และวิทยานิพนธ์

1.3.1 การทำปริญญาโท แยกได้เป็น 2 แผน คือ

แผน 1 course work อย่างน้อย 30 หน่วยกิต (ตามระบบ semester)

แล้วทำวิทยานิพนธ์

แผน 2 course work อย่างน้อย 39 หน่วยกิต (ตามระบบ semester) ซึ่งในจำนวนนี้ถ้ารวมรายงานการค้นคว้าจากเอกสาร (documentary investigation) หรือวิทยานิพนธ์ด้วย ก็ให้นับหน่วยกิตได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

หมายเหตุ สำหรับสาขาวิทยาศาสตร์ให้ใช้แต่แผน 1 เท่านั้น

1.3.2 การทำปริญญาเอก แยกได้ 2 แผน คือ

แผน 1 โดยทั่วไป

- ก. นักศึกษาที่มคอ.วุฒิปริญญาตรีต้องทำ course work ทั้งหมดอย่างน้อย 45 หน่วยกิต (ตามระบบ semester) แล้วทำวิทยานิพนธ์
- ข. นักศึกษาที่มคอ.วุฒิปริญญาโทต้องทำ course work เพิ่มเติมให้ครบ 45 หน่วยกิต (ตามระบบ semester) นับแต่เริ่มเรียนหลังปริญญาตรี แล้วทำวิทยานิพนธ์

แผน 2 ในบางสาขาวิชา

- ก. นักศึกษาที่มคอ.วุฒิปริญญาตรีต้องทำ course work ทั้งหมดอย่างน้อย 80 หน่วยกิต (ตามระบบ semester) แล้วทำวิทยานิพนธ์
- ข. นักศึกษาที่มคอ.วุฒิปริญญาโทอาจทำแต่วิทยานิพนธ์ ในความควบคุมของคณะอาจารย์ผู้ควบคุมการทำปริญญาเอกของนักศึกษา ทั้งนี้ถ้าคณะอาจารย์ฯ เห็นสมควรให้นักศึกษาทำ course work ในเรื่องใด ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะอาจารย์ผู้ควบคุมการทำปริญญาเอกของนักศึกษาผู้นั้น

หมายเหตุ เหตุผลในการกำหนดหน่วยกิตการเรียน การวิจัย และวิทยานิพนธ์ ในการทำปริญญาเอกเป็น 2 แผนนั้น เพราะลักษณะการเรียน การวิจัย

และการทำวิทยานิพนธ์ ในสาขาวิชาการต่าง ๆ นั้น มีลักษณะแตกต่างกันออกไปเป็นหลายลักษณะ แต่พอสรุปได้ว่าการทำปริญญาเอกและบางสาขาวิชานั้นยังมีความจำเป็นจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าไปอีกระยะก่อนทำการวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ ในลักษณะเช่นนี้ก็ควรใช้แผน 1 แต่บางสาขาวิชานั้นเป็นลักษณะวิชาที่นักศึกษาได้ทำ course work ต่าง ๆ ครอบงำแล้ว ในการศึกษาชั้นปริญญาโทจึงอาจทำการวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ได้ทันที เมื่อศึกษาชั้นปริญญาเอกในลักษณะเช่นนี้ก็ใช้แผน 2 ได้ เป็นข้อยกเว้น

1.4 การสอบตามลำดับขั้นจนกว่าจะได้รับปริญญา

1.4.1 การทำปริญญาโท

- ก. การสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกและสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ข. ก่อนจบการศึกษาต้องสอบผ่าน comprehensive examination ชั้นปริญญาโททางข้อเขียนและ/หรือปากเปล่า ในสาขาวิชาเอกและสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ค. ต้องสอบผ่าน foreign language requirement 1 ภาษา แต่ถ้าสาขาวิชาใดจะต้องการให้ผู้เข้าศึกษารูภาษาต่างประเทศอื่นเพิ่มเติมอีก ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของสาขาวิชานั้น แต่ foreign language requirement นี้ไม่นับหน่วยกิตให้
- ง. เสนอรายงานการค้นคว้าจากเอกสาร (documentary investigation) หรือวิทยานิพนธ์
- จ. ต้องสอบผ่าน final oral examination ในเรื่องรายงานการค้นคว้าจากเอกสาร (documentary investigation) หรือวิทยานิพนธ์ที่ได้ทำไปแล้ว และในการสอนนี้ ควรมีกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเทียบเท่ามาสมทบด้วย

1.4.2 การทำปริญญา

- ก. สอบ qualifying examination
- ข. สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะอาจารย์ผู้ควบคุมกำหนดให้
- ค. ก่อนจบการศึกษาต้องสอบผ่าน comprehensive examination ชั้นปริญญาเอกทางข้อเขียนและ/หรือปากเปล่า ในสาขาวิชาเอกและสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ง. ต้องสอบผ่าน foreign language requirement นักศึกษาในระดับปริญญาเอกจำเป็นต้องรู้ภาษาต่างประเทศอย่างดี 1 ภาษา แต่ถ้าสาขาวิชาใดที่จะต้องให้ผู้เข้าศึกษารู้ภาษาต่างประเทศอื่นเพิ่มเติมอีกก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของสาขาวิชานั้น แต่ foreign language requirement นี้ไม่นับหน่วยกิตให้
- จ. เสนอวิทยานิพนธ์ที่แสดงถึงการค้นพบวิชาการใหม่ (new discovery หรือ originality หรือการวิจารณ์ด้วยความคิดใหม่ original criticism)
- ฉ. ต้องสอบผ่าน final oral examination ในเรื่องวิทยานิพนธ์ซึ่งสอบโดยคณะอาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาชั้นปริญญาเอกของนักศึกษา และต้องมีกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเทียบเท่ามาสมทบด้วย

1.5 การเผยแพร่วิทยานิพนธ์ของผู้สำเร็จการศึกษา

สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ จะเป็นแหล่งจัดพิมพ์เผยแพร่วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาโดยมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าจะจัดส่งส่งต่อไปยังกองประมวลและประสานงาน สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ

- ก. abstract ภาษาไทยและภาษาอังกฤษของวิทยานิพนธ์
- ข. article ของวิทยานิพนธ์ที่มหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่าคัดเลือกที่สมควรเผยแพร่
- ค. วิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อทำ microfilm

2. การบริหารโครงการสอน

2.1 คณะวิชา แผนกวิชา คณะกรรมการที่จะต้องเกี่ยวข้องกับโครงการสอนแต่ละสาขาวิชา

2.1.1 คณะ/แผนกวิชาใดในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเทียบเท่า จะเปิดสอนระดับปริญญาเอกได้ คณะ/แผนกวิชานั้นต้องมีประสบการณ์ในการจัดสอนชั้นปริญญาโทมาแล้ว

2.1.2 ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา (Advisory Committee หรือ Student Committee หรือ Graduate Committee) เพื่อวางแผนการศึกษาโดยได้รับการแต่งตั้งจากบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเทียบเท่า นั้น ๆ

2.2 คณะอาจารย์

2.2.1 แผนกวิชาหรือคณะวิชาใดที่จะเปิดสอนระดับปริญญาเอก ควรมีอาจารย์ปริญญาเอกหรือศาสตราจารย์ในแผนกวิชาที่จะสอนปริญญาเอกนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 คน และต้องเป็นผู้ที่มผลงานการค้นคว้าและวิจัยเป็นที่ปรากฏมาแล้ว ทั้งนี้ไม่รวมถึงผลงานการค้นคว้าและวิจัยในขณะทำการศึกษาของอาจารย์ผู้นั้น อาจารย์ผู้ควบคุมการทำปริญญาเอกในวิชาใด ต้องเป็นอาจารย์ผู้มีวุฒิปริญญาเอกในวิชาเอกนั้น

2.2.2 อาจารย์ผู้หนึ่งควบคุมนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกไม่เกิน 5 คน

2.3 อุปกรณ์ อาคารเรือน ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องสมุด
แผนกวิชา/คณะวิชา ที่จะเปิดสอนการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกควรมีอุปกรณ์การค้นคว้าวิจัย ห้องทดลอง และห้องสมุดเพียงพอ

2.4 การจัดหาสิ่งจำเป็นให้แก่นักศึกษา

แผนกวิชาหรือคณะวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ควรมีที่ทำงานให้นักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกโดยเฉพาะ และควรดำเนินการจัดหาทุนอุดหนุนการวิจัยให้แก่ศึกษาด้วย

3. การขอให้สภาการศึกษาแห่งชาติให้ความเห็นชอบหลักสูตร

ในการเสนอเอกสารขอความเห็นชอบในโครงการและหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาการศึกษาแห่งชาติ ให้มหาวิทยาลัยเสนอเอกสารอันประกอบด้วยหัวข้อและรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ขอหลักสูตร ขอเต็มและขอย่อปริญญา

ให้เขียนขอเต็มของหลักสูตรโดยบ่งสาขาวิชา ขอเต็มของปริญญา และขอย่อของปริญญา โดยไม่จำเป็นต้องบอกสาขาวิชาหรือสถาบัน

ตัวอย่าง : ขอหลักสูตร — วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาเคมี)
 ขอเต็มของปริญญา — วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
 ขอย่อของปริญญา — วท.ม.

3.2 วัตถุประสงค์

ให้บอกวัตถุประสงค์ในการเปิดหลักสูตรนี้อย่างกว้าง ๆ อาทิเช่น เพื่อผลิตบัณฑิตประเภทใด และ/หรือ เป็นวัตถุประสงค์พิเศษอันใดของมหาวิทยาลัย

3.3 รายชื่ออาจารย์ คุณวุฒิ และผลงานวิจัยของแต่ละคน

3.3.1 อาจารย์ประจำ : ตำแหน่งอาจารย์ ชื่อ นามสกุล ขอย่อปริญญาสูงสุดที่ได้รับ โดยบ่งสาขาวิชาเอก ส่วนผลการค้นคว้าและวิจัยนั้นถ้ามีให้แจ้งไว้ด้วย

3.3.2 อาจารย์พิเศษ (รายละเอียดเช่นเดียวกับข้อ 3.3.1)

หมายเหตุ ในกรณีที่^๔เป็นโครงการ ให้ระบุจำนวนและคุณวุฒิอาจารย์ที่จะรับเข้าตามโครงการ 4-6 ปี

3.4 จำนวนนักศึกษา

ให้แจ้งจำนวนนักศึกษาที่จะรับตามโครงการ

3.5 หลักสูตร

3.5.1 ระยะเวลาเรียนอย่างน้อย อย่างมาก ตัวอย่างเช่น หลักสูตร 2 ปี และไม่เกิน 5 ปี

3.5.2 จำนวนหน่วยกิตบังคับของวิชาเอก วิชารอง และวิชาเลือก

3.5.3 รายการวิชาที่กำหนดเป็นวิชาเอก วิชารองและวิชาเลือก

ให้แจ้งชื่อหมวดวิชา รหัสประจำวิชา (ในกรณีที่ใช้ชื่อย่อแทนชื่อหมวดวิชา ก็ให้โอนโลมใช้ได้) ชื่อวิชาแต่ละวิชาทั้งไทยและอังกฤษ (จำนวนหน่วยกิตของวิชานั้น) จำนวนชั่วโมงบรรยาย-จำนวนชั่วโมงฝึกหัด/สัปดาห์

ตัวอย่าง เกษตรนิเทศ 401 เกษตรนิเทศทั่วไป (agricultural extension education)

(3) 3-0

เกษตรนิเทศ 422 พัฒนาการเกษตร (agricultural development)(3) 2-3

3.5.4 แจ้ง Course Description ของแต่ละวิชาโดยสังเขป

3.6 สถานที่ อุปกรณ์การสอน

ให้แจ้งสถานที่ อุปกรณ์การสอนที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน และ/หรือ ที่ต้องการเพิ่มในอนาคต (อย่างน้อย 5 ปี)

3.7 ห้องสมุด

ให้แจ้งจำนวนหนังสือ text และวารสารที่สัมพันธ์กับวิชาที่เปิดสอนที่มีอยู่แล้ว และที่ต้องการเพิ่มเติม

3.8 งบประมาณ

- 3.8.1 แจกงบประมาณทั้งโครงการ แยกรายละเอียดตามหัวข้อการเสนอขอ
ตั้งงบประมาณ เช่น หมวดเงินเดือน หมวดวัสดุ หมวดค่าใช้สอย
 ฯลฯ หรือ
- 3.8.2 แจกงบประมาณเพิ่มเติม (ถ้ามี)
- 3.9 กำหนด แจกงบประมาณการสอนตามหลักสูตร และบทผลัดบัณฑิตสาขาวิชานเป็น
รุ่นแรก
- 3.10 จำนวนเอกสาร
ให้มหาวิทยาลัยจัดส่งเอกสาร ขอความเห็นชอบโครงการและหลักสูตรมายัง
สภาการศึกษาแห่งชาติ 50 ชุด

หมายเหตุ : หลังจากหลักสูตรผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการ
สภาการศึกษาแห่งชาติแล้ว สำนักงานสภา ฯ จะมีหนังสือแจ้งไปยัง
มหาวิทยาลัย เพื่อขอให้แก้ไขหลักสูตรตามมติของคณะกรรมการ ฯ
(ถ้ามี) และส่งหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบแล้วมาอีก 50 ชุด เพื่อ
ส่งให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณาตราคุณวุฒิหลักสูตรต่อไป

- 3.11 กำหนดการยื่นขอความเห็นชอบและการพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- 3.11.1 ให้มหาวิทยาลัย ยื่นขอความเห็นชอบหลักสูตรนั้นมายังสภาการศึกษา
แห่งชาติภายในเดือนมกราคม ของปีมหาวิทยาลัยกำหนดจะใช้
หลักสูตรเป็นอย่างช้า
- 3.11.2 ในกรณีการเปิดสอนตามหลักสูตรนั้น ๆ เกี่ยวข้องกับการจัดทำบ-
ประมาณ ให้มหาวิทยาลัยยื่นขอความเห็นชอบหลักสูตรนั้นมายังสภา
การศึกษาแห่งชาติอย่างช้าภายในเดือนตุลาคม เพื่อสภาการศึกษา
แห่งชาติจักได้สนับสนุน ไปยังสำนักงานงบประมาณ ในการจัดสรรเงินงบ
ประมาณให้ทันเวลา
- 3.11.3 สภาการศึกษาแห่งชาติจะพิจารณา โครงการเปิดสอนหลักสูตรต่าง ๆ
และแจ้งให้มหาวิทยาลัยทราบภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่มหาวิทยาลัย
เสนอเรื่อง

4. หลักการพิจารณาของสภาการศึกษาแห่งชาติ

- 4.1 พิจารณาถึงความต้องการบัณฑิตปริญญา^๕ของประเทศ
- 4.2 พิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการประเมินโครงการ^๕ขึ้น คณะกรรมการชุดนี้^๕จะตั้งขึ้นเฉพาะคราวตามความจำเป็นและจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาวิชาที่โครงการนั้นเสนอขออนุมัติมา โดยมีหน้าที่ให้ความเห็นทางวิชาการแก่สภาการศึกษาแห่งชาติ
- 4.3 พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินโครงการประกอบกับการพิจารณาให้ความเห็นชอบ

หน่วยมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ

ภุชงค์ เฟ่งศรี, พ.อ. พร้อม พานิชภักดิ์, รุ่ง แก้วแดง

บทความจาก วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับเดือน ธันวาคม 2513

พระราชบัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัย
ทางสายกลางในระบอบบริหารมหาวิทยาลัย

การมีพระราชบัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัย จะทำให้เกิดผลดีแก่กิจการด้าน
อุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะเป็นเครื่องส่งเสริม
ความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพให้แก่ข้าราชการได้มากกว่าการที่ข้าราชการมหาวิท
าลัยยังขึ้นอยู่กับกฎข้อบังคับของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเช่นปัจจุบัน เมื่อ
อาชีพข้าราชการมหาวิทยาลัยมีความมั่นคงก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันพระราช
บัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัยจะเป็นเครื่องช่วยกีดกันและกำจัดบุคคลที่ไม่สมควรภาพ
ออกไปจากวงกรมมหาวิทยาลัยอีกด้วย อาจจะมีบางคนคิดว่า การมีพระราชบัญญัติ
ข้าราชการมหาวิทยาลัยจะทำให้ข้าราชการมหาวิทยาลัยมีอภิสิทธิ์บางอย่างอันเป็นข้อ
ได้เปรียบข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ แต่เมื่อคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของ
ข้าราชการมหาวิทยาลัยแล้ว ก็ย่อมเห็นว่าสิทธิพิเศษบางประการที่ได้มานั้นมิได้มาก
มายจนเกินไป นอกจากนั้นยังมีแบบอย่างปรากฏอยู่แล้ว เช่น พระราชบัญญัติข้าราชการ
ครูบุคลากร พระราชบัญญัติข้าราชการกลาโหม ฯลฯ เป็นต้น

ระบบบริหารมหาวิทยาลัยของไทยในปัจจุบันซึ่งมีบุคลากรทั้งหมดเป็นข้าราชการ
ประจำและขึ้นอยู่กับคณะกรรมการพลเรือนเช่นเดียวกับฝ่ายตุลาการและฝ่ายบริหาร
ทั่วไป มีความบกพร่องสำคัญ ๆ หลายอย่างซึ่งเป็นเหตุขัดขวางความเจริญและ
วิวัฒนาการของกิจการด้านอุดมศึกษา ข้อเสียสำคัญประการหนึ่งคืออาจารย์มหา
วิทยาลัยมีทางเลือกไปตามชนชั้นและโดยกฎเกณฑ์เช่นเดียวกับข้าราชการอื่น ๆ ความดี

หรือความสำเร็จในทางวิชาการไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญของความก้าวหน้า ทำให้อาชีพ
 อาจารย์ไม่เป็นที่สนใจของผู้ที่มีความสามารถ ในอีกทางหนึ่งนั้นผู้บังคับบัญชาความ
 ล้ามากหรือทำไม่ได้ในการที่จะให้อาจารย์ที่บรรจุเป็นข้าราชการแล้วออกจากตำแหน่ง
 หรือย้ายตำแหน่ง ทำให้มหาวิทยาลัยต้องเก็บเอาอาจารย์ที่ไร้สมรรถภาพหรือประสัทธ-
 ภาพไว้ด้วงความเจริญ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการเคลื่อนไหวในกลุ่ม
 บุคคลบางกลุ่มที่เห็นความบกพร่องดังกล่าวนี้เพื่อที่จะจัดให้มหาวิทยาลัยเป็นอิสระไม่
 ขึ้นกับทางราชการ แต่ในที่สุดก็ต้องเลิกล้มความคิดเพราะพบข้อบกพร่องบางประการ
 ซึ่งเป็นอุปสรรคที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อไม่นานมานี้ได้มีการพูดกันถึงการเปลี่ยน
 แปลงทำนองนั้นอีก ซึ่งก็คงจะติดกันที่อุปสรรคเช่นเดียวกัน อุปสรรคนี้คือผลสะท้อน
 ซึ่งจะเกิดจากการที่อาจารย์ไม่อยู่ในฐานะข้าราชการอีกต่อไป ซึ่งสำหรับฝ่ายอาจารย์
 สรุปได้ดังต่อไปนี้ (1) การที่จะไม่มีเบียบำนาญ (2) การที่จะไม่มีเหรียญตราเป็น
 เครื่องหมายความดีความชอบ (3) การที่ความนับหน้าถือตาของประชาชน (ซึ่งยกย่อง
 ข้าราชการ) จะหย่อนไป และ (4) การที่จะต้องเปลี่ยนจากเสถียรภาพของข้าราชการ
 ไปสู่ความไม่แน่นอนของสภาพลูกจ้าง ถ้ารัฐจะดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัย
 ต่อไปโดยการให้เงินช่วยเหลือก็มีความยุ่งยากตามหลังมา คือ (1) เมื่อไม่มีสภาวะ
 ของข้าราชการเป็นเครื่องค้ำค้ำจะเหลือแต่เรื่องเงินอย่างเดียว รัฐจะต้องจ่ายเงินมาก
 เพื่อค้ำค้ำอาจารย์จาก วงการอื่นเช่น อุตสาหกรรมหรือมหาวิทยาลัยเอกชน และ
 (2) การควบคุมกิจการของมหาวิทยาลัยอาจทำได้ไม่สะดวก ถึงแม้ในสมัยคนไทย
 ส่วนใหญ่ที่ยังนิยมการเป็นข้าราชการอยู่ก็ด้วยความรู้สึกว่าเป็นลูกจ้างรัฐบาลดีกว่า
 เป็นลูกจ้างเอกชน เพราะฉะนั้นถึงแม้จะต้องเสียเปรียบบางกัยยอม ด้วยเหตุนี้ข้าพ-
 เจริญคิดว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นข้าราชการนั้นถกมีความดีอยู่เพราะเป็นเครื่องค้ำค้ำ
 สำคัญ แต่การที่จะให้อาจารย์อยู่ภายใต้กฎ ก.พ. นั้น รัฐแน่วแน่จะเสียหลายประการ
 ดังนั้นทางที่ดีสุดคือการเดินสายกลาง คือให้อาจารย์คงสภาพข้าราชการอยู่ต่อไป
 แต่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ซึ่งร่างขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ
 คือ “พระราชบัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัย” ทั้งนี้ไม่ควรจะมีใครที่กัก

ว่าเป็นอภิสิทธิ์ ในเมื่อมีแบบอย่างอยู่แล้วเช่นพระราชบัญญัติข้าราชการตุลาการ พระราชบัญญัติข้าราชการกลาโหมและบทบัญญัติพิเศษสำหรับลูกจ้างองค์การ หรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

ข้าพเจ้าเชื่อว่าพระราชบัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัยจะสามารถแก้ข้อบกพร่องและข้ามพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ของระบบทั้งสองที่กล่าวแล้ว คือระบบข้าราชการมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในกฎ ก.พ. และระบบที่ข้าราชการมหาวิทยาลัยจะเป็นอิสระโดยสมบูรณ์ เพื่อสนับสนุนความเห็นที่ข้าพเจ้าขอเสนอแนวความคิดบางประการเกี่ยวกับเนื้อหาสำคัญ ๆ ของพระราชบัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัยให้ที่ประชุมพิจารณาโดยสังเขปดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการ

1.1 คณะกรรมการข้าราชการมหาวิทยาลัย (ก.ม.) นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยตำแหน่ง กรรมการประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง (เกษตร สาธารณสุข พับนาการแห่งชาติ ฯลฯ) อธิการบดีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเลขาธิการ คณะกรรมการนมหนาทเช่นเดียวกับ ก.พ. นอกจากจะมอบเป็นอย่างอื่น

1.2 คณะอนุกรรมการข้าราชการมหาวิทยาลัย (อ.ก.ม.) มีสำหรับแต่ละมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี และเลขานุการ

1.3 คณะกรรมการประจำคณะ (ก.ค.) คณบดีเป็นประธาน และประกอบด้วยรองคณบดี หัวหน้าแผนกวิชา รองหัวหน้าแผนกวิชา และเลขานุการ (คำชี้แจง การที่รองหัวหน้าแผนกวิชาอยู่ในคณะกรรมการนี้ด้วยก็เพื่อ (1) ฝึกหัดคนไว้รับช่วงหน้าที่ต่อไป (2) ให้เกียรติแก่อาจารย์ชั้นรอง (3) ชวนให้อาจารย์ผู้น้อยสนใจกับกิจการและรู้เรื่องของคณะและมหาวิทยาลัยมากขึ้น)

1.4 คณะกรรมการประจำแผนกวิชา (ก.ผ.) ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของหัวหน้าแผนกและประกอบด้วยหัวหน้าแผนก รองหัวหน้าแผนก ศาสตราจารย์โทและ

หัวหน้าสาขาวิชาและหัวหน้าพนักงานวิชาการศาสตร์ (คำชี้แจง (1) รองหัวหน้าแผนก เลือกโดยอาจารย์ในแผนกตั้งแต่ชั้นโทขึ้นไป และอาศัย (ก) ผลงานวิจัย (ข) วุฒิ (ค) อายุ (2) หัวหน้าสาขาวิชาได้แก่ผู้นำสาขาการวิจัยของแผนก ซึ่งมีผลงานดีหรือสำคัญพอสมควร (3) การทำให้หัวหน้าพนักงานวิชาการเข้าอยู่ในคณะกรรมการด้วยกันเพื่อยกย่องพนักงานวิชาการให้สมกับความสำคัญ)

2. ประเภทของข้าราชการฝ่ายวิชาการ มีสองฝ่าย คือ (1) ฝ่ายธุรการมีลักษณะและหน้าที่เหมือนเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการของข้าราชการพลเรือนทั่วไป และมีสภาพเหมือนกัน (ขึ้นอยู่กับกฎ ก.พ.) (2) ฝ่ายวิชาการแบ่งออกเป็น (ก) อาจารย์และ (ข) พนักงานวิชาการ (พนักงานวิทยาศาสตร์ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ฯลฯ) หน้าที่ของฝ่ายวิชาการ คือ (1) สอนหรือช่วยสอน (2) วิจัยหรือช่วยวิจัย (3) ให้บริการตามหน้าที่

2.1 อาจารย์

2.1.1 การรับ รับจากผู้สำเร็จวิชาซัพพที่เหมาะสม ตามที่ ก.ม. กำหนดไว้

2.1.2 อันดับชั้น มีอาจารย์ตรี อาจารย์โท อาจารย์เอก และศาสตราจารย์ตรี ศาสตราจารย์โท ศาสตราจารย์เอก แต่ละชั้นของอาจารย์ตรี โท และเอกมี 5 ชั้นอันดับ สำหรับศาสตราจารย์ไม่มีจำกัดอันดับ

2.1.3 การเลื่อนอันดับ (ก) ตามเวลา (ข) ตามผลงาน สอนและวิจัย ผลงานสอนคือรายงานของหัวหน้าแผนกวิชา ผลงานวิจัยคืองานที่ได้เผยแพร่และหัวหน้าแผนกวิชาสนับสนุน สำหรับเลื่อนจากชั้นตรีเป็นโทต้องมั่งงานวิจัยประเภท "ค" (ต่ำสุด) สำหรับเลื่อนขึ้นเป็นชั้นเอก ต้องมั่งงานวิจัยประเภท "ข" สำหรับเลื่อนเป็นศาสตราจารย์ตรี โทและเอกต้องมั่งงานวิจัยประเภท "ก" (สูงสุด) ผู้ใดไม่มีงานวิจัยเผยแพร่ภายในสองหรือสามปีถือว่ามีความบกพร่อง

2.1.4 การตอบแทน

2.1.4.1 เงินเดือน ตามวิทยฐานะและกฎ ก.พ. (ติดตัว หากย้ายหน้าที่อัตราเงินเดือนตามไปด้วย)

2.1.4.2 เงินค่าวิชา คิดให้เป็นส่วนสัด (เปอร์เซ็นต์) ของเงินเดือนตามที่ ก.ม. กำหนด การกำหนดขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย คือ

ก. ตามอันดับชั้นอาจารย์และอายุราชการ อย่างน้อยอาจได้ 25 เปอร์เซ็นต์ อย่างมากอาจได้ 200 เปอร์เซ็นต์หรือเรียกว่า อาจารย์ชั้นผู้น้อยได้เงินค่าวิชาเป็นส่วน สัด (ของเงินเดือน) มากกว่าอาจารย์ชั้นผู้ใหญ่ (ค่าจ้าง ประการหนึ่งเพื่อคงคุณค่า คนเข้าเป็นอาจารย์ ประการที่สอง จากภาวะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้ที่มีความลำบาก เรื่องการเงินมากที่สุดคืออาจารย์ที่ต่ำกว่าชนเอก ผู้ที่ถึงชนเอกแล้วส่วนมากลำบาก น้อยลง)

ข. ตามประเภทวิชา แบ่งวิชาออกเป็นสามประเภท คือ “ก” (ค่าวิชาสูงที่สุด) “ข” และ “ค” (ค่าวิชาต่ำที่สุด) ตามความต้องการของประเทศสำหรับ วิชาอื่น ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด

เงินค่าวิชานี้งดจ่ายเมื่อผู้รับพ้นจากสถานะอาจารย์ เช่นไม่ทำการสอน หรือ มีความบกพร่องสำคัญในหน้าที่ เช่น ไม่มั่งงานวิจัยเสนอ ผู้ที่จะมีสิทธิได้รับเงินค่า วิชาจะต้องทำการสอนในปีหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงต่ำที่สุดที่ ก.ม. กำหนด ไว้สำหรับวิชาอื่น ๆ

2.1.4.3 การช่วยเหลือพิเศษ ได้แก่ “เบย์กันดาร” สำหรับผู้ทำหน้าที่ใน ที่กันดาร (ซึ่ง ก.ม. เป็นผู้กำหนด) และค่าเช่าบ้านหรือการมีบ้านให้พัก

2.1.4.4 ค่าเดินทางไปประชุมและหรือดูงาน ประชุมและดูงานในประเทศให้ ทุปี และให้แก่อาจารย์โทขึ้นไป ประชุมและดูงานในต่างประเทศให้ทุก ๆ สามปี และให้แก่อาจารย์เอกขึ้นไป

2.1.4.5 การรวมกันหยุดงานเพื่อประโยชน์พิเศษ ศาสตราจารย์มีสิทธิทวงวัน หยุดงานประจำปีไว้รวมกันหลาย ๆ ปี เพื่อให้มีโอกาสได้หยุดเป็นเวลานานพิเศษ โดยได้เงินเดือนเต็ม เพื่อใช้ประโยชน์ในการดูงาน ฯลฯ แต่ครั้งหนึ่ง ๆ ต้อง ไม่นานกว่าหกเดือน

2.1.4.6 สิทธิในการมีผู้ช่วย ศาสตราจารย์เอกมีสิทธิ์ที่จะมีเลขานุการประจำตัวได้ (ถึงแม้จะไม่ได้เป็นหัวหน้าแผนกฯ) อาจารย์เอกและศาสตราจารย์มีสิทธิ์จะมีพนักงานฝ่ายวิชาการประจำอย่างน้อย 1 คน

2.1.5 การแต่งตั้งและถอดถอน

2.1.5.1 หัวหน้าแผนกวิชา ก.ค. เป็นผู้เลือกและเสนอให้ ก.ม. แต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการ

ศาสตราจารย์และอาจารย์เอก หัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้เสนอ ก.ค. เป็นผู้พิจารณา อ.ก.ม. เป็นผู้แต่งตั้ง สำหรับศาสตราจารย์เอกตั้งโดยพระบรมราชโองการ อาจารย์โทและอาจารย์ตรี หัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้เสนอ ก.ค. เป็นผู้แต่งตั้ง อ.ก.ม. เป็นผู้รับทราบ (เพื่อคงอัตราเงินเดือน ฯลฯ)

อาจารย์โทและอาจารย์ตรีที่มีความบกพร่องในหน้าที่ หัวหน้าแผนกอาจเสนอ ก.ค. ให้พิจารณาให้ออกจากหน้าที่ราชการได้

อาจารย์เอกและศาสตราจารย์ต้องให้ ก.ม. เป็นผู้พิจารณา

2.2 พนักงานวิชาการ

2.2.1 การรับ รับจากผู้สำเร็จวิชาชีพหรือสำเร็จการอบรมพิเศษที่ ก.ม. อนุมัติ

2.2.2 การแยกประเภท

ก. สามัญ คือผู้สำเร็จวิชาชีพหรือการอบรมตามที่ ก.ม. กำหนดเท่านั้น

ข. ผู้ชำนาญ คือผู้สำเร็จวิชาชีพหรือการอบรม และเมื่อเข้าทำงานแล้วได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่จนเกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง และได้ช่วยทำการวิจัยได้ผลดีจน

อ.ก.ม. รับรองว่าเป็นผู้ชำนาญเฉพาะอย่าง

2.2.3 อันดับชั้น มีชั้นจัตวา ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก แต่ละชั้นมี 5 อันดับ

2.2.4 การเลื่อนอันดับ ถือผลงานในหน้าที่ประจำ หรือผลงานวิจัยที่ช่วยทำ
ประกอบกับเวลาราชการเป็นเกณฑ์พิจารณา

2.2.5 การตอบแทน มีเงินเดือนตามวิทยฐานะและ กฎ กพ. และเงินค่าวิชา
ซึ่ง อ.ก.ม. เป็นผู้กำหนด สำหรับ “ผู้ชำนาญ” มีเงินค่าความชำนาญ เพิ่มขึ้นอีก
เรื่องอื่น ๆ นอกจากอนุโลมตามกฎหมาย กพ.

ข้าพเจ้าหวังว่า “พระราชบัญญัติข้าราชการมหาวิทยาลัย” จะยกฐานะของ
มหาวิทยาลัยให้ดีขึ้น โดยการยกฐานะของบุคคลซึ่งเป็นกุญแจสำคัญสองพวก คือ
อาจารย์และพนักงานวิชาการ โดยวิธี

1. ทำให้มีความแน่นอนในรายได้ประจำและรายได้พิเศษ
2. ทำให้อัตราการก้าวหน้าเป็นส่วนสัดไปกับประสิทธิภาพ
3. ทำให้มีโอกาสดำเนินงานมากขึ้น

ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยก็มีเครื่องมือที่จะ “บีบ” ให้อาจารย์และพนักงาน
วิชาการ ทำงานด้วยความเข้มข้นอยู่เสมอ

ข้อเสียที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของระบบที่เสนอนี้คือ ค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย
จะเพิ่มอีกหลายเท่า แต่การเพิ่มจะได้ผลตอบแทนโดยมีผู้สอนที่มากขึ้นในมหา
วิทยาลัย ทำให้สามารถขยายกิจการได้เร็วขึ้น รับผิดชอบนักศึกษาได้มากขึ้น ในขณะที่
เดียวกันมหาวิทยาลัยจะมีคุณภาพดีขึ้นทำให้การ “ไปเรียนต่างประเทศ” มีความ
จำเป็นน้อยลง และเพราะอาจารย์คนๆ หนึ่งจะไม่ต้องจ้าง “ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ” มาก
เหมือนในปัจจุบัน

การมีอุดมศึกษาภายในประเทศสูงเท่าเทียมกับที่อื่นเป็น “เสวิภาพ” ที่แท้
จริง จึงสมควรที่จะลงทุนอย่างไม่อื่น

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์
บทความจาก ราชานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2
การบริหารงานมหาวิทยาลัย

ประกาศ

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมทุนมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข

ตามที่บรรดาศิษย์ของศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ได้เชิญชวนให้บริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิ ศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ไปแล้วนั้น ได้พิจารณาเห็นว่าสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ดังรายนามข้างล่างนี้ เพื่อช่วยดำเนินการให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย คือ

1. ศาสตราจารย์ ดร. กำจร	มนูญปิจุ
2. ศาสตราจารย์ จิต	วรมนตรี
3. รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. บุรณโกภ	เกษมศรี
4. ดร. บุญพุกษ์	จาฐานระ
5. ดร. พรชัย	มาตังคสมบัติ
6. ดร. ประคน	ชาติกวนิช
7. นางยุพิน	มงคลสุข
8. นางเครือวัลย์	สมณะ

ประกาศ ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2514

(ศาสตราจารย์ น.ต. ดร. กำจร มนูญปิจุ ร.น.)
รองคณบดี คณะวิทยาศาสตร์

รายนามผู้บริจาคสนับสนุนมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร. สดากค์ มงคลสุข

มิตรบ้านเพลินจิต	35,634.79	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	3,000.00
คุณธงชัย ถาวรัตน์ศิริ	10,000.00	Mr. Victor H. Kennedy	2,650.00
ดร. ไพโรจน์ เปรมปรีดิ์	10,000.00	คุณบุญซึก เกตุราชนาค	2,500.00
คุณนายสุภา มาตังคสมบัติ	10,000.00	อาจารย์และนักศึกษา	
นายแพทย์ไสว และ		บัณฑิตวิทยาลัย	2,291.00
พ.ญ. รัตนา เมืองไทย	10,000.00	ดร. บุญพุกษ์ และ	
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	10,000.00	คุณเสวยใจ จาฎามระ	2,000.00
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	10,000.00	รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.บุรณโกศ	
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	10,000.00	และ อ.จ. ประภาณี เกษมศรี	2,000.00
นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์		คุณพิสิฐ และคุณเวโลว์ตัน	
มหาวิทยาลัยมหิดล	8,814.75	กุศลลาไสยานนท์	2,000.00
ดร. กำจร และ		คุณสุเมศรา ชวนะเดมย์	2,000.00
อาจารย์วิภาวรรณ มนูญปัจจุ	6,509.21	บริษัทอรรถกวี จำกัด	2,000.00
คุณชัช วิจารณ์	5,000.00	คุณพวง เบญจกาญจน์	2,000.00
ศาสตราจารย์นายแพทย์สวัสดิ์		Dr. William D. Sawyer	2,000.00
สกุลไทย	3,809.00	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	2,000.00
ข้าราชการคณะวิทยาศาสตร์		คุณเฉลิม บัทมพงศ์	2,000.00
มหาวิทยาลัยมหิดล	3,600.00	สโมสรนักศึกษา	
ธนาคารกรุงเทพจำกัด		มหาวิทยาลัยมหิดล	1,800.00
สาขาศรีษะเกษ	3,000.00	ดร. สุวิทย์ และ	
คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู	3,000.00	พ.ญ. อนงค์ เพ็ชรกิจกรรรม	1,630.00
Dr. James S. Dinning	3,000.00	ดร. จรัส และ	
		คุณผ่องแผ้ว ฮั่นตระกูล	1,500.00

คุณประวีช และ		ดร. ประคิมฐ์ เชยจิตร	1,000.00
คุณศศิธร สัมบุเรือง	1,500.00	ดร. ประเสริฐ และ	
ศิษย์สวนกุหลาบ-มหิดล	1,400.00	คุณกรรณิการ์ โสภณ	1,000.00
ศิษย์ทุกรุ่น	1,359.00	ดร. ปรีดีพร ลิมเจริญ	1,000.00
สวนกุหลาบ รุ่น 81	1,317.00	ดร. ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์	1,000.00
คุณนิวัต และ		คุณแม่ปรีชา วัชตะประภว	1,000.00
คุณหญิงบุญเกื้อ เบญจกาญจน์	1,200.00	อาจารย์ผดุง และ	
สาขาศึกษา รุ่น พ.ศ. 2485	1,115.00	คุณนพคุณ ว่องพยาบาล	1,000.00
นิสิตรุ่นแรก		นายแพทย์เผด็จ พลังกูร	1,000.00
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1,111.00	ดร. ขงยุทธ ยุทธวงศ์	1,000.00
ข้าราชการ		ดร. เรือน สมณะ และภรรยา	1,000.00
คณะอายุรศาสตร์เขตร้อน	1,035.00	ดร. เลียงชัย และ	
ข้าราชการคณะแพทยศาสตร์		คุณพรพิมล ส้มล้อมวงศ์	1,000.00
ร.พ. รามาธิบดี	1,000.00	อาจารย์วิชชัย และ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์		ศาสตราจารย์อรุณ วัชตะนาวิน	1,000.00
จตุพร หงส์ประภาส และภริยา	1,000.00	ดร. วิสุทธ และ	
ดร. จิรายุ รัตนะรัต		คุณเสาวภา ไบไม้	1,000.00
บร็อกเคลแมน	1,000.00	คุณวีระชาติ มณีสุนทร	1,000.00
นายแพทย์จินดา สุวรรณรักษ์	1,000.00	ดร. วีรพงษ์ โพธิ์เมือง	1,000.00
นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส	1,000.00	ดร. สุจิต หริญพฤกษ์	1,000.00
ดร. เชาว์ และ		คุณอาชวี และ	
ศจ. ไชศรี ณ ศิววันต์	1,000.00	คุณเสนาะ กุญชร ณ อยุธยา	1,000.00
ทันตแพทย์บัณฑิตรุ่น 26	1,000.00	ดร. อำนวย ฤทธิพันธ์	
ทันตแพทย์ทองใบ นันทวนิชย์	1,000.00	และภรรยา	1,000.00
บริษัทพันนธ์ จำกัด	1,000.00	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	1,000.00
ดร. ประคน จาติกวนิช		อาจารย์ช่อฟ้า ทองไทย	1,000.00
และภรรยา	1,000.00	Dr. Bernhard Bonn	1,000.00

Dr. & Mrs. Robert C. Holland	1,000.00	อาจารย์สุบรรณ พันธุ์วิเศษ	500.00
สมาคมจันทบุรี	819.00	คุณแสงคมป์ มงคลสุข	500.00
ดร. สุขุม วงศ์พานิชเลิศ	800.00	ทันตแพทย์สมศักดิ์ จักรโพวงศ์	500.00
สโมส		นายแพทย์วิจิตร พานิช	500.00
นักศึกษามหาวิทยาลัย ร.พ.รามารัตน์	745.00	อาจารย์วิชัย บุญแสง	500.00
คุณเผด็จ เข็มนัย	600.00	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	500.00
เตรียมอุดมห้อง 222 รุ่น 2513	570.00	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	500.00
คณะเลขานุการ		อาจารย์วิรัช ปรากฏ์ปัทมะ	400.00
มูลนิธิร็อกกเฟลเลอร์	550.00	คุณสุขชัย เตชะปัญญา	400.00
พระมหาวาสัน วัดปทุมวนาราม	500.00	ร.อ. เอนก บุโรดม ร.น.	400.00
อาจารย์กัมพล โรจนสุนทร	500.00	ศิษย์เก่าเคมี	332.00
ศาสตราจารย์จิต วรรณตรี		แพทย์จุฬา—	
และภรรยา	500.00	ศิษย์ศาสตราจารย์ ดร. สดางค์	330.00
คุณจันทร์ปรง รัตนากร	500.00	คุณจางจิดดี วิลลาลย์	300.00
ดร. เจริญ วิชระรังษี	500.00	นายแพทย์ จิตต์ ตูจินดา	300.00
คุณเชินและคุณขวัญเรือน ชุมชุม	500.00	คุณณน เนติโพธิ์	300.00
คุณดำรง และ		นายแพทย์โชติ บุรณกาล	300.00
คุณผ่องศรี วิทยาสุข	500.00	นักศึกษาศานศึกษาเคมีปฏิบัติ	300.00
พล.ต.ต.ม.ร.ว.นิตย์ ภาณุมาศ	500.00	ภาควิชาพยาธิชีววิทยา	
คุณเพ็ญแข อุษชิน	500.00	คณะวิทยาศาสตร์	300.00
คุณไพรัช ชุตติกุล	500.00	คุณสม เบนจจากัญจน์	300.00
ศาสตราจารย์		อาจารย์โสภณ เข็มนัย	300.00
ดร. ไวกุญชร ชลิตพันธ์	500.00	อาจารย์และเพื่อนคุณเต็มห้อง103	300.00
ศาสตราจารย์		ม.ร.ว. อุไร ชุมชุม	300.00
นายแพทย์สุขุม ภัทราคม	500.00	นักศึกษาเคมีบ 3,4	230.00
		ม.ส. นิธิราไฟ ลดาวัลย์	220.00

อาจารย์วุฒิ พันธมนาวิน	208.25	อาจารย์ประพิน วิไลรัตน์	100.00
ดร. กานดา ศตะจิตต์	200.00	อาจารย์ประภัสสร กระมุก	100.00
นายแพทย์กำธร จินดาวงษ์	200.00	นายแพทย์ปราโมทย์ ศรศรีวิชัย	100.00
นายแพทย์กิต จินดาวงษ์	200.00	นางพินิตพาหนะเวทย์	100.00
คุณจรัมม นาควัชร	200.00	อาจารย์พิมพ์ พวงกนก	100.00
คุณชัยยะ จุฑะพุทธิ	200.00	โรงเรียนพยาบาล ร.พ. ตำรวจ	100.00
นายชัชแจ้ง แซ่คู	200.00	ทันตแพทย์วัชรินทร์ มรรคดวงแก้ว	100.00
ศาสตราจารย์เตียบ จารุติลก	200.00	อาจารย์วัน เดชพิชัย	100.00
พ.ต.อ. (พิเศษ) ธนา โปษยานนท์	200.00	พ.ต.ท. วุฒ ภาคอดิ	100.00
คุณประทุม มงคลสุข	200.00	สมาคมสายบุญญา	100.00
คุณมะเนาะ—วันเนา ชูเดิน	200.00	คุณสุภาวดี วัฒนจินดา	100.00
ดร. วิชัย วัชรระกุล และภรรยา	200.00	คุณสุนทร แจ่มเจริญ	100.00
พ.ต. สนม บ่อมสูง	200.00	คุณทรง เปรมปรีดี	100.00
คุณสุข สิวแพทยพัสดุ	200.00	พลเรือตรี หลวงประสาทกลพิทยา	100.00
อาจารย์เสาวรส ชุตวงศ์	200.00	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	100.00
คุณอากร—ชมพูนุท ฮุนตระกูล	200.00	เพื่อนๆ คุณตม	60.00
คุณเอทัย สิวพงษ์ปรีดา	200.00	อาจารย์ปรานอม จิตตสาตรา	50.00
ห้างหุ้นส่วนจำกัดพรมเอกซ์เพรช	200.00	คุณเสวีไฉล งามละเมียด	50.00
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	200.00	นักศึกษาแพทย์ภาวดี ปญญฤทธิ์	20.00
นักศึกษาเภสัชฯ วิทยาไท	165.00	คณะอาจารย์ ม. สงขลาฯ	4,822.25
มิตรชอยเกษม	145.00	วิทยาศาสตร์การแพทย์รุ่นสอง	
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	130.00	(งวดแรก)	1,000.00
คุณกมล ดนยดล	100.00	นพ. สุจินต์ บริบูรณ์	300.00
พ.อ. กมล พิจิตรคดีผล	100.00	พญ. เกยูร ใจภักดี	300.00
คุณชุตินา จุฑะพุทธิ	100.00	ดร. ทรงชัย, ยอดหญิง,	
ร.อ. เทพฤทธิ์ ไกรวรรณฤทธิ์ ร.น.	100.00	ยอดหทัย นาคะบัณณิน	200.00

บริษัท เคนซีเนียว จำกัด	10,000.00	บาท
ยอดเงินถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2514	<u>258,622.25</u>	บาท

